HARVARD UNIVERSITY.

LIBRARY

OF THE

MUSEUM OF COMPARATIVE ZOÖLOGY

12277

LIBRARY OF

SAMUEL GARMAN

Garman

JUN 8 1929

Ioh. Meyer Tigurinæ fecit.

SALAMANDROLOGIA,

h. e.

Descriptio

Historico-Philologico-Philosophico-Medica

SALAMANDRÆ

quæ vulgò in igne vivere creditur,

S. R. J. Academiæ Naturæ Curiosis

exhibita,

atq;

Novis aliquot Capitibus, Experimentis, Figurisq; æri eleganter incisis, nec non Rerum & Verborum Indice adaucta,

Studio & Opera

JOH. PAULI WURFFBAINII, D. Med. Norimb. Ordinar. & S. R. J. Academiæ Natur. Curios. Colleg. Hermetis II. dicti.

NORIMBERGÆ,

Sumtibus GEORGII SCHEURERI,

Typis JOHANNIS MICHAELIS SPÖRLIN.

A. C. CIↃ IↃC LXXXIII.

S. R. J.

ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM

Jlluſtri atq; Magnifico

DN. PRÆSIDI.

Excellentiſsimis

DN. DN. DN. DN. DN.

DN. DN.

ADJUNCTIS.

Cœteriſq; Clariſsimis

DN. DN.

COLLEGIS.

S. & O.

INdubium Favoris **Veſtri** ſingularis, PATRONI atq; FAUTORES **honoratiſsimi**, agnosco eſse argumentum, quod haud ita pridem in **Academiam Veſtram** me more ſolito adſciſcere, nomineq; **Hermetis II.** inſignire volueritis quàm benevolentiſsimè. Certè, uti nihil in me, hoc præcipuè tempore, invenio, quod vel minimùm expectationi **Veſtræ** ſatisfaceret, ita **Vos** haud malè interpretaturos ſpero, quod **Lemma Academiæ Veſtræ**: NUNQUAM OTIOSUS, in animum revocando, SALAMANDRAM ex **Animali** potiſsimùm **Regno**, LL. VV. Ob-

VV. Obſervantiſsimus, Materiam Laboris mei elegerim. Eſt quidem fateor conatus, vel ingenio meo major, vel expectationi Veſtræ minor; ſi tamen conſideraveritis, me aliquot jam ante annos, in publico & ſolenni Eruditorum Univerſitatis Altdorffinæ conſeſsu, non ſine (abſit jactantia,) applauſu, eandem illam diſputando defendiſse, indeq; occaſionem mihi præbitam fuiſse, plurima, quæ ibidem omiſsa viderentur, prout in fine dictæ Diſputationis meæ promiſeram, ſupplendi, non poſſum non mihi perſuadere, Vos æquo etiam animo laturos, ſi SALAMANDROLOGIAM hancce meam Nominibus VV. Excellentissimis, denuò recoctam, & variis quibusdam novis annotamentis, additamentis & experimentis, plurimùm adauctam, devotâ mente dem, dicam, conſecrem. Suſcipite igitur eam PATRONI atq; FAUTORES honoratiſsimi, animo benigno, & ſeriò

& ſeriò Vobis perſuadete, me DEO vitam viresq; prorogante, in Materia longè fertiliori, magis fortè deſiderio Veſtro ſatisfacturum: Interea Vivite felices! & quam in promovendis circa Naturæ detegenda Myſteria conatibus, laudabilem ad hoc usq; tempus, non ſine Literarii Orbis applauſu, poſuiſtis operam, ceu facitis urgete indefeſsi, quo ita Omnipotentis DEI Gloria amplificetur, Auguſtiſsimi IMPERATORIS Gratia conſervetur, Celſiſsimi ELECTORIS Protectio celebretur, Commune Eruditorum Votum impleatur, Famaq; Inſigniſsimorum VV. Nominum, æternitatis Fano inſcribatur. Vivite inquam atq; Valete! mihiq; meisq; ſtudiis porro favete.

Jlluſt. Magnific.

Excell. & Claritat.

V.

V. V. V. V. V. V. V.

V. V.

deditiſsimus & obſervantiſsimus

HERMES II.

I. S. N. I.

I. S. N. J!

PRÆFAMEN.

INfantisſimus meritò ſim, eâ ſi opinione indutus Veteribus abblandirer, quaſi omnia ſua quà Hiſtoriarum quà Rerum aliarum monumenta ex ipſo ſemper Pythii Apollinis oraculo depromſiſſent: quin melius forte exiſtimaverim, Antiquitatem nonnunquam, *ſecundùm* ARNOBIUM *Afrum, quem* J. LIPSIUS *Epiſtol. Cent. I. Ep. XLII. poſt Tertullianum inter ſacros Scriptores doctiſſimum vocat, lib. I. Diſp. adv. Gent.* pleniſſimam eſſe Errorum matrem. *Siquidem ut Ætas illa ſimplicior in pleriſq; credendis, modò metu venturi alicujus pœnarum malì; modò lætitiâ ſingularis ex Jovis urnâ adipiſcendi Boni; modò alterius cujusdam Rei futuræ ſpe atq; cogitatione ducebatur; ità facilè aſtutulorum ingeniorum commenta, & fabulares quorundam Monachorum hiſtoriolas in animum admittendo, illis etiam Veritatis exquirendæ Mediis defraudata fuit, quæ aliàs benigniſſimus diribitor* DEUS *per Naturam unicuivis Mortalium quàm benevolentiſſimè largitus eſt. Nempe pulchrum olim habebatur, fidem tribuere, non tantùm vaniſſimis quibusvis plebeculæ rumuſculis, ſed & apertis haud rarò liquidisq; mendaciis, emolumentum aliquod præ ſe ferentibus aut ſaltem aurium delinimentum. Hinc tot Veritatis nebulæ, tot officiarum mangonia, tot piæ fraudes, (in quas, præ aliis Scriptoribus, graviſſimam cenſuram in fronte Vitæ Hieronymi* ERASMUS *edidit, omninò legendam.) aſſiduè proſeminatæ ſunt: Hinc Genealogicas Mundi Procerum tabulas, ſub Junoniæ illius ſpecioſiſſimæ Alitis alìs latebroſè occultatas, in infimam Noachicæ Arcæ contignationem depoſitas fuiſſe, audentiùs confingebatur. Neq; aliud ferè de*

plerisq; Mirabiliariis *illis Auguſtinianis, h. e. Miraculorum & Portentorum Scriptoribus, judicium ferendum erit, quàm quod* GERH. JOH. VOSSIUS, Vir ille mirabilis, *ſecundùm* SAM. BOCHART. *Geograph. Sacr. p. m. 485.* de quo meritò dubites, utrum majorem à Doctrinâ & Ingenio, an à medeſtiâ laudem mereatur, *in Theolog. Gentil p. m. 184. veriſſimè pronunciavit;* Indorum Scriptores maximam partem mendaces fuerunt: Vulgus quippe, *ut Experientia teſtatur,* ſuperſtitioſum, plus plerumq; fingit quàm invenit, quod omnia mira credat, quæ tuguriis minus ſint frequentata. *Quid jam de nugatoriis illis Scriptis, ceu* TANAQUIL. FABER *in Epiſt. ad Joh. Chabrolium, ea nimis quidem abjectè nominat, quæ vulgò ſub* Sibyllarum *nomine leguntur, inde usq; à ſecundo Chriſtianismi ſeculo (ſive impoſturam facientium effrænem audaciam, ſive patientium ſecuritatem planè deplorandam, ſpectare libeat,) infeliciſſimo, ad nos derivatis, hinc inde in orbe itidem literario, increbuerit, ſi fortè, quod vix exiſtimem, cuipiam inexploratum eſſet, certè è* DANIELE CLASENIO, *integro de Oraculis & Sibyllis edito volumine, ut &* DAVIDE BLONDELLO, *ſingulari de Sibyllis Gallicè perſcripto libro,* BALTHAS. *itidem* PORRENO *in Sibyllarum Oraculo,* ONUPHR. PANVINIO, *de Sibyll. Dialog. ſecundo,* CASAUBONO *Exerc. 1. contr. Baron. ſect. 10. cap. 11.* ERASM. SCHMIDIO *Diſſert. de Sibyll.* BARTHIO *Adverſar. l. 9. c. 11.* M. ZUER. BOXHORN. *Hiſt. Univerſal. p. 12. ſeq.* POSSEVINO *in Apparat. Sacr. Tom. 2. fol. 400.* LACTANTIO *in Lib. Rer. Divin.* SALMASIO *in Exercit. Plinian.* GIRALD. *in Hiſtor. Poët.* JOH. WOLFFIO *Centur. 3. Lect. Memorab.* PAUSANIA in Achaicis, JUSTINO MARTYRE *in Paræn. ad Geneſ.* CLEMENTE *1. & 4. Stromat.* EUSEBIO *in Chron. & Hiſt.* SOZOMENO *in Hiſt. Lib. II. cap. 1.* NICEPHORO *Lib. VIII. cap. 9.* JOH. BOCCATIO *de Fœmin. Illuſtr.*, *aliisque huius Argumenti Autoribus, ad ſatietatem innoteſceret. Sanè, quin Sibyllina illa Carmina, quibus ſuffarcinati contra Gentiles incedebant multi Veterum,* ὑποθολιμαῖα *ſint, nemo ſanæ mentis negabit; uti* C. A. RUPERTUS *in Epiſt. ad M. Sebald. Snellium ſcripſit, quæ legi poteſt in* C. ARNOLDI *Teſtim. Flav. Joſeph. p. 63 Nihilominus tamen cum* JOH. JAC. GRYNÆO *in Præfat. Monument. Patr. Orthodox.* τὸ ἐπέχειν *amplector, atq; ut Scriptu-*

Scriptura loquitur, unicuiq; suo hac in Re sensu abundare licet. Nolo nunc etiam ad nomen quamplurimos ex eo Scriptorum genere citare, qui Divina quæq; fabulis haud rarò spurcissimis contaminavere: adeat, cui volupe hæc talia nosse amplius fuerit, Orpheum, Homerum, Hesiodum, Callimachum, Ovidium, Natalem Comitem, Ravis. Textorem, Boccatium Florentinum, *discipulum Petrarchæ, qui Genealogiam Deorum conscripsit,* Vincentium Chartarium, *Italum, ejusq; interpretem* Antonium Verderium, *aliosq; quamplurimos: Certè haud paucos antiquitus in* Θεογονίᾳ *contexendâ occupatissimos fuisse, præter* Theophrasti *atq; aliorum Philosophorum Opera* περὶ Θεῶν, MACROBIUS *pariter, ut plures reliquos silentio involvam lib. 2. Saturnal. qui* Æmilium *quendam* Macrum *Theogoniæ Autorem inducit, atq;* SERVIUS, *vetus Virgilii interpres, qui* Labeonem *aliquem de Dis Penatibus scripsisse ait, attestari queunt. Judæi, tantùm abest, ut à fabulis immunes pronunciandi sint, ut hac quidem in parte vel Græcis ipse dubiam facere palmam videantur: Quid enim de* Thalmude, *Pandectis eorum famosissimis censeri debeat,* [*cui licet tantùm Judæi quidam hodierni deferant, ut dicere quoq; non reformident, Deum ipsum singulis diebus, horas quaternas lectioni ejus impendere.*] *vix æquiorem* PHILIPPO MORNÆO, Plessiaci Domino, & ut *THOMAS LANSIUS* in Orat. pro Gallia, inquit, Doctorum nobilissimo, & Nobilium doctissimo, *judicem reperire nobis licebit, qui cap. XXXI. de Verit. Christian. In Thalmude, inquit, non occurrunt nisi meræ ineptiæ, aniles fabulæ, impia commenta, pleraq; aut absurdiora quàm ut à pueris credantur, aut nequiora, quàm ut consingantur à Viris, & quorum vel Diabolum inventorem pudeat. Scilicet ipsa Mendacia à Rabbinis prolata, ceu Delphica dicta, Judæi Apellæ admittere coguntur,* & singulares eorum sententias, nullis limitibus circumscripto obsequio, colere tenētur, *uti quidem* R. SALOMO JARCHI *super Deut. XVII. vers. XI. scriptum reliquit:* אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין ולו: *i. e. Etsi Rabbi diceret Tibi: Dextram esse Sinistram, Sinistramque esse Dextram, non recedes tamen à verbo, quod annunciaret tibi, neq; ad dextram, neq; ad sinistram:* Quemadmodum *etiam hæc eadem sententia in Thalmude* Massèches Schabbas, *c. 2. in historia cujusdam*

R. Hillel. & גוי *asserta extare dicitur.* Simile quid apud Veteres Judæos *in libro Siphre* invenies, nec non eadem in libro *Jalkut* occurrentia fol. 284. Col. 3. duriuscula apparent, & ab ipsis Ebræis diversimodè explicantur. Paulo aliter, quam *R. SALOMO*, profert eandem sententiam *R. GERUNDENSIS.* Etsi verò non idem planè sentire videtur *R. Gerundensis cum R. Salomone*, ait nihilominus *R. ABARBENEL*, utrumq; locutum esse Secundum opinionem quærentis, non quod revera se ita habeat, Synedrii enim dextram semper dextram & siniſtram ejus siniſtram esse. Adhuc aliter Veterum mentem explicat *R. NISSIM* de quibus omnibus plura explicatius vide apud M. JOH. FRISCHMUTH *in Exercitio Academico de Loco Devt. XVII. verſ. 8. ſeqq. à §. 6. ad §. 11.* ubi ait: Arbitramur, eos, (Judæos) poſtquam Prophetæ ceſſarunt, & locum tandem invenit oralis traditio, id circo ita locutos esse, ut eò majorem fidem apud populum invenirent Magiſtrorum ſententiæ, & horum authoritas in immenſum augeretur, quippe quorum reſponſiones, quantum vis rationis, ſenſuumq; judicio repugnent, nihilominus velut ſanctæ recipiendæ ſint. Hæ verò licet omnia ſe rectè habeant, attamen ſi verbum Talmud nobiliore ſignificatu, principalem operis partem, textumq;, cui reliqua tanq. nudæ acceſſiones ſuperveniunt, ſignificet, certè nullam in Talmude extare fabulam de Literis Rabbinicis meritiſſimus & Excell. DN. D. JOH. CHRISTOPHORUS WAGENSEILIUS, *Fautor & Affinis meus plurimum colendus*, docet *in Opere inſigniſſimo, cui Tit: Tela ignea Satanæ*, quando ait: *pag. 57.* Eſt ubi Talmud ſolam Miſchnam eſt, ubi nudam ejus explicationem Gemaram ſignificat: Priore ſenſu, verè affirmavero, nullam in toto Talmude reperiri blaſphemiam, nihil Chriſtianis adverſum, nullam fabulam quoq;, imò nec quicquàm quod valdè â ratione ſit alienum, Continet enim meras tantum παραφράσεις, & eſt Corpus Juris Judaici olim non ſcripti. Adſcientias demum adq; bonarum Artium disciplinas *animum intendens, neſcio, an quicquam tot ambiguitatibus, vanitatibus, mendaciis, offuciis, fallaciis, idq; generis fraudationibus aliis repletum ſit in Univerſo: perlegat modò aliquis, cui otium animusq; fuerit, Sententiarios, Summuliſtas, Quæſtionarios, Quodlibetarios, Thomiſtas, Scotiſtas, Occamiſtas, Mayroniſtas,*

niſtas, Bieliſtas, Durandanos, Bonquinquanos, Paludanos, Raymundanos, Aleſios, Holcottos, Bricottos, Maffrettos, Bruleferos, & ejus furfuris alios innumeros Doctores Angelicos, Cherubicos, Seraphicos, illuminatiſſimos, profundiſſimos, irrefragabiles, aurea candelabra, SS. literarum gazophylacia, Puteos divinarum Scripturarum, Mundi radios, Literarum Oceanos, Fontes Vitæ & Monarchas Theologorum, omnes Apoſtoli judicio Tit. III. v. 4. Stultorum ſtolidiſſimos; uti videre eſt apud Academiæ Witebergenſis inſtauratorem DN. ABRAH. CALOVIUM, ceu à Joh. Andr. Quenſtedt in Dialogo de Patriis Illuſtr. Vir, p. 258. hoc titulo exornatur, in Method. Docénd. & Diſp. p. 797. *Obſcura ubiq; dubia, intricata, inutilia, pernicioſa, ſpeculativis maximè in Scientiis, curioſius indagator deprehendet; ita quidem, ut res hodie difficillima ſit, indagare Veritatem undiq; ferè à mendacio circumventam. Quanquam ætati noſtræ,* SCHOOCKIO, *Viro ingenii vaſtiſſimi & exaſciatiſſimi, interprete, meritò gratulari poſſumus, quod Medicinæ, Naturali Philoſophiæ, Aſtronomiæ, Geographiæ & Opticæ, non Faculæ aliquæ illuxerint, ſed novi Soles exorti ſint. Tantum obſcuri ex unaquaq; harum diſciplinarum fugatum, tantùm falſi debellatum, tantum veri non quidem ex decantato illo Democriti puteo, ſed ex ipſius Naturæ penetralibus, per Virorum diligentiſſimorum accuratiſſimas obſervationes, productum eſt!* In Studiis *maximè* Humanioribus, *quid hac noſtra tempeſtate præſtitum ſit, præſtariq; laudabiliter etiamnum poſſit, edocebunt nos verſatiſſimi quovis in Artium genere Viri,* Acontius, Aretinus, Balbinus, Barlæus, Buchnerus, Campanella, Caſelius, Clapmarius, Comenius, Crocius, Crocus Jeſuita, Chytræus, Eraſmus, Fabricius, Faber, Focanus, Foxius, Grotius, Gruterus, Heinſius, Heidmannus, Helvicus, Heurnius, Huartus, Junius, Lipſius, Marnixius, Mechovius, Mommerius, Naudæus, Nies, Scaliger, Schottus, Scioppius, Siberus, Smidius, Sturmius, Turnebus, Verrepæus, Vives, Voſſius, Vultejus, Walæus, *qui omnes, unà cum innumeris aliis eruditiſſimis Ingeniis, quàm diligentiſſimam operam locavere in eradicandis, quæ ſuperioribus ſeculis ſenſim irrepſerunt, Errorum ſenticetis; in exantlandis, quæ Monachorum ſtupiditate intumuerunt, Figmentorum ſentinis, & in depellendis, quæ Scholaſticorum ſimiliumq; hominum otioſorum vafritie orbi literario incubavere, Terminorum obſcuritatibus. Hanc ob cauſam*

in crimen vocandi minimè fuerint, qui, noſtrâ quidem iſtâ ætate, ſolicitiùs expenſis Veterum Codicibus, non ilicet calculum ſuum omnibus in iisdem contentis adjicere præſumunt: Quis enim mendacium non eſſe mendacium, modò ab antiquo aliquo Scriptore ante plura ſecula prolatum ſit, aſſerere audeat? Quis propterea, quod Antiquus ita ſcripſerit, verum eſſe aliquid aſſeveret? Quamvis vetuſtarum narrationum commenta ſi reſpicias, publicè intereſſe videatur, ea publicè à promiſcuâ plebe ut veras narrationes ſuſpici: Ideò FRANCISCUS REDUS, Nobilis Aretinus, Academicus Furfurariorum ſive della Cruſca, *in Obſervationibus ſuis de Viperis*, ad Generoſiſſ. DN. LAUR. MAGALOTTI, Magni Ducis Hetruriæ Camerarium, Ital. primùm perſcriptis, poſteaq; in Latinum Sermonem traductis, *perquam ſapienter & prudenter judicavit: Quàm multi, ait, Scriptores tàm antiqui quàm moderni imitantur Oviculas illas, de quibus Divinus noſter Poëta* PETRARCHA:

Come le pecorelle eſcon dal chiuſo
Ad una, a due, a tre, e l' altre ſtanno
Timidette, atterrando l' occhio, el muſo,
E ciò che fà la prima, e l' altre fanno,
Addoſſandoſi a lei, s' ella s' arreſta,
Semplici e chete, e lo imper che non ſanno.

h, e. *Sicut Oviculæ procedunt ex clauſtro*

Singulæ, binæ, trinæ, & reliquæ ſtant
Timidulæ, depreſſo oculo & ore,
Et quod prima facit, & reliquæ faciunt,
Accurrentes illi, ſi ſe ſiſtat, (ſciant.
Simplices & tacentes, & hoc ideò, quod melius non

Simili examuſſim ratione, ſi quisquam veterum Sapientum retulit in ſua Volumina aliquam Relationem, à maximâ parte Succeſſorum excæcatâ, nec inquirente aliud, illâ iſta credita eſt, & rurſus de novo, ſub bonâ illius primi, qui eam ſcripſerat, fide, ſcripta eſt; & ſic de die in diem, pſittacorum more, proferuntur & ſcribuntur & leguntur & creduntur, à nimium credulo & inexperto Vulgo, ſolenniſſima *Literatorum* mendacia, *nauſeabunda ingenio vigentibus. Si jam non adeò diverſum quid circa* SALAMANDRÆ *hiſtoriam contigiſſe, atq; ab Aborigenum ſeculo ad multa retrò tempora fluxiſſe autumavero, næ Veritati me injuriam facere vix*

re vix quisquam incusabit : In ore namq; Vulgi atq; in omnibus proverbiis versatissimum esse solet : Salamandram igne comburi non posse : *quod tamen, utut Os Philosophiæ & Oraculum ejusdem, quin & Miraculum* ARISTOTELES, *(vid. J. C.* DANNHAW. *Disp. de* Αυτοχειρ. *q. 2 Probl. 3.) pariter statuere quibusdam videatur, fabulosum æquè ac falsissimum esse, per Experientiam in pluribus Individuis à celeberrimis Naturæ mystis quàm curiosissimè factam, comprobatum est.* Quapropter mihi cum in Academiâ patriâ Altdorffinâ studiis operam navassem, complacitum est, ut in Dissertationis publicæ argumentum SALAMANDRA assumeretur, cujus honestissimæ meæ petitioni actutum obsecundando, Clariss: atq; Excell. *DN. DANIEL GUILIELMUS MOLLERUS*, Poson. Hungar. A. A. L. L. Magister & Historiarum ac Metaphys: Profess. Publ. famigeratissimus, mihi quondam ex Institutione, Convictu & Cohabitatione conjunctissimus, Affinis Fautorq; meus filiali amore ad urnam colendus ; ea quæ de illâ apud Authores ipsi fortè obvios dispersa, invenire, per alias studiorum occupationes licuit, diligenter congessit, congesta certo quodam ordine digessit, digesta in unam quasi congeriem, Disputationisq; formam, meum in usum aggessit, quam typis tandem descriptam Anno 1677. die 20. Junii in publicâ Eruditorum Cathedra, sub Excell: laudat. Viri Præsidio, contra Oppugnantium meorum allata dubia, defendere pro viribus, non dubitavi. Cum verò ad calcem hujus nostræ Disputationis, reliqua ad perfectionem ejus facientia, brevitatis studio abrumpenda, commodioriq; tempori servanda essent, mihiq; etiamvi Legum *S. R. J. Academiæ Naturæ Curiosorum* in quorum numerum haud ita pridem legitimè receptus sum, specialis cujusdam materiæ, vel ex Minerali vel Vegetabili, vel Animali Regno â nullo *Dnn. Collegarum* tractatæ elaboratio incumberet ; duplici hoc habito respectu, Mearum esse partium arbitratus sum, tam promissa servare, quam omissa supplere ; Itaq; summo hactenus, quantum in me erat studio, tam aliarum, quam propriarum *Observationum Salamandrinarum* cupidissimus, benè multa collegi, & partim locis convenientibus inserui, partim novis quibusdam Titulis Capitibusq; subjeci, additis aliquot figuris æneis, præter priori jam editioni insertas, nec non in fine locupletissimo Indice, Rerum & Verborum Notabilia explicante ; ut ita *Historia* nostra

Salaman-

Salamandrina, ſub Diſſertationis formâ olim edita, ob exemplarium repente diſtractorum defectum, & multoties ab Eruditis expetitam illius recuſionem, nunc, quantum per horas ſucciſivas licuit, Philologicis, Phyſicis ac Medicis Annotamentis plurimum adaucta, ſub plenioris & novi quaſi Tractatus ſpecie, Curioſorum oculos animosq́; , ſi non paſcere, ſaltim aliquandiu retinere queat. Non vero in præconium ſcripſi, quicquid hìc ſimplici ſtilo ſcripſi, *ceu* SENECA *de Tranquill. Animi, Cap. I.* loqui amat. *Tu interea benigne Lector conatibus noſtris fave, cogitaq́, ſecundùm* PETR. MARSI *Commentar. ſuper Offic. Cic. in Præfat. æquiſſimum effatum;* Etiam non rectè ſcribentibus Gratiam deberi.

CAPUT I.

De Salamandræ Exiſtentiâ.

§. I.

GRues per æſtatem ex Ægypto ſurgentes, *(Max. Tyrii,* ſapientiſſimi æquè ac facundiſſimi Philoſophi Platonici, verba ex ſermone XL. *Coſmo Paccio*, Archiepiſcopo Florentino interprete, pag. 303. vel, 235. huc transferre libet,) extenſis alis, velut quibusdam velis, per aërem feruntur rectà in Scythicam terram. Hoc animal quod minimè decoræ formæ numeros implet, cui ſcilicet habitior eſt venter, longiſſimum collum, poſteriora leviſſima, alæ parùm fultæ, diſpacta membra, in volatu fluitare videtur, inſtar navis quam undæ agitant & impellunt. Hoc intelligens *Grus*, ſive ſentiens, ſive etiam experta, *non ante volatui ſe credit, quàm lapidem roſtro ſuſceperit, firmamentum videlicet vacillaturi volatûs cuſtodiamq́; ſalutis.* Haud ſecus Diſputatores & Curioſorum Naturæ Operum Indagatores ac Scriptores, ex variâ rerum contemplatione, opportuno tempore ſurgentes, extenſis ingenii alis, velut quibusdam velis, per aërem omnis Literaturæ, rectà in Veritatem acquirendam feruntur. Hi, quod propter infinitam Argumentorum & diverſarum ſententiarum ac Judiciorum copiam, multiplicem Nominum acceptionem, nec unam Rerum plurimarum faciem, in Volatu intelligendi fluitare videntur, inſtar navis quam undæ agitant & impellunt. Hoc animadvertentes Diſputatores & Curioſorum

rioſorum Naturæ Operum Scriptores, ſive aliunde docti, ſive propriâ experientiâ cautiores facti, non ante Diſputationi aut ſcriptioni ſe credunt, quàm de REI, de quâ diſputaturi vel ſcripturi ſunt, EXISTENTIA, certò informati, firmamentum cuſtodiamq; Diſcurſui ſuo ponant.

§. 2. Quid jam mihi agendum competat, ſi non ſtatim ex inſtitutâ modò comparatione, profectò ex ARISTOTELE, conſtare optimè poteſt. Is enim *Anal. Poſterior. lib. 2. tract. 2. cap. 8.* ait : τὸ δὲ ζητεῖν τί ἐστι, μὴ ἔχοντας ὅτι ἐστὶ, μηδὲν ζητεῖν ἐστι, h. e. ex JUL. PACII à *Beriga* verſione ; Quærere autem *quid ſit*, cùm ignoretur *quòd ſit*, profectò eſt nihil quærere. Hinc Tragelaphum aut Chimæram (*aut Salamandram*) ſi quis nominet, non ob id conſtabit tamen, utrum in rerum naturâ ſint, an verò non ſint, cùm de multis non conſtet, *quòd ſint*, *aut quòd non ſint*, quorum tamen, *Quid ſint*, non obſcura ſit intelligentia : ut, quid Inane ſit, non neſcitur ; ſed utrum ſit, nec ne, controvertitur apud Phyſicos : quemadmodum loqui amat JACOB. SCHEGKIUS, *Schorndorffenſis*, *Commentar. in lib.* περὶ ἑρμηνείας *Ariſtot. cap. 1. p. 92.*

§. 3. Quo igitur pacto Rei alicujus *Exiſtentia* inveſtigari debeat, ſi non aliunde, certè à GREGOR. ZUCCOLI abundè doceri poſſumus, qui in *II. Poſter. Translation. pag. 825. in ſententiâ verborum & continuatione*, ait : Τὸ *ſi eſt*, duplex habet medium, quo cognoſci poteſt; unum eſt Accidentia rei, alterum eſt id, quod eſt aliquid rei : *Salamandram* ergò eſſe intelligimus in eo quod ſit id quod habet accidentia iſta, nempe figuram lacertæ, quatuor pedes, caudam in extremitate recurvam, greſſus tardiuſculos &c. Quoad aliquid rei eandem cognoſcimus, ſi conſideraverimus eſſe illam animal irrationale, mortale, vox enim iſta aliquid rei, ſignificat intrinſecam naturam, quæ eſt cauſſa, quod res ſit, & quod ſit humidorum locorum amans, vel cum aliquâ aliâ proprietate.

§. 4. Accedit, quod hoc jam noſtrô tempore, ex libellis pariter Phyſicis, & Hiſtoricis, ut & aliis quam pluribus Rerum naturalium Scriptis SALAMANDRAS exiſtere apertiſſimè colligere liceat, ſenſui etiam oculorum, ipſiq; adeò per eum generatæ Experientiæ contradicere debeat, qui Exiſtentiam illarum in hoc mundo negare temerè auſus fuerit : certè operam malè locabit,

quicunq; vel in iſto ſtudio plus ultrà decurrere, vel planè de *Salamandrâ* dubitare voluerit; Exiſtentiam namq; ejus ullo modo negare, eſt ipſis αὐτοψίαις malitioſè oblatrare.

CAP. II.

De Salamandræ Etymologia.

§. 1.

SOllicitudine, quæ per omnes Scientias & Artes vagari ſolet, ut me ante omnia exſolvam, à capite Salamandram arceſſere, tum utiliſſimum, tum maximè neceſſarium fore mihi perſuadeo. Quamvis enim verborum non adeò magnam cuipiam videri queat habendam eſſe rationem, quod in omni Thematum tractatione, *potior* ipſis rebus impendenda ſit cura; *priorem* tamen vocabulorum cognitioni locum hîc deberi, ſi nullo argumento alio, quotidianâ ſaltem conſuetudine adduceremur. Uſu certè vocis prius cognito, Rem ipſam deinceps eò meliùs definiri poſſe ab *Ariſtotele* atque *Platone* docti ſuadent, ut alios nunc prætercam, SCALIGER. *Exerc. 1. in princ.* GALEN. *l. de Meth. c. 5.* JOACH. HOPPER. *de Element. jur.* CUIAC. *ad princ.* D. de J. & J. OLDENDORP. *de uſucap. ad rubr. in princ. tit. de teſtam.* Verba quippe nihil aliud ſunt, quàm rerum notæ atque ſigna. Quemadmodum ergò ignoratis ſignis, ignorantur ſignata; ita ignoratis verbis, res quoq; ipſas ignorari, neceſſe eſt, judice *Altdorffinæ quondam Aſtræa Myſtâ Summo* GUIL. LUDWELL. *de Emphyteuſi, & Joh. Hier. Oelhafen, th. 2. in. not. lit. (a)* Sunt enim literæ vocum, voces notionum in animo, notiones ipſarum rerum ſymbola, ſigna & ſimilitudines: Quare in tractatione rerum ſemper à Nominibus initium faciendum eſſe, docet *magnus ille Sapientiæ Dictator* SCALIGER. *Exerc.* CLVI. ſect. 1. ſiquidem vis Etymologiæ magna eſt, adeò, ut etiam argumentari ab eâ liceat l. 1. ff de J. & J l. 1. ff. de Pact. l. 1. ff. de acquirend. poſſeſſ. nec facilè poteſt quis decipi in re cognoſcendâ, qui virtutes vocabulorum benè perſpectas atq; cognitas habet.

§. 2. Tria verò circa Nominis alicujus inveſtigationem, ſecundùm Logicorum quidem inſtituta, præcipuè requiruntur, *Etymologia*, *Homonymia*, *Synonymia*. ETYMOLOGIA igitur eſt, quæ

quæ vocem ex ſuâ origine declaret, viamque ad ſignificationem ejus aperiat. Hæc jam, ſi ullâ in voce aliâ, in SALAMANDRÆ quoque nomine varia eſt & anceps: GERH. JOH. VOSSIUS *Etymolog* LL. fol. 443. *Salamandrâ*, inquit, *eſt nomen à Græcis, quibus itidem eſt* Σαλαμάνδρα. Sed an ita originem vocis expoſuiſſe licuerit? ſimiliter profectò colligere quis auſit, *Satrapam*, vocem ceteroqui Perſicam, è Græciâ natales ducere, quod eidem Σατράπης nomen non ſit incognitum. ISIDORUS, Hiſpaniarum ille Doctor, elogio Regis *Ferdinandi* cognomento *Magni*, *lib. XII. Origg. cap. 4.* propter quod Opus ſæpè *Vani* titulum veriſſimè reportavit à PAUL. MERULA *part. 2. Coſm. lib. 3. cap. 34. Salamandria*, ſcribit, *vocata*, *quod contra incendia valeat.* Videtur hoc velle, ait *Voſſius*, loc. cit. *Salamandram* dici quaſi *valincendram.* Quod ipſum etiam ſimiliter declarat *Plinius* ille *Germanus*, ceu BEZA in Iconibus loquitur, CONR. GESNERUS *lib. de quadrup. ovipar.* quòd Salamandra, ex mente Iſidori, dicta ſit tanquam *valincendra*, quia contra incendium valeat. Velut ULYSS. ALDROVAND. *de Quadrup. Digit. Ovip. l. 1. c. 8. p. 639.* Salamandra, ſecundùm *Iſidorum*, dicitur quaſi Valencendra (more Ital. e. loco. i.) quoniam adverſus incendia valeat: Quæ etymologia propemodum jocoſa, & riſu digna videtur. Si mihi verò mens Iſidori explicanda eſſet, putarem, per *Valincendram*, non tàm valorem ad incendium exſtinguendum, quàm valorem ad illud excitandum intelligi debere, ſiq; prius exprimendum eſſet, vocabulum forte melius *Valcontrincenda* uſurparetur, (ceu ex tribus hiſce vocibus, *caro data vermibus*, ſolùm principe cujusvis vocabuli ſyllabâ retentâ, ridiculè quibusdam eſt *Cadaver*) quamvis multùm deinde à literarum cum Salamandræ vocis affinitate abſuturum.

§. 3. Neque M. MARTINII ζοχασμὸν omni exceptione majorem eſſe dixero, qui *Lex. Philolog.* Hiſpalenſem Iſidorum, in ſuâ Salamandræ Etymologiâ, Arabicum aliquid reſpexiſſe arbitratur, *in eâ enim*, ait, *linguâ ſonabit* (Salamandra) *uſtionem prohibens thorace*, ſi reſpicies צלא, quod eſt *Uſtio*, *toſtio*, & מנע *prohibere*, & דרע *thorax*, *tunica.* Intelligo à craſsâ pelle eam habere, ut vim ignis non ſtatim ſentiat. Et סלמון Arab. *eſt* ἀρεωία & דאר circumire. Illud autem animal ἀρέμια βαδίζει. Sic & in Galliâ

 Narbo-

Narbonenſi, ait *Geſnerus*, *Blande*, à lento inceſſu, uti conjicio, *Blandum* enim pro tardo & lento dicunt. At סלת מגטר eſſet corio ſpectabilis. Eſt enim cute variâ. Sed סלת מגחר foret peſſem defluere faciens, dejiciens, quod Stellioni convenit. Et סיל מטארר fluxum indicans: Pluviæ enim dat indicia. Sed tamen, ut præfatus M.M. loc. cit. ſubjungit, *Hæ ſunt alluſiones hominis, ibi quoq; Veritatem quærentis, ubi non invenitur.* DIST. ergò h. l. fuerit inter genuinam veramq; originationem, & aliqualem ſyllabarum aut literarum aſſimilationem: It. inter Denominationem & Agnominationem: It. inter Derivationem & Alluſionem: illa uti plerumq; difficilior eſt, ac unicè à ſolidè doctis Viris excoli poteſt; ita hæc, ſeculo potiſſimùm octavo à nato Chriſto, oppreſſis Barbarorum furore & ſtupidâ ævi negligentiâ literis, Monachorum ingenia exercuit, ceu ex *Pauli* etymo, à פֶּה *Os & αὐλὸς tibia* deducto, ut centum alia taceam, cuivis patere poteſt. Conf. PHILIPP. CAROLI *Prælection. in A. Gell. l. 1. c. 25.* Vocum, inquit, Etymologiam venari, trita quidem via eſt, ſed fallit multos ſuâ confidentiâ. Puduiſſet, credo, Varronem hujus provinciæ, ſi eam à tot magiſtellis dehoneſtatam vidiſſet. Quis non rideat, quicquid habet domi cachinnorum, cum *Mavortia Arma* interpretantur, quod *Marem vorent?* aut cum *Palladem* dictam volunt, quod multis rebus polleat? aut *Aſinum*, quod non ſedeat? Quamvis negare nequeam παρονομασιῶν ejuscemodi maximum ſæpè uſum eſſe, in Rhetoricis potiſſimùm Declamationibus, Concionibus Sacris, & id genus aliis Argumentorum tractationibus; in Vocum tamen inveſtigationibus pro labore inani & ridiculo eas cum Eruditioribus habere non eſt quod vereat.

§. 4. MARTINIUS autem magis adhuc magisq; *in Salamandræ* natales inquiſiturus, totam vocem Græciæ aboriginem & civem conſtituere audet; quando l. c. infit; *Finis vocis ſpondet, Græcam ſe eſſe:* Inde jam conjectationes aliquas afferens, poſſit, inquit, aut ex eo dicta eſſe, quòd σαυλὰ μάνδραν, i. e. quieta & iners latibulum ſuum teneat: rarò enim prodit: *Heſych.* σαυλὰ ἥσυχας, aut quòd oſtendat σέλα μανὰ δέρος, i. e. ſplendores laxos pelle. Nam tanquam vernice tinctam pellem habet. Sanè *Salamantegua* Hiſp. ſonat tanquam σέλα μανδάκης, i. e. ſplendores cutis; μανδάκη enim in Apſyrto exponitur Pellis: An ab Arab. גטע

i. e.

i. e. corium, tegumentum; ſed iisdem מנטקורא eſt Balteus, Zona; unde *Zodiacus* vocatur *Mantica*, atq; hinc etiam Salamandra quaſi Zonis nitens Reptile denominatur. Aut, quia σιάλῳ μαδαροῖ ſalivâ depilat. Si eſſet vox ibrida, deduci fortè poſſet à σίαλος, i. e. *Porcus*, & à *mando*, quia Sus ſola ſine ſuâ pernicie malum id edere dicitur: quin etiam explicari poſſet quaſi *ſalivoſa mandra*, i. e. beſtia.

§. 5. GESNERUS ab Arabibus Salamandræ nomen trahit: Ait enim; Lacertum Arabes *Samabras*, vel, ut Bellunenſis apud Avicennam legit, *Saambras*, vocant. Unde Salamandræ Græcis Latinisq; deductum vocabulum facilè conjicio. Accedit nonnihil etiam Hebraica vox *Semamit*, quæ Stellionem ſignificat. Sed vox *Samabras*, inquit MARTIN. l. c. longiùs abeſt: Sunt autem eæ duæ voces, putà סאם (quod eſt LXX. σαῦρος, hebr. חמט *Levit. 11.30.*) fortè ex סום malum inferre & אברץ leproſus. Ergò eſt qs. lacerta leproſa ſeu vitiliginoſa. ברץ eſt lepra, vitiligo; ex ברץ quod Chald. affluere βεβρίζειν, & ἀπόβρασμα eſt ſpuma, quod etiam ipſi Rei convenire videtur, ſiquidem Salamandra qs. vitiliginoſa eſt, & ſanie quoq; ſuâ vitiliginoſos facere creditur. *Si Cathol.* conſulere placeat, inveniemus *Salamandram* dici qs. *ſola amans pyr* i. e. *ignem*. Sed ut rectè *Martin.* l. c. ait; falſa res eſt & inceptum etymon; Nam vox à Græcis ad Latinos tranſiit. Idem de iis judicandum, qui Salamandram dictam volunt qs. *Sal amanda*, i. e. Salem amandans, quod in Sal conjectæ moriantur. Neq; hilum valet ſententia eorum, quibus Salamandra idem eſt atquè Sal à Mandrâ, qs. Salamandræ ſub campeſtribus & mobilibus Ovium caulis lateant, vel in illo etiam loco ex ſale nitri generentur. Valere præterea jubeo, qui ex *Sale Ammonio* Salamandræ vocem conflatam eſſe arbitrantur, uti enim Autores illi Chymica potiſſimùm reſpicere videntur; maximè *Dornheuſerus*, qui ferè omnes ſuas aquas fortes *Sale Ammonio* conficit; ita ſi hæc non attendendo, regulis derivandarum vocum uſitatis contrariari dixero, certè non hallucinabor. Similiter JOH. ANDR. ALSTEDIUS *in Encyclop. l. 5. Lex. Lat. f. 223.* ſcribit, *Salamandram*; ſecundum aliquos Autores dici, qs. ἅλος μένω ἐν ἄνθρακι. Putatur enim non uri. Sed hoc, ait Alſted. l. c. falſum. Itaq; ſit ex σάλος & μάνδρα, quia in loco humido degit. Hæc ille. ULYSS. AL-

DROVAND. *de Quadrup. Digit. Ouip. l. 1. c. 8. p. 39.* Salamandram fortaſſis ità vocari, pronunciat, quia μάνδρα ſtabulum, caulam, & ſpeluncam, σελὶς verò ſpatium inter tabulata ſignificat; hinc Salamandra, qs. Selimandra, quia inter ſpatia inania caularum & ſpeluncarum ſtabuletur. Verum tali modo in exquirendis Nominum etymis ſi verſari libeat aut liceat, quot amabò Derivationes vocabulorum comminiſcemur? conf. M. JOH. RODOLPH. WETSTEN. *Not. in Epiſt. Origen. ad African. col. 219.*

§. 6. Ex pleriſq; autem allatis hiſce vel aliis quibusvis conjecturis, nulla MARTINIO, nulla mihi ex toto probatur, quin potius, ſi aliquid intricatâ hac in lite ſtatuendum, decensq; literarum junctura obſervanda fuerit, à *Loco* dictam eſſe, cum ſæpè jam nominato MARTINIO & paulò ante citato ALSTEDIO, haud inaniter autumaverim. Amat enim *Salamandra* propè σάλον habere μάνδραν: Per σάλον autem non intelligo *Salum, mare, vel maris oram*, in quâ naves ſtant ad Anchoras, quæ ad littus accedere non poſſunt; ſed *Locum humidum*, quem alluit unda: certè frigida, umbroſa, opaca & humida loca Salamandram amare, & in cavis propè flumina, ut & *buſonem*, gaudere ſtabulari, quæ loca ſunt fœda & nauſeam ciente animali digna, in confeſſo eſt, σάλον atq; ναυτίαν *Plutarchum* alicubi junxiſſe memini, unde fortè Galli SALE pro ſqualido, ſordido & immudo habent. *Objic.* per Salamandram, *Alchemiam* intelligi debere, Ergò haud eſſe poſſe græcam Salamandræ originationem, Alchemiam enim in Babyloniâ, Chaldæâ, Ægypto, Arabiâ, & Africâ fuiſſe celeberrimam, tùm origine, tùm exercitio idq; etiam docere fodinarum in illis locis occaſionem &c. Confer OLAI BORRICHII *Hermet. Ægypt. & Chem. Sapient. à Conringii animad. vindicat.* Sed R. etſi concederem, Alchemiam primitus Salamandræ nomine fuiſſe indigitatam, quod tamen prius luculenter oſtendendum eſſet: profectò nihil obſtare video, quare græcum nomen Arti attribui non potuerit, ſiquidem diffuſa tum fuerit hæc lingua in omnem ferè mundi angulum, quod ex hiſtoriâ potiſſimùm peregrinationis Græcorum & diſperſionis Pelasgorum ſufficienter perſpectum erit. Nolo autem plura originationum tentamina vel certamina circa vocem *Salamandræ* congerere, probè ſciens, *Nimium*, ſi ullibi aliàs, certè in ſuperſtitioſis vocabulorum Scrutiniis

tiniis communiter improbari: Satis enim interdum fuerit, ut quomodocunq; Notio expreſſâ habeatur, dummodo non ilicet ut origo indubitata præfractè ſtabiliatur: ſiquidem non quilibet patitur ſe cogi cum odioſè moleſtis (ceu ANDR. LIBAVIUS, Med. Doct. P. C. & illuſtris Gymn. Caſimiriani apud Coburgenſes Director & Prof. Publ. in Syntag. Arcanor. Chymic. Tom. I. lib. I. cap. 1. fol. 1. ait,) illis Grammaticorum ſcriniorum excuſſoribus & rhapſodis λογομαχοῖς. Quò minùs igitur & origine & ſono, Salamandræ vocem Græcam eſſe arbitrer, utpote cohærentem jugo cum σάλος & μάνδρα, nondum prægnans aliqua ratio, me opinione mea dimovens, ſe ſe mihi hucusq; obtulit.

CAP. III.

De Salamandræ Homonymiâ.

§. 1.

VOcabula eſſe rerum ſignificatarum ſymbola quædam, & plures eſſe res quàm voculas, autor eſt ex *Ariſtotele in Elenchis* JACOB. SCHEGKIUS, *Commentar. in prædicament. Ariſtot. p. 17.* Inopia hæc in cauſſa eſt, ut uno eodemq; vocabulo, Res naturâ & definitione diſcrepantes, interdum appellentur. Quamvis unica haud rarò etiam Res apud obſcuritatum & perplexitatum Magiſtros, Chymicos, ad magis eam offuſcandam & admirabilem apud filios ſuos faciendam, *centum diverſiſſimis nominibus* exprimi atq; deſcribi ſoleat; uti hoc, non aliunde, ſaltem ex ARGENTI VIVI nomenclatione oſtendere facillimum foret, quam MICHAEL TOXITES *in Onomaſtic. I. Philoſ. Medic. per Joh. Fiſchart. auct.* à p. 11. ad 13. ſuppeditat, quando ibidem CXXX. circiter diſtinctiſſimæ Hydrargyri appellationes inquirentibus ſeſe offerent. Ne igitur, quod Babelicæ turris ſtructoribus accidit, mihi quoq; contingat, ambiguitas vocabuli *Salamandræ*, ceu perpetua obſcuritatis latebra ſecundùm GOCLEN. *lib. 1. Contr. Log. p. 195.* ſtudioſè inveſtiganda erit: Obſcura ſiquidem & ambigua, *eodem Autore, lib. 2. Dial. Inſt. c. 9.* afferente, diligenter ſunt evolvenda, quia nihil ambiguitate abſurdius inveniri poteſt, ut SCALIGER *Exerc.* CCC Sect. I. annotavit; Quin imò errori quàm maximè affinis eſt, ex modò nominati Autoris illuſtriſſi-

illuſtriſſimi ſententiâ, *Exerc.* CXLVIII. Unde quoq; vulgatiſſimum quidem illum, ſed tamen veriſſimum Verſiculum exortum eſſe quis cogitare poſſet: *Errorum genetix eſt æquivocatio ſemper.* Quem forſan JOH. LANGIUS Lib. 1. Epiſt. 66. p. 331. attendendo, Hæc, ait, de Salamandræ minerâ à *Geraldo* nobis explicata, omnes uno ore approbant; *ſimulq; in quàm pernicioſos errores nomina æquivoca Medicos præcipitarent, cognoscebamus.*

§. 2. Salamandra ergò eſt I. Animal lacertæ ſimilimum, tardigradum, quod in igne perſtare incolume olim credebatur. II. Eſt Muſtelæ exoticæ ſpecies; quemadmodum de GESNERO, Ulyſſ. ALDROVAND. *de Quadrup. Digit. Ovip. p. 639.* refert, eum à Pellione quodam Germano audiviſſe, inter exoticas & nobiles muſtelas, quandam nomine *Salamandram* reperiri. Etſi verò fidem à Pellione *Geſnero* factam nolim modò in dubium vocare, quò minùs tamen credere queam, ullibi in rerum naturâ talem *Salamandram muſtelinam* hodie extare, facit, quod præter dictum Pellionem, neminem vidiſſe alium, quamvis curioſiſſimum Naturæ indagatorem, ſimilem inter muſtelas Salamandram, vel legerim vel audiverim: quin ergò propter chromatismi Muſtelini cum colore Salamandræ convenientiam opinio diſſeminata ſit, non quidem vehementer infitias irem: Quid quod vera potuit fuiſſe Salamandra, medias inter Muſtelas ſtabulans; vel etiam Salamandra, ut ita ſcribam, muſtelizata, ceu *de Lignis quibusdam Collegii Altdorffini, murificatis narratur.* Quamvis hìc LECT: BENEV: ſibi non imaginari debeat Mures in ligna converſos, aut ligna Murium formas repræſentantia, quin potius Mures veros & naturales, plerumq; tamen mortuos, & (fortè â liberiore ſemper tranſeunte âre) exſiccatos planè ac quaſi torrefactos, intra trabium vetuſtarum laxiores rimas delitescentes, quorum ſi extrahuntur, lateribus, ſchidia nonnulla & feſtucæ ligneæ quam firmiſſimè compactæ, adhærent; non aliter, ac ſi dictis in locis ex lignis conſtarent, ſicq; Mures lignoſi aut ligna murificata reverà dici poſſint: Sunt tamen nonnulli, qui aliter de lignis illis murificatis, eorumq; origine ſentiunt; dum eos ex trabium lignoſa putrefactione natos atq; procreatos eſſe ſtatuunt, illudq; exinde inter alia probare conantur, quia talia nonnunquam animalcula etiam viva, capite ferè penitus lignoſo, muſcipulis

pulis capta fuerint: Sed imitantur fortè Ingenioſiſſ: Jul. Cæs. Scaligerum qui *de Subtilitate ad Cardan. Exercitat: XV.* inquit: Quædam gignunt & non gignuntur: ut Murium patres, mures, ipſi nati ex putredine. Quicquid ſit, parum hac vice refert, pergimus potius in Salamandræ noſtræ Æquivocatione, ubi III. Apud Chymiſtas *Salamandra*, quæ dicitur *Adech*, ex mente Paracelſi, Terram rubram, ſive Sulphur Solis ſignificat. In cujus ſententiam ire autumaverim Quercetanum *in Tract. de Lue Venereâ*, de Turpetho ſive Auro vitæ ex hydrargyro, ſtibio & auro conficiendo, poſtquam prolixiùs modum confectionis expoſuiſſet, iſthæc ſubjungentem: Sub finem, da ignem ſublimationis. Quod adſcendit, ſepara à parte hærente fixâ. Hanc contere, & in catino plano ſuper prunis crema gradu ignis ſecundo per horas XII. Interim per bacillum agitando, donec fiat Salamandra rubicundiſſima. Ubi per *Salamandram rubicundiſſimam*, ſecundum Libav. *Apocalypſ. Hermet. Part. Prior. cap. 2. fol. 231.* fixus pulvis vel maſſa rubra (ſcil. in fundo vitri) intelligitur. IV. Si Tauladantes *in animadverſione Braceſchi* conſulatur, tunc per Salamandram comprehendenda erit animo Subſtantia Mercurii ſublimatione purificata, quæ ad condenſationem, ſive, ut Chymiſtarum phraſi utar, ad fixationem pervenerit, ita, ut in igne, more Salamandræ, perdurare videatur. Huc quoq; referre licebit, quæ de Borace Veneta ſimili ſenſu protulit Clariſs: Joh. Zwölferus *in Pharmacop: Reg: Claſſ. XV. in conſiderat: Aq. Coſmet: Mynſicht:* hoc modo: Borax Veneta Sal Alkali fixus & duplicatus eſt, in Igne quodammodo eum Salamandra conſtans. V. à P. Du Pont, Pharmacopœo Lugdunenſi-Gallo per Salamandram Alchemia ab aliis & Lapis Philoſophorum innuebatur, uti Cap. II. §. 6. dictum eſt. Idem hoc affirmant Michael Majerus *in Septimana Philoſophica Die V. de Animalibus p. m. 190.* Habent & Philoſophi ſuam Salamandram inquit; quæ cum in igne nata ſit, eum non fugit, nec extinguit, nec ab eo noxam ullam ſentit. Quod enim Infanti lac eſt, id eorum Salamandræ ignis exiſtit, nempe cibus & nutrimentum: hinc (pergit) Avicenna *in tractatulo Cap. 5.* Philoſophi, inquit, hunc lapidem noſtrum,

 vocarunt

vocarunt Salamandram, quia ſicut Salamandra ſolo igne nutritur, & vivit, id eſt perficitur, ita & noſter lapis. Vid. PETR. JOH. FABRI *Panchymicum Lib. V. Sect. 2. Cap. 6. & Sect. 3. cap. 36.* VI. Per Salamandræ vocabulum ipſum etiam Aurum nonnunquam intelligit; ſic enim loquitur FRANCISCUS MERCUR. VAN HELMONT *in præfat: Operum Parentis:* Præterea ut unicus eſt Sol, ac unica Luna, eorum creata haud aliter quam ipſis ſimilia comparata eſſe poſſunt, unica etiam & perfecta, ut *Aurum* quod Philoſophi Solem appellarunt & Argentum Lunam, cœteraq; quinq; metalla ſimiliter pro re nata, ſecundum cœteros Planetas: quo ritè egerunt, perhibueruntq; veritatem, quia unica corpora perfecta ſunt, ignis illis nocere nequit, in eo ſtabilia permanent, in Igne Aurum vivit, ideo Philoſophi Salamandræ nomine illud inſigniverunt, quæ falsò nunc pro Animali habetur, &c. Videatur citat. *FABER l. c. Lib. V. Sect. 3. cap. 36.* VII. Nonnullis Salamandra idem eſt ac Tinctura Philoſophorum, ſic enim M. MARTIN. *in Lexic. Etymolog.* ſcribit; *Salamandra Chymicis eſt tinctura Philoſophorum.* VIII. Salamandræ voce vinum quoq; aduſtum exprimi poſſe, nemo facilè negabit, ſi tàm illam, quàm iſtud vim habere, maximum in corpore humano incendium excitandi, itemq; linteamina eo imbuta atq; accenſa notabili quodam temporis ſpatio, illæſa flammam ſuſtinendi, diligenter perpendatur. IX. Salamandri ac Saldinii appellantur homines ignei, **Feuer-Leut oder Geiſter**/ quod legas licet in MICH. TOXIT. *Medic. Hagenoënſi Onomaſtico Altero Theophraſt. Paracelſ.* p. 477. ubi tamen vox Salamandri, vitiosè à Typographo lit. S. in R. mutatâ, corrigenda erit. Quo etiam in ſenſu Salamandræ vocem expreſſit OSWALD CROLLIUS *in præfat: Admonitor: Baſilicis Chym: præfixa p. m. 25.*; Itemq; MARTINUS RULANDUS, qui præter allegata ex Mich. Toxit: verba in *Lexico Alchym: pag. 409 ſub voce Salamandra* ſeqq. addit: Homines ſcilicet ſunt, quos influentia ſuſtentat, & ex Elemento Ignis nutriuntur, ut fuit illa Gentilis Mulier, nomine Ziſer, quæ ſtatim atq; infirmabatur, ſeſe in ignem conjiciens, reficiebatur, in eo ſedens, gaudensq; tanquam in aliquo balneo. Huc referri quoq; poſſet *Pyrophagus* ille,

ille, natione Gallus, qui Anno 1679. Menſe Aprilis, Lugduni Batavorum, cum illic tunc temporis ſtudiorum cauſa verſarer, ignem ſe citra noxam devorare poſſe, per certas hinc inde diſperſas typis deſcriptas ſchedas, gloriabatur, & hoc quoq; aliquoties ipſo effectu comprobabat, ſiquidem non modo picem, ceram ſimplicem & obſignatoriam, ſulphur, oleum commune, ſevum atq; carbones commiſcebat, accendebat, inq; conſpectu multorum hominum devorabat, ſed & carbonem candentem tam diu, ſuper impoſita crudæ carnis particulâ, in ore detinebat, donec eam aſſatam quodammodo ſpectatoribus ſuis offerre poterat. X. Salamandra pariter aliqua foſſilis invenitur: Hinc per *Salamandræ capillos atque Salamandræ pennas*, netilis Amianti lapidis capillamenta & lanugo à quibusdam Scriptoribus indigitata ſunt: conf. Joh. Langii, V. Palatinor. Elector. Archiatr. experientiſſimi *Lib. 1. Epiſt. Med. 66. p. 331.* XI. Salamandræ & Scorpionis nomine Tormenta bellica, ſive Machinas quasdam militares fulminatrices venire, ſcio equidem me alicubi legiſſe, ſed locus in præſentiarum non ſuccurrit. *Nimirum generatim, in totâ noſtrâ vitâ contingit ſæpiùs, ut ea, quæ nuper contemtim neglexímus aliisq; reliquimus, mox magnâ cum aviditate iterum conquiramus anxiè: ſic Eruditi ſæpè legentes aliquam ſententiam vel hiſtoriam, eam dum præſens eſt, faſtidiunt; paulò poſt, commodâ eam adhibendi occaſione datâ, multo labore cogunt id requirere, quod antea non curârant.* Videatur Martinus Geier, *Commentar. ſuper Cohelet. Cap. III. v. 5. p. 88.* XII. *Metonym. Adjunct. pro Subject.* Salamandra ſumitur (1.) pro Nave claſſiariâ, in cujus ſcil. prorâ Salamandræ figura inſigniter expreſſa eſt, qualem videre licuit in Claſſe Hollandicâ, quæ An. 1630. Menſ. Febr. ſub Ammirali Occidental. Ind. Societat. in expugnatione Acropoleos Braſileenſis Fernambucci adhibita eſt, *vid. Relat. Hiſtor. Francof. Autumnal. de An. 1630.* Et aliam Anglorum Navem Salamandram Plimutenſem cognominatam, ex Terra nova curſum ſuum feliciter abſolviſſe, ex *Novis Belgicis Haerlemenſibus Anno 1680. N. 45.* innotuit. (2.) Pro Galeâ ferreâ, in cujus Apice antrorſum, inter varii coloris criſtas Salamandra erat flammivoma, flammisq; cincta effigiata, vel ad decorem,

vel ad terrorem, vel ad constantiam significandam: Uti adhuc hodie quibusdam typo excusis libris Virtutis simulacrum quadrato impositum lapidi tali modo galeatum præfixum observare licet. (3.) Pro Signo Domuum, extrinsecus ab aliis facilius dignoscendarum, appenso vel appicto, uti memetipsum passim in Anglia & Hollandia observasse scio, inter alia verò quantùm recordor Amstelodami, haud procul â vico S. Antonii, itemq; Lugduni Batavorum in platea ê regione deß Burgwalls / die Brudersgrafft cognominata: Vide Pourtraictz de Plusieurs Hommes Illustres qui ont florii en France de puis Lan. 1500. jusques â present, à Paris, Chez Jean le Clere, rüe S. Jean de Latran, â la Salamandre Royalle. Anno 1616. in forma patent. Huc quoq; refer, Salamandram (4.) Pro singulari Typographorum quorundam Charactere quo Libros, vel suis Typis, vel sumtibus impressi imagine Salamandræ præfixâ, significare solent, uti hoc jam olim in usu fuit Officinæ Farreæ, & Damiano Zenario Venetiis, Laurentio Pasquato Patavii & nostro hoc seculo Genevæ, Petro Chouet &c. XIII. Salamandra interdum, ceu Draco, ad significandum Argentum vivum â quibusdam Chymicis adhibetur, quod omnia veneno suo interficiat. XIV. Salamandra Philosophorum, quæ in igne nutritur, augescit, nec extinguitur frigore, est M. PETRO PALMARIO, insolentissimo Ignis Naturæ jactatori, ut LIBAVIUS, ἀναγραμματικῶς, *Eja unda salubris*, eum nominat *Tract. Chymic. de Igne Natur. c. 7. p. 15.* Ignis externus, mitis, blandusq; *in Libello; cui titul. Lapis Philosophicus Dogmaticorum*, à Cancellario Acad. Paris., assentiente supremo Curiæ Senatu, digno existimato, qui Vulcano consecraretur, conf. *Libav. loc. cit.* Fortè autem, si hariolari liceret, *Palmarius* ideò per Salamandram intellexit Ignem, quod Veteres pleriq; Ignem & ejus operationem celaverunt, hincq; Ignis Philosophicus sæpè parabolicè sive ænigmaticè per pisciculum (vél potiùs Salamandram) in mari mediterraneo natantem est propositus. Vide sis *LIBAV. in Tractat. Chym. de Igne Naturæ, c. 6. p. 11.* XV. Salamandra literaria, est Vir literatus, ignei, h. e. acutissimi ingenii & constantissimæ diligentiæ; uti è contrario infidæ mentis homines, qui monumenta scripta

rasurâ

raſurâ vel alio quovis illicito modo adulterare ſatagunt, ad lucellum inde aliquod faciendum, hominibusq; imponendum, *Stellionēs literarios* vocare ſolemus, quamvis etiam THEOPHILUS SPIZELIUS *Tract. de Literatorum Vita & Moribus Commonefact. XXIII.* per Salamandram Literariam, intelligat, Doxoſopnum Litigoſum ſive extremam illam contentionum & vitiligationum inter Eruditos perniciem. XVI. Salamandras ex auro, argento, atq; cupro faberrimè ope aurifabrorum confectas, ad Pileorum laxiorem crepidinem, ex una Orbis parte, decorè abbreviandam, ante XX. circiter annos, communiter adhibebant, quam etiam ob cauſſam *vox Salamandræ* pro quovis Circulo marginē pilei contractam ambiente & ad cylindri ſive volvuli figuram refigente, per *Synecdoch. ſpec. pro genere*, uſurpabatur. XVII. Salamandræ ad Stygem damnatæ, GEORG. STENGELIO, Jeſuitâ Dillingano alicubi ſcribente, vocari poſſunt Animæ damnatorum, perpetuis flammis cruciandæ. XVIII. Salamandræ ſunt Milites, autore COSTALIO *Pegm. 29.* uti ejus teſtimonium recitat ALDROV. *l. c. fol. 644.* Coſtalius enim Salamandras cognominat illos milites, qui creantur, quando cædes & bella impendent: cùm Salamandræ, ingruente tantùm tempeſtate, è cavis in lucem exeant. XIX. Salamandrinus eſt Piſcis, planè nullo modo cum Salamandrâ verâ, niſi ratione nominis conveniens: Hinc ALDROV. *l. c. ut & lib. 5. de Piſcib. Cap. 11. fol. 583.* Tridentini, ait, piſcem ſibimet peculiarem, *Salmerinum* nuncupant, nomine, ut conjicio, à *Salmone* detorto, quo cum carnis rubedine convenit; atq; fortaſſis *Salmerinus* dicitur, quaſi *Salmo lacuſtris*. Lacus enim Germani, ſimiliter ac ipſum mare, *mer* dicunt per, è, longum, SALVIANUS *in hiſtoriâ Piſcium Salmarinum* vocat, additq; *Salamandrinum* etiam nominari. XX. Salamandra tegmen batilli eſt, Salamandræ ſpeciem referens, Salamander Æolius propterea dictus, quod ardentes prunas ſufflat, & ex patina ſibi oppoſita ſalientes guttas, fontis ad inſtar, jucundo ſpectaculo, ſi tale deſideretur, prorudit; ut Salamandram hancce deſcripſere S. R. J. *ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSI in Ephemerid: Anni 3. Appendice de ſuppellectile Artefactorum quotidianis uſibus adaptorum Celeb: ERHARDI WEIGELII.* Atq; iſtæ etiam Viginti Salamandræ acceptiones homonymicæ

nymicæ ſunt, quas ego quidem in promiſcuâ Autorum lectione hactenus reperire potui, ex quibus, potiſſimùm circa primam Significationem, utpote ad inſtitutum meum unicè pertinentem, Deo annuente, verſabor.

§. 3. Raritate *Salamandrini Piſcis* allectus, haud faciliè poſſum ultrâ, ex mente quidem meâ, tendere, niſi à ſæpius jam nominato ALDROVANDO *lib. V. de Piſcib. cap. XI.* priùs pleniorem aquatilis hujus pecoris deſcriptionem mutuò ſumſero, hicq; loci, melioris explicationis gratiâ, inſeruero: Piſcem itaq; hunc, *inquit modò dictus Autor*, in ipſo natalis Salvatoris humani generis jejunio, anno ſuperiori, qui fuit undecimus ſupra milleſimum ſexcenteſimum, acceptum, ab Illuſtriſſ. Cardinale CAROLO MADRUCIO, Tridenti Principe, Domino meo colendiſſimo, ſic deſcribebam. Corporis forma, pinnarum numero ac ſitu cum Truttis ac Salmonibus ferè convenit; ceterùm ſquamis caret; etſi ſquamoſum eſſe profiteatur Salvianus. Capite eſt rotundiuſculo, retuſo roſtro. Oculorum pupillam nigram aureus, qui in mortuo poſtea fuit ruberrimus, circulus ambit, ac quàm maximè ſplendens. Ante eos foramina duo, auditûs vel olfactûs inſtrumenta, rotunda, manifeſta. Oris maxilla inferior nonnihil recurva, unco ſurſum vergente: eſtq; tota ea mandibula alba. Lingua ejuslem coloris; item palatum. Totum os inſigniter dentatum. Piſcis ipſe rotundus potiùs, quàm latus eſt. Pinnæ ſunt numero ſeptem, omnes ſine aculeis, quinq; ſupino, binæ prono corpore: juxta branchias duæ, totidem in medio ventre, quinta ac poſtrema à podice, longæ omnes ac latæ. Quæ ad branchias ſunt, triplici colore præditæ, ubi enim longiores ſunt, h. e. in ipſo exortu, albicant, mox totæ rubent, exceptis nervis qui nigricant, reliquæ tres ſicuti in exortu magis quàm illæ albent, ita quoq; rubedo in his intenſior eſt, nigredine verò planè carent. Priores quatuordecim nervis conſtant, ſubſequentes novem, noviſſimæ decem: quæ verò in medio ferè dorſo conſpicitur, duodecim nervos habet: altera non longè à cauda, iis caret, mollis & cutacea, ut in Truttaceo genere, maleq; ceu nervoſa *à Salviano* expreſſa eſt: utraq; dorſo concolor, i. e. nigricans. Cauda lunata eſt, ejusdem coloris, non rubra, ut ille ait. Podex in imoventre juxta exortum poſterioris pinnæ. A branchiis ad caudam linea exiliis, rectà ad caudam usq; fertur, aſperiuſcula. Latera nonnihil albicant,

albicant, & nunc rotundis, nunc oblongis, iisdemq; nunc majusculis, nunc exiguis maculis subfulvi coloris consperguntur. Totus venter coloris fermè crocei, aut vulgaris minii. Uterum habet admodum procerum atq; latissimum, utpote qui totam corporis capacitatem occupat, ovis refertus ejusdem ferè magnitudinis, fulvis auroq; resplendentibus, margaritas aureas diceres. Intestina alba pluribus circumvolutionibus intorta. Jecur breve, latum, unico duntaxat lobo constans, flavescens. Vesicam fellis invenire non licuit. Lien majusculus ex atro rubens. Ventriculus longus & carnosus. Caro, ut in Salmone, rubra. Longitudo totius piscis à capitis initio ad caudæ extremum spithamas binas explet. Addiderat Illustrissimus Heros, binos alios, quos mares esse per literas significabat, descriptâ fœminâ, & breviores & exiliores. Hucusq; *Aldrov.* Iconismus *Piscis Salamandrini*, quod jam antea quædam Salamandrarum figuræ cupro essent incisæ, ad evitandam earundem multiplicationem, hîc prætermitti debuit, cupidis tamen illius adspiciendi copiam faciet *Aldrovandus l. cit. pag. 584.*

§. 4. Siquidem in §. II. *num.* V. Petri du Pont memini, paulò prolixiùs, quam de *Arcano Arcanorum* fovit sententiam, hîc adducere juvabit: Statuit nempe ille, de Lapidis Philosophici præparatione quæsitus, ejus unicam & verissimam materiam esse SALAMANDRAM, quod assertum cum pluribus audientibus ridiculum videretur nihilominus tamen sæpiùs eodem iterato pronunciato pertinacissimè inhærenti non omnis planè fides derogabatur: Quam etiam ob causam unus & alter ex Philo-chymicorum ordine Operi se ipsi accingebat, sed non alium exinde fructum, quàm ille qui testas Ovorum pro verâ materiâ usurpasse legitur, post fuliginosos aliquot mensium labores, reportavit. Excell: verò & supra in ipso Præfamine laudat: DN. *DANIEL GUILIELMUS MOLLERUS*, ceu ex Sermone ejus sæpius mecum sociato recordor, quòd eodem tùm hospitio tùm mensâ Collmariæ in superiori Alsatiâ apud Magnific. Dn. Joh. Henr. Moggium A. M. DC. LXVI. cum eo uteretur, atq; ob hanc consuetudinem, familiaritati ejus indies magis magisq; implicaretur, sæpiusculè genuinam illius de Salamandrâ sententiam scisitabatur, qui tandem etiam plurimis ejus sollicitationibus locum relinquens, calamo fortè ibi scriptorio in dextram

dextram aſſumto, in chartæ cujusdam obviæ folium, Decem verba iſta, quæ nunc hîc ſequentur, grandioribus à capite poſitis literis, ab invicem benè diſtincta, inſcripſit:

Scrutando Abſtruſa Limi Archaici Medicinam Abſconditam Nanciſceris Dei Revelatum Arcanum.

Laudatus Mollerus ſtatim animadvertens, ex majoribus literis initialibus *Salamandræ* vocem coaleſcere, ulteriùs percontando pergebat, quid, omni excluſo ænigmate, per *Salamandram* intelligeret, ad quæ ille iterum regeſſit, ſibi non eſſe licitum plura de hoc Myſterio ei patefacere, niſi aſſiduâ invocatione Numinis Divini hoc ipſum adhuc ejus intellectui abſconditum, ſuo tandem tempore revelaretur. Quo in reſponſo ejus acquieſcens, non amplius ab iſto die quicquam verborum, hac de re apud illum protulit.

§. 5. Quocunq; autem modo PETRUS iſte Salamandram ſuam defendere laboraret, nihil profecto aliud, quàm nugæ atq; impoſturæ inde produci poſſent. Eodem enim ovo prognatum eſſe hoc crediderim, quo illud de VITRIOLO apud quosdam Veteres ortum lego. Hi nempe, ut occultè, quid in *Vitriolo* Virtutis Chryſopœicæ deliteſcat, docerent, ſingulis ex Vitrioli voce literis depromptis ſingula Vocabula conficiebant, atq; ità ferè exponebant:

Viſitabis Interiora Terræ Rectificatæ Invenies Occultum Lapidem Veram Medicinam.

Sed enim quod hîc in formulâ *Terræ Rectificatæ*, id ibi in vocibus *Limi Archaici*, vel à communi luce, deditâ operâ, ſeclu-ſum eſt, vel per dolos veteratoriè circumſcriptum. Siquidem vix Artem aliquam eſſe, aut unquam fuiſſe, mihi perſuadeo, quæ pluribus deceptionibus, fallaciis & mendaciis conſtiterit, quàm quidem vulgò ſic dicta *Alchimyſtica*: Nimirum Ars eſt illa ſine Arte,

Arte, cujus ſumma pars cum parte, cujus mater otiari, cujus verba ſunt nugari, cujus votum denigrari, cujus fama annotari, cujus proba eſt mentiri, cujus vita impediri, cujus labor eſt inflare, cujus fructus mendicare, cujus merces nunquam ſtare, cujus pœna eſt perire, & in cruce interire. Nolim tamen propterea omnem planè Auri Chymici confectionem opinoſus rejicere, quin modum aliquem artificiosè illud præparandi ſupereſſe, ſi nulla ratio alia, ſaltim Argumenta externa ab Autoritatibus, Experimentis, & quamplurimis Teſtimoniis deſumta, me ad credendum inſtigarent. Quæ inter eminent, hodie quidem, Nomina ſeqq. (1.) *Dn. Georgius de Beauſoſte*, (2.) *Dn. Sagar*, Præſes Perpinianenſis, Vir jam plenus annis, atq; in quotidianis colloquiis civiliſſimus. (3.) *Dn. de S. Omer*, habitans in Arce ſuâ de S. Omer, prope civitatem Viviers in Vivareziâ, Vir ſenectute confectus. (4.) *Comes de Couſeran* &c. qui gentiliciam ſuam Domum de Couſeran in Languedociâ incolit: de quâ familiâ ibidem dici ſolet, quod jam à CC. annis Alchymiſticum Studium in eâ floruerit. (5.) *Rev. P. Pontei*, ex Ord. FF. Minor. S. Franciſci, in Conventu civitatis Dauſt, in Valle Telinâ ſeu Valtolinâ Rhætiæ. (6.) *Rev. Dn. Blanc*, Presbyter & Canonicus Eccleſiæ ad D. Petri in Chambery Sabaudiæ. (7.) *Dn. Quare*, Chymicus, habitans propè Collegium, *Chamberini* in Sabaudiâ. *Conf. Miſcell. Curioſa Medico-Phyſica Ephemerid. Germanic. Ann. prim. 1670. Obſervat. XVII.* D. Philipp. Jacob. Sachs, *à Levvenheimb.* S. R. J. Academiæ Nat: Curioſ: quondam Adjunct: meritiſs: nunc deſideratiſs: dicti Phosphori, Joh: Frider: Helvetii *Tractatum de Aureo Vitulo*, Joh: Jacobi Becheri *Theſes Chymicas veritatem & poſſibilitatem transmutationis metallorum evincentes.* Sebastiani Wirdigs *Novam Medicinam Spirituum Lib. II. Cap. 22. & 23.* Morhofii *Epiſtolam* ad Joel Langelott: *de metallorum tranſmutatione.* Itemq; Michaelis Majeri, *Menſam Philoſophicam.* Borellum *in Bibliotheca Chymica*, & Joh: Baptistam Helmontium, *Tract: Spec:* quem *Arborem Vitæ* inſcripſit. *It. Tract:* cui Titulus *Vita æterna* & quidem circa finem, Petr: Joh: Fabrum *in Propugnaculo Alchymiæ*, &c. quibus tamen & innumeris aliis autoritatibus, meritò præferendam puto, Divinam illam Metamorphoſin, Imperatoria & præ-

ſentia & αυτοψία FERDINANDI III. *Piæ Glorioſ. Memor.* Pragæ exhibitam & â JOH. ZWÖLFFERO, *Phar: Regiæ Mantiſſ. Spagyr. Part. I. Cap. I.* in ſingularem Chryſopœiæ laudem, defenſionemq; deſcriptam.

§. 6. De *Salamandrâ foſſili*, cujus in §. 2. n. 9. aliqualis facta eſt mentio, ut hîc, exigente ita Ordine, uberior fiat explicatio; Sciendum eſt, MARC. PAUL. VENETUM, aliâs MILLIONIUM appellatum, quod Tartaricas divitias per *Milliones* ſive Myriades, ſupputaret, *Lib. I. de Region. Oriental. Cap. XLVII. p. 41.* de illâ in hunc modum annotaſſe: Eſt in hac provinciâ (Chinchinthalas, al. Chinchintalas, al. Chinchincalas, al. Chynchyntale, al. Chinchital.) Mons, in quo inveniuntur mineræ chalybis & audanici; (al. andanici,) itemq; Salamandræ, de quibus fit pannus; qui ſi in ignem projectus fuerit, non comburi poteſt. Fit autem pannus ille de terrâ in hunc modum, ut quidam è Sociis meis, Vir ſingulari præditus induſtriâ, Curficar (al. Tuficar) nomine, Turchus me edocuit, qui in provinciâ illâ mineralium operi præfuit. Invenitur in monte illo minera quædam terræ, quæ fila producit lanæ haud diſſimilia: & hæc ad Solem deſiccata in mortario æneo teruntur, deinde lavantur, & quicquid terrenum illis adhæret ſubmovetur: demum fila illa ſic purgata & attenuata, ut alia lana, nentur, atq; in pannum contexuntur. Et quando pannos illos volunt dealbare, projiciunt eos ad horam in ignem, & tunc ex flammis illæſi educuntur nive candidiores. Haud ſecus purgant eos, quando maculas aliquas contraxerint. Nam lotura alia præter ignem illis non adhibetur. AJUNT, Romæ mappam quandam haberi ex *Salamandrâ* contextam, in quâ Sudarium Domini involutum retinetur, quam Rex quidam Tartarorum Romano miſit Pontifici. Huc quoq; referre licebit linteum illud Salamandrinum, ab homunculo quodam ſubterraneo, Comiti cuidam Hoyenſi, unâ cum gladio, & annulo rubei leonis figura adornato, exhibitum, uti hiſtoriam totam jucunde commemorat HERMANNUS HAMELMANNUS in der Oldenburgiſchen Chronick *Part. I. Cap. 10.* Hiſce addas quæ ex ALBERTO refert ALDROV. *de Quadrup. D. O. l. 1. c. 8. p. 644.* in poſtremis Hiſpaniarum partibus juxta Gades, & columnas Herculis frequenter lapidem inveniri, qui ob viſcidum humorem circa ipſum exſiccatum in fila trahi poteſt, ex quibus contexta veſtis non combu-

comburitur. Ideò aliqui hunc, PLUMAM SALAMANDRÆ vocaverunt. Notabile non minùs eſt, ob ſummam vel convenientiam natalium, vel effectuum identitatem, quod modò dictus ALBERTUS, primus ille Latinorum, ut *Centuriatores Magdeburgenſes perhibent*, qui quicquid in Græcis, Latinis, Arabibus, Ebræis Philoſophis egregium fuit, perſcrutatus eſt, *in Libell. de Virtut. Lapidum*, Si vis, ait, ut fiat Veſtis incombuſtibilis, accipe lapidem qui ISTHMOS appellatur, qui, ut dicit *Iſidorus*, ſimilis eſt croco, & in partibus Hiſpaniæ invenitur, & iſte lapis flabilis eſt propter ventoſitatem in ipſo rarefactam juxta Gades Herculis, & ſi de eo fiat veſtis, nullo modo poteſt uri, ſed de igne nitet. Et hujus ſpeciei dicunt quidam Carbunculum album.

§. 7. Neq; in diverſum abire deprehendo GERALDUM, de quo J. LANGIUS *Lib. I. Epiſt. Medicinal. LXVI.* Proinde, inquit, poſtquam juſculum hoc piſorum ſorbuero, libenter à te de netili *ex Salamandræ lanugine, aut pennis perconctarer*: An verum ſit, ex hac lintea contexta, & ad eluendas ſordes in ignem projecta, non comburi, ſed illæſa niveq; candidiora evadere? Tum quidem *Geraldus* humaniter reſpondit: Langi mi, de hujusmodi ex Salamandræ plumis tela incombuſtili, nihil in Auſtralibus aut Orientalibus novi Orbis inſulis comperi: verùm dum Romæ agerem, *ajebant*, Tartarorum Regem ſummo Pontifici linteum ex Salamandrâ miſiſſe, in quo ſudarium ſacroſancti Salvatoris vultus effigie inſignitum, ab omni incendio tutum conſervaretur involutum. Præterea fama eſt, CAROLUM Cæſarem ſemper Auguſtum, ejusq; fidelem à conſiliis *de Naſſâ Comitem*, habere χειρόμακτρα (i. e. mantilia) quæ in ignem conjecta, tandem à ſordibus purgata, illæſa eximerentur. Verûm hæc ex Salamandræ *pennis*, *vel lanugine*, *quum utriſq; careat*, contexi non credo. Sed illud quidem probè novi, olim in Ægypto & Arcadiæ montibus, ac propè *Caryſtum* Euboiæ oppidum, lapidem naſci, quem (ut Strabo ait) pectunt, nent, & texunt, ac inde mantilia conficiunt, quæ ſordida in flammam projecta non ſecus emundantur, quàm ſi lavacro maculas elueris. Sic quoq; noſtrâ ætate, in Noricorum & Saxonum metallis, ac in quodam monte regionis *Chynchyntale*, quæ ab Aquilone, deſerto confinis eſt, magno Cham ſubdita, erui *Amian-*

tum lapidem, & mineram quam incolæ *Salamandram* appellant, in capillamenta inſtar aluminis *Schiſti* caneſcentia, unà cum terrâ, quam amplectitur concretum, quem Græci ob id *Gæoden* appellarunt. Hujus mineram Sole ſiccatam, in mortario æneo contuſam, à terra eluunt, & carminatam in fila tenuia pectunt, & nent, ex quibus lintea incombuſtilia texunt, quæ *Plinius* ob id linum *Asbeſtinum* quoq; appellat: Inventum eſt, inquit, linum, quod ignibus non abſumitur, vivum id vocant: ardentesq; in focis conviviorum ex eo vidimus mappas, ſordibus exuſtis, ſplendeſcentes, igni magis quàm poſſunt aquis: Regum inde funebres tunicæ, quæ corporis favillam à reliquo ſeparant cinere. Naſcitur in deſertis & Sole aduſtis Indiæ locis, ex quo Brachmanes, Indorum Philoſophi, autore Hierocle, ſibi conficiebant veſtes. Asbeſtus quoq; inextinguibile linum dicitur, quoniam ab eo etiam in lampadibus accenſo, ignis nihil depaſcit. Ex eo quoq; factæ thryallides, aut ellychnia, nonniſi oleo defecto extinguuntur. Hinc *Pauſanias* refert, Athenis in aureâ Palladis lucernâ, quam Callimachus conſecraverat, ex lino Caryſtio thryallidem perpetuò arſiſſe: aſſueſcit enim vivere ardendo. Hujus Amianti capillamenta & lanuginem, etiam in noſtrâ vernaculâ linguâ *Salamandræ capillos* appellamus. *Albertus* verò *Magnus* ille Philoſophus tradit, magnis ferri, dum fabricatur aut eruitur, maſſis disruptis, vaporem fuſci aut albi cinereive coloris erumpere incombuſtibilem: qui manibus obviis exceptus, pannis, aut tecto fabricæ, inſtar lanuginis adhæreat: & hanc *Salamandræ lanam* dici teſtatur. Quem ipſum quidem ſenſum ALDROV. *l. c.* ſimiliter adhibuiſſe, ſed paulò aliis verbis expreſſiſſe invenio. Amplius, inquiendo, ubi maſſæ ferri pro incudibus fabricantur, ſcinditur aliquando ferrum, indeq; evolat ignis vapor, qui parietibus, & tecto ædificii adhæret, lanam fuſcam, & interdum albam referens: hæc autem lanugo igni admota non comburitur; propterea hanc, ut notat *Geſnerus*, áliqui lanam Salamandræ indigitant. Accedit ad hoc, quod de monte Regionis aquilonaris *Chynchyntale*, *Salamandræ minera* etiam cum chalybe & ferro eruitur. Videatur ANDR. CÆSALPINUS *de Metallicis Lib. II. Cap. 49.* Conſtat igitur, netilis Amianti lapidis capillamenta, fuiſſe quoq; *Salamandræ*, non illius animalis virulenti, ſed *Salamandræ foſſilis*, Pennas dicta. Hæc à *Geraldo* nobis explicata, omnes

omnes uno ore approbant. Hinc & FRIEDERICUS HOFFMANNUS *in Clavi Pharmaceut: Schræderian: Lib. III. Cap. VIII. §. 124.* rectè inquit: Fabula communis est, Amiantum ex Salamandræ pilis oriri, quia non consumitur igne ut Salamandra, sed lapis potius est, natus in Cypro &c. quamvis hanc ipsam denominationem quodammodo restringat BENEDICTUS CERUTUS, *in Descript: Musæi Calceolariani Sect: III. p. m. 290.* his verbis: Non immeritò Marcus Patus Venetus in suo Itinerario Amiantum Salamandram vocavit, sicuti namq; frigidissimum hoc Animal ex Aristotele, Plinio & Sancto Augustino per ignem ambulans eum extinguit, nec ipsum uritur, nec extinguitur &c. pari ratione Amiantus quod igni resistat, incombustibilisq; sit, Etymologicè Salamandra vocari potest.

§. 8. Ex hisce jam in medium allatis apertissimè colligere licebit, quàm graviter hallucinati fuerint omnes illi, quorum ingenia malè intellectum SALAMANDRÆ vocabulum ad animal quadrupes venenosissimum, in Lintei quidem incombustibilis confectione, applicare conata sunt: Certè YNGELHUYSIUS quidam in vocabulario MS., ante duo jam secula exarato, atq; hoc tempore in DN. JOHANNIS SAUBERTI, *SS. Theol. Doct. ac Prof. in Academiâ Norimbergensium Altdorffinâ Primarii, Ecclesiæq; Antistitis*, Bibliothecâ asservato, ait: Salemandra est vermis quidam formam habens Ovis, cujus lana non comburitur igne. Unde forsan, (uti tum temporis ista de Salamandræ lanâ opinio pervulgata esse potuit,) Germanus ille Esdras ac Strabo, veluti JACOB. AUGUST. THUANUS *Part. I. Histor. Lib. VIII. ad Ann. 1552. p. 867. edit. Paris.* SEBAST. MÜNSTERUM appellatum esse, memoriæ prodidit, qui uti aliàs omnigenas fabellas atq; narratiunculas in circulis quoq; jactari solitas congessit, judice M. SCHOOCKIO *Fab. Ham. Part. III. cap. 1. p. 184.* sic in *Cosmographiâ suâ lib. V. cap. XCIV. p. 1405.* hoc pariter de Salamandrâ figmentum hausisse videtur, quando non tantùm ea ibidem æri incisa, Ovino tùm antrorsum capite, tùm subtus densissimâ lanâ conspicienda exhibetur; sed insuper Germanicâ ista verba expressa sunt: Im Land Chinchital ist ein Berg / darinn gräbt man Stahl / und da findt man auch die Schlang Salamandra genannt / die im Feuer ohne Schaden oder Verletzung leben mag. Man braucht diese Schlang zu etlichen Tüchern / und die

werden ſo wehrhafft darvon / daß ſie in keinem Feuer mögen verbrennen / ſondern ſo ſie unſauber werden / wirfft man ſie eine Stund in das Feuer / und nimmt ſie ſauber / als wären ſie gewaſchen / ohne Verletzung wieder daraus. Scilicet Homines augent omnia, & ſimplici vero, duplex aut triplex falſum miſcent, quemadmodum JOH. SPERLING. *in Prælectionib. Zoologiæ publicis, part. ſpecial. lib. VI. cap. III. de Aſpide, Axiom 2.* dictitavit. Neq; aliò referendi erunt plerique; Autores illi, qui vel *pennis alleviari* Salamandram, vel ex *vellere* illius lintea confici, vel *Ovi* ſimilem eſſe ſcribunt, vel alia quadam ratione circà Salamandræ naturam non probè inveſtigatam, verſantur.

§. 9, De Lapide Eislebiano hîc aliquâ coronidis loco ſubjungere, non fuerit, credo, contra Capituli præſentis inſcriptionem. Refert verò ex *Georg. Agricola* ULYSS. ALDROV. *de Quadrup. Digit. Ovip. lib. I cap. VIII. fol. 644.* Lapidem quendam Eislebianum, dubio procul ab EISLEBIA Mansfeldiæ oppido, D. MART. LUTHERI patriâ ſic nominatum, inveniri, qui aliquando effigiem Salamandræ, interdum figuram aliorum animalium repræſentet. Cujus etiam aſſertionis haud contemnendus proſtat adſtipulator DAVID FROELICHIUS, *Mathematicus Cæſareopolitanus apud Gepidas Carpathicos* ſuo tempore celeberrimus, qui in *Viatorii* ſui *lib. I. Part. Poſter. Cap. V. num. XXIII. p. 154. Mansfeldiæ Comitatus*, inquit, *habet duos lacus, quorum lapides, piſcium, ranarum, aliorumq; reptilium formas continent.* Quorſum pertinere videntur, quæ in literis ad *Seb. Münſterum* perſcriptis DN. JOH. Hubinſack / Toparcha in Leberthal / commemoravit, Ein wunderlich Ding hab ich daſelbſt (in der Grafſchafft Mannsfeld) geſehen. Es iſt ein See / etliche Meil Wegs lang und breit im Land / und ſo mancherley Fiſch / Frôſch / oder ſonſt lebendige Thier im ſelbigen See ſeynd / die gebiert der Schyffer ein Gleichnüß in ihm mit gedignem angeflognem Kupffer / daß man es klärlich erkennen kan / was jedes vor Fiſch / Bildnüß / oder Figur iſt. Jch ſchick euch hier derſelben eins / das iſt ein Olrupp oder Rifolck / oder Triſt / wie mans hie zu Land nennet. Similes tales figuratos Lapides egomet ipſe poſſideo, futuro aliquando ſi DEUS voluerit tempore, in Tractatu quodam ſpeciali de Curioſis quibusdam Naturæ, una cum aliis accuratius deſcri-

describendos: Interea tamen Iconem expressam invenies unâ cum epistolâ istâ in S. MÜNSTER *Cosmograph. lib. III. fol. 641. seq.* adde, quæ ANDR. CHIOCCUS *in Musæo Calceolariano Sect. III. pag. 428. de Lapidibus in Vicentino agro effossis annotavit.* Simile quid in fortè obviâ lapidum conquisitione, circà ALTDORFFIUM, *Noribergensis Dominatûs Universitatem*, maximè ad celebrati nominis *Ruperti fonticulum*, vicinasq; aquulas ad lapillos molliter fractas, ipse αὐτόπτης jam sæpius observavi: utpote qui pariter varias animalium & insectorum figuras, Naturâ Lithogeneticâ artificiosissimo scalpro & plastico torno eas effigiante, non sine admiratione summâ ostendunt, quas inter esse frequentissima deprehendi Cochlearum Concharum atq; Serpentium examussitata simulacra. Conf. A. CHIOCCUS *loc. cit. pag. 423. & seq.* ubi lapidei Serpentis iconem eleganter æri incisam adspicies. Nimirum Natura, inquit A. KIRCHER. *Dial. III. Itiner. submar. Eestat. cap. 1. p. 141.* in mediis Achatibus lapidibus, marmoribus; aliisq; in profundissimis terræ reconditis saxis tùm humanæ figuræ, tùm ceterorum animalium vegetabiliumq; formam insculpit; gaudet namq; hujusmodi rerum ludibriis, & uti omnia in omnibus esse ostendit, ita pro conditione singulis entium gradibus laborat, quantum potest, ut si non sensum, saltem vitam; si non vitam, saltem *figuram nudam*, ad suam in Universi decoris Majestatem attestandam, imprimat. Plura exempla Lapidum figuratorum ex optimis Autoribus collecta exhibet PHILIPP. JACOB. SACHS. *à Levvenheimb. Gammarolog.* Lib. I. c. 7. §. 6. seq. nec non supra citatus ATHAN. KIRCHERUS *Mundi Subterran. Tom. II. Lib. VIII. Sect. I. Cap. IX.* Caussam tàm mirabilis hujus figurationis si quis vel humoris percolationem, vel Semina Animalium, coitùs tempore, terræ, aquis, quin ipsis etiam lapidibus infusa & superfusa arripere voluerit, per me quidem licebit; egò certè in alia investigandâ hactenus quidem laboravi, sed nullam, quæ mihi satisfeciset, reperire potui, quin ergò alteri cuipiam me sapientiori & feliciori, εὕρηκε! aliquando accinendum sit, nullus dubito. Siquidem & MARTINUS LISTERUS *Tract: de Triplici Animalium Angliæ Historia in Præfat. Libri III. de Cochlitarum, sive Lapidum ad Cochlear: quandam imaginem figurat: Hist:* D. PLOTT Tract: Anglico speciali, hoc ipsum

ipſum argumentum *de Cochlitarum origine* fusè & doctisſime pertractaſse, Itemq; D. J. RAY de hac ipſa materia integrum quoq;, pro ſuâ quâ pollet eximiâ doctrinâ edidiſse Tractatum refert; quæ tamen deſideratiſsima licet hactenus abs me ſcripta, videre nondum licuit: Nihilominus tamen etiam ex Eruditorum Germaniæ numero, ſatis adhuc probabilem rationem præ reliquis nobis ſuppeditavit, S. R. J. Naturæ Curioſorum Academiæ Adjunctus Hercules dictus, GEORGIUS WOLFFGANGUS WEDELIUS, *Ephem: Nat: Curioſ: A. III. Obſ: LXX.* his verbis: Si quid autem de Origine figuratorum horum lapidum dicendum, probabile videtur, animalia talis modi, vel rapido imbrium vortice, vel alio fortuito caſu in petroſas cryptas delata (vel quod nonnullis placet, ibidem quandoq; generata) inter limum & mucilaginem terream ſepulta, temporis longinquâ morâ fatiſcere, & in nihilum reſolvi, eo ipſo verò Subjectæ materiæ molliori, à formâ eorum externâ imprimi & inſcribi ſtrias conchiformes, & accedente ſpiritu Gorgonico ſeu lapidifico, inde lapidem condenſari.

§. 10. Deniq; [Succino, cui aliàs varia animalium corpuscula inſeruntur, [uti dubitandi, fruſtulum aliquod, cui tres minutisſimæ incluſæ ſunt muſcæ, ipſemet in rei fidem exhibere possum, & alia plura exempla in TH. BARTHOLINI *Act: Hafnienſ: Anno I. Obſ. 17. pag. 112. & 113.* ad ſatietatem ſpectare licebit,] Salamandras etiam incluſas fuiſse, teſtimonio omni majus eſt illud, quod à FRID. ALBERT. DUCE BRUNSV. & LÜNEB. in Lib: cui Tit: Des wunderlichen Lebens- und Reiſen-Beſchreibungen §. 84. p. 53. adductum legitur his verbis: Zu Venedig iſt in des Ruſsini ſchönen Pallaſt / unter andern zu ſehen / ein Stuck Bernſtein / darein ein Salamander verwachſen / ſiehet aus wie ein Eydex / gantz ſchwartz.

CAP. IV.

De Salamandræ Synonymia & varia ejus appellatione.

§. 1.

NAturæ humanæ palatum communiter eſſe delicatum, atq; hinc etiam ex varietate ſuavitatem avidiſſimè captare, ita jam

jam puto exploratum ubivis habetur, ut, nisi penitus illâ exutus, nemo facilè hoc ignorare queat: Inde est quod non multùm abludere, ab oris illâ super linguam cavitate, judicandum sit, quam plurium terminorum ἰσοδυναμίαν, Synonymiam aliàs Grammaticam dictam, quæ uti, ob vocum penè idem significantium multitudinem, mirificam habere sæpius vim solet, ita nihil tàm nitidum est, quod non squalere videatur, citra ejus commendationem. Hac etiam de causa occasio, isto quidem in loco, prætermittenda non fuerit, qua non tantùm in ulteriorem *Salamandræ* cognitionem provehi, sed eadem operâ diversissimam & variantissimam ejusdem nomenclaturam assequi valemus: Etsi enim *Salamandræ* nomen ferè maneat apud alias gentes immutatum, atq; tutius quoq; sit illud retinere, ne, ut fieri nonnunquam solet, inconveniens & diversi Animalis vocabulum ei accommodetur, tamen, cùm videam Autores, hoc non attento, varia ejus nomina proferre, in recensendis illis debitam pariter operam navabo.

§. 2. Synonymia igitur *Salamandræ* est multiplex, quatenus nempe illa non ex solâ duntaxat Linguâ Latinâ, sed ex aliarum etiam Gentium atq; Nationum Sermonibus accumulari solet. Ita nimirum *Salamandra* Hebræis est, Autore MEGISERO *in Lexic. Polygl.* שממית, שממית, סממית, & R. DAV. KIMCHIO *in Lexic.* est, סלשנראי, Græcis communiter dicitur (1.) Σαλαμάνδρα, *Acuto in penultimâ*, uti JOH. SCAPULA *in Lexic. Græco Latin.*, *Scholiastes Nicandri*, *Suidas*, *Aristoteles*, pluresq; alii Autores habent: num rectè verò etiam, *Accentu in antepenultima locato*, dici queat Σαλάμανδρα? dubium est: favere videtur huic Accentuationi Regula Grammaticorum; Ultimâ existente brevi, Antepenultima si tonum habet, acuenda est, conf. D. JACOB. WEILERI *Grammat. Græc. Sect. II. Cap. II. Reg. VI. p. 69.* Neque desunt scriptores, qui simili ratione vocem hanc protulerunt, uti J. A. COMENIUS *in Lex. Janual.* JOH. SCHRÖDERUS in Pharmacop. Med. Chym. p. 346. JOH. HENR. ALSTEDIUS *in Encyclop. lib. 5. Lexic. Latin. fol. 223.* cum pluribus aliis doctissimis Viris rei hujus fidem faciunt. (2.) Μόλγη, veluti HIERON. MEGISERUS *in Thesauro Polyglotto* & J. SCHRÖDER. l. c. innuunt, quod tamen vocabulum, utpote

Germanismum sapiens & nondum civitate Græcanicâ ex asse donatum, potius non adhibendum, quàm sine communi Literatorum consensu violenter in eam introducendum esset. (3.) Σαῦρα Φαρμακὶς, vel Φαρμακῖτις h. e. Lacerta Venenata: sic NICANDER. *in Alexipharm. vers. 537.*

Φαρμακίδος σαύρης πολυμήδεος, (vel an πολυκηδέος?) ἣν σαλαμάν-
Κλείουσιν. --- --- --- (δρῶν

Vides ibi, scribit SAM. BOCHART. *in Hierozoic. Part. Prior. lib. IV. Cap. VII. col. 1068. n. 60.* σαῦραν Φαρμακίδα *Salamandram esse, lacertæ genus, stellioni tàm simile, ut pro stellionis specie à nonnullis habeatur.* (4.) Πυρεκγόνος i. e. *flammæ alumnus:* quale nomen GEORG PISIDAS, qui seculo VII tempore *Heraclii* Imp. floruit, in Κοσμουργίᾳ, vers. 1028. Salamandræ fecit:

Τίς ἐντέθηκε τοῖς πυρεκγόνοις Φρένας,

id est, FRID. MORELLO interprete, *Quis flammæ alumnis indidit vim mentis hanc?* (5) λιπόῤῥινος, quo Epitheto NICANDER Colophonius, Grammaticus, Poëta & Medicus, conf. VOSS. *Histor. Gr lib 4. cap. 14.* tempore Attali, extremi Regis Pergamenti, florentissimus, *Salamandram* exornavit, *in Alexipharm. v. 536.*

Ἣν δὲ λιποῤῥίνοιο ποτὸν δυσάλυκτον ἰάψῃ, &c. vid. supr. n. (3.) EURICIUS CORDUS interpres Nicandri latinus reddidit h. m.

Sin tibi summa malæ nocuêre venena lacertæ,
Nempe emittentis liquidum succum Salamandræ.

Scholiast. Nicandr. p. 98 ad vocem λιποῤῥίνοιο, græcis quidem, sed h. l. majoris perspicuitatis gratiâ latinè redditis verbis; Etenim, *inquit,* Salamandra animal est quadrupes, parvum, instar lacertæ, terrestri crocodilo simile: &c. neq; pellem habet, neq; squamam. Unde etiam eam λιπόῤῥινον vocat, (scil. Poëta) ῥινὸς enim idem, quod pellis. *Alia explicatio:* aut quia pinguedinem (s. liquorem) emittit ex cute. Viscosa enim est & pinguis Salamandra, & ex corpore humorem emittere solet, qui ignem extinguit. Priorem vocis expositionem SCAPULA in Lexico, sub voce ῥινὸς attulit, quando λιπόῤῥινος idem est ei ac *pelle destitutus,* & quidem eâ, quæ dura sit: Posteriorem JOH. JONSTONUS, *Histor. Natural. de Quadruped. lib. 4. Titul. I. de digitatis oviparis cute tectis c. 3. fol. 194.* amplectitur, scribendo; Nicander λιπόῤῥινον,

(scilicet

(ſcilicet *Salamandram)* quod ſplendidâ, renitente, & quaſi pingui delibuta cute ſit, vocavit. Similiter GESNERUS, mihi, ait, interpretatio arridet, λιπόῤῥινον cognominari, (quod ſplendida & renitente tanquam pingui aliquo delibuta,) ſit pelle. Accedit J. C. SCALIGER Exerc. CLXXXV. circa fin. *Iccircò* inquiens, *Nicander eam λιπόῤῥινον appellavit: quod eſſet pingui corio, id eſt,* λιπόδερμον. Utraq; vocabuli hujus expoſitio facilè retineri poteſt, ſi præter Grammaticorum regulas, naturam quoque animalculi conſiderare libeat.

§. 3. Latinis hoc inſectum uſitatâ voce *Salamandræ*, à Græcis mutuò ſumtâ, exprimitur: quamvis enim & *Salemandra* interdum Scriptoribus, maximè antiquioribus, dicatur, factum tamen hoc eſſe autumaverim partim ob ſingularem, quam ſecuti ſunt, vocis hujus etymologiam obſervandam, partim ob valde familiarem tàm Græcis quàm Latinis literarum permutationem, quâ A, in E, transformatur, ceu VOSSIUS *in Tractat. de Lit. permut.* quamplurima utriusq; linguæ exempla adduxit. Num verò etiam *Salamandria* rectè vocari queat, ambiguum habeo: ISIDORUM certè *Origg. XII. 4. Salamandriæ* vocem *ſubſtantivè* uſurpaſſe memini, ſed quo fundamento, invenire non poſſum: Σαλαμάνδρειος enim, α, ον, adjectivum eſt, atq; idem ac *pertinens ad Salamandram.* Invenias equidem hoc ipſum vocabulum pariter in Cathol. *ſubſtantivè* poſitum, ſed non tàm illic natum, quàm, uti collationem facturo patebit, ex *Iſidoro* bonâ fide exſcriptum. Ad Synonymiam referri deinde queunt circumſcriptiones, encomia, tituli, epitheta, &c. Sic apud AETIUM *Salamandra*, ſecundum aliquos, *Lacerta venenaria* nuncupatur: Sic PLINIUS, quoniam maculis luteis conſperſa ſit, *Animal ſtellatum* nominavit: Sic vulgò vocari ſolet *Lacerta vermicularis*, quæ licet Stellio eſſe à quibusdam putetur, ſecundum GESNERUM, tamen Salamandra per illam intelligi debet: Sic ALBERTUS Salamandram nomine *Stellionis* inſignivit, ſiquidem Stellioni eas conditiones ineſſe ſcribit, quas *Plinius* Salamandræ aſſignavit. Aliàs ab Arabibus mutuatâ loquendi formulâ, *Reptile Zonis nitens* nominari poteſt. ERIC. CORDUS, ceu ALDROV. *de Quadrup. digit. Ovip. lib. 1. cap. 8. fol. 640.* teſtatur, Salamandram latinâ terminatione (credo ex Germ. Olm/) ULMAM appellavit: Quæ ſanè

appellatio ad urbem imperialem Sueviæ præcipuam, nomine ULMÆ condecoratam, applicari haud inconcinnè posset, maximè cum ingenuinâ civitatis dictæ nuncupatione Autores nondum consentiant, & Salamandræ, quoad hieroglyphica quædam, ut taceam, quod ad loca humida, Danubium, Ileram & Blavam sita est, optimè cum Ulmâ urbe convenire videatur; profectò sicut inter miseriarum & calamitatum bellicarum flammas sæpius jam triumphavit, ita etiam Candoris & Sincerit atis insignia in hunc usq; diem experimenta dedit.

§. 4. Germani Salamandræ indiderunt nomina seqq. Maal / Malen / Puntermaal / Molle / Moll / Mohl / Molch / Molck / Olm / Salemander / Salamander: Et quidem posteriora duo vocabula ex Latio, additâ solâ terminatione germanicâ, sunt oriunda: Olm autem nonnulli ab ὄλυμαι i. e. *perdo, perimo, occido*, deducunt: Molch possit fortè (quod & *Gesnerus* monet) derivari à Milch sic LUDOLPH: POTTERUS *in Nomenclat: Animal sub voc: Salamandr:* Vocant, ait, Germani Salamandram Molch / â lacteo liquore seu sanie, quam irritata evomit, quod *Plinius* testatur, & experientia etiam constat, quòd liquore lacteo turgeat; Molchen quippe Molcken nostri homines & lac & omne opus lactarium indigitant. Salamandram Germani, quia propter crura brevia tarde graditur, græco nomine μόλγην appellant, ut GEORG. AGRICOLÆ placet, nimirum ab adverbio μόλις derivanti, aut, quia VARINUS μολγόν interpretatur τὸν βραδύν: Sed cum Etymologia Germanica non desit, supervacuum est externa quærere, &, si dictio μόλγη Græcis in usu esset, uti non est, facta videri posset à lacteo liquore, non minùs quàm Germanica; μολγὸς enim & ἀμολγὸς à verbo ἀμέλγειν, quod est, lac mulgere, derivantur. Præterea Molck (ait *M. M. Lex. Philol.*) possit referri ad μάλκη, quod est stupor ex frigore, μαλακία καὶ ῥυσκινησία διὰ τὴν τῦ κρύους ὑπερβολήν: unde μάλκιον ψυχρὸν Suidæ. Et Salamandra frigida est, udis & frigidis locis stabulans, tardigrada, & humor ejus densus ac tenax. Ipsum tamen animal suo modo calidum est, plenum humidi & putrefacientis caloris. *Nicander* cum recenset signa hominis à Salamandrâ læsi, ipsâ voce μάλκης utitur. Maal / sive secundùm HADR. JUN. *in Nomencl.* Malen GESNERUS conjicit, aut â conciso & transposito Salamandræ vocabulo dictum esse, aut à maculis & punctis, quibus

bus toto corpore pingitur atque distinguitur; Maal enim macula, & Maalen *pingere* nostri dicunt, Quæ posterior etiam nominis derivatio hoc modo Animal hoc Germani â maculis & punctis, quibus toto corpore pingitur & distinguitur, nominant ein Maal/ â pictura ut videtur macularum, approbatur â Ludolph. Pottero *in Nomenclatur: Animal: sub voce Salamander.* idcircò etiam Puntermaal / in quibusdam Germaniæ locis appellatur, â *punctis*, ut â lacertis aquaticis, quæ Wassermaalen nominari solent, discernatur. Moll deniq; & affinia vocabula, an ab ante dictis græcis, an à germanicis vocibus, an à latin. *Mollis*, vel aliunde deriventur, nondum invenire potui.

§. 3. Plura huc facientia Synonymorum nomina legere licet apud Hier. Megiserum *in Thesauro Polyglotto*, qui p. 453. annotavit seqq. (1.) Arab. *Adhaya*, (2.) Ital *Salamandra*, reperi tamen ego itidem *Salamandro*, fortè ad sexûs differentiam indicandam, ut & *Marasandola*, quæ vox Salamandram aquatilem denotare fertur, (3.) Rhæticè; *Rosada*, (4.) Allobrog. *Pluvine*, (5.) Hisp. *Salamantegua & Salamanquesa*, (6.) Gall. *Alebrenne*, *Arrassade*, *Sourd*, *Salamandre*, (7.) North. *Moron*, vel *Mouron*, (8.) Lugdun. *Laverna*, (9.) Narbon. *Blande*, (10.) Neocom. *That*, (11.) Vascon. *Mirtil* vel *Salimandre*, (12.) Carinth. Moldwurm/ (13.) Belg. Molck/ Salamander/ (14.) Helvet. Quatertetsch/ (15.) Angl. *a criket*, *a beast in figure like*, *a lysarde:* legi etiam alibi, Anglicè Salamandram dici *Salmender*, & Salamander ceu ex *Dictionario Anglico-Latino & Latino-Anglico, Londini 1677. in forma Octava impresso*, videre licebit. (16.) Polon. Salamandra/ Podobny roback Jaszozurce/ (17.) Bohem. Ohnzil/ (18.) Hungar. *Merges tarka menet avaggyech;* rectius autem Albert. Molnar. *in Lexic. Latino-Græco-Ungarico, p. 835.* Mérges tarka gyèc, h. e. *venenosa variegata Lacerta* (19.) Indis vocatur *Jecko.* Teste Adamo. Olearo in der Reiß-Beschreibung Jürgen Andersen: Lib. 1. Cap. 7.

§. 6. Quando *Salamandra* Hebr. שממית vocatur, sciendum est, propriè vocem hanc significare σαυραν φαρμακίδα i. e. Lacertam venenatam, sed propter maximam ejus cum Salamandrâ similitudinem, ipsi quoq; Salamandræ tribui; nam in Aetii *Tetrab. IV. Serm. IV. cap. LII. Salamandra, Stellio, & Lacerta venenata, diversa sunt animalcula, sed inter se simillima.* Alias

è quatuor animalibus, quorum ſolertiam deprædicat SALOM. *Prov. XXX. v. 24.* ultimum eſt שממית, quod verſic. 28. *manibus apprehendere* ſcribit, & *eſſe in Regum Palatiis.* De hoc animali, ait S. BOCHARTUS *in Hierozoic. l. c.* magna lis inter Doctores Hebræos, aliis *Vermem*, aliis *reptile alatum*, aliis *ſimiam*, aliis *araneam* eſſe id volentibus; tandem iis omnibus refutatis, *Stellionem* eſſe operosè contendit. Sunt verò, qui שמטית per *Schin* ſcribunt, ut in meo Bibliorum exemplari à MENASSEH BEN ISRAEL *Amſtelod* An. 1635 in 4to *edito*. citato in loco ad oculum patet, ac ſi fiat à שמם i. e. *obſtupefacere.* Quod ipſum, inquit BOCHART. *c. l.* rectè convenit naturæ Stellionis, qui Scorpionem ſolo viſu obſtupefaci. Sed in KIMCHIO & *Bibliorum* puriſſimis exemplaribus, שמטית, ſcribitur per *Sin Semol*; ut סמטית per *Samech* in *Talmudicis* & in Paraphraſi *Samaritanâ*: Ita ut deducatur à סמם, non à שמם, i. e. *veneno*, non *à ſtupore.* Hinc patet, ut JOH. BUXTORF. *in Lex. Hebr.* refert p. 824. minus rectè vel pravè potius ſcribi in quibusdam libris per ש. Præterea illa ipſa vox שמטית, pro *lacertæ* genere, adeoq; pro Stellione, nobis etiam aliunde nota eſt. Quippe *Levit. XI. v. 30.* legitur *Semamitha*, in *Samaritano* interprete, & in *Chaldæis* duobus, *Jonathane*, & altero, cui ab urbe nomen. In illo, pro אנקה: in his pro לטאה, ubi in Græcâ verſione Καλαβώτης, (hodie aliâs σαμιαμίθη dicitur,) & *Stellio* in Romana. *Buxtorf.* in *Commentar. Maſoreth. cap. 14.* Litera, inquit, majuscula LAMED, denotat, inter reliqua reptilia vel maximè ab hoc reptili eſſe cavendum. Si verò mihi, quid circa rem iſtam ſentiam, paucis aperiendum ſit, dicerem, tàm in *S. Proverbiis*, quam *Levitico*, per voces לטאה & שמטית Salamandram accipiendam eſſe, ſiquidem cum Stellione Veterum nonnulli Salamandram conferunt, tanquam illi ſimilimam, aut veram ejus ſpeciem, quod, aliis nunc autoribus miſſis factis, ex AETIO *Tetrab. IV. Serm. I. cap. LII.* manifeſtum eſt, qui Salamandram animal eſſe ſimile Stellioni apertè ſtatuit. Neq; aliam B. LUTHERO fuiſſe ſententiam arbitror, utpote qui in germanicâ Bibliorum verſione, vocem Molch *Levit. XI. v. 30.* adhibuit. In *Proverbiorum* quidem allegato loco, dictionem Eydexe uſurpavit,

vit, quod שממית apud Hebræos communiter *Araneum* vel *Araneam* ſignificat, conf. J. BUXTORF. *Lexic. Hebr. pag. 824.* ſi tamen conſideretur, Hebræis *Reptilium*, maximè *Salomoneorum* naturam parum eſſe perſpectam, etq; idcirco Salamandram eos Araneæ aſſimilare, non multùm aſſertioni meæ hoc repugnabit: Certè in *Tanchuma* ſectione וישב *fol 18. a.* Salamandra deſcribitur Araneæ ſimilis. Verba ſic habent; Vitrarii, qui vitrum conficiunt, cùm fornacem accenderunt ſeptem diebus & ſeptem noctibus continuis, ex vi ignis egreditur animal ſimile araneæ, quod animal vocatur Salamandra. Plura huc facientia videri queunt apud S. BOCHART. *in Hierozoic. Part. I. Lib. IV. Cap. VI. VII.* & *Part. II. Lib. IV. Cap. XXIII.*

§ 7. Quare ab *Arabibus* Salamandra dicatur *Adhaya*, nondum hactenus, reperire mihi licuit; quod verò eadem ab iisdem Semenda, Semend, Sendal, Semendal, Semendar, nominetur, BOCHARTUS me docuit, qui poſt Autorum per haſce voces *Phœnicem avem* intelligentium ſententias allatas & relegatas, in *Hierozoico Part. II. Lib. VI. Cap. V.* Salamandram interpretatur. De cetero, ait *l. c. col. 823.* de *Semendal* ab Arabibus nihil ſcribi video quod ad Phœnicis Hiſtoriam ullo modo pertineat. Et benè eſt quod ipſum nomen retegit hanc fabulam, & personatæ avi larvam detrahit. Quis enim eſt qui non videat Semendal, vel Semendar eſſe Salamandram, quam in igne vivere conſtans fama fuit apud veteres. Accedit quod ipſi Arabes in deſcriptione hujus *Semendal* nullo modo ſibi conſtant: Aliis enim eſt *Avis*, aliis *muris genus*, qui in ignem ingreditur, aliis rurſus eſt *Animal quadrupes* aliquantò vulpe minus, coloris galangæ, rubris oculis, caudâ longâ, ex cujus pilis texuntur mantilia, quæ cum ſordent, in ignem conjiciuntur, & mundantur, nec comburuntur; & in Italia multa hujusmodi reperire eſt. Hæc, & alia in *Damire*, inquit *Bochart.*, unde Arabes in meris tenebris hîc verſari patet, & fruſtra eſſe viros doctos, qui ex talibus nugis credunt fabulam de *Phœnice* poſſe ſtatuminari.

§. 8. JACOB. PALMERIUS à Grentemesnil *in Exercitat. ad Theophraſt. Lib. de Sign. Pluv. p. 613.* de Salamandra, inquit,

inquit, agitata eſt Quæſtio in Academico conſeſſu Virorum eruditorum Cadomi, utrum ſit id animal, quod Cadomi & in tota Normania vocatur *un Mouron*, in Cœnomaniâ *un Sourd*, in Pictavis & Lemovicis *un Mirtil*, in Delphinatu & Sabaudiâ *une Pluvine*, à Vaſconibus verò & Pyrenæorum accolis *une Salimandre*, ab Anglis *Salmender?* Rationes, quas ab utrâq; parte allatas *loc. cit.* fuſiùs deſcriptas invenire licet, hìc prolixitatis evitandæ gratiâ, ſequenti modo digeſtas proponere lubet: Nempe *Affirmantes* afferebant Rationes haſce ſex (1.) Salamandram à Theophraſto σαῦρον dici, (2.) Salamandram imbribus ingruentibus foràs exire, ceteris lacertarum ſpeciebus ad Solem prodeuntibus, (3.) Salamandram tardigradam eſſe, (4.) caudam flexuoſam, neq; nimis longam habere, (5.) Salamandram capite in humerum reflexo depingi, (6.) Deſcriptionem Salamandræ favere: Quæ omnia prædictis etiam animalibus convenire, ad Experientiam provocabatur. *Infitiantes* contrà opinionem ſuam defendebant rationibus ſeqq. (1.) Salamandram à Plinio animal ſtellatum vocari, (2.) vim reſtinguendi ignis habere, (3.) immensâ vi Veneni præditam eſſe, (4.) nihil gignere, nec habere ſexum maſculinum aut fœmininum: Quæ omnia nominatis paulò antè animalibus applicari haud poſſe prolixè oſtendebatur. Sed enim unus ex Affirmantibus regerebat ad [I.] ſe vidiſſe Muronis, vel Salamandræ ſpeciem circa latera notis, velut ſtellis, compunctam: alius ajebat, apud Plinium debere legi *Stelatum* unico, L, nempe voce formatâ à *Stelâ*, i. e. *cippo vel columnâ*, quâ voce utitur PLINIUS *lib. 6. c. 29.* Ad [II.] vim reſtinguendi ignis pridem pro fabulâ habitam & exploſam fuiſſe. Ad [III.] id animal etiam hodie venenatiſſimum haberi in Galliâ, ſed id in majus traditum fuiſſe, ut ſæpè fit in talibus, fortè & in quibusdam mundi partibus vim venenoſam majorem ineſſe, quàm in cœlo Gallico. Ad [IV.] id contra naturæ legem eſſe, & ARISTOTELEM *de Hiſtor. Animal. lib. 3. cap. 1. & de gener. anim. lib. 1. cap. 3.* Lacertis inſtrumenta generationis tribuere: &, ſi conſtitiſſet, Salamandram, quæ ſpecies eſt Lacertæ, non habere ſexum, & nihil gignere, eam procul dubio excepiſſet ab eorum numero, naturæ & generationis animalium curioſiſſimus ſcrutator; utpote mirum & notabile. Quamvis verò PALMERIUS quoad iſtam liticulam nihil definiverit, atq; integrum Lectori erudito judicium reliquerit, mihi

mihi tamen impugnantium rationes multò viderentur leviores, quàm ut Salamandram cum suprà recensitis Gallicis animalculis eandem esse infitias irem.

§. 9. Quosdam in Helvetiâ Rhætis infinitimos crasso vocabulo & per ὀνοματοποΐιαν, uti videtur, conficto, Salamandras vocare Quattertetsch / vel Quatertetsch / vel Quaetertets / paulò antè in §. 5. ostendi: Ratio autem denominationis hujus communiter reddi solet ista; quòd plura id genus animalia simul aliquando, eaq; crassis corporibus, tanquam in uno cumulo, circa vias cœlo pluvio reperiantur. At verô meliorem hujus vocabuli explicationem suppeditare dialectum Belgicam autumarem, utpote ubi Quaet *Malum*, & Tets/*viscosum sive lentum* denotat: profectò Salamandras vulgo haud exiguum & esse & inferre plerisq; rebus malum; viscosas itidem, lentas & tardigradas comparere, nemini, qui unquam aliquas adspexit, ignotum credo erit. Præterea dici *Anglis* Salamandram Cricked, citat. §. 5. pariter monui, atq; in AMBROS. CALEPINI *Bergomensis Dictionario* etiam Anglicè ita positum invenitur: Sed RIDDERUS *in Lexico Anglico* Cricke exponit *Tettigonia*, cicada focaria; at Salamander Salamandra. Τεττιγόνια seu Τεττιγονίαι sunt cicadæ minores. Similiter etiam author ANONYMUS *Lex: Anglico-Lat: & Latino: Angl. super cit:* vocabulum hoc Cricket sed per t, non per d scriptum, exponit per Gryllum seu cicadam focariam, & derivat â Crick, quod idem est ac sinus, fortè quia in sinuosis locis communiter latitare soleant, unde etiam statim addit A place full of Crickets, esse grylletum, seu caveam aut sinum harum cicadarum quas gryllos vocare solent: quamvis hoc ipsum vocabulum Acricket [little stool] seusellam humiliorem aut scamnulum & A merrij Cricket lepidum congerronem fortè â gryllorum continuo stridore sumpta metaphora, significare doceat. Hinc fortè Athenienses, ut argumento aliquo se αὐτόχθονας & indigenas ceteris probarent, *cicadas* in seriem aureas (ut THUCYD. *lib. 1.* loquitur,) crinium cincinnis sive tortulis innectebant. Vid. ÆLIANUS, qui ob suavitatem sermonis Attici Μελίγλωσσος dictus fuit, *lib. IV. c. 22.* addatur VIRGIL. *Ciris vers. 127. seq.*

Aurea solenni comptum quem fibula ritu
Cecropiæ, tereti nectebat dente Cicadæ.

 Atq;

Atq; ob id Τεττιγοφορῦντες sive Τεττιγοφόροι dicebantur: Et inscribitur Liber VARRONIS Atticus Tettix, i. e. *Attica cicada*, ab hoc ritu. Sic & *Belg.* Nachtkreckel est gryllus, qui noctu stridet: Kreckel est cicada; à krecken, i. e. *strepere* quod & *Angl.* creke. HESYCH. κρέκελ@ est θρῆν@, & κρέκειν est *stridere*: nisi quis, quod *Stridorem* Stelliones & Salamandras edere nonnulli putent, à stridore ita dictas velit defendere. *Galli* Salamandram vocant *Pluvine*, quòd pluviam portendat & pluvioso maximè tempore appareat; nomine itidem *Sourd* eandem insigniunt, *Surditatis* fortè argumento; iisdem *Blande* dicitur, à *blando* sine dubio, & tardo incessu; quamvis neq; JUL. CÆS. SCALIGERI opinio mihi ex toto displiceat, qui *Blandam* quasi βλαπλα, dictam *lib. Subtilitat. Exerc. 185.* autumat, quod Vascones *horreorum pestem Stellionem* (scribi fortè debuisset, *Salamandram,*) esse arbitrantur. *Conf. suprà Cap. I. p. 10. §. 3.* Cur autem *Northmannis* nomine *Moron* sive *Mouron* Salamandra veniat, quærendo nondum investigavi, certè *Moron ou Mouron* Gallis *Alsinem* herbam (Hünerdarm) significare, sermonis illius peritos haud latebit; quò igitur consilio hæ voces reptilibus venenatissimis inditæ fuerint, illis vix esse potest difficile, quibus ejusmodi dialectum intimiùs nosse datum est. Propriâ tamen ex Experientiâ compertum habeo, Aquatiles Salamandras Alsine herbâ vehementer delectari, & fortè etiam [quod tamen asseverare nondum ausim] quodammodo nutriri. Cum enim An. 1680. d. 16. Aprilis Binas Salamandras aquaticas ab Amicô quodam Altdorffiô Noricorum, in cujus confiniis, variis paludosis in locis reperiuntur, mihi transmissas, Aquâ fontanâ purâ repleto vitro capaciori injecissem, & fortè fortuna herbam Alsine, mihi obviam, præterlapso bihorio, nescio quo nutu, injecissem, statim animadverti Salamandras ex vitri fundo ad superiorem ejus marginem ascendentes, & prædictam herbam aquæ supernatantem capite ac ore petentes, non secus ac si eam arrodere vellent, cristas suas præterea in dorso veluti serratas, erigentes, varièq; se cum corpore & caudâ contorquentes, jucundo spectaculo: & quod maximè sum miratus, ad 19. usq; Aprilis, vivas & incolumes has Salamandras hoc modo servavi, cum tamen alias, vix ultra tres vel quatuor dies, vivas ante hac in solâ aquâ asservare potuerim: & diutius, me eas servare potuisse non dubito, nisi alteram, quo eo melius ad vivum depingi

pingi posset, [uti ejus figuram tam pronam quam Supinam inferius trademus Tab. II. N. 3.] tabulæ affixissem, alteram verò cultro Anatomico, quoad interiora ejus accuratius perlustranda, subjecissem. *La Verna* quando Salamandra audit, à Gallico forsan *Verni* h. e. *Vernice illitus*, haud aliena vocis posset institui derivato, quod eadem pellem coruscantem, quasi Vernice illitam, habeat. Qualiter deniq; reliqua vocabula Salamandræ conveniant, uniuscujusq; privatæ committo indagationi.

Cap. V.

De Salamandræ Definitione, atq; eò facientibus aliis rebus.

§. 1.

ID jam agendum mihi superesse hîc animadverto, quod in principio fieri in quovis Tractatu oportere quàm rectissimè censuit, *non tantùm perfectus Orator*, judice Lactant. *lib. I. sed etiam Philosophus* M. T. Cicero *lib. I. de Oratore. p. m. 325. edit. Parisin. Rob. Stephani*, An. 1544. ut, quid illud sit, quod pertractatur, explanetur: ne vagari & errare cogatur oratio; si ii, qui inter se dissenserint, non idem esse illud, de quo agitur, intelligent. Certè Aristoteles, duobus, & quod excurrit, seculis, ante Ciceronem, καθ' ὅσων, *ait Anal. Poster. lib. 2. cap. 8. n. 7. edit. Casaub.* δ' ἔχομέν τι, ῥᾴον, quarum autem rerum aliquid cognoscimus, facilè est, *scil. quærere quid ea sint.* Sive, ut Greg. Zuccoli *in II. Poster. Translation. cum addend. p. 824.* De quibuscunq; autem habemus aliquid, facilè est habere quid est. Nam *Aristoteles loc. cit.* subjungit, ὥσπε ὡς ἔχομεν ὅτι ἐστὶν, οὕτως ἔχομεν καὶ πρὸς τὸ τί ἐστιν, quocirca ut cognoscimus quòd sit, ita sumus apti ad *cognoscendum* etiam quid sit. Vel,, ceu G. Zuccoli *loc, cit.* Quare ut habemus *Quod est*, sic habemus nos ad ipsum *Quid est*. Neutiquam tamen in eo positas esse fortunas Græciæ aut Germaniæ, ut omnia quàm curatissimè definiantur, quæ ipsis nominibus suis statim innotescunt, cum Viro Scholis emendandis divinitùs dato natoq; Guil. Mechovio, *in Hermathen. Tract. I. cap. 2. pag. 19.* constanter sentio. Quò minùs

 autem

autem hoc labore mihi quoq; in præſenti ſuperſedere liceat, quam multiplex *Salamandræ* ſuperiùs allata Homonymia, quin & peſſimè ſæpiùs ipſum animal, quod Salamandræ nomine continetur, intellectum, ad eum non penitùs prætermittendum, me inflammant.

§. 2. Si ergò Autores, paſſim Salamandram deſcribentes, inſpicio, haud uno eam modo adumbratam, reperio. C. PLINIUS SECUND. *lib. 10. cap. 77.* Salamandra, *inquit*, eſt animal lacerti figurâ, ſtellatum, nunquam niſi magnis imbribus proveniens, & ſerenitate deficiens; cui tantus rigor, ut ignem tactum extinguat, non alio modo, quàm glacies. M. MARTIN. *in Lexic. Philolog.* Salamandra, *ſcribit*, eſt reptile venenatum, ſpecies lacertæ, quæ lento humore ſuo prunis ignis impoſita eas extinguere poteſt, quibusquidem vincendis mole ſuâ par ea eſt, ſicut cujusvis animantis caro cruda. JOH. SCHRÖDER. *in Pharmacop. Med. Chym. lib. V. Claſſ. IV. num. CXIII. p. 345.* Salamandra eſt animal quadrupes ex lacertorum genere, nigrum, luteis maculis reſperſum, incola locorum frigidorum & humidorum, fonticulorumq; limpidorum admodùm amans. VITRIACO *(referente Aldrov. de Q. D. O. lib. 1. cap. 8. p. 640.)* in Hiſtoriâ Orientis, Salamandra terreſtris eſt quadrupes, habens faciem lacertæ, caudam prolixam & tortuoſam, ungues aduncos & hamatos. G. C. KIRCHMAIERUS, *Eloquentiæ in florentiſſ. Wittenberg.* Academiâ Profeſſor. *in Diſp. de Phœnice Anno 1660.* R. *Petr.* Oheimb / *Lipſienſi, habitâ Witteb cap. 2. §. 3.* Eſt autem, *inſit*, (ut breviter explicemus) Salamandra animal venenatum, lacertæ ſimilimum, in Italiâ frequentiſſimum, nigri flaviq; coloris: caudam habet prolixam ac flexuoſam, cutim aſperam: lurida, in dorſo puncta, ad inſtar ſtellularum, obtinens. WOLFG. FRANZIO *in Hiſt. Animal. Part. I. cap. 26. p. m. 339.* Salamandra, quaſi alba lacerta, ſimilima eſt lacertis, habens caudam prolixam & flexuoſam, pedes aduncos, & acutos, cutem aſperam & ſcabram, venenumq; ſatis præſens. JOH. SPERLING. *in Zoolog. cap. 30.* Salamandra eſt animal quadrupes, venenoſum, homini inimicum, tardigradum, &c. & *ibid. Axiom. I. p. 295.* Salamandra eſt animal venenatum, nigri & flavi coloris; caudam habens prolixam & flexuoſam, cutim aſperam, pedes acutos; ſtellulas in dorſo gerens, ſeu lucida quædam puncta; igneæ dicitur natu-

ræ,

ræ, adeò ut vivere atq; ſupereſſe queat in flammâ. JOH. LANGIO *Epiſt. Medic. lib. II. ep. IV. p. m. 513.* Eſt Salamandra animal lacerti figurâ ſtellatum, & quadrupes, terreſtri crocodilo ſimile, cutis & ſquamarum expers, lubricum & naturâ frigidum; unde ab ejus corpore jugiter lubricus manat & viſcidus ichor, quo ignem extinguit. *Itemq; loc. cit. lib. I. ep. 66. p. 328.* Eſt Salamandra animal quadrupes, parvum ut σαῦρα i. e. lacerta, terreſtri crocodilo ſimile, naturâ frigidum, quâ ignem extinguit, nec cutem nec ſquamas habet. JACOB. THEODORUS, à patriâ TABERNÆMONTANUS dictus, in deß Artzneybuchs Regiſter; Salamander / inquit, iſt ein gifftiger Wurm / wie ein groſſer Eydechs / mit ſchwartzen und gelben Flecken: haltet ſich gern in den Brunnen / und vergifftet dieſelben. AETIUS, *Amidenus*, Juliani & Valentiniani temporibus Medicus præclariſſimus, in *Tetrab. IV. Serm. I. cap. 52. col. 641. ex edit. H. Stephani in Medicæ Artis Principibus, interprete Jano Cornario*, Salamandra, inquit, animal ſimile eſt Stellioni, aſperius & ſcabrum magis quàm Lacerta venenata. ORIBASIUS, vulgò quidem *Sardinianus*, etiam ab H. Stephani, loc. demum cit. ita dictus, ſed *Pergamenſis* verius nominandus, utpote qui ex Pergamo Aſiæ, & quidem Myſiæ majoris urbe, chartæ Pergamenæ, ſecundùm Varronem, inventrice, oriundus erat, ceu EUNAPIUS *Sardianus* in Oribaſio ſcripſit: niſi fortè aliquis inde *Sardianum* dictum pariter eſſe velit, quod Sardibus, Lydiæ capite, Croeſiq; regiâ ſede, diu habitarit, feliciterq; curam ægrorum habuerit: Is *Oribaſius in Medicin. Collect. ad Imp. Julian. ex verſione* JOH. BAPT. RASARII, *lib. XII. col. 438. lit. B.* Salamandra, *refert*, ſpecies Lacertæ eſt, iners, varia, quæ falsò credita eſt igni non cremari. EDOARD. WOTTONUS, *Oxonienſis, de Different. Animal. lib. VI cap. CIX. p. 94.* Lacerti, *ait*, ſpecies (ut Dioſcoridi placet) Salamandra eſt, lacerti quidem figura, ſed aſpera magis atq; ſcabra: animal ignavum, & punctis velut ſtellis variegatum, nunquam niſi magnis imbribus proveniens, & ſerenitate deficiens. JACOB. GREVINUS, *Claromontanus Bellovacus, Medicus & Philoſophus Pariſienſis præſtantiſſimus, lib. I. de Venenis, cap. 29. p. 116. ex gallic. in latin. ſermon. verſ. ab H.* MARTIO, *Medico Auguſtano*, Salamandra, *memorat*, celebris admodum fuit ſub imperio *Franciſci Regis potentiſſimi*, quam ipſe pro ſymbolo ſibi delegerat. Fama tamen ſolùm & no-

mine, non aliter plerisq; cognita fuit. Picturæ enim omnes quæ hactenus fuerunt ostensæ, tàm veræ Salamandræ, quàm asinus equo respondent. Quod facilè ex eâ quam hîc apposui effigie [inferius quoq; accuratius considerandâ] eam à Matthiolo mutuatus, quod aliunde nanciscinon possem, cum hoc opus prælo subjicerem, si quis eam cum nostrâ comparare velit, judicare licet. Memini tamen me videre unam in hac urbe, quæ omninò huic similis erat, & membris non ita distincta, corpore limosissimo, & limaces magnos cineritios, qui aliquando in cellis vinariis inveniuntur, referebat. Sed Lacertæ species Salamandra est, cute aspera atq; scabra, animal grave, tardissimum, punctis veluti stellis, Plinio teste, variegatum. Ob quam caussam, planè nescio, neq; enim vel hæc, vel aliæ, ad hunc modum formatæ erant. Nihil gignit hoc animal, nisi tempore maximè pluvio, & tota æstate, & cum cœlum est serenum, tota item hyeme, ob ingentia frigora, latitat.

§. 3. Plerasq; allatis his ex descriptiunculis, aliasq;, quæ adhuc quamplurimæ necessitate ac utilitate urgente afferri possent, eò collimare opinor, ut ex coacervatione variorum accidentium, & aggregatione notiorum proprietatum, aliqualis saltem *Salamandræ* delineatio exsurgat: Cùm enim differentia specifica, ceu in reliquis proh dolor! infinitis speciebus, nobis etiam Salamandræ ignota sit, certè naturæ nostræ fundamentaliter omnia sciendi avidissimæ ut aliquadantenus desiderium impleatur, extrinsecam & accidentalem Rei descriptionem, h. e. qualis potissimùm Salamandra in hoc mundo existat, ex jam ante citatis multiplicium Autorum sententiis, in unum collectam producere non subterfugio. Est igitur SALAMANDRA reptile quadrupes, figurâ & corporatione, præter capitis & ventris crassitiem, lacertæ viridi quàm similimum, caudam breviorem, & in pelle pingui atq; renitente colorem nigrum, maculis luteis plerumq; respersum habens, locorum frigidorum & humidorum amantissimum, tardigradum, pluviam apparentiâ suâ prænuncians, & falsò quondam creditum, in igne non cremari. Disputabis fortè de Definitione

tione istâ; (liceat ex HONORAT. FABRI *Euphyandro lib. 2. cap. 7. p. 86.* mutuò quædam sumere) hoc unum est, ne quid dissimulem, quod mirari satis non possum; an fortè aliquid adstruo dum rem definio? an contendo rem illam in rerum natura existere? quid aliud intendo, nisi exponere, quid tali nomine significetur, vel à me intelligatur? quo revera facto, oppignero fidem meam, nunquam illud in aliâ significatione à me usurpandum esse; calculum esse puta, qui veri nummi loco ponitur: annon mihi licet calculis ad libitum uti? *Generis* ergò vicem obtinent verba hæc; *Reptile quadrupes*, quorum ipsorum statim communitate deprehensâ, Generis conceptum formare haud fuerit difficile. Differentia à pluribus, iisq; diversissimis accidentibus accersita exhibetur, quæ quidem h. l. novem enumerantur, utpote (1.) capitis & ventris crassitudo, (2.) Lacertæ viridis similitudo, (3.) caudæ brevitas. (4.) pellis lævitas, (5.) coloris nigri luteiq; mixtio, (6.) locorum frigidorum & humidorum dilectio,)7.) gressuum tarditas, (8.) imbrium significatio, (9.) Ignis domatio.

§. 4. Ex numero *Reptilium* Salamandram esse, post SETH. CALVIS. *in Thesaur. Latin: Sermon. p. 124.* & JOSEPH. LAURENT. *in Amalth. Onomast.* aliosq; plures Autores, ipse *Reptatus* ejus insinuat, dum è cavo, tempore maximè pluvio prorepens, & in lucem erepens, aut arboribus aliisq; rebus adrepit, aut in fonticulos irrepit, aut undecunq;, omnia prius perreptans, obrepit. Cave verò dixeris, *Repere & Reptare*, nihil aliud notare, quàm *humi se per ventrem è loco in locum movere*, siquidem Lexicographos consulens, invenies, *Repere* interdum idem denotare, *ac quoquo modo lentè gradi.* Non sum equidem nescius, GALENUM inter τὰ ἕρποντα καὶ βαδίζοντα distinctionem fecisse, sed, si benè memini, limitatam scil. quatenus τὰ ἕρποντα in propriâ significatione adhibentur. *Dupliciter* enim τὸ ἕρπειν explicari posse, Philologi communiter tradunt; *vel propriè*, quomodo de Serpentibus & Vermibus, quibus pedes desunt, usurpatur; *vel impropriè*, sicq; de pedestribus omnibus, quæ tardiùs gradiuntur sive repunt, dici solet. Atq; hinc lumen fortè aliquod illis Autoribus affulgere arbitrarer, qui *Serpentis* quoq; nomen Salamandræ imposuère ALDROVANDUS *Prolegom. in Lib. de Insectis fol. 61. col. 6. lit. B.* Serpens, *ait*, Latinis nonnunquam significat omne animal terrestre, quod se non attollit in gressu, sed humi quodammodo

dammodo repit, etiamsi quadrupes sit, ut Seps, Salamandra, vel etiam multipes, ut Scorpio, Scolopendra, præsertim si aut morsu, aut ictu venenum inferat. PLINIUS enim Salamandram Serpentem vocat, & Sepa quoq; i. e. Lacertam Chalcidicam. Quam ob caussim benè ALDROV. *loc. cit.* tradit; ἑρπυσιακὰ καὶ ἑρπετὰ, non ea solùm, quæ Serpentum more repunt, significant, sed & alia quoq;, ut quadrupedes parvas, quæ apud *Aristotelem* unguibus numerosioribus apprehendendo facilius obrepunt ad superiora. Num deinde ad Insectilia pariter Salamandra trahi queat, in disquisitione adhuc positum est: certè si quis veram nominis *Insecti* rationem investigaverit, haudquaquam Insectis Salamandram accensebit, Non autem aliunde melius quàm ex ARISTOTELE & PLINIO addisci ea potest: Illius verba hæc sunt *lib. 1. Histor. Animal. cap. 1.* latinè ita sonantia; *Insecta autem appello, quorum corpus incisuris præcingitur, aut parte tantùm supinâ, aut etiam pronâ.* Hujus *lib. 2. cap. 1.* talia legas; *Insecta appellata ab incisuris, quæ nunc cervicum loco, nunc pectorum atq; alvi* præcinctu *separant membra tenui modo fistula cohærentia.* Ubi obiter observo, in antiquis & recentibus prælo excusis pro *præcinctu* esse *præcincta;* sed prius illud sententiam exigere G. J. VOSSIUS *in Etymolog. LL. f. 267.* docet, seq; id in veteri antigrapho reperisse testatur HADR. JUNIUS. JOSEPHUS tamen LAURENTIUS *in Onomastico Italico-Latino* ista omnia non attendendo, Salamandram sub *Titul. de Insectilibus* redegit, quod etiam aliis nonnullis Autoribus haud inusitatum esse comperio: in *latiore* igitur *significatione* illi vocem istam adhibuerint necesse est, quàm communiter fieri solet, num verò eadem, utpote naturam vocis evertens, à peritiore Logodidascalo itidem admitti queat, valde dubito. Scilicet non tàm inter ἔντομα & ἄτομα, quàm ἄναιμα Salamandra referenda erit, cùm latius multò pateat ἀναίμων, i. e. *exanguium* vox, quàm *insectorum;* & Salamandra *propriè sanguinem non habeat*, sed mucorem sive saniem sanguini respondentem. Præterea Salamandræ nonnunquam nomen Vermis esse TABERNÆMONTANUS *loco supra pag. 40.* citato innuit, neq; ANDR. CORVINUS *in Font. Latinitat.* abnuit, *Salamandra*, inquiendo, *Vermis est maximè venenatus.* Hos etiam alios Autores similem sententiam foventes, M. MAR-

TIN.

TIN. refutat, quando in *Lexic. Philolog.* Aliquando, ſcribit, Salamandra, lingua vulgi imperitiore Serpens aut Vermis appellatur, quòd (ut Geſnerus ait) barbari ſcriptores eorumq; interpretes, Serpentium, Vermium, Lacertorumq; nomina more ſuo confundant. Sed ſi paulò ante allata τῶν ἑρπόντων diſtinctio attendatur, non video, cur Salamandra nequeat vocari *Vermis?* maximè quod ſecundùm VOSSIUM *in Lexic. Etymol. LL.* Vermis ab ἕρπω repo, unde ἀναλόγως fit ἕρμμα, deduci poſſe videatur; quin ſi etiam conſideretur, eundem loc. dict. planè cenſere, Vermen ab Æolico ἔλμις i. e. lumbricus, hocq; ab Hebr. רמש h. e reptile, venire, optimo ſanè jure Vermis nomen imponi Salamandræ poſſe autumarem.

§. 5. Hîc obiter notandum, Salamandram reptile *venenatum* dici debere, unanimi ferè omnium Autorum conſenſu, meo quamvis judicio ex ſola opinione præconcepta, & unius authoris ex altero fideli transſcriptione natus, approbari: uti de hâc materiâ fuſius in Capite quodam ſpeciali, paulo inferius acturi ſumus. At verò *Quatuor* eam *pedibus* reptationem ſuam perficere, ocularis ubivis locorum inſtituta demonſtrabit inſpectio: *Cur* autem pedibus quatuor? THEODATUS OSIUS, Mediolanenſis, *in novarum opinion. ſylv. cap. 29. p. 72. ſeq.* oſtendit. *Figurâ & corporatione* Lacertæ viridi quàm ſimilimam exiſtere Salamandram, præter quotidianam ferè illius contemplationem, PETR. ANDR. MATTHIOLUS *Comm. in lib. 2. Dioſcor. c. 56. fol. 197* annotavit; Salamandra, inquiens, corporis magnitudine formâq; Lacerto ſimilis eſt, verum capitis ac ventris craſſitudine excellit. Quem ipſum anteambulonem dubio procul ſecutus eſt JOH. JONSTONUS *in Hiſt. Nat. de Quadr. lib. 5. c. 3.* Salamandra terreſtris, lacerto viridi eſt ſimilis, caput & ventrem, quæ craſſiora, ſi excipias. Qua Occaſione Salamandram Lacertorum generibus, â JOH. FABRICIO MONTANO *in Tr. de differ ent: Animal: quadr.* ex M. PAULI VENETI allegatione, nec non GUILIEL: VANDEN BOSSCHE Hiſtor. Med. de Natur. Animal. Lib. IV. Cap. 16. aliisq; quamplurimis fuiſſe annumeratam, non vana planè meritò nobis oritur ſuſpicio. De *breviore caudâ* Salamandræ, licet res nota atq; omnibus pervulgata eſſe deberet, invenias tamen aliquos caudam *prolixiorem nimisq; longam* eidem tribuentes, quos inter VITRIACUS eminet, qui

caudam longam & tortuoſam, ungues aduncos & hamatos illi adſcribit: quæ hallucinatio an vagæ Pictorum licentiæ, an minùs rectè factæ à lacertis diſtinctioni, an alteri cuipiam cauſſæ imputanda ſit, meum in præſenti non eſt judicare, hoc tamen non prorſus reformidarem aſſerere, Salamandram, uti pauciſſimis vel plane nullis hominibus unquam taliter eſſe, qualiter quidem à Veteribus quibusdam depicta eſt, ſic etiam hodie illorum plerumq; veſtigia legentes, non poſſe non in errorem induci: quare verò *caudam* habeat? ex Osio diſces, qui *l. c. p. 73.* rationem reddit, cur quadrupedia habeant caudam; *Colorem* Salamandræ quod attinet, in eo pariter conſpirant Autores: Matthiolus loco paulò ante adducto ait; Color illi niger, luteis non minimis infectus maculis, quadam lævitate pellucidus; Jonston. l. c. infit, Salamandra habet colorem nigrum maculis luteis inquinatum, ſed quadam lævitate pellucidum. Geſnerus unam in Alpibus invenit totam Fuſcam, absq; ſplendore, cauda brevi, Succus lacteus à percuſsâ dimanabat, Matthiolus in quibusdam Germaniæ Sylvis, dorſo nigerrimas, ventre rubentes obſervavit. P. Gasp. Schottus *in Phyſic. Curioſ. lib. VII. cap. VIII. p. 706.* pari voce & ſimili ſpiritu loquitur, Salamandra habet colorem nigrum, maculis luteis inquinatum, ſed quadam lævitate pellucidum. Geſnerus invenit unam in Alpibus totam fuſcam, absq; ſplendore, caudâ brevi, à quâ percuſsâ dimanabat ſuccus lacteus. Matthiolus in quibusdam Germaniæ ſylvis obſervavit dorſo nigerrimas, ventre rubentes. Atq; talia plurimorum Autorum ὁμοφρόντων teſtimonia quamplurima facillimum eſſet adducere, niſi, ut jam apparuit, unum ex alio, ne unico quidem verbulo vel immutato vel transpoſito, ſingula exſcripſiſſe animadvertiſſem. Hoc ſaltem adhuc adjiciam, haud incredibilem videri conjecturam, ſi quis ex varietate locorum varietatem chromatismorum Salamandrinorum aſſumſerit: prout enim cœlum illic majore fervet æſtu, hic puriore incorruptoque aëris tractu definitur; illic terra iſtis, hic aliis mineralibus oppleta eſt, ita Salamandræ colores alibi nigriores, alibi magis lutei, alibi flavi, alibi rubei, alibi etiam alii exiſtunt. Jam, quod Salamandra *pſychrophila & hygrobia* ſit, pariter demonſtrandum eſſet, niſi hoc tùm experientia, tùm conjunctæ Scriptorum ſententiæ evincerent. *Tardiorem* Salamandræ *motum* frigidum ejus fortè temperamentum indicat; quo namq; calidiore

re animal quodpiam præditum eſt, eò etiam citatiore utplurimum feri gradu creditur: rectius JOH. FABRICIUS MONTANUS Tract. de Different. Animal. cauſam hujus tardioris Salamandræ, teſtudinum, chamæleontis &c. inceſſus, in brevia & compacta crura, aut genua contraria conjicit; quamvis valde irritatæ Salamandræ, haud parum tardiores aliàs ſuos greſſus accelerare valent. Quod *pluviæ* Salamandræ apparentiâ ſignificentur, itidem in confeſſo eſt; unde verò illa pluviæ præſenſio & prænuntiatio in Salamandra exoriatur, nondum adeò exploratum habetur: certum eſt, ſubtiliorem quibusdam animalculis (vocem hanc à KIRCHERO *ex Art. Magn. Luc. & Umbr lib 1. cap 7. fol. 86. mutuare liceat,)* ſenſum eſſe, antequam enim collectæ cœlo nubes in pluviam reſolvantur, frigidulus communiter evadit aër, qui ſenſu penetrantiſſimo à nonnullis brutis perceptus, ex latebris non ſolum ea elicere, ſed quoq; ad varia, communiter aliàs ferè inſueta, perpetranda inſtigare ſolet. Quæ de *ignis domatione* ultimò hîc afferri poſſent, ea, ceu in ſequentibus enucleanda prolixiùs, peculiari capitulo reſervo.

CAP. VI.

De Salamandræ Diviſione, Sexu & Differentiis.

§. 1.

ETſi *ordine doctrinæ* primò agendum mihi fuiſſet de *Diviſione* Salamandrarum, quippe ad Definitionem conſtituendam quàm maximè conducibili & neceſſariâ, neq; aliquem latere arbitrer, res debere diſtingui, antequam definiantur, Deſcriptionem tamen Salamandræ prius afferro volui, *ordinem* partim *naturæ* attendendo, quo progreſſus fieri ſolet plerumq; ab iis, quæ ſunt naturâ notiora, conf. JOH. SPERLING. *in medit. 4. de Subtil. p. 82.* partim *Conſuetudinem* reſpiciendo, quâ vulgò Deſcriptiones præmittuntur; Diviſiones autem ſubſequuntur. Ceterum res ipſa docet, quantum lucis rerum cognitioni bona diviſio affundat, ut manifeſtæ experientiæ refragari videatur, qui negare id auſus fuerit, vid. HORNEI *Inſtit. Logic. lib. 1. q. 5.* ne igitur quo-

ad hanc etiam partem aliquid in præſenti exercitatione transmiſiſse videar, ea hoc loco pariter adducere pergam, quæ communiter hoc in negotio ſciri & inveniri queunt.

§. 2. Nimirum duæ à plerisq; Autoribus phyſicis afferuntur Salamandræ Species; altera eſt *terreſtris*, altera eſt *aquatica*: Sic ALDROVAND. de Q. D. O. *lib. 1. cap. 8.* duplex, ait, Salamandræ genus aſſignari, omnes Autores referunt. Sic SCHOTT. *in Phyſic. Curioſ.* l. 7. c. 8. p. 706. Salamandræ duæ ſunt ſpecies, terreſtris alia, alia aquatica. Sic JONSTON. *Hiſt. Nat de Quadr. lib. 4. cap. 3.* duæ ipſius (Salamandræ) ſunt ſpecies, alia enim eſt terreſtris, aquatica alia. De *Terreſtri* ſciendum, eam Lacertæ viridi eſſe ſimilem, exceptis capite & ventre, quæ craſſiora ſunt, caudam habere breviorem, colorem plerumq; nigrum maculis luteis interſtinctum atq; lævitate quadam pellucidum, in terræ cavernis foraminibusq; juxta ſemitas & in opacis uliginoſisq; locis ſtabulari, æſtate ob Solis fervores, itemq; hieme ob urgentiſſima frigora, ſuis è latebris non exire, verno autem tempore apparere, atq; etiam autumno, cœlo maximè pluvio, & adgreſſum eſſe tardiorem, viſu horribili atq; abominando, ita ut facilè illius adſpectus hominibus nauſeam pariat. Variæ autem terreſtres ejusmodi Salamandræ ſunt *formæ, coloris & magnitudinis*, ut certi hîc quippiam definire, idem ſit, ac aleatori ante ludi exitum victoriam polliceri. Sanè Salamandræ, ceu frigidi temperamenti animalcula, grandiora ſint in locis calidioribus atq; coloratiora neceſſe eſt; nam ut bene THEODOR. METOCHITA *in paraphraſ. Ariſtot. de brevit. Vitæ & longit. p. 550.* in locis calidioribus majora ſunt quæ ſecundùm naturam frigidiora ſunt animantia, ut ſerpentes & lacertæ, (addo ego, atq; harum ſpecies Salamandræ,) conf. ARISTOT. *de brev. Vit. & long.*

§. 3. Nunc ad *aquaticam* Salamandram adumbrandam progredior, quæ à MATTHIOLO l. c. deſcribitur h. m. eſt & Salamandræ aquaticum genus, capite terreſtribus breviore, rotundioreq; caudâ, anguillarum modo, nigro undiq; dorſo, ventre autem rufeſcente, luteis maculis reſperſo, horrendo aſpectu, æquè atq; terreſtre. SCHOTTUM *in Phyſ. curioſ.* conſulens, reperio iſta: Aquatica Salamandra, aliis lacertus aquaticus, cordulus, & ſcincus aquæ dicitur. Variæ quoq; ſunt ipſarum formæ & magnitudines. Lacunis opacis & pingui ſolo ſitis delectantur, aquis

aquis inprimis, in quibus limus albus eſt. Ibi ſub petris hærent, & raro ad ſuperficiem veniunt. Pellis adeò dura, ut gladio reſiſtat. Ex vulneribus lactea ſanies prodit. Sunt & hæ virulentæ: teſtatur enim NIEREMB. *lib. 4. H. N. cap. 19.* aquatili Salamandræ imputandam ſubitam necem totius cœnobii, præter coquum, qui nondum cibum ſumſerat. Tardè & hæc ingreditur. ANDR. CHIOCCUS, Medicus, *in Muſæo Franc. Calceolar. Jun. Veronenſ. Sect. V I. pag. 676.* titulum ponit iſtum; *Salamandra aquatilis*, ſed pauca huic rubro reſpondentia nigra illic invenies, maximamq; partem de terreſtri Salamandra ſermonem eſſe, reperies, apponam quæ ibi leguntur verba: Lacertæ ſpecies Salamandra; Lacerto tamen vulgari craſſior, ventre pallido, craſſiusculo, longa circiter dodrantem, cutis pars flava, auripigmenti colore, utraq; ſplendens, linea per dorſum nigra, punctis quibusdam orbiculatis, ceu ocellis impreſſa, talem à ſe viſam *Geſnerus* fatetur, loca frigida & humida incolit: Quæ in lacunis degit, ibi diu vivit, niſi (exhauſta aqua) terreſtris fieri cogatur, quod ſæpè contingit; *Genetrices* dictæ caudam oblongam habere dicuntur, ut Lacertarum genus, quæ ex iis genitæ caudam depreſſam anguillarum inſtar obtinent, tali nempe propter natatum in aquis egerunt, ex cœnoſo limo initio aluntur; dumq; propter aquæ defectum terreſtres redduntur, caudam rotundatam aliarum Lacertarum modo præferunt: In terræ cavernis degentes, ex cochleis, vermibus aliisq; hujusmodi aluntur rebus: ferræ inſtar dentes, absq; caninis obtinent: Venenum ex ore fundunt lactei coloris ad flavum vergentis craſſiore ſubſtantia: à re aliqua permoleſta irritatæ, è toto corpore emittunt ſudoris inſtar lacteum ſuccum prædicto ſimilem, quem præſens venenum eſſe omnes jure conjiciunt.

§. 4. Quemadmodùm ergò *terreſtres* Salamandras, variæ formæ, coloris & magnitudinis, paulo ante, eſſe dixi; ita cum *Schotto* aliisq; Autoribus *aquaticas* pariter variæ formæ, coloris & magnitudinis exiſtere pronuncio. Si cui tamen ad certas claſſes redigere placeret Salamandras aquaticas, non displiceret modus à JONSTONIO l. c. obſervatus; *Aquatico*, inquiente, *Salamandra* (AMBROSIN. *l. 1. de Digit. Ovip. c. 9.*) aliis Lacertus aquaticus, Bellonio Cordulus, Monachis qui in Meſuen commentati ſunt, Scincus aquæ, cum lata cauda dicitur. *Quadruplex* ipſa-

rum genus eſt. *Unum* cum cauda, figuræ rhombi, quam Ambroſini, ad diſtinctionem dicimus. Bellonius ei tergus tuberculis horridum adſcribit; Agricola colorem cinereum, vel in cinereo fuſcum. Illa, quam Gesnerus ſecuit, longitudine erat ſeptem digitorum, colore nigra cum punctis albis in Ventre: reliquum corpus nigrum punctis concoloribus aſperum: *Alterum* genus eſt quoque *duplex*, unum majus, ſemicirculis in dorſo albicantibus diſtinctum: alterum minus. Quartum eſt Matthioli, Utinenſibus frequentiſſimum, capite terreſtribus rotundiore & breviore, caudâ anguillarum modo, dorſo nigro luteis maculis inſignito. Lacunis opacis & pingui ſolo ſitis delectantur, aquis inprimis, in quibus limus albus eſt. Ibi ſub petris hærent; & rarò ad ſuperficiem veniunt. In vas aquâ plenum conjecta à Gesnero, quædam os proferebat. (mihi ſimile quid attentanti, conglobatæ fundo vitri adhærebant, & aquâ commotâ aſcendebant quidem, ſed eâ conſidente, itidem ad fundum conſidebant,) Lentè gradu in terrâ progrediuntur, (*vid. Agricol. de animal. ſubterran.*) & ora tenaciter claudunt, nec aperiunt, niſi violenter expreſſeris.

§. 5. Hic addere licebit Quintum Salamandrarum aquaticarum genus, ob capitis vel rectius oris ranarum rictûs ſimilitudinem, *Batrachon* dictum, ubi ea quæ JOACH. CAMERAR. *Centur. IV. Emblem.* LXX. pag. 140. de Salamandra aquatili habet, convenire videntur cum *Salamandra Batrace* dictâ & noſtris Altdorffiô Noricorum nobis transmiſsis, quarum mentionem *Cap. III. §. 9. pag. 37.* injecimus, optimè convenire videntur: ſiè autem ille d. l. infit; Salamandra aquatilis Lacertum refert propemodum corporis ſpecie, caput maculis albis refertum habet, & in dorſo pinnulam rectam per totum, oris rictum ranæ ſimilem, caudam, ut in cobitide fluviatili vel potius in anguilla cernimus, nonnihil latam: degit in fluminibus & ſtagnorum ripis, & per fulgetra & tempeſtates caput exerit. Plinius ſcribit, nunquam niſi magnis imbribus provenire, & ſerenitate deficere, hoc ſaltim de noſtris adhuc monendum cenſeo, quod non tantum caput uti hæc Camerarii modo deſcriptâ, quin integrum etiam dorſum à capite ad caudam uſq; maculis albis refertum habeant. De Salamandra verò *Botrace Aldrov. de* Q. D. O. lib. 1. cap. 1. p. 596. Salamandram *botracem, quaſi batracem* denominari multi Autores autumant; quoniam hoc animal faciem ranæ

næ præ ſe ferat, quam Græci βάτραχον nuncupant. Unde GREVINUS *de Venenis lib. 1. cap. 29.* eſt & alia, inquit, beſtia venenata, quam *Salamandram aquatilem* vocant, propterea quod ut plurimum in ſtagnorum ripis & fontibus habitat, è quibus aliquando in terram proſilit. Corporis ſpecie lacertam refert, niſi quod capite eſt latiore paulò, *oris rictu ſimili ranæ*, cauda acuta & longa, quemadmodnm doctisſimus *Rondeletius* eam in libris ſuis de piſcibus ad vivum expreſſit, ubi dicit, hujus animalis venenum vires habere longè imbecilliores, quàm Salamandræ terreſtris, & evidentiſſimis, maximeq; neceſſariis rationibus demonſtrat, hanc non eſſe Scincum, ut plurimi Pharmacopolarum exiſtimant. Plurade Salamandrarum aquaticarum ſpeciebus, *Vide in Capite VIII.* ubi de Jeonibus Salamandrarum acturi ſumus.

§. 6. Num Salamandra ex eo animalium genere ſit, *quibus*, ut FLORUS *lib. 3. c. 6. n. 6.* loquitur, *aquam terramq; incolendi gemina natura eſt*, penitus in dubium revocare nolo, ut enim taceam optimæ notæ Scriptores inveniri, qui hoc affirment, quos inter modò quidem mihi ſuccurrunt CAMERARIUS l. c. & JOSEPH. LAURENT. Salamandram ex Rhodigino *amphibium* eſſe *in amalth. onomaſt.* referens, ita vocem ἀμφίβιον latè accipiendo, non difficulter id defendi poſſe credo; quid quod experientia teſtatur, Salamandras aquaticas lacûs vel fontis aquis omnibus exhauſtis, terreſtres fieri. De Salamandris verò terreſtribus aliquantiſper ambigere licebit; quippe quas aquis injectas non diu ſupervixiſſe ſæpius audivi, ex maceriis maximè domorumq; ruinis, vel cellarum ruderibus protractas, contrarium tamen experientiâ edoctus: Verum cùm humidorum & frigidorum Salamandra ſit amantiſſima, aquas eam odiſſe iniquum fuerit aſſerere. Placent ergo, quæ G. RONDELETIUS de Salamandra aquatili habet; *amphibium hoc ſive aquatile tantum* (animal) *appellare mavis*: prout ſcilicet utraque vox capitur, ita Salamandra & amphibium & aquatile animal vocari poteſt.

§. 7. *Sexum* Salamandrarum quod concernit, diviſus eſt ille ut aliorum animalium natura, in marem & fœminam. A qua ſententia recedunt *Nieremb.* H. N. *lib. 6. cap. 1. pag. 94.* Salamandris nec maſculinum nec fœmininum genus eſſe, arbitratur PLINIUS, qui *Lib. X. Cap. LXXIII.* ſcribit; Quædam nihil gignunt ut Salamandræ, neq; eſt iis genus maſculinum fœmininumve, ſicut

ſicut neq; in anguillis, omnibusq; quæ nec animal, nec ovum ex ſeſe generant. MATTHIOLUS, *qui Comm. in lib. 2. Dioſc. cap. 56. fol. 199.* neq; eſt, ait, in Salamandris genus maſculinum fœmineumve, naſcuntur enim ex putri quodam humore terræ. JOH. BAPT. PORTA l. 2. c. 2. p. 53. iisdem Plinii ſuperius allegatis verbis ſtatuit, Salamandris neque genus eſſe maſculinum neque fœmininum, ſicut neq; in anguillis, omnibusq;; quæ nec animal, nec ovum ex ſe generant. Sed enim dolendum, homines manifeſtiſſimæ etiam ſeſe opponere Experientiæ, vel ſi hoc non fiat, minus ſaltim accuratam naturæ inſtituere rimationem. Anatomicos certè reptilium & inſectorum ſi conſuluerimus, accipiemus ab iis, Salamandras teſticulos habere, Salamandras uterum geſtare; Salamandras renes poſſidere atq; omnibus illis organis prædictas eſſe, quibus ſexus differentia conſtitui ſolet: ubi ergò tàm ſexus maſculini quàm fœminini teſtimonia, organa, vaſa, &c. diſtinctè adſunt, ibi neceſſario & marem & fœminam dari quilibet ratione utens affirmabit.

§. 8. *Differt* Salamandra (1.) *à Lacerta:* colore, qui hîc plerumq; viridis gratiorq; eſt; illic ſubobſcurus luteus, rubeus, & horribilis: corporatione, quæ hic tenerior, illic craſſior appareat: Motu, qui hîc agilis celerq; illic tardior viſitur: (2.) *à Scincis:* pro Scincis, ſcribit LANG. *lib. 1. epiſt. Medic. 66.* Pharmacopolæ, de cenſu & genere lacertarum, Salamandras virulentas & parvas illarum ſoboles, has in dorſo nigras, illas verſicoloribus maculis variegatas, utrasque verò emicantibus à temporibus oculis, in ventre imo fulvo colore flaveſcentes, & ſine ſquamis lubricas (heu facinus flagris dignum,) noxia pro ſalubribus, virus letale pro antidoto nobis offerunt, ſimilitudine quam Salamandra cum Scincis veris habet decepti. Unde Politica Maxima ſponte fluit: *Boni Magiſtratus in benè conſtituta Rep. officium eſſe tâm Pharmacopoliorum quàm Pharmacopœiorum curam quâm diligentiſſimam gerere*, conf. THOM. GARZON. Piazz. *univerſ. diſcurſ. 89.* CASSANÆUS *catalog. glor. mund. part. 2. conſiderat. 48.* Præterea ſunt in agro Vicentino, MATTHIOL. *cap. 60. p. 364.* narrante, lacus quidam, qui Scincos etiam gignunt, ſed minutulos ac nigricantes, quibus ſæpius utuntur ſeplaſiarii deficientibus marinis, non ſine magno fortaſſe hominum diſcrimine. Reprobat hoc *Fuchſius* quoq; *lib. 1. de compoſitione medicam:* ſic inquiens:

inquiens: Scincus animal eſt in aquis degens, lacertæ magnæ ſimile, ſed ventricoſius: cauda lata, ut anguilla, ad natandum apta: quapropter quos officinæ ſubjiciunt, cum duabus caudis, veri non ſunt, ſed ex Vicentino agro allati, hæc ille. Qui tamen dum aliorum errorem merito damnat, ipſe (pace viri alioqui clariſſimi dixerim) in alterum non minorem mihi quidem incidiſſe videtur, quod exiſtimaverit, legitimum Scincum regi lata cauda ad natandum, anguillæ modo. Quandoquidem Fuchſii Scincus, quo Forojulienſis ager, & quæ circum Utinum civitatem ſtagnantes ſunt aquæ, maximè ſcatent: & cui lacertæ magnæ corpus, tumidus venter, ac maculis varius, rotundum quadantenus caput, anguillæ cauda, nigrumq; dorſum eſt, Scincus verus non eſt: Sed potius animal *Salamandræ* generi adſcribendum, quod terreſtrem Salamandram non paucioribus referat notis, quàm aquatiles teſtudines terreſtres repræſentant. Ob id itaq; rectè Utinenſes hoc animal *Salamandram aquaticam* vocant, abhorrentq; maximè, quod inter venenata omninò reputent. Huic ſanè cum Ægyptio Scinco nulla eſt cognatio: quippe Ægyptius capite conſtat longo, dorſo quadantenus elato: ventre lacertâ non majore: corio ſquamis ſubluteis, numeroſis in dorſo tamen nigricantibus aliquot transverſalibus, minimisq; in univerſum refertо; cauda lacertæ modo tereti, breviore tamen: cæſiaq; à capite ad caudam diſcurrente linea. Talis nimirum Scincus eſt, qui quotannis ab Alexandria Ægypti Venetias numeroſus convehitur. Veri autem Scinci effigies apud *Matthiol.* l. c. nec non in Adami Olearii Beſchreibung der Gottorfiſchen Kunſtkammer Tab. VIII. & Basilii Besleri *Continuat: Rarior:* videnda proſtat, ex quâ inſpectâ, optimum & differentiâ Scinci & Salamandræ judicium feretur. (3.) *à Cordilo:* hic enim branchias, Salamandra verò pulmonem non branchias habet. Aristotelem audiamus *de Reſpiratione, cap. 10.* è pedatis quæ novimus unum tantummodo branchiatum eſt, *Cordylus* nomine *Id de Hiſt. Animal cap. 2. f. m. 686. lit b.* Sed altero illo modo aquatilia ſunt, temperationem corporis dico, & victum, ut quæ accipiant quidem aërem, ſed in humore ætatem degant: aut quæ accipiant quidem humorem, & branchias habeant, ſed terram petant, unde cibum accipiant: quale unum adhuc tantummodo novimus, *Cordulum* nomine: hic enim non pulmonem, ſed branchias habet,

egreſſusq; cibum petit in terra : & quadrupes idem eſt, ut ad ambulandum idoneus. *Audis igitur*, ut GUIL. RONDELETIUS *Doctor Medicus & Medicinæ in Schola Monſpelienſi Profeſſor Regius, in univerſ. Aquatil. Hiſtor. part. ult. Lib. de Amphib. cap. 3.* inquit: Cordylum branchias habere : at hoc animal (Salamandra aquatilis) quod pro Cordylo proponitur pulmonem non branchias habere docet diſſectio. Præterea non potius in terra cibum quæritare quàm in aquâ vivere experientiâ comperi : nam multos dies in aquâ vivere experientiâ comperi : nam multos dies in aquâ ſolùm, vivum hujusmodi animal alacre conſervavi nullo prorſus alio cibo injecto : mihi tamen hæc ex Branchiis deſumta differentia, in ſufficiens videtur, quam ut eâ ſolâ acquieſcere poſſim, præſertim cum dubiis adhuc nitatur fundamentis, ſiquidem hanc ipſam primùm â BELLONIO natam, poſtea demum â RONDELETIO propagatam de Cordyli branchiis opinionem, non facilè exponendam eſse Aldrovandus & ex hoc Jonſtonus aſſerunt; nam duo tantùm foramina in hujus beſtiæ exuviis ſecus rictum inveniri tradunt, num autem ea ſint, quæ ſub branchiis eſſe ſolent, aliis conſiderandum relinquunt: Hinc potius deſcriptionem Cordyli ex THOM. ERASTO, citante *Aldrovando*, huc transferendam puto, quæ hæc eſt : Cordylus eſt animal crocodilo ſimile, minus tamen, & labrum inferius movens, figura capitis & oris teſtudini reſpondens, cum brevi collo, & in parte inferiori tumido. Pedes habet quatuor, lacertarum more, Reliquum corpus non ſquamigerum, ſed pelle duriuscula inſtar corii ſerpentum veſtitum ; Cauda illi eſt rotunda, incirculos quosdam ſquamatos diviſa, modo ferè in explicabili, &c. Ex quibus jam dictis, cum Salamandræ definitione collatis, facilè quilibet videre poterit, non tantum quoad branchias, quin toto potius cœlo Cordylum â Salamandra differre, (4.) *à Stellione :* differre etiam Salamandram, (ſcribit M. MARTIN. *in Lex. Philol.*) & Stellionem, clare docet *Geſnerus :* conf: SPERLING. *in Zoolog.* ſecundùm BOCHART. *part. 1. Hieroz. col. 1073.* Salamandra Stellioni ſimilis eſt, aut etiam ejus ſpecies. J. C. SCALIG. *Subtil. exerc, 185. circa fin.* Salamandra, inquit, cum his iisdem, quibus Stellio, notis depingatur, an eadem ſit eo, quem vidimus, Stellione, incertus ſum. Omnia conveniunt ſigna. Figura, color, fœditas, torpor, & poſt aliqua interjecta: Plinio, pergis, ſi credas,

das, non ſolum non erit Salamandra Stellio noſter, ſed ne Græcorum quidem Aſcalabotes. Nam Salamandræ ſolo afflatu noceri magno ægrorum tractui; quod non facit Stellio. Sed & transmarino Stellioni acerbos eſſe ſtridores, noſter autem iners eſt; eum tamen deſcribit lentiginoſum. Fraternizare igitur, cum ANGEL. ARETINO Salamandram, ut cum Lacertis, ſic etiam cum Stellionibus crediderim, unum verò idemq; animalculum eſſe, haud ita facilè perſuaderi poſſum. Audiamus etiam Illuſtr. THOM. BARTHOLINUM Tr. *de Luce Hom. & Brut. Lib II. Cap. 16.* his Verbis: Scaliger Stellionem Salamandram eſſe notis omnibus judicat, cui favet PLINIUS *Lib. 10. Cap. 67.* Salamandram vocans Animal lacerti figura Stellatum: Quod ſi ſit, ab ignis tolerantia internoq; Luminoſi principio Stellionem dictam aſſererem, quòd Stellarum elemento luceq; firmatus ignis, & flammam & calorem pro alimento potius ut cognato, ſi vera fama, quam contrario uſurpet, falſam autem eam eſſe Narrationem, Romæ in Salamandra vidimus. (5.) *à Chamæleonte:* quod præter alios Autores egregiè comprobat A. KIRCHERUS *in Art. Magn. Luc. & Umbr. lib. 1. part. 3. cap. 7. fol. 86. ſeq.* ubi figuram chamæleontis ad vivum artificioſè expreſſam adſpicere licet. Siq; nihil aliud differentiam hanc doceret, ſaltim *chromatismus* chamæleontis quàm maximè mutabilis id adſtrueret: hoc quippe, ceu JOH. CARAMUEL, *in Theol. Moral. Fundamental. lib. 1. cap. 1. §. 407.* loqui amat, ſoli chamæleonti datum, quod vulgò dictum eſt, de corio ſuo ludere. (6.) à Tarantula, cum quâ eam ANDR. CÆSALPINUS *in Speculo Art: Med: Hippocratico Lib. III. Cap. XII.* confundit; dum (1.) Tarantula propriè denotat Inſectum quoddam, ex Aranearum genere, cui tamen Natura, duplo triploq; majorem corporis molem, quam noſtris, caput verò exiguum, cruraq; ex utroq; latere quatuor attribuit, ut hoc modo à Salamandrarum ſpeciebus toto cœlo differat. (2.) Tarantula nonnullis idem eſt ac Stellio vide ALDROV. *Digit: Ovipar. Lib. I. Cap. X.*, quam quidem ſententiam Cæſalpinum quoq; foviſſe, ex ejus Textu manifeſtè liquet: cum vero ſuperius de Stellionum & Salamandrarum differentiis N. 4to dictum ſit, *Lect: Benev:* illuc relegamus. (7.) *à Crocodilo:* quæ differentia, in formâ, colore, ſquamis, victu, habitatione &c. potiſſimum conſiſtit. Memini etiam Recentiores aliquos Scincum & Crocodilum

terreſtrem promiſcuè uſurpare, ac ſi ſint idem animal, ut *Geſnerus*, *Rondeletius*, & *Marcell. Vergilius in Dioſcor.*, quod itidem ad obtinendam diſtinctionem haud leve afferret monumentum. Neq; ſcio quenquam aſſeruiſſe, crocodilum ceu Salamandram in igne perdurare, ut vel hinc appareat, diverſa eſſe animalia. Quapropter arrident mihi illa MATTHIOLI *in Comment. Dioſc. l 6. c. 4 fol. 659.* Varia ſanè ſunt hujuscemodi animalium genera, [de Lacertis, chamæleontibus, Scincis, crocodilis, ſtellionibus, & Salamandris loquentis:] quippe quoniam in unoquoq; horum genere, habentur differentiæ tùm formæ, tùm coloris, tùm magnitudinis.

CAP. VII.

De Salamandræ Iconibus.

§. 1.

Nullâ unquam ætate, hac profectò noſtra in res cujusvis generis æri incidendas promiſcuè inſumuntur ſumtus æquè ac operæ diligentiſſimæ: Præterquam enim quòd ante actis etiam temporibus chalcographica viguerint ſtudia, & cultores illorum in haud una tabella nominis famam acquiſiverint; neſcio tamen, quo ſemper diſcrimine attento, hæc præ illis, aliaq; præ aliis electa fuerint, atq; tunc demum digna judicata, quæ ſculperentur. Effigies certè hominum, PLINIO *lib. 34. cap. 4.* autore, non ſolebant exprimi, niſi aliquâ illuſtri cauſsâ perpetuitatem merentium, primo ſacrorum certaminum victoria, maximeq; Olympiæ: ubi omnium qui viciſſent, ſtatuas dicare mos erat. Eorum verò, qui ter ibi ſuperaviſſent, ex membris ipſorum ſimilitudine expreſſa, quas iconicas vocant. Hodierno ſeculi uſu, ſine ullâ adhibitâ diſtinctione, quæcunq; volueris, exſculpuntur, dummodo ſufficiente pecunia laborem artificis redimere queas: quanquam in omnibus ferè locis, ſi maximè ignominioſa, injurioſa, contumelioſa, ſive in publicas ſive in privatas perſonas fuerint diſſeminata, modò pœnâ pecuniariâ audacia ejusmodi coërceatur, modò ferulis caſtigetur, modò ipsâ vitâ puniatur; uti de his pluribusq; aliis hoc circa negotium ſcitu aliàs digniſſimis JCti aliquem perdocere poſſunt.

§. 2. Manet verò artificio huic cælatorio nihil ominus ſua laus,

laus, neq; illo abutentes præjudicium facere de arte ipſa ſuſtinent: Hæc ſiquidem ars non patitur intercidere figuras, aut vetuſtatem ævi contra homines valere; hæc ars abſentia tanquam præſentia ſiſtit; hæc ars immortalitatem non ſolùm dat, verùm etiam in omnes terras mittit; breviter, hæc ars tot utilitatum genitrix eſt, quod ſtellarum receptaculum eſt cœlum. Ut ita literarum quoq; Studioſi eam prorſus negligere non deberent, peculiariter ii, qui vel Mathematicis diſciplinis ingenium acuere, vel peregrinationibus certum aliquod tempus impendere cogitaverint: Sic enim & illi rectius omnia exprimere, & hi cuncta oculis ſubjecta fidelius memoriæ imprimere poterunt. Benè nimirum P. SCHERERUM Jeſuitam, Mathematum Profeſſorem ingenioſiſſimum Cl. MOLLERO, Anno 1666. Friburgum Academiam Briſigavienſem adeunti, atq; de Cometis, data tunc occaſione, ſermonem habenti, reſpondiſſe ex narrationibus ejus probe memini; ſe nuperi cometæ curſus cœleſtes, propriâ manu cupro inſculpſiſſe, cujus ectypum etiam oſtendendo, addidit, ſe artis hujus cognitionem nolle cum Attalicis quibusvis gazis permutatam. Neq; abludunt illa VOSSII *in libell. de Rat. Stud.* Graphice eſt ars pingendi, ac in peregrinationibus etiam plurimum juvat. *Confer. Idem de IV. Artib. Pop. c. 5.*

§. 3. Si jam de animalium, vegetabilium, mineralium, reptilium & inſectorum mille inciſis ære figuris cogitavero, bone Deus! quot typi, quot archetypi, quot ſculpturæ, quot picturæ ſe ſe adſpicientibus offerunt? Atq; ut alia omnia hac vice prætergrediar, quot quæſo artifices in unâ exprimendâ *Salamandra* laborarunt? pleriq; tamen, præcipuè ex Veteribus, monſtroſam eam, fabuloſam, planeq; deridendam effinxere; cauſſa erat, quod non ex ἀυτοψία, ſed ex hujus vel alterius tantùm Autoris ingenio natâ relatione illam delineabant. Hinc *caput* Salamandræ nunc Serpentinum, nunc ovinum appingebant; hîc Draconis illic Canis formâ idem exprimebant; alibi rictu hiante, linguâq; biſculcâ exſertâ, & iterum alibi eodem arctiſſimè clauſo, protuberantibus & ſcintillantibus oculis fingebant, quin & MERCERUS in editione Hori Romanâ, *Salamandras bicipites* Lectori exhibuit. *Collum* itidem in ſexcentas ſpecies configurabant; videas enim id recurvum, obtortum, elongatum, abbreviatum, incraſſatum,

extenuatum, gyratum, ſimilibusq; modis aliis quàm miriſſimè adumbratum, ut quodnam ex totuplici collorum genere genuinum ſit, penitus ignorare debeas. *Ventris* & reliqui corporis ſtructura, vel in ſtupendam turgeſcentiam grandeſcit, vel in articuloſam gracilitatem compingitur, vel aliâ quacunq; ratione deformatur, ſiquidem & alæ, & ſquamæ, & vellera, & ſetæ, & infinita alia, tegumenti aut ornamenti gratiâ ei circumdantur. *Cauda*, ſi ulla ceteroqui Salamandræ pars, multiformiter quoq; depicta eſt: nam præter ſinuoſiores flexus & plexus, jam ſuper tergum ad caput usq; excurrit, jam per medios pedes ad umbilicum fertur, jam in mucronatam gladiorum ac telorum formam deſinit, jam lata, criſpa, pilata, obtuſa, triquetra, rotunda, conſpicitur, prout ſcalprum ſcalptoris exorbitans in hanc vel illam figuræ viam declinavit. *Pedes* deniq; ſilentio præterire nequeo: licet enim Salamandra iis utplurimum medio in igne inſidens à Veteribus deſcripta ſit, tamen nunc pedes bifidi, nunc trifidi, nunc quadrifidi apparent; modò longiores, modò breviores, modò ad greſſum, modò ad quietem, modò ad rapacitatem exſtant compoſiti; nunc introrſum incurvi, nunc extrorſum, nunc aduncì & hamati, nunc ungulati, nunc alio pacto figurati cernuntur. *Scilicet famâ ſolùm & nomine, non ferè aliter pleriſq; olim Salamandra cognita fuit.*

§. 4. Adjicerem hîc nonnulla de *licentiâ* quorundam tàm veterum quàm recentiorum Pictorum, Cælatorum, Chalcoglyphorum; & id genus hominum, falsò ſibi à longo jam tempore arreptâ, quâ pro arbitrio hæc vel alia rerum ſimulacra fingunt & pingunt, has vel illas corporum formas ſculpunt, cælant & incidunt: nec omitterem hac occaſione de Chalcographorum aliquot vaniſſimo atq; turpiſſimo ſæpè auſu verba facere, dum vix hoc vel illo de animalculo, hoc vel illo de monſtro, hoc vel illo de Oſtento, vel alia qua vis de re, quidpiam ex hebdomadariis relationibus inaudiunt, ilicet viricula involant, cælteq; arripiunt, ſculpunt, ſcalpunt, circumſcalpunt, exſculpunt, inſculpunt, adq; explendos hominum curioſulorum oculos ſingula inſtituunt, moliuntur, apparant, concinnant, ut ita venum his expoſitis mercibus, deſideratum facere quæſtum poſſint. Sed enim cum probè ſciam, hæc & alia ſolius novitatis ergò hominibus plerumq; non diſplicere, mihi quoq;, ut placere ſaltem videantur, opera danda erit.

erit. Quid verò circa Salamandræ figuram licentioſus Chalcoglyptarum genius tentaverit, paſſim ex frontiſpiciis librorum typis excuſorum, ex variis Hieroglyphicis, Emblematibus, Symbolis, Numismatibus, aliisq; Schematibus, formis & figuris in æs inciſis, æſtimare licet: adſpiciat modo aliquis DAVID. DERODONIS *Opera Philoſophica*, T. VAN. DOMSELAER. *Beleg. en Ontzet.* van Leyden, JOACH. CAMERARII *Symbola* & Emblemata, OTTON. VÆNI *Emblemata*, CLAUD. PARADINI *Symbola Heroica*, *Anonymi cujusdam Emblemata Amatoria*, ANDR. MAXIMIL. FREDRO *Caſtellani Leopolienſis*, periſtromata Regum Symbolis expreſſa, aliosq; hujus notæ Scriptores, & non majorem inter Salamandras illas & genuinas ſimilitudinem reperiet, quàm, ut in proverbiis dici ſolet, inter bovem & aſinum; inter noctuam & cornicem; inter ranam & gryllum.

§. 5. Non tamen in eam opinionem veniendum eſt, ac ſi nusquam verè ac rectè ſculptum Salamandræ ectypum hac etiam noſtra ætate videri queat: quippe, ſi nullus alius Naturæ Myſta in reptili hoc accuratè delineando operam & laborem inſumſiſſet, præter ſolum illum Plinium Bononienſem *Aldrovandum*, certè jam luculentiſſimam atq; pleniſſimam Salamandræ haberemus deſcriptionem: Is enim, uti omnibus veſtigiis, quæcunque rara ſe offerebant, perattentè inquirebat, ſic etiam nulli labori, nulli ſumtui, nulli tempori parcebat, quod ipſum videre eſt ex quamplurimis ejus vaſtiſſimis editis Operibus, quæ à JOH. IMPERIALI in Muſeo Hiſtor. p. 145. fusè dinumerata exſtant. Atque hoc ipſum expendendo, ut lectoris curioſitati aliquâ ſaltim ex parte ſatisfactum eſſe videri poſſem, æri aliquot Salamandræ figuras incidi curavi, quas vel maximè ex ſæpius jam allegato laborioſiſſimo *Aldrovando* mutuò acceptas, cupido contemplatori, literariâ diſtinctione adhibitâ, proponere volui h. m. nempe, quæ *literâ D. in Tabula I.* notatur, Salamandra illa terreſtris, vera nigra, maculis luteis diſtincta ab *Aldrovando* vocatur: quæ *lit.* E. inſignitur, admodum monſtroſa à JAC. GREVINO lib. 1. de Venen. cap. XXIX. p. 116. ante oculos ſtatuitur, atq; ab ANDR MATTHIOLO *comm. in lib. II Dioſc. cap. 56. fol. 359.* mutuò eſt ſumta: quæ de hinc *lit.* F. bis depicta exhibetur; una Salamandra aquatica ſeu potius amphibia *Aldrovandi* eſt, quatenus prona adſpici poteſt; altera eadem eſt, quatenus ſupina repræſentatur:

quæ

quæ ſub *lit.* G. ſpectanda proponitur, Salamandra eſt aquatica prona, ex *Matthiolo* depromta: quæ per *lit.* H. adumbratur, Salamandra eſt *Aldrovandi* aquatilis minor, pronè depicta: quæ à *lit.* I. diſtinctionem capit, Salamandra eſt *Aldrov.* aquatica atra, ſemicirculis in dorſo albicantibus diſtincta, pronèq; cælata. Imum hujus Tabulæ occupat locum adſcripto *lit.* L. Salamandra aquatica minor, quæ ex BASIL. BESLERI Pharmac. Chym. & Botan. cultoris perinduſtrii, philotheoriâ, in continuat. *Rariorum æri ad vivum incîſorum, ſub tit. de Animalibb.* poſteritati aſervata eſt.

§. 6. Tabula II. Figuras Salamandrarum adhuc alias Curioſorum Lectorum oculis præmonſtrat ac ſubjicit, & quidem primò eam, N. 1. ſignatam, quam inſigni benevolentiæ *Hoffmannianæ* me debere lubens hic profiteor: Is enim Excell. MAURITIUS HOFFMANNUS, Nobile Univerſitatis Altdorffinæ in Arte Machaonîâ Decus, Doctor Doctorq; quondam meus æternè colendus, audito, me aliquid de Salamandra moliri, ſymbolam quoq; ſuam pro conſveta humanitate, amicè dare voluit, dum Salamandram illam exenteratam, ante hos 40. ferè annos, in Patavinâ Italiæ Univerſitate, à ſe, utrum Ovi vel Vivi-para eſſet, experiendi gratiâ, artificioſè ſectam, mihi utendam communicavit. Sequuntur tres aliæ Salamandrarum ſpecies, in Territorio Norimbergenſi captæ, ex quibus varia, in hoc Tractatulo abs me propoſita, propriâ experimentâ, deſumere licuit: N. 4. notata, Altdorffio-Noricorum ex Academiâ, â Studioſo quodam, Amico meo ſingulari, unà cum aliis, [ex quibus tamen hanc ſolùm ceu rariorem delineare placuit] mihi transmiſſa, eſt Salamandra Aquatica, â nullo hactenus, quem ſcio, Authorum, deſcripta, fortè ab rictûs ſimilitudinem ad eam Salamandrarum ſpeciem referenda, quam Batracem vocare ſolent, *Vid. Cap. VI. §. 5.* quamvis ab hac jam dicta ſpecie diſcrepare videatur, quod non modo pinnularum loco, recta quadam per totum dorſum deducta linea, ex nigris & albicantibus alternatim conſpicuis punctis conſtante, haud ineleganter prædita, ſed ventre penitus luteo, non ut illa ſuperior ſpecies, capite dorſoque albis, ſed lumbis ſaltim pedibusq; nonnihil, maculis nigricantibus notata ſit; accedit & differentia caudæ, quam non tam latam, quam rotundam potius poſt ſe trahit: Si quis ergo, propter

propter has adductas jam differentias, novam plane Salamandrarum aquaticarum ſpeciem, ex hac delineatâ ac deſcriptâ, præter eas, abs me ſuperius allatas, formare vellet, mea quidem ex opinione non erraret, quamvis id ipſum tentare non fuerim auſus, cum præter hanc unicam nullam huic exactè ſimilem, adſpicere licuerit N. 3. Salamandram aquaticam aliam ſ. Batrachon veram, tam pronam quam ſupinam repræſentat, ab eodem jam antè laudato Amico mihi transmiſſam & *Cap. VI. §. 9. ex Camerario* jam aliquo modo deſcriptam. Eſt autem, ut accuratius hîc eam deſcribam; Lacertæ vulgari quoad corporis ſpeciem non diſſimilis, circa inferiores maxillas ranarum inſtar ingluvie prædita, caput, tergum & caudam cœterum nigricantia, in integrum tamen punctis minutiſsimis albis copioſisſimè referta habens; accedit, quod per totum ejus dorſum pinnula quædam ſerrata, directè deducta ſit, quam modò deprimit, modò aquis innatans, jucundo ſpectaculo erigit, [confer Capit. IV. §. 9. circa finem,] caudaq; lata potius quam rotunda, inq; medietate ſuâ lineâ quadam flaveſcente ad finem usq; inſtar ſpinæ extenſa, notata conſpiciatur. Venter luteus eſt, nigris hinc inde conſperſus maculis, pedes è contra nigricant, niſi quod in extremitatibus digitorum, [quorum in anteriobus pedibus quatuor in poſteriobus verò quinq; numerantur] nonnihil flaveſcant, nates habet nonnihil elevatos, ſatis notabili quadam rimâ in medio diviſos, & ſemi circulo quodam luteo caudam verſus circumcluſos. Sequitur tandem Salamandrarum terreſtrium imago vera N. 2. notata, pro ut ex Territorio Norimbergenſi hinc inde, partim circa Oppidum & Præfecturam Grevenberg / partim circa Lapicidinam Mœgeldorffenſem captæ, ſæpius mihi allatæ ſunt, & aliquot illarum exenteratæ contraq; vermium arroſiones munitæ, curioſè abs me adſervantur, depicta: Quæ Salamandræ Terreſtres, non minùs quam illæ Aquaticæ jam enumeratæ, Lacertarum ſpeciebus optimo jure annumerantur, capitis tamen corporisve craſsitie illas haud parum ſuperantes, cœterum ſunt Oculi illarum torvi ac prominentes, deſuper luteis & quidem mobilibus ſubtus verò nigris muniti palpebris, nares duo minutiſsima ſaltim foramina conſtituunt, os eſt ſubrotundum, nec facilè ab illis ad modendum, quamvis irritentur, niſi vi aperitur, in gluvie quadam, continuò [reſpirationis fortè gratia] ſeſe commovente, inſtructum; Cœterum binas habent extuberantias glandulosos, maculas quas-

dam luteas repræſentantes, ex utroq; latere plerumq; ſuperiori oculorum palpebræ unitas, bene multis minutiſsimis foraminulis denotata, reliquum corpus unâ cum ipſo capite eſt nigerrimum, ut & cauda earum rotunda, maculis tamen vel lineis lutæis, nonnunquam croceis, variè, pro vario Naturæ luſu inſignitum, ventre vero linâ cum maculis ſuis longè pallidiore exiſtente; Lumbi rugoſi ſunt, & coſtas quaſi ſubjacentes mentientes, uti hoc *Matthiolus*, & ex eo *Grevinus*, in ſatis alias monſtroſa ſua figura, *lit.* E. Lectori, Curioſo exhibita, rectè, imo optimè expreſſerunt: Cœterum, quoad reliquam corporis externam ſpeciem, Salamandræ hæ terreſtres â reliquis aquaticis, parum, aut nihil differunt.

§. 7. Et hæ ſunt potiſsimum illæ Salamandrarum Icones, quas Salamandrologiæ huic noſtræ, præ reliquis inſerendas eſſe putavimus; cum reliquæ apud Authores paſſim obviæ earum figuræ, delineationes & adumbrationes, non tantum ab his ferè omnes deſumtæ ſint, quin etiam apud illos ipſos, non adeò incognitos, facilè evolvi atq; inveniri queant: Si quis igitur eſſet qui præter jam allatas à nobis ſculpturas, plures alias deſideraret, adire poterit RONDELET. *in lib. de Piſcib.* SCHOTT. *in Phyſic. Curioſ.* CAMERAR. *in emblemat.* JONSTON. *in Hiſt. Nat.* ſimilesq; rerum phyſicarum Scriptores.

CAP. VIII.

De Salamandræ Anatomia.

§. 1.

NOn minùs rectè quam benè Nobile illud Gallorum Anatomiæ Decus JOH. RIOLANUS *Antropograph. Lib. I. ad finem Cap. I* monuit: Anatomiam Ducem ſequatur, qui perfectam rerum naturæ cognitionem affectat: Externam enim corporis conſtitutionem ſine internarum ejus partium inveſtigatione, tantùm conſiderare velle, res manca eſt, & omnium imperfectionum errorumq; genitrix: Interna verò partium ſtructura, prælucente anatomiâ, univerſam naturam & temperamentum totius, denudata quaſi quodammodo ob oculos ſpectatoribus ſuis ponit, cum ab aliis ſolo externo aſpectu contentis, in tenebris quaſi, & tanquam variis involucris obvoluta, vix palpari poſsint; ne dicam de actionibus & functionibus externis, à ſingulorum organorum

norum internorum admiranda ſtructura & proportione, mediante ſpirituum impulſu dependentibus, quæ ſine harum accurata perluſtratione, nunquam perfectè intelligi aut explicari poſſunt; verbo, ipſa Anatomia, Medicis aliisq; Naturæ ſcrutatoribus, fili adinſtar Ariadnei eſt, cujus adminiculo ex vario dubiorum labyrintho ſeſe expedire, & liberum ad varia intimiora Naturæ ſacraria aditum invenire queunt: Abſit itaq; ut & ego non minùs nobiliſsimæ quam utiliſsimæ hujus Doctrinæ, quæ neminem niſi delicatulos & ſui ignorantes habet oſores, manuductionem hic quoq; negligam, ne maculoſam Salamandrarum pellem potius, quam Univerſam earum hiſtoriam ac naturam deſcripſiſſe videar; & quamvis Deſcriptione OLIGERI JACOBÆI Profeſſ. Hafnienſis Celeberrimi, ex THOM. BARTHOLINI *Actorum Hafnienſ. Volum. IV. Part. I. Obſerv. 2.* deſumta, [cujus etiam ſtudioſè deſignatas ibiq; additas figuras, & hîc etiam, pace tamen ejus, mutuatus ſum] optimo jure contentus, reliquo labore ſuperſedere potuiſſem, ſemper tamen in auribus reſonabant verba GALENI *Libell. de Uſu part. Cap. 3.* Quicunq; operum Naturæ verus vult eſſe contemplator, oportet eum non tam Anatomicis libris credere, quam propriis oculis: placuit itaq; aliquot Salamandras terreſtres cultro anatomico ſubjicere, & internam earum partium conſtitutionem cum Deſcriptione Jacobæana conferre, & perpauca, quæ præter ea, partim mihi adhuc invenire, partim *ex Obſervat.* Excell. DN. MAURIT. HOFFMANNI *in ſectione Salamandræ cujusdam die 10. Decembr. 1642. Patavii annotatis, mihiq; amiciſſimè communicatis* deſumere licuit addendo: Singula tamen minutiſsima non attingendo, cum ſubtilitate nimia, cultri & oculorum aciem eludant, ut rectiſsime JACOBÆUS jam allegatus, d. l. monuit.

§. 2. Aperto ſic primùm Abdomine, partim lacteo, partim limpido-ſanguineo humore, aquæ lotionis carnium quam ſimillimo, effluente, Peritonæum apparuit, punctulis nigricantibus, hinc inde conſperſum, & altius ad anteriorum pedum regionem aſcendens, corq; à pulmonibus abdominisq; viſceribus, non ſecus ac diaphragma in pleriſq; animalibus ſeparans, quo rupto Stomachus à gula ſeu Oeſophago, rectà deorſum protenſus, ſub oblongo conſpiciebatur hepate, prout *Lit. a. Tab. III. Fig. I.* indigitatum eſt; diſſectus, quamvis ab Excell. JACOBÆO & Illuſtr. Pariſienſium Botanico NICOLAO MARCHANT, referente BARTHOLINO, l. c.

ſemper vacuus, abs me tamen terra quadam arenoſa & lumbricorum terreſtrium particulis refertus inventus; Oeſophagus Fig. II. *lit. b.* non ſecus ac in ranis, juxta fauces, totum palatum & circumferentiam maxillarum inferiorum ambiebat, ac inveſtiebat. Hepar *lit. c.* ingentis erat magnitudinis, & â JACOBÆO in quatuor, â me verò in tres ſaltim lobos diſtinctum, inveniebatur, ex quibus medius in oblongum deſinebat acumen, dexter vero ventriculo & dextro pulmonum parti incumbebat, Fellis veſicula globuli adinſtar rotundi ex ceruleo albicantis in dextro epatislobo ſe offerebat, ſupra quam â duodeno ad Epar albicans exporrigebatur ductus, ab Epate verò ipſo, inteſtina verſus, duo vaſa ſanguinea diſpergebantur, obſervante Excellentiſs. & Oculatiſs. Altdorffini Lycei Anatomico MAURITIO HOFFMANNO *Obſ. Super. allegata.* Lien parvus, lateri ventriculi ſiniſtro accumbebat, cum plexu quodam coloris ſuaverubentis. Renes *Fig. IV.* delineati, erant oblongi, Inteſtina *lit. d Fig. I. & II.* tortuoſo quodam plexu â pyloro ad anum uſq; continuabantur; ſub Inteſtinis, Ovula rotunda quam plurima *lit. e.* indigitata, in duas partes diviſa collocabantur, quibus Uterus bifurcatus ſuccedebat, cujus Tubæ varios anfractus efformantes, ad pedum anteriorum regionem aſcendebant, & utraq; extremitate jungebantur, prout hoc *Fig. III.* â JACOBÆO mutuata, eleganter eſt expreſſum. Notandum hîc in Maribus Teſtes eſſe quatuor majores, *vid. Figur. IV. lit. a* quosdam exactè rotundos, quosdam pyriformes, cum quibusdam aliis minoribus annexis, qui an epididymides conſtituant, rectè Cl. JACOBÆUS aliis judicandum relinquit, teſtibus verò Sacculi annectuntur Oleoſi, ſic dicti, ob oleoſam materiam quibus redundare plerumq; ſolent, *vid. Fig. IV. lit. b.*

§. 3. Thorax continebat Cor cum Pulmonibus: Cor *Fig. I. lit. f.* parvum erat, & colorem ex rubropallidum nigriſq; punctulis conſperſum referebat; Pulmones verò duo & oblongi conſtituebant ſacculi, æri recipiendo deſtinati, valdè nitidi ac pellucidi, venulis ſubtiliſimis ſecundum longitudinem excurrentibus, ramulòſq; minutiſsimos diſpergentibus, inſtructi, ortum ſuum in thorace quidem ab Oeſophagi initio ſumentes, ejus tamen ductum ſatis diu comitantes, inq; abdomen ad ovarium uſq; curſum ſuum protrahentes.

§. 4. Caput ex utroq; latere ponè oculos, glandulam pelli tan-

li tantùm inhærentem, & externo aſpectu maculam extuberantem flavam, nigricantibus bene multis punctulis, vel rectius porulis denotatam, referentem, exhibebat; quæ ſi fortius nonnihil comprimebatur, vel cultello lædebatur, lacteum quo turgebat, emittebat ſuccum: Nares duo innuebant foraminula. Oculi torvi ac prominentes, deſuper luteis, & mobilibus, ſubtus verò nigris & immobilibus muniti palpebris, ſua humorum triplicitate erant inſtructi, ex quibus tamen Cryſtallinus, ad exactam magis rotunditatem, quam ex rotundo oblongiusculam, prout in cœteris vulgo animalibus, accedebat: Lingua prout in Ranis, erat craſſa, mucoſa, lata; de Auribus Salamandræ, de quibus altum apud Authores ſilentium, nec mihi quicquam conſtat; quamvis in eis inveſtigandis, maximè laboraverim: Rupto Cranio, exigua admodum Cerebri apparebat quantitas; formam pyramidalem ruditer referens, cui alia ejus portio ſubrotunda, cerebellum forte conſtituens, vertebras verſus annectebatur.

§. 5. Oſteologiam Salamandræ paucis ut hîc etiam adjungam, magis quoad anteriorem oſsium figuram Ranarum, quam lacertarum ſceleta, (prout vulgo traduntur,) æmulatur; ſecus ac Coiterus *in Quadruped. Scelet. Cap. 10.* & nos ex eo in antehac habita de hac materia diſputatione, tradidimus; Oſsea enim Capitis compages, prout ex propria Salamandræ Sceletopœia ſum edoctus, eadem ferè eſt, quæ ranarum, Oculorum enim foramina conſpiciuntur ſatis magna Cerebri verò Sedes valde anguſta, Maxillæ ſuperiori & inferiori, ut & palato dentes innaſcuntur parvi, ſerrati, una ſeriè diſtributi, quamvis in ranis inferiores maxillæ dentibus carere dicantur: Pectus circa quod â ranis nonnihil differt, duæ tantum conſtituunt cartilagines, mutuò ſe attingentes nonnihil latæ, ex quibus utraq; prominentia quadam, ſeu proceſsu tenui, caput verſus, eſt inſignita: Scapulæ verò, prout in ranis, dictis jam pectoris cartilaginibus adhærent, ſpinisq; vertebrarum incumbunt, ſunt verò itidem ſubſtantiæ cartilaginoſæ, latæ, tenuis, figuram oſsis carpionis in capite reperti, æmulantis; his aggluti-nantur Crura anteriora, ex duobus formata oſsibus, mutuò ſe coarticulantibus, ex quibus utrumq;, levi quadam diviſione non tamen penetranti, cira finem dehiſcit, ſuccedunt Carpi & Meta-

carpi & quidem illi ex octo minoribus, hi verò quatuor oblongis formati osiculis, quibus in hærent digiti in anterioribus pedibus numero quatuor, in posterioribus verò quinq;, quorum singuli ex tribus iterum constant osiculis. Vertebræ costis carent, instructæ tamen sunt earum loco, spinis seu processibus lateralibus, & desinunt in os quoddam sacrum dictum, ex utraq; latere excavatum ac perforatum, cui osicula duo, processibus binis sursum vergentibus in structa ad materiam potius cartilagineam referenda, per συγχόνδρωσιν juncta, & vices coxendicum & pubis ossium gerentia, propriorum ligamentorum ope, associantur, quibus crura & pedes inhærent posteriora, anterioribus præter digitorum numerum, parum, vel nihil discrepantia: Cauda deniq; osi agglutiantur sacro, jam demum descripto, & formatur ex vertebris primo latioribus, sensimq; in tenuiores definit: & hæc de Salamandræ Anatomia & Osteologia dixisse sufficiat.

Cap. IX.

De Salamandræ Natura & Temperamento.

§. 1.

Quantum ad *Naturam* Salamandræ attinet, an hæc Venenata sit? an per ignem intacta transeat? an ignem extinguat? an in igne vivat? quomodo generetur & nutriatur? singulatim in sequentibus enucleabitur. Secundum Matthiolum Salamandra hoc insitum habet *à natura*, ut, cùm aspectu horribili prædita sit, intuentibus nauseam pariat, & lacteum succum, dum percutitur, effundat. Mirum sanè cuipiam videri posset, Salamandram, ut ut pulcherrimè còloratam horrorem nihilominus in adspicientium oculis excitare: Sanè luteum nigro immixtum uti usitatum hodie fereq; proprium Aulæ Cæsareæ servis Symbolum est vestiarium; ita insuaves adeo colores illi non sunt, ut non mellilegis apiculis, aut aliis quibusdam animalculis gratiam concilient, nisi quis nigro, ceu tristi colori, conf. Thylesius & Bayfius *de Re Vestiar. cap. XI.* horribilia quæq; imputare voluerit. An ergò Reptilia omnia hominibus indiscriminatim sint exosa? quod non facilè à quolibet admittetur: an propter veneni præsentis metum terror Salamandram intuen-

tuentibus incutiatur? quod vero magis ſimile quibusdam videtur: an propter naturarum diſſimilitudinem ejusmodi antipathia oriatur? quod haud infimi quidam ſubſellii Autores docent: Mihi verò ſi aliquid hîc dicendum, fictam illam & adeò perniciosè declamatam venenoſitatem jam præconceptam, primariam hujus horroris & terroris eſſe cauſam non ſine ratione arbitrarer; præconcepta enim, falſa licet & vana interdum opiniò, quid in hominum animis ut plurimum polleat, quis eſt, qui neſciat? imo quam plurimos animadverti, non levi horrore, & nauſeâ, primo Salamandrarum aſpectu fuiſſe quidem correptos, ſtatim de venenoſitate earum ſolicitos, anxieq; quærentes, verum hâc negatâ, cum eas inſuper nuda manu vitro capaciori, cui inſidebant, exemiſſe me, liberiusq; paulùm tractaſſe vidiſſent, intrepidè poſthac ſine ulla naturarum obſtante diſcordia ſeu antipathia, palpantes atq; tangentes.

§. 2. *An Salamandræ lacteum ſuccum, dum percutitur, effundant?* in dubio ponere abſolutè non licet; ſiquidem propria a me aliquoties, & ipſo jam ſæpè laud. MOLLERO ante hac Poſonii Hungar. in Viridario famoſiſſimo ad Iſtrum ſito, vulgoq; Kreßling dicto, facta experientia, præter conſpirantem ferè omnium Autorum conſenſum, me ad credendum hoc inducit. *Utrum verò toto corpore, an ſaltim ore, an caudâ, ſanies talis vomatur?* novam quæſtionem conſtituit: mihi certè circa os ejus aliquid ſpumei hærere, nunquam videre licuit, quamvis violenter apertum, craſsa quadam mucagine [quam ſalivam fortè alii appellare malunt,] repletum me vidiſſe, negare non poſſum. EDOARD. WOTTON. *lib VI. de Diff. animal. cap. CIX.* ejus ſanie, ait, ſalivave, quæ lactea *ore* vomitur, quacunq; parte corporis humani, vel in pede imo contacta, omnis in toto corpore defluit pilus: id quod contactum eſt, colorem in vitiligineum mutat. WOLFFGANG. FRANZIUS in Hiſt. Animal. P. I. c. 26. Saliva ipſius, ſeu ſanies lactea *ex ore* per vomitum producta, in quamcunq; partem corporis ſpargitur, facit decidere pilos. Ex adverſo MATTHIOL. *in comm. Dioſc. l 6. c. 4. fol. 658.* quin & fructus, inquit, & herbas inficit tùm ſalivâ quadam tùm mucoſâ ſpecie, quæ *è toto ejus corpore* ſudat, magno deguſtantium diſcrimine, *Sed de his in Capite de Venenis & Salamandræ uſus Medico, inferius plura.* JONSTON. in H. N. loc. ſup. cit. Lacteum ſuccum percuſſam fundere affirmat. G. SCHOTT, *in Phyſ. Curioſ.* à quâ percuſsâ dimanabat ſuccus lacteus. Hancq; ſententiam plerique optimi Scriptores optimè amplectuntur. Ex

caudâ

caudâ ſolum ſudorem illum lacteum promanare, in nullo, qui hoc ſtatueret, Autore hucusq; animadverti: Conciliationem igitur aliquam inter diſſentientes h. l. fieri poſſe quidam arbitrantur, ſi nempe verberibus irritata Salamandra dicatur toto corpore liquorem effundere; igni autem impoſita, guttulas aliquas, ceu flammas reſtinguere cupida, ex ore evomere; uti hujus rei fidem facit NICOL. STENONIUS, autoritate fultus Corvini equitis; *conf. Acta* SOCIETAT. REG. ANGLIC. *Tom. II. A. 1666. Menſ. Januar. Excerpt. VII. p. m. 421.* & THOM. BARTHOLINUS *in Hiſt. Anatom. Rarior. Cent. II. p. 260.* Singulari autem artificio, natura dictante, ignis calorem eluſit: evomuit enim guttam liquoris, quâ ignis fervorem temperabat; Verùm ſi verum fateor, nunquam Salamandras ad effundendum toto corpore liquorem, adigere potui, quamvis eas maximè irritaſſem: læsâ verò earum cute, aut violenter nonnihil compreſsâ caudâ, vel corpore, aliquot quidem lactei humoris guttulas, ſed eò tantum in locô, in quô lædebantur, effluxiſse, ſæpius compertum habeo: neq; huic Corvini experimento [ſalva tamen manente ejus authoritate,] quod in ignem conjectæ Salamandræ guttam liquoris ad caloremignis contemperandum, evamant, aſſentiri poſſum: ſiquidem, quoties ego aliquas carbonibus candentibus impoſueram, hiante quidem ore, ſed nulla effluente ſanie, interiere; ex ſudantibus potius in toto corpore minutiſſimis guttulis lacteis, quæ tamen ipſo conſpectu, in vappam ſeu mucorem permutabantur.

§. 3. *Num Salamandræ exuvias ſuas deponant?* nova abs me proponitur Quæſtio, â nemine hactenus quod ſcio Authorum adhuc examinata; & Affirmativam propugnare ſententiam nullus dubito, ipſius experimentalis ἀντοψίας ſat firmo innixus fundamento: Cum enim Salamandram quandam terreſtrem, [de quâ hîc loci potiſsimum agitur,] mihi allatam, vitro capaciori incluſiſſem, aquam communem putealem, ad unius ſaltim vel duorum digitorum eminentiam, num & in hâc vitam ſuam protraheret, experturus, affudi; verum poſt quatriduum, Salamandram meam inſpecturus, nitidiorem non modò eam invenio, ſed & flammulas quasdam leves, prout aquis putridis vulgò innaſcuntur, aquæ huic innatare mihi videor; quam ſpatio tam paucorum dierum computruiſſe primùm miror, accuratius verò omnibus inſpectis & agitato quodammodo vitro, harum flammu-

larum

larum unam alteramve, quatuor ſalamandræ meæ pedum digitos; ſingulis extremitatibus puncto quodam, nigro notatos, exactè repræſentare conſpicio; eas itaque depromo, & pelliculam quandam tenuiſſimam eſſe, ipſa ἀυλοψία edoceor: undè ſtatim ſuſpicio illa de Salamandrinis exuviis, non temerè mihi oborta eſt. Verùm, ut unius diei amœnitas non faciat ver, ſic unicam Obſervationem non cedere ſtatim in experimentum, probè ſciens, aliquoties idem tentavi, & unum eundemque effectum ſemper ſum expertus, adeò, ut tandem aliquando, ſeparatis jam in Salamandra mea à reliqui corporis partibus exuviis, particulam earum capiti ſolùm & pedibus anterioribus adhuc inhærentem invenerim, ipſiſque manibus meis facillimè ſeparaverim, ſalva manente, Salamandra illa, imò, dum hæc ſcripſi, adhuc ſuperſtite: Sunt autem hæ ſalamandrarum exuviæ nihil aliud, quam pellicula quædam tenuiſſima & leviſſima, coloris cinerei & nonnihil virideſcentis, uti ex particulis earum nonnullis, [vix enim ob nimiam raritatem adeò explicari poſſunt, ut totam Salamandrarum figuram exactè repræſentarent,] plantarum inſtar exſiccatis, chartiſque agglutinatis, in dictorum fidem abs me aſſervatis, manifeſtè videre licet. Verùm cum Experimenta ſine ratione frigeant, & hic quoque inveſtiganda erit ratio, *cur Salamandræ potiſſimum in aquis* [num & extra eam idem fiat, compertum non habeo,] *ſuas deponant exuvias?* & quamvis eadem ſubſtitui poſſe videantur argumenta, quæ in depoſitione exuviarum Serpentum ab aliis jam prolata ſunt, quorum præcipua, laborioſiſſimus colligit ALDROVANDUS *Hiſt. Serpent. & Dracon. Lib. I. Cap. I. Edit. Bononienſ. p. 12.* nihilominus tamen ob circumſtantiarum varietatem, locum non inveniunt: probabile potius videtur, pelliculam illam ſubjectæ cuti, non ſecus ac cuticula cuti in hærentem, ab aquâ, præſertim verò puteali nitrosâ, quoad particulas ſuas aëreas & magis ſubtiles, poris ſeſe inſinuante, eosque permeando, relictis craſſioribus ſuis portionibus coarctante, rugoſamque efficiente, levi ſic ſaltim attritu, ſeparabilem reddi.

§. 4. Pergimus Quærendo: *num Salamandræ in ſalconjectæ, aut aceto imbutæ pereant?* prius affirmat AGRICOLA & ex eo ALDROVANDUS, *de quadruped. digit. ovip. Lib. I. Cap. IX p. 650.* dicendo: Salamandra ſi ponatur in ſale, caudam movet, & effugere conatur, non poteſt enim illud perferre, ſed ſtatim moritur;

idem hoc Experimento confirmat OLIGER JACOBÆUS, referente BARTHOLINO, *Actor. Hafn. Volum. IV. Part. I. Obſ. II.* dum eas ſali immiſſas, poſt pauculos quosdam gyros & contorſiones, velut in ſpiram convolutas, mori vidit; additque, idem hoc in lacerta communi, lumbricis terreſtribus aliisque beſtiolis, facto experimento, ſe deprehendiſſe: Quorum aſſertionibus veritatem rei feliciter ipſe tentans, ad ſtipulari cogor? Num verò quoad poſterius, & in acedo Salamandræ pereant, nusquam adhuc me legiſſe recordor; cum verò acetum aciditate quadam terreſtri ac fixiori Vitriolacea ſit imprægnatum, eundem effectum, quem ſalis communis injectione jam ſum expertus, & hîc quoque ex aceti infuſione ſubſecuturum, ſatis probabiliter mihi perſuadebam, factoque tentamine, rationem experientiâ comprobatam ad inveni: Utriusque effectus ex duplici quamvis materia profecti, unicam tantum ſubeſſe cauſam, arbitror, qualis enim ſalis communis, quoad Salſedinem ſuam lixivioſam, talis etiam aceti quoad aciditatem Vitriolaceam hîc eſt effectus; & cum in hominibus nonnunquam oriri poſſint convulſiones, ex ſola quadam effervescentia, humores ſpumoſos reddente, nervosque obſtruente, imò ſanguinem etiam indè majori impetu ad caput deferente, ſpiritusque impetuoſiores procreante, qui magna vi exitum ſibi quærentes, nervorum obſtructiones non adeò validas perfringere, viamque in omnia ferè membra ſic ſibi parentes, motum convulſivum violentiſſimum excitare valent, non ſine ſumma virium Spirituumq; vitalium imminutione, imò nonnunquam totali abolitione: quis quæſo negabit, hîc quoque in Salamandris noſtris ſummam humorum factam fuiſſe effervescentiam, indeque dicto jam modo convulſivos & violentiſſimos obortos eſſe motus, contorſiones gyrationes, cum ſumma virium jactura & abolitione, morte brevi imò ſtatim ſubſecuta, cum ipſa ſic loquatur ſumma Rerum Experientia?

§. 5. *Num vocem aliquam emittant Salamandræ?* nondum ſatis eſt exploratum; quamvis CARDANUS, *de rerum varietate lib. 7. cap. 19.* in Cumanâ, Salamandras palmi longitudine, & gracillantes tanquam gallinas verſari tradiderit, & JOH. HENR. URSINUS *in Acerra Philolog. lib. 2. Hiſt. 12. pag. 88.* ſcripſerit; Salamandram, ajunt, cœlo nubilo & frigido canere: utrumque enim fabuloſum eſſe videtur, imò nec mihi de ſalamandrarum

voce

voce quicquam conſtare, licet multas multoties mihi allatas, ſatis diu aſſervaverim, fateri cogor.

§. 6. *Num Exempto cum reliquis viſceribus è corpore corde, Salamandræ adhuc plures horas vivant?* ipſa affirmat experientia, & partium earum motus per intervalla ſeſe ſatis diu continuans, prout eundem huic ſimillimum effectum in ranis, bufonibus, ſerpentibus & lacertarum reliquis ſpeciebus videre licet; Cauſam ad mentem OLIGERI JACOBÆI *Act. Hafn. Volum. IV. Part. I. Obſ. 1.* & CASP. BARTHOLINO *Epiſtola Tract. Jacobæan: de Ranis annexa,* falſo quidam & audacter in ſpirituum animalium viſcoſitatem conjiciunt, cum potius hoc ad mentem CL. THOMÆ WILLISII ſanguini, & liquori nervoſo ad effervescentiam in fibra carnea producendam concurrenti, adſcribendum ſit.

§. 7. *Num Salamandræ terreſtres aquam omnino averſentur?* Quæſtio eſt, quæ ex ipſa Salamandrarum Differentia facili negotio concipitur: ſed *negativam, cum diſtinctione* tamen ſtatuere licebit; nam ipſemet dum hæc ſcribo, per ſex jam Menſes Salamandram quandam terreſtrem in aquâ, turbida nonnunquam ſi fuerit effuſa, & puriore denuò affuſa detinui, & modo citatus JACOBÆUS *l. c.* annuo ferè ſpatio eas in ſola aqua à ſe & Illuſtr. MARCHANT aſſervatas fatetur. Quamvis probè notandum ſit, eas nunquam cum toto aquis ſubmergi poſſe, quin quoties ſubmerguntur, os tamen & nares proferre atque exſerere maximè laborent: obſervante mecum hoc idem GESNERO *Hiſt. quadrup. ſub. tit. ſalam.*

§. 8. *Num Salamandris nulla ſit differentia ſexus?* Vid. ſuperius *Capite VI. de Diviſione & Differentiis. §. 7. It. Cap. IIX. de Anatomia §. 2.* circa finem.

§. 9. *Num Salamandra longæva ſit?* variæ quoque Authorum ſunt opiniones: quidam HELMONTIUM Salamandram ſine alimento per ſeculum vivere poſſe, tradidiſſe referunt, id quod tamen in ejus ſcriptis mihi invenire non licuit; ſed locutus fortè de Salamandra Chymicorum myſtica; Contrarium verò ſtatuit PETR. JOH. FABER *Panchym. Lib. V. Cap. VI.* dum Salamandram parum vivere, & ſingulis quidem annis vernante calore produci, Hybernis verò temporibus, ſi frigus urgeat, mori dixit: ſed motus fortè propterea, quod Salamandræ tempore Hyemali intra cavernas ſuas lateant, Vere verò ex iisdem denuò prodeant,

deant, more lacertarum vulgarium, undè etiam animalium ſubterraneorum numero à nonnullis inferuntur; ſic enim GEORG. AGRICOLA *de Animal ſubterr. Operum ſ. Edit. Baſil. Ann. 1657. impreſſ. pag. 485.* Latet Hybernis quoque menſibus Salamandra; Etenim hoc anno in Februario Snebergi, maxima vis Salamandrarum ex vicinis locis collecta, agglomerataque in ultima cuniculi cujusdam, quondam in Molebergum montem acti, tunc verò inſtaurati, parte fuit reperta, & proximo anno in Novembr. Salamandra viſa ex fonte finitimæ ſylvæ per fiſtulas in hoc oppidum influxit: Pluviæ autem & ſubſequens ſerenitas, Salamandras excitant ex venis commiſſurisque ſaxorum: Hinc nihil certè de Salamandrarum ætate ſtatuere licebit: annuo tamen ferè ſpatio eas JACOBÆUS, ſine cibo aſſervavit, quamvis Menſem ſeptimum nulla Salamandrarum mearum ſupervixerit.

§. 10. Huc quoque referre licebit, In confiniis Urbis Mansfeldienſis, fontem reperiri mirabilem, qui in nemore ad radicem montis amœna & limpida ſcaturigine, diverſis temporibus, oſſicula quædam ejicit, quæ à nonnullis pro *Salamandrinis oſſiculis* fuere habita, dum rati ſunt, in montis adjacentis cryptis, has ipſas, non minimâ reperiri copiâ, quarum corpora ad oſſium usque reliquias conſumantur, & nonnunquam aëris impetu, per dictam ſcaturiginem, in auras educantur; quamvis alii, & fortè rectius Salamandrina hæc eſſe oſſicula non ſine ratione dubitent, uti hæc fuſius declarat Excell. D. D. WEDELIUS *Ephem. Natur. S. R. I. Curioſ. Decur. II. Ann. I. Obſ. IIX.*

§. 11. Amplius *Salamandra, naturali inſtinctu loca humecta & imbres amat, cœlo autem ſereno nusquam apparet.* Id non invenuſtè exponit REUSNERUS in *Paradiſo Poetico* dum inquit:

Imbrifer autumnus vitales addidit auras,
Temperies fecit te Salamandra *mori.*

Verno igitur tempore & Autumno cœlo maximè pluvio conſpiciuntur; nam æſtate, ob Solis fervorem, & hyeme, ob aëris rigorem, à ſuis latebris non egrediuntur. Quapropter agricolæ, viſa Salamandra, futuram pluviam præſagire ſolent; uti *Aldrov. de Q. D. O. l. 1. c. 8. fol. 642.* loquitur: idemque PLINIUS l. 10. c. 67. refert: præcipuè THEOPHRASTUS, ex quo iſthæc omnia hauſta ſunt, in lib. de Signis Pluviarum ſcripſit; καὶ φρύνη λεγομένη, καὶ

καὶ βάτραχοι μᾶλλον ᾄδουσιν, σημαίνουσιν ὕδωρ, καὶ ἡ σαύρα φαινομένη, ὧν καλοῦσι Σαλαμάνδραν, i. e. *& rubeta, si aqua mergatur: & ranæ præter solitum vocales pluviam significant: & lacerta, quæ Salamandra dicitur, si appareat.* Quid interea temporis Salamandræ in flexuosis terræ cavernis faciant? vix quempiam liquidò statuisse comperio, excepto, quod apud BERNH. CÆSIUM, *Mutinensem, Soc. Jes. in Minerologia lib. 1. c. 2. sect. 1. pag. 3. col. 6.* lego, Animantium subterraneorum (ex Agricolæ opusculo de animantibus subterraneis,) triplex esse genus, atque ad alterum earum, quæ certo anni tempore abdant se in obstructos specus, in quibus gravi pressæ sopore, aliquot insumant menses, revocandam esse, præter multas alias animantes, etiam *Salamandram.*

§. 12. Adde superioribus, inveniri Scriptores, qui affirment, Salamandris *congenitam* quandam inesse *Audaciam* adversus homines se quoquo modo persequentes; quippè quæ non tantùm naturali aliquâ despicientiâ & perseverantiâ hominem non fugiant, sed exagitanti etiam vel infectanti vix credibili ferocitate adversentur. Id quod tamen manifestò falsum, latebras potius quærunt, dum sibi insidias strui vident, visumque gressuum suorum tarditate subterfugere conantur, imò etiam maximè exagitatæ imò cœsæ nunquam ad mordendum, adigi possunt, adeò ut ne os quidem aperire audeant, nisi hoc violenter illis distrahatur, ceu OLIGER JACOBÆUS referente *Bartholin. Actor. Hafn. Vol. IV. Part. I. Obs. 2.* experientiâ teste mecum contestatur: imò quoad ipsum etiam apparentis audaciæ genus, non tàm viribus fretæ Salamandrinæ naturæ, quàm gressuum tarditati, unà cum *Gesnero*, adscripserim; quandoquidem cùm huic animali contentus gradus à naturâ negatus sit, ob eamque causam in fugam effundi nequeat, haud immeritò petulantius atque audentius cuipiam videri possit. Tardus quippè, (autore JO H. EVS. NIEREMBERG. H. N. lib. 7. cap. 40. pag. 119. col. b.) incessus & piger est bobus, asinis, lacertis aquaticis, crocodilis, testudinum generibus, chamæleonti, Salamandræ, & omnibus quibus brevia & compacta crura, aut genua contraria.

§. 13. Præter hæc, miram quoque in Salamandrâ proprietatem observare licet: *Si enim viva gladio in duas partes secetur, pars anterior progreditur, posterior retrocedit.* Quamobrem ait *Aldrov.* sæpius jam alleg. loc. nonnulli fuerunt hujus opinionis,

hanc beſtiam duplici motûs principio potiori, quod in uno animali Philoſophus non concedit. CARDANUS igitur *lib. 9. ſubtil.* id ponderans, dixit, animal hujus generis debili imaginatione refertum eſſe, ideoque ut effugiat dolorem, quem utraque pars ſentit, quando corpus Salamandræ præciſum eſt, tunc anterior pars dolore affecta penes poſteriorem progreditur, & pars poſterior afflictata, penes partem anteriorem, retrograditur; ſicque duo motus principia eſſe videntur. Ego, quantumvis ipſe Sectionis talis experimentum nunquam ſumſerim, cum in ſerpentibus aliisque animalibus idem hoc fieri, compertum ſit, putarem tamen, ſalvo aliorum judicio, diverſitatem hujus motûs irato ſeu potius fermentanti ſanguini aſſignandam eſſe, qui magis circa præcordia ebulliens metuq; amiſſionis ad caput decurrens, pedes anteriores ad antrorſum progrediendum naturaliter diſpoſitos impellat; pedes verò poſteriores, ſanguine vi plagæ impactæ ad extremitatem caudæ relabente, etiam ad retrò ferendos greſſus trahat.

§. 14. Inſtinctu quodam naturali, Salamandram, *teſtudines*, *ranas & apes odio proſequi*, & frequenter cum illis acerrimè dimicare, *Aldrovandus* l. c. autor eſt: quod ipſum quidem etiam *Jonſtonus* in H. N. aſſerit, ſed *apes* omittens, eas potius victui Salamandrarum annumerat, utpote quas una cum favis mirè appetant; neque vox *frequenter* inſerta eſt, quod pugnas illas fortè rariores exiſtimaverit. Non verò in præſentiarum lubet, Autoribus his, aliisque ſequacibus, eapropter liticulam intendere, ſed cùm ipſemet hoc nondum exploraverim cum tanti non ſit momenti, unumquemvis judicio ſuo, dubio procul à diversâ experientiâ nato, abundare permitto. Utut me non lateat, nonnulla animalia non niſi prædando, & præliando ſibi victum acquirere, adeoque hæc duo ſecum optimè componi poſſe, Salamandras cum apibus dimicare, & Salamandras ex apibus ſibi victum comparare.

§. 15. Ratione *Temperamenti* THEOPHRASTUS Salamandram frigidam ſtatuit; & *Scholiaſt. Græcus ad Nicand. Θηριακ. fol. 54. edit. Colonienſ. Ann. 1530.* naturâ frigidum exiſtens animal pronunciat: qui etiam ad *Alexipharm. p. 98.* Salamandra eſt animal, inquit, natura frigidum. B. KECKERM. in Syſt. Syſtemat. Diſp. 4. pag. 431. corollar. n. 8. præhumidæ & frigidæ naturæ Salamandram eſſe, ſcribit. LANGIUS *lib. 1. ep. medic. 66.* frigidum ſang-

ſanguinem Salamandræ attribuit. GEORG. AGRICOLA *Tract. de ſubterran. Animal.* teſtatur, tanta eſſe frigiditate Salamandram, ut tanquam glacies igni expoſita eam extinguat. PLINIUS etiam de illâ diſſerens *lib. 10. cap. 67.* huic, ait, tantus rigor, ut ignem tactu extinguat, non alio modo quàm glacies. Quod NIEREMB. *in H. N. lib. 7. cap. 41. pag. 120. col. a.* calculo ſuo pariter probat, dum ſcriptum reliquit; *frigido & humido temperamento ſunt, urſus, Salamandra*: additque dictâ in paginâ *col. a. Frigoris præ cæteris patientes urſi, vaccæ, Salamandræ, ibices.* Quomodo autem iſthæc cum paſſim recepta Autorum ſententia conciliari queant, nondum didici: Si enim ob aëris rigorem Salamandræ in abſtruſa terræ cava toto hyeme ſe abſcondunt, quâ quæſo ratione ſævitiem frigoris eas præferre credam. Denique non tàm frigidam, quàm ψυχρολάτλω τλὼ φύσιν h. e. *frigidiſſimam naturam* Salamandris imputat SUIDAS in σαλαμάνδρα; quod verò non ita interpretandum eſt, ac ſi in partibus interioribus & exterioribus univerſum Salamandræ corpuſculum frigore rigeſcat, ſiquidem in viſceribus & venis Salamandræ ſuum calorem nativum habent, & fortè, per ἀντιπεφράσιν, efficaciorem, cùm partes extimæ frigidiſſimæ vel rectius frigidiores eſſe perhibeantur.

§. 16. Ceterùm *an ignea ſit Salamandra?* NIEREMBERGIUS *in H. N. lib. 4. cap. 19. pag. 62. col. b.* diſquirit: ſcio, inter alia inquiendò, D. *Thomam* ignei putaſſe ingenii, nutriri in igne, ex ſucco terreo aduſto, fumoſo, propter convenientem ſimilitudinem ad complexionem ſuam: Famam fortaſſe ſecutus eſt confundentem pyrauſtam cum Salamandrâ. Ita PHILES, Poëta Græcus, quod illius eſt, huic dedit, dum cecinit.

Quid Salamandram, aër ne tellusve educat?
In oſſibus namque eſt caruncula tenuis,
Cum pellis alarumque parvo tegmine.
Sed tu, Imperator, hanc videns miraberis
Quod non tremiſcat devorantis omnia
Ignis furorem, quem involans atrociter
Elidit, ac fornacis æſtus enecat;
Fabrisque denſam ſuſcitat fuliginem
Ingreſſa fornacem dolosè fervidam,
Rogumq; vivit inter & flammæ ſonos,

Spi-

Spiratq; fumi diſſipata acredine,
Surſum favillæ provoluto vortice.

Sed, ut benè advertit NIEREMBERG. *cit. loc.* non hæc Salamandra eſt, quæ dicitur lacertæ eſſe ſimilis, tardè ingredi nec pennis alleviari. Ultimo igitur placent mihi, quæ J. SPERLING. *in Zoolog. cap. 30. Axiom. l. p. 295.* ſcripta reliquit: Salamandra igneæ *dicitur* naturæ, adeò ut vivere atque ſupereſſe queat in flamma. Sed penetrat natura ignis, viventium corpora diſſipat ac deſtruit. *conf. de natura Salamandræ* C. RHODIGIN. *Antiqq. LL. p. 520. b.*

CAP. X.

De Salamandræ Generatione & Victu.

§. 1.

DUbium certè nullum eſt, omni Creaturæ vivendi genèris ſui conſervationem & propagationem per individua, prima ſtatim DEI benedictione eſſe implantatam, inque hunc finem, unicuique pro naturæ & proportionis qualitate, ſeminalem quandam materiam mirè & ſapientiſſimè concreditam; de modo verò hujus propagationis & ſeminalis operationis, magnæ ſunt & multæ inter Eruditos controverſiæ; ut plurimum autem, miſſis jam cæteris, quædam ex putredine dicuntur generari, quædam verò ex ovo: quæ bimembris, & generalis ſolùm generationis diviſio, circa Salamandrarum generationem, ad quamnam earum ſpeciem referenda ſit? haud exiguum excitat ſcrupulum, præſertim cum utraque Sententia Eruditorum authoritate munita ſit, atque ſtipata.

§. 2. Ex putredine & quidem terræ quodam humore ſeu limo, generari Salamandram, præ cæteris ſtatuunt MATTHIOLUS *Comment. in Dioſcor. Lib. II. Cap. LVI.* GREVINUS *Lib. I. de Venenis Cap. XXIX.* & omnes ferè illi, qui Salamandris ſexus differentiam eſſe, negarunt, ut PLINIUS, WOTTHONUS, AGRICOLA, &c. omnium verò ſpecioſiſſime hanc Salamandrarum generationem ex putredine proponit PETRUS JOHANNES FABER *Panchym. Lib. V. Cap. VI.* cum dicit: Non generatur Sa-

Salamandra ex proprio & peculiari parentum ſemine, nec ex ovo peculiari, ſeu ex ſemine naturali, quod in putri materia viſcida & glutinoſa reperiri ſolet, ibique ex calore ipſius putreſcentis materiæ, in actum reducitur & efformatur in Salamandram, frigida quadam conſtellatione cooperante & influente in ipſam materiam putrem viſcidam ac glutinoſam, & paulo poſt: Salamandræ itaque ſic efformantur, & prodeunt in lucem, & ipſa experientia me docuit apud Britannos, in locis putridis fœtidis, udis & aqueis ſemper reperiri Salamandras, ſola effoſſione horum locorum, tempore veris & autumni, imò & tempore æſtivo. Verùm uti hæc generatio exputrido, à plerisque Philoſophorum modernorum difficulter admittitur, ſic & hîc de Salamandris omninò negatur: Generatio enim, ut eam quam optimè & accuratiſſimè deſcribit Altdorffini Lycei Celeberr. & Excell. Medicin. Profeſſor Dn. D. JACOBUS PANCRATIUS BRUNO Affinis Fautorq; meus, quovis honoris cultu ſuſpiciendus, *in Lexico ſuo Medico toties à Literatis expetito, ſ. Caſtello Renovato. ſub. Tit. Generationis p. 614.* nihil aliud eſt, quam ortus: rerum naturalium ex ſemine, i. e. quo principia rerum, quæ proximè in ſemine exiſtunt, ex præexiſtente materiâ, apparantur, ſubindè fotu matricis in actum ſecundum, ſpeciem ſuam, emergunt. Et quamvis eam quæ ex putrido fieri dicitur generationem, biga illa ſpeculatiſſimorum aliàs naturalis Philoſophiæ hujus ætatis indagatorum, JOH. BAPTISTA DU HAMEL *Tract. de Meteoris & foſſib. Lib. II. Cap. I.* Itemq; *Tr. de conſenſu Vet. & Nov. Philoſ. Lib. II. Cap. II. Operum Philoſophicorum pag. 365. & 623.* ANTONIUS LEGRAND *Inſtitut. Philoſ. Part. VII. Artic. XXII. §. 4.* Itemque *Hiſtor. Naturæ Part. IIX. Artic. I. Num. I.* omnino defendere ac ſtatuere ſtudeat; perplacent mihi tamen rationes & ſpeculationes contrariæ non contemnendæ PHILOSOPHIÆ VETERIS & NOVÆ IN REGIA BURGUNDIA PERTRACTATÆ, Authore Anonymo noviter publicatæ, *Tom. II. Diſſert. III. Cap. I. p. m. 833. & ſeqq.* imò & ea, quæ feliciſſimus ſui temporis GVILIELM. HARVÆUS ſtatuit; Omnibus viventibus id commune eſſe, ut ex ſemine ceu ovo originem ducant: ſive ſemen illud ex aliis ejusdem ſpeciei procedat, ſive caſu aliundè adveniat: huc etiam quàm optimè quadrant ea, quæ genere & ſtudio Nobiliſſimus FRANCISCUS REDI, *Tract. de Experimentis circa generat: inſectorum p. m. 202.*

proponit, dicendo: ſi in terrâ, luto & limo camporum & paludum aliqua viventium naſcuntur, ideò fit, quia in illis ova generata ſunt, vel ſemen illud, producendo animali commodum. Conferre licebit etiam ea, quæ ficto nomine ARNOLDUS BACHIMIUS DENSTONIUS *Panſophia Enchiretica Pag. 148.* hunc in modum tradidit: Animalia naſcuntur ſemper ex ſemine; quorum alia in ſe ipſis ovula fœcundant, aliqua verò extra ſuum corpus ovula projiciunt; undè in limo & aliis locis putantur ex putri naſci animalcula ſimilia, ſed erroneum plerumque eſt, nam tam parvorum animalculorum ova obſervari non poſſunt, idcirco putantur ex putri nata. Sic etiam eodem modo ſuper: citat. PETR. JOH. FABRUM ſuo apud Britannos facto Experimento deceptum, facilè videre licet; non enim ſequitur, quia ſola effoſſione locorum humidorum inveniuntur nonnunquam in limo putrido Salamandræ, ergo ex eo ſunt natæ? ſi in eo natas dixiſſet, applauſum fortè facilius meruiſſet; præſertim quoad Salamandras aquaticas, quæ paludibus, locisque limoſis inhabitare ſolent: ſed pergimus ad eos

§. 3. Qui ex Ovo & quidem rectius, Salamandram generari arbitrantur, ex quorum cenſu ſunt ALDROVANDUS, JONSTONUS, QVALTERUS CHARLETON, FABRITIUS MONTANUS, ANDREAS CHIOCCUS, OLIGER JACOBÆUS, & Plures alii: At, cum triplex vulgò inter Ovipara, optimè diſtinguente HONORATO FABRI *Lib. I. de generat. animalium* intercedat differentia, dum quædam ova pariunt perfecta, ex quibus ſimile animal oritur, quædam ova quidem ſimiliter perfecta concipiunt, ſed ea in utero excludunt, & denique quædam, ova pariunt imperfecta, ex quibus non ſtatim animal ejusdem ſpeciei, ſed vermis primùm oritur: Hinc ad æquivocationes eò melius evitandas, diſtinguendum erit inter Ovipara & vivipara; & quamvis Salamandræ ad Oviparorum alteram claſſem, quatenus ova concipiunt, in quibus puncta minuta nigricantia, in medio earum ſubſtantiæ albæ, fœtus rudimenta conſtituunt, non ineptè referri poſſent, melius tamen & rectiſſimè, quatenus fœtum vivum excludunt, viviparis eas annumerandas eſſe exiſtimarem.

§. 4. Vivos verò Salamandram excludere fœtus ſæpè citatus Plinius Bononienſis, ALDROVANDUS, ex BELLONIO refert: qui aſſeverantius dicit, ſe conſpicatum fuiſſe Salamandram,

dram, quæ multos fœtus ſine involucro, more viperæ enixa erat. & Excell. Dn. D. MAURITIUS HOFFMANNUS Fautor meus omni elogio major, in Salamandra ſua Patavii Ann. 1642. d. X. Decembris artificioſè diſſecta, tredecim fœtus exiles, minimi digiti dimidii ſongitudinem vix æquantes, colore nigros, ſed aureis maculis deſtitutos, in pectore verò rubicundiſſimo ſanguinis puncto cor repræſentante, notatos, invenit. Simile quid & mihi nuper inopinatò contigit, cum Salamandra quadam, die 12. Octobris An. 1681. propè Lapicidinam Mœgeldorfenſem capta, mihiq; allata; quam cum in vitro quodam capaciori, per quinque jam menſes ſervaſſem, die 12. Martii Ann. 1682. pro ut ferè quotidie ſolebam, eam, num vitam adhuc protraheret, aut aliquas fortè ſubiret mutationes inſpecturus; Ea! eam triginta quatuor fœtus vivos, exiles, auricularis digiti articulum extremum, longitudine vix referentes, coloris pallidi, maculis tamen nigricantibus hinc indè conſperſos, prout in appoſita *Fig. Tab. III. Lit. A.* videre licebit, enixam eſſe, mirabundus conſpicio; cumve unum alterumve fœtuum, alacriter aquæ affuſæ innatantem, exemiſſem, & ad primam eorum magnitudinem eò melius obſervandam, ſalis inſperſione, enecaſſem; ovulum quoddam, ex membranulis tenuiſſimis formatum, & vermiculum quendam nigricantem, atque incurvum, in ſe continentem, *Lit. B.* inſignitum, invenio; quo diſecto ovulo, vermiculum ex toto nigricantem, & capitis inſigni magnitudine, oculis jam binis protuberantibus, ſatis conſpicuis præditum, pedibus verò adhuc carentem, *Vide Fig. Lit. C.* pro nullo alio, quam Salamandrino quodam Embryone, ſeu fœtu imperfecto, habere potui: manifeſto indicio, Salamandras quidem ova concipere, ſed non tam ea, quam fœtum potius vivum excludere, Confer FERD. IMPERATI Muſæum, ubi hos Salamandrinos fœtus elegantiſſimè delineatos, invenire licebit. Spem interim apud me circa Salamandrinularum harum indies futuram augmentationem, conceperam maximam, mihiq́ue jam ſingulares circa eam annotandas promiſeram obſervationes, at alterâ ſubſequente die, omnes ad unam perierunt, ſola adhuc matre ſuperſtite; quæ tamen hactenus die 14. May An. 1681. ſimiliter interiit. Cœterum illos Salamandrinos fœtus plantarum inſtar exſiccatos, chartisq́ue agglutinatos, adhuc penes me, ſtudioſè aſſervo.

§. 5. Taceo hîc & alias circa Salamandrarum generationem conceptas Authorum opiniones, dum Jove tonante, sævientibus nimborum procellis, & fœda imbrium eluvie, longè lateque omnia inundante, in lucem prodire dicuntur, referente NICOL. CAUSSINO *Polyhist. Symbol. Lib. IX. N. LXI.* quam etiam sententiam CONR. GESNERUM foviſſe, liquet, ex *hiſt. Anim. ſub. Tit. Salamandr.* quamvis paulo poſt, eas ova quidem concipere, vivum tamen fœtum excludere, rectiſſimè affirmaverit. Parum etiam refert, num Salamandras ex Conſtellatione quadam Saturnina, cum PETR. JOH. FABR. l. c. vel potius cum JOH. CHRISTOPH. STEBIO *Cœlo Sephirot. Ebræorum Cap. VI. Sect. I.* generari quis dixerit: Denique prorſus non ſunt audiendi illi, qui Salamandras ex igne naſci fabulati ſunt, cum ipſum hoc, ab ignis natura, planè ſit alienum; Itemque & illi, qui Salamandram ex Sale nitro generari putant, *Vid. ſuperius Cap. II. §. 5.* niſi fortè Chymicè potius, & Metaphoricè has Salamandrarum generationes intellectas velint.

§. 6. Quoad victum Salamandræ, variæ etiam inter Eruditos circumferuntur opiniones; Quidam HELMONTIUM Salamandras ſine omni alimento per ſeculum vivere, in ſcriptis ſuis tradidiſſe aſſerunt, quod tamen mihi invenire non licuit; ſed locutus fortè de Salamandra Chymicorum: quicquid ſit, ſubſcribo opinioni FORTUNATI LICETI *Tract. de iis qui diu vivunt ſine alimento Lib. IV. Cap. LXXXIII.* cum dicit: Nullum animal carere planè poteſt alimentis, poteſt tamen iis carere diutius, nam carere planè, eſt tota vita carere, ab ortu ad interitum, quod & nos ultro profitemur, nullo animali perfectè convenire, quippè natum animal augeri debet, incrementum autem habet nutrimentum neceſſariò adjunctum; & ſic lubens quoque concedo, diutius quidem ſuſtinere poſſe Salamandras jejunia, ut ipſe obſervavi, ob humidi fortaſſis quo ſcatent, copiam, minimè tamen ſine omni prorſus vivere alimento, repugnante omnium rerum magiſtra, Experientia: Confirmare hæc quoque videtur CL. JACOBÆUS l. ſ. c. dum eas annuo ferè ſpatio inſola aqua, ſine ullo cibo, à ſe aſſervatas, ſemperque diſſecto corpore ventriculum vacuum inventum eſſe, ſcribit, quibus ſtatim tamen addit, ſe ignorare quid eis in alimentum veniat: Alii prout de Chamæleonte, ſic etiam de Salamandra, eam Aëre victitare fabulati ſunt:

at

at quamvis certiſſimum ſit, cuncta animalia ſine aëre vivere non poſſe, falſiſſimum tamen eſt, ullum animal eò veſci, adeò quidem, ut hoc ſolo contentum, nullis aliis indigeat alimentis; Ejusdem quoque valoris & cenſus erit traditio eorum, qui Salamandram adeò lac appetere ſomniant, ut in ſylvis aliquando ubera cubantis vaccæ ſugant, quæ tamen ubera poſtmodum flacceſcere & exſiccari neceſſe ſit: Sunt, qui eam apes captare & favos exedere opinantur, THOMAS BARTHOLINUS *Hiſt. Anatomic. Cent. II. Obſ. c.* ex relatione CORVINI Equitis ſine ullo cibo Salamandram quandam per integros novem menſes vixiſſe, aſſerit, niſi quod terrâ quadam, cum quâ advenerat, alimenti loco utebatur, ex quâ humidum omne exſugebat, eaque ſiccata, ſequendi hebdomade, eundem liquorem rejiciebat, idque iteratis vicibus, donec in aliam terram cœli noſtri impoſita, interierit: CHIOCCUS verò *in Muſeo Calceolariano* eas Cochleis & vermibus ali, ſtatuit, & mea quidem ex opinione præ cœteris non procul â Veritate abludit. JOH. THEODORUS SCHENCKIUS in literis ad Excell. PH. JACOB. SACHSIUM *Gammarolog. annex. p. 925.* tradidit; Salamandram Myropolam Romanum unà cum aliis vitro aſſervatam ſibi oſtendiſſe mortuam, & exſerentem linguam ſatis longam, qua muſcas injectas venatur: ubi dictum Myropolam, vel Chamæleontem pro Salamandra exhibuiſſe vel falſam fictamque talem efformaſſe, quilibet facilè cogitare poterit, qui unquam ſaltim Salamandram veram accuratius inſpexit: *Confer. Cap. IIX. §. 4.* Quantum verò ad me, in diſſectionibus earum vetriculum terra quadam arenoſa & lumbricorum terreſtrium particulis refertum inveni, ut illis quoque Salamandras veſci, manifeſtum ſit; quibus accedit, quod ſæpius lumbricos terreſtres vitro ſuperius cooperto cui inerat Salamandra, injectos, brevi conſumtos viderim; minime tamen muſcas, cochleas, & alia in ſecta minora in alimentum eis cedere negabo, cum rationi hæc ſint conſona, non diſſona.

Cap. XI.

De Salamandræ Veneno ejusq; Medela.

§. 1.

Superſtitioſa veterum credulitas, & transplantata in poſteros hujus & illius ficta Authoritas, omnium ferè errorum omni tempore in Eruditorum ſcholis, fuerunt genitrices; adeò, ut rectè Illuſtr. Franciscus L. B. De Verulamio *Augmentat. ſcient. Lib. I.* ſcripſerit: Illa credulitas, quæ certos ſcientiarum authores dictatoria quadam authoritate munivit, ut edicant, non ſenatoria, ut conſulant, ingens damnum ſcientiis intulit, tanquam præcipua cauſa, quæ tantopere illas afflixit ac depreſſit, ut absque inſigni aliquo augmento exangues jacerent: Hinc (pagina antecedenti inter alia pergit:) & in naturali hiſtoria videmus multa temere, & parum cum delectu aut judicio recepta, & deſcripta; ut liquet ex ſcriptis Plinii, Cardani, Alberti, & plurimorum ex Arabibus, quæ commentitiis & fabuloſis narrationibus paſſim ſcatent, iisque non ſolum incertis & neutiquam probatis, ſed perſpicuè falſis, & manifeſtò convictis: ingenti Philoſophiæ Naturalis dedecore, apud homines graves & ſobrios. Certè ſi omnibus aliis deſtituti eſſemus teſtimoniis, ſola & exceſſiva illa Salamandrina figmenta de earum Veneno & Vita in igne, (ut reliqua hic taceam,) ad dictorum confirmationem omnino ſufficerent; neſcio, à quô tantæ fidei & authoritatis Authore vel Doctore, primum excogitata & prolata fuerint? ut à reliquis ferè omnibus, pauciſſimis ex antiquorum claſſe exceptis, imô etiam benè multis hoc noſtro ſeculo, ſine ullo rationis aut experientiæ præmiſſo examine, ſuperſtitioſè fuerint credita, & deinceps ex uno in alium authorem fideliter tranſcripta, ut alter ſic alterum, ſub veritatis ſpecie his propagatis fabulis, incautè circumvenerit ac deceperit.

§. 2. Agemus ſolùm in hoc Capite de Salamandræ Veneno, & videbimus primùm fabuloſas quorundam authorum de eo aſſertiones: ſitque eorum Coryphæus, Naturalium fabularum pater Caius Plinius, qui *Lib. XXIX. Cap. IV.* Inter omnia animalia Venenata (*inquit*) Salamandræ ſcelus maximum eſt;

cœ-

cœtera enim ſingulos feriunt, nec plures pariter interimunt: ut omittam, quod perire conſcientiâ dicuntur homine percuſſo, neque amplius admitti ad terras: Salamandra pariter populos necare improvidos poteſt, nam ſi arbori irrepſerit, omnia poma inficit veneno, & eos qui ederint, frigida enecat vi nihil aconito diſtans. Qui nimo, ſi contacto ab eo ligno vel pede cruſta panis incoquatur, idem veneficium eſt; vel ſi in puteum cadat: quippè cum ſaliva ejus quacunque corporis parte, vel in pede imò reſperſa, omnis in toto corpore defluat pilus. DIOSCORIDES & *Commentator ejus* PETR. AND. MATTHIOLUS *Lib. VI. Cap. IV.* non modò hæc Plinii allegata verba approbant, ſed & additionibus variis adhuc illuſtrant, in hunc modum: Non ſolum veneno inficit & necem adfert Salamandra ſicca & in pulverem redacta pota, vel clam cibis admiſta: ſed etiam morſu, viperarum modo, cœterorumque ſerpentium, venenum ejaculantium. Quin & fructus & herbas inficit, tùm ſaliva quadam, tùm mucoſa ſpecie, quæ à toto ejus corpore ſudat, magno deguſtantium diſcrimine, ſiquidem plerique inventi ſunt, qui hoc veneno interiere. Proindè (pergit) mirum non videtur, ſi recentiorum quidam tradiderunt, integras quoque familias periiſſe, quod aquas bibiſſent, in quorum puteos fortè Salamandra ceciderat, vel quod panem tantùm commediſſent, furno incoctum, qui lignis eò infectis incaluerat; quibus tamen non usque quoque credendum exiſtimo, cum igniumvi, omnia venena abſumantur, ſed adſtipulandum erit Plinio, qui non ex pane furnis incocto, in quibus ligna Salamandræ veneno infecta, accenſa fuerint, quosdam fuiſſe enecatos tradidit, ſed ex panis cruſta lignis inaſſata, pede Salamandræ contactis, &c. ÆLIANUS *Hiſt. Animal. Lib. VI. Cap. IV.* Salamandram Venenatam eſſe pariter ſtatuit, adeò, ut licet ſus Salamandram extra periculum comederit, ii tamen qui ſuis carnibus veſcantur, (pro ut ſcribit) omnes intereant. PETRUS GYLLIUS dicti *Æliani Interpres Lib. IX. Cap. LXII.* non minùs quoque morſu infenſiſſimo Salamandram præditam eſſe affirmat, GREVINUS *Lib. I. de Venenis Cap. XXIX.* Salamandram hominibus infenſiſſimam eſſe dicit, totámque naturæ noſtræ adverſari, imò veneficos, paſtillos ex ea conficere peſtiferos, ex NICANDRO fabuloſè refert. JUL. CÆSAR SCALIGER *in ſubtil. ad Card. Exerc. 185. circa finem*, Salamandras adeò infeſtas dicit, ut ſolo af-

afflatu, magno agrorum tractui nocere ſoleant. Idem ex iisdem & aliis contractius paulò referunt ALDROVANDUS & JONSTONUS. EDOARDUS WOTTONUS *Lib. VI. Hiſtor. Animal. Cap. 109.* & ANDR. CÆSALPINUS *Spec. Art. Med. Hippocr. Lib. III. Cap. XII.* ipſum Plinianum Textum ſuperius allegatum, verbotenus ſuum faciunt. Siqúe veneni hujus Salamandrini ratione, Indiarum rerum Scriptores conſulimus, defendi quidem illud à nonnullis eorum, ſed plerumque relativè tantùm invenimus; licet apud plerosque altum planè de Salamandris ſit ſilentium: Sic ADAMUS OLEARIUS **in der Orientaliſchen Reiß-beſchreibung Jürgen Anderſen /** *Lib. I. Cap. 7.* **in der Beſchreibung von** *Batavia* ſeqq. narrat ſequentibus: **Ein junger Predicant/ welcher aus Holland mit kommen war/ trat dieſer Tagen in einer Kirchen auf/ ſich hören zu laſſen/ da Er mitten in der Kirch eine Stimme hörete** Jecko Jecko, **worüber der gute Menſch erſchrickt/ vermeinend es ſeye der Teufel/ oder ein anderer/ ſo ſeiner ſpottete/ und darüber aus den** Concept **kam/ es war aber ein Thierlein ſo ſie** Jecko **nennen/ und in den Löchern der Erden hin und wieder gefunden wird/ die Holländer ſagten/ es ſeye ein** Salamander, **er iſt in der gröſſe und** proportion **als eine Eydex/ ſehr gifftig und gefährlich bey den Einwohnern** It. clarius adhuc *Lib. I. Cap. 18.* **in der Beſchreibung der Stadt** *Amadabath.* Die Scorpionen **und** Jecko **oder** Salamander, **ſind die allervergiffteſten Thiere in gantz** Indien; **wann aber einer von dem** Jecko **gebiſſen wird/ iſt kein** Remedium **da/ er muß unfehlbar ſterben; Sein gifft iſt ſo durchdringend/ daß/ wann ſein Urin auf den Menſchen fället/ er davon vergifftet wird/ und komt in Lebens-Gefahr. Ich habe in** Batavia **auf der Rüſtkammer geſehen/ daß der Urin deß** Jecko, **ſo auf den Harniſch gefallen / das harte Eiſen in Tag und Nacht durchfreſſen hatte/ gleich wann es das ſchärffſte Scheide-Waſſer geweſen.** Conſentit ALBRECHT HERPORT **in ſeiner Oſt-Indiſchen Reis-Beſchreibung** *pag. 89.* **in der Beſchreibung** *Javæ majoris*, his verbis **hier werden auch** Salamander **gemeiniglich einer Spanne lang gefunden/ deren Natur von denen** Phyſicis **beſchrieben wird/ daß ſie in keinem Feuer mögen verbrant werden/ iſt aber in der That befunden/ daß ſie wie andere Thiere verbrennen/ doch laſſen ſie in der Noth ihr Waſſer von ſich ſchieſſen/ welches ſcharff und vergifftet iſt.** Idem etiam refert JOH. JACOB.

SAM-

SAAR in der Beſchreibung ſeiner Oſt-Indianiſchen Kriegs-Dienſt *Cap. II. Pag. 21.* Imo & adipſos quoq; JCtos, hæc de Salamandrarum Veneno delata eſt hypotheſis, adeò ut his quoq; pœnam aſſignarint, qui temere hoc aliis exhibuerint, ſic enim Magni illius JCti MARCIANI *ex Leg. 3. §. 3. ff. ad Leg. Cornel. de Sicar. & Venef.* propria ſe habent verba: Alio Senatus conſulto effectum eſt, ut pigmentarii, ſi cui temerè cicutam, *Salamandram*, Aconitum, pituocampas, aut bubroſtim, mandragoram & id, quod luſtramenti cauſa dederint cantharidas: pœna teneantur hujus legis. Simili modo Salamandram ex JCtis inter Venena referunt BOCERUS *Diſputat. de ſummo Jure Caſſ. IV. Diſp. XIV. θ. 36.* HARPRECHT *in Tract. Criminal. ad §. 5. Inſtit. de Publ. Judic. N. 256.* PETRUS THEODORICUS *in Colleg. Criminal. Diſp. 7. θ. 3. Lit. A.* CARPZOVIUS *in Colleg. Criminal. Part. I. Q. 20. N. 2* Et GOEDÆUS *ad Leg. 236. ff de Verb. & Rer. ſignif. n. 2.* ait; ſi Salamandræ carnem quis comedat, ſtatim extinguitur.

§. 3. Progrediamur nunc ad Symptomata illa, quæ juxta, varias Authorum traditiones ab hoc Salamandrarum Veneno excitari vulgo dicuntur: quæ omnia ferè in unum quaſi faſciculum comprehenſa, Carminicè expreſsit per antiquus ille Medicorum & Poetarum Princeps NICANDER *Carmine de Alexipharm.*

Sin Tibi ſumma malæ nocuere venena lacertæ,
Nempè emittentis liquidum ſuccum Salamandræ,
Cui nullus poterit fumusve ignisve nocere,
Continuò ſtupido lingua inflammatur in ore,
Et ſubito torpent languore, maliq; tremores.
Frigida concutiunt, ſolvuntq; in corpore membra,
Ut quadrupes pronus, pueri inſtar, in ambulet æger;
Usq; adeò obtuſum eſt, & habescit mentis acumen.
Multa enim in ſumma vibex cute livet, & inde
Imbibitum infecti perſtillat ſæpè venenum.

PLINIUS *Lib. X. Cap. LXVII.* addit, quacunq; corporis humani parte, hac ſanie contactâ, totos defluere pilos, idq; quod contactum eſt, colorem mutare in vitiliginem ÆTIUS *Lib. XIII. Cap. LII.* primùm ſtatim per totum corpus maculas, albas, deinde rubras, poſtea nigras apparere & *Eod. Lib. Cap. XIII.* vehementem ſtatim excitari Dolorem, & cruſtæ productionem, tradidit.

didit. AVICENNA Arabs. *Canon: Lib. IV. Fen. VI. Tract. V. Cap. 20.* præter jam dicta, multoties nigredinem membri ſecundum figuram rotundam, & poſtea caſum ejus totalem â Salamandrarum morſu accidere docet, poſt potum verò Salamandræ *Lib. IV. Fen: VI. Tract. II. Cap. 7.* dolores vehementes in ſtomacho & apoſtema, ſicut in hydropiſi, & in Ventre ſpasmum urinæq; retentionem oboriri ſtatuit: GESNERUS ex aliorum relatione, quamvis ſine aſſenſu, refert, Eas ubi ſemel parti cuipiam dentes inflixerint, nunquam extrahi poſſe, ſi verò avellantur, lethale eſſe: Ut paucis multa complectar, adeò olim decantatum fuit hoc Salamandrarum Venenum, ut in quibusdam Galliæ locis Teſte ALDROV. obortum ſit de eo adagium, ſi te Salamandra momorderit, accipe linteum tuum & tuam lodicem. Et Rheti quoq; dicere conſverunt, Eum quem Salamandra momorderit, tot opus habere medicis, quot beſtia diſtinguatur maculis.

§. 4. Verum ſi non penitus & abſolutè hoc Salamandrarum venenum negare, de eo tamen unà cum GESNERO & JACOBÆO, omnino dubitare meritò auſim, motus, rationibus & experimentis. Rationibus, I. Ob evidenter abſurdas nonnullorum authorum de eo traditiones, qualis eſt illa ſuperius allegata MATTHIOLI, quod nempe Salamandræ venenum ſuum ejaculari ſoleant, ſerpentum inſtar: Si enim rem conſideramus ipſam, negatum jam ſuperius fuit Cap. II. §. 2. circa finem, Salamandras aliquid ex ore effundere ſpumæ aut ſalivæ: & ipſa quoq; teſtatur experientia, obſervente & annotante mecum ſæpe citato GESNERO & JACOBÆO, eas vix vi, ad os ſaltim aperiendum quamvis maximè irritentur, adigi poſſe, quâ nam ratione, quôve impulſu venenum ſuum ſponte ejaculabuntur? Si ſimile â ſerpentibus deſumtum conſideramus, annon ſecundum vulgare proverbium claudicat? falſò enim Viperarum ſalivam ſive ſputum quam morſum minantes projiciunt, venenoſam haberi, Expertiſsimus circa Viperas FR. REDI. *Obſ. de Viper. p. m. 18.* ſingulari quodam facto experimento â JACOBO SOZZI, Viperarum Capturæ dedito, in præſentia Ferdinandi II. Magni Hetruriæ Ducis, probat; ut taceam, Viperas & Serpentes humorem, excrementum, aut partem ullam non habere,

quæ

quæ bibita aut comesa multò minus tantum ore ejecta, interficere valeat, incauda non habere quod pungat, nec dentes quoq; licet feriant, esse venenosos, sed juxta M. A. SEVERINUM *de Vipera Pythia*, succum cum dentium morsu simul junctum, plagam demum inferre venenatam; quam sententiam quoq; ceu veram agnoscere videtur s: c: REDI *l. c. p. 65.* post jam demum de Viperini veneni absolutè sic dicti nullitate, allegata verba, ab eo mutuata, dum pergit: dentes non esse venenosos licet feriant, sed tantummodo aperire viam veneno viperino, quod tunc demum revera tale sit, si sanguinem attingat: Venenum verò aliud circa Viperas non dari, nisi illum liquorem, qui palatum humectat, & in vaginis dentes operientibus restagnat. Confer *Diss. Inaugural.* curiosissimam Excell. MICHAELIS ETTMULLERI Prof. Lipsiensis Celeberr. *de Morsu Viperæ.* Si itaq; Viperæ salivæ suæ dejectione inficere non valeant, & sic ea de iis habita hypothesis destruatur, quid quæso de venenosa Salamandrarum huic superstructa salivæ ejaculatione statuendum? Ejusdem erit valoris ab eodem MATTHIOLO de infecto Salamandrino veneno pane, allata disceptatio, ubi iis non usq; quoq; credendum putat, qui integras familias periisse dixerint, quod panem tantum commedissent furno in coctum, qui lignis Salamandræ veneno infectis in caluerat: quia nempe vi ignium, omnia absumantur venena, nec malè quidem rationatur, sed male concludit, dum adstipulari conatur PLINIO, qui non ex pane furnis incocto, in quibus ligna Salamandræ veneno infecta fuerint, quosdam fuisse necatos tradidit, sed ex panis crusta, lignis inassata, pede Salamandræ contactis: Annon eadem hîc ratio? si nempe ignis admentem MATTHIOLI, omnia absumat venena, cur non etiam huic panis crustæ, lignis [non certè sine igne, aut saltim relicto ejus effectu, calore intensissimo,] inassatæ, solo contactu, â pede Salamandrino communicatum venenum absumtum fuit, prout in lignis eodem veneno inquinatis? tantum dicendum de uno, quantùm de altero. Huic quoq; numero ulterius inferendum venit & ÆLIANI commentum, ubi statuit; Sues, Salamandras extra omne periculum comedere, eos tamen, qui suis carnibus vescantur, omnes interire; Nescio, quo privilegio sues hanc præ cœteris animalibus adepti fuerint prærogativam, ut decantatissimo & perniciosissimo hocce vulgo sic habito veneno, [quod

etiam ex SCALIGERI jam ſuperius quoq; adducta traditione, palpabiliter falſa, per ſolum afflatum, magno agrorum tractui nocere ſolet,] impunè non modò veſci, ſed & citra omnem noxam in vivo corpore alere & tandem illud poſt jugulationem, in alios demum cum vitæ inevitabili diſpendio transferre eis liceat? cur non etiam viventes hoc ſuum venenum apud ſe delitescens, aliis animalibus per morſum, vel halitum, aut affrictum communicare poterunt? cum jam ex antea dictis conſtet, Salamandras ex vulgari allegatorum Authorum opinione, non modo per morſum, ſed & halitum & nudum contactum nocere & venenum ſuum in alia transferre poſſe corpora; imo, ſi ſues hoc tam vehementi & immedicabili aliàs veneno extra omne periculum veſci poſſunt, certè multo magis à quovis alio veneno, non adeò decantato immunes forent, cum tamen juxta hunc ipſum ÆLIANUM, *lib. I. Cap. 7.* Hyoſyamo planta comeſta, ſtatim moriantur, niſi cancros fluviatiles Græcis παγύρους appellatos, antidoti loco comedere poſſint: & notum eſt illud LUCRETII. *Lib. 6.*

Deniq; Amaracinum fugitat Sus, & timet omne
Unguentum, nam Setigeris Subus acre venenum
Quod nos interdum tanquam recreare videtur.

Similem tandem abſurditatis notam meretur GREVINUS, qui peſtiferos ex Venenoſa Salamandra paſtillos à Veneficis parari ex NICANDRO refert; certè excogitata hæc fuit fabula contra omnem rationem, non certè in alium finem, quam ut venenum hoc Salamandrinum magis ad huc ſuſpectum fieret, & putatitia illa Veterum Authoritas ſuperſtitioſa quadam veneratione conſervaretur: Nihil enim eſt, (ut alibi abs me dictum) quod quidam Peſtem à Veneficis excitari poſſe putent, ut hoc firmiſsimis comprobavit Rationibus ISBRANDUS DIEMERBROECK *Tract. de Peſt. Lib I. Cap. VIII. Problem III.* nec obſtat hiſtoria à Multiſcio JOH. JONSTONO *Id. Med. lib 7.* allata, quæ etiam merito à WOLFFGANGO HOEFERO *Hercul. Med. Lib. II. Cap. I.* deridetur ac rejicitur: Nihil etiam probant illi, qui multas propterea ſagas rogo fuiſſe impoſitas alibi tradiderunt, quod peſtem ſe veneficiis ſuis excitaſſe, confeſsæ fuerint; ſed &. eas non certè propterea, ignis ſuſtinuiſſe ſupplicium, ſed quod ſe totas Diabolo manciparint, priores enim illæ & ſimiles confeſsiones vanæ, à Judice

dice non obſervantur, ſic enim JOH. GEORG. GODELMANNUS *Tract. de Magis Veneficiis & Lamiis recte cognoſcendis & puniend. Lib. III. Cap. VII. §. 28.* Confeſsio inquit quæ eſt impoſsibilis & non veriſimilis, nil probat, nec nocet contenti, in totum autem confeſsiones iteratæ ſunt, ſi id, quod in confeſsionem venit, & jus & Naturam recipere poteſt: & *§. 31.* Lamiis itaque ejusmodi impoſsibilia confitentibus, judex fidem adhibere non debet, quicquid dicat Bodinus: Nam ne verbum quidem in Conſtitutionibus Criminalibus de nocturnis conviviis, & transmutationibus in beſtias &c. legitur. Et poſito, Salamandris venenum ineſse ſumme lethale, concederem quidem ejusmodi paſtillis à Veneficis, (utpote qui adeò Satanæ immerſi ſunt ſpiritu, ut nihil quam perniciem mortalium cogitent, & machinentur,) confectis, multos quidem poſſe enecari homines, nunquam tamen peſtem excitari, utpote quæ ſingularis plane & diverſæ ſit naturæ, ab omnibus reliquis venenatis eorundemq; veneno, adeò, ut nemo mortalium veram Peſtis naturam aſſequi aut perſcrutari unquam valeat. II. Ratio quæ me de hoc Veneno Salamandrino ad dubitandum adducit, eſt Maximus Authorum inter ſe de eo diſsenſus. Et ut ea quæ jam in genere dicta ſunt, hic taceam, Symptomata ſaltim, hinc indè ab illis tradita accuratius inſpiciamus; ubi in iis quidem, quæ NICANDER propoſuit, omnes ad unum conſentiunt, quia ea alter ex altero fideliſsimè transcripſit: quæ verò ex hujus & illius ingenio nata, fuerè ſuperaddita, nusquam ſibi reſpondent, ſic enim ÆTIUS ſibimet ipſi contradicit, dum *Cap. LII. Lib. XIII.* primùm ſtatim albas poſt rubras tandem nigras in toto corpore apparere maculas, *Cap. verò XIII.* vehementem ſtatim dolorem, & cruſtæ productionem excitari tradidit, quæſo ſi ſtatim excitatur cruſtæ productio, falſum certè erit ſtatim apparere ſimul in toto corpore maculas, tractu temporis in rubras demum & nigras mutabiles ſicq; in cruſtam tandem deſinentes, procul dubio enim hic pervocabulum Cruſtæ intellexit Eſcharam, vide *Caſtellum Renovat. Excell.* BRUNONIS *ſub hoc Vocabulo*, quæ cauſticorum etiam medicamentorum & venenatorum ope, pro quô Salamandræ Venenum ſemper fuit habitum, teſte *Petr. Joh. Fabro, Panchym: Lib. V. Cap. VI.* producitur. AVICENNA membri nigre-

dinem ſecundum figuram rotundam accidere ſcribit, de qua tamen nigredinis figurâ peculiari, hinc & meritò notabili, apud reliquos authores altum ſilentium: Abſurdiſſimum tandem eſt illud GESNERO relatum ac Salamandris vulgò adjudicatum huc quoq; ſpectans proprium, quod dentes nempe, quos ſemel parti cuipiam inflixerint, nunquam amplius extrahant, ſi verò evellantur, lethale eſse; hinc reliquendam tam diu beſtiam pendentem, â parte ſaucia, ut interim patiens vivera poſsit: annon venenata beſtia tamdiu pendens plus communicabit vulnerato de veneno ſuo, quam ſi cito detrahatur, & inflicti venenoſi dentes extrahantur? meritò hinc annilis hæc & inſipida fabula aſſenſum aut applauſam ullum apud GESNERUM non meretur, ſed hiſtoricè tantum & relativè ab eò proponitur. Quidquod hæc & ſimilia ab authoribus prolata Symptomata, nondum probant Veneni hujus Salamandrini tantam acerbitatem, ut juxta proverbia ſuperius allegata aliorumq; authorum traditiones ſummè lethale & incurabile dici mereatur: Hinc meritò requiruntur Exempla fide digniſſima, aliquorum hoc venenò revera læſorum aut interfectorum: Quorum tamen defectus, III. erit Ratio, Venenum hoc in dubium vocandi: Quantùm verò ad illa ab Autoribus propoſita Exempla, præ reliquis primas tenere videtur illud â JOH: PINCIERO *Parerg. Otii Marpurgenſ. Philolog. lib. 3. cap. 49.* allatum his verbis: Salamandræ ſaniem toto corpore tactu irritatæ exſudant, ore an vomant, non habeo compertum, uti nec hoc, quod illius contactu, pili defluant, cutisq; vitiligine defœdatur. Hoc ſcio, cum fœmina opere hortenſi occupata, ex poculo, in quod Salamandra ceciderat, bibiſset, toto corpore maculoſam evaſiſse, & triduo poſt, diem obiiſse. At quamvis hoc indubium vocare nolim, alia tamen Exempla huic in Contrarium afferre atq; opponere inferius paulum licebit, hinc Cauſa potius hujus tam lethalis & rarioris effectus, meo quidem judicio in metum potius ſeu terrorem, & ſanguinis inde ac ſpirituum vehementiorem alterationem conjicienda erit: Sic enim notum eſt ex THOM. CAMPANELLA *Lib. VI. Cap. I. Art. II.* Studioſum quendam ab imaginatione morbi, ſolo metu extinctum eſse, & Viduam quandam ex ſola quadam cujusdam Vetulæ narratione vehementi concepto metu, fati ſibi accelerasſe ne-

ſe neceſsitatem THOMAS BARTHOLINUS retulit, *Hiſt. Anatomic. Cent. IV. Hiſt. LXXVI.* Confer Obſ. JOH. RHODII *Cent. I. Obſ. XLV.* & THOM. FIENI *Tract. de Viribus Imaginationis*, accedit etiam aquæ vel cereviſiæ potus, excalefacto jam opere hortenſi corpore, avidius ingurgitatus, unde non mirum, ſi corpus poſtmodum undiquaq; maculoſum evaſit, febrisq; Petechialis excitata fuit: hoc enim modo ſanguineæ maſsæ ſpirituoſiores particulæ, multo jam anteà motu diſsipatæ, novo quodam ſibi addito fermento, majorem fervorem conceperunt, inq; vehementiorem ebullitionem adaucti ſunt, donec ſoluta magis magisq; Sanguinis compage, Sulphureæ ejus particulæ, velut ignibus admotæ, vehementiſsimè inflammatæ ſunt, febrisq; ſic valdè intenſa, accenſa; cum verò effluviorum horum infarctus, exteriorum pororum oſtiola obſtruxerat atq; occluſerat, non potuerunt non inſignes oboriri efflorescentiæ, cutisq; lenticulares aut puncticulares maculæ. Aliud quoq; Exemplum, quo Venenoſitatem hancce Salamandrarum nonnihil probari poſse videtur, propoſuit JOH. JACOBUS **Merklin in ſeiner Oſt-Indiſchen Reiß-Beſchreibung** his verbis: Den 4. October ſind wir mit unſern neben noch 3. andern Schiffen / an eine kleine unbewohnte Inſul 5. Meil von Batavia liegend / Groot Combuis genannt / geſand worden / daſelbſt Holtz zu hauen / und nach Batavia zu bringen / dazu uns noch mehr Volcks von andern Schiffen zugegeben wurde. Auf di ſer Inſul haben wir viel Salamander geſehen / welche die Bäume ſo vergiffet / daß unſere Schiffleut / (die wegen groſſer Hitze / oberhalb deß Gürtels gantz nackicht gehen) in Abhauen derſelbigen / vom Safft deß Holtzes beſprützet worden / daß wo der Safft Ihre Leiber berührt / daſelbſt die Haut abgieng / und Sie groſſe Schmertzen empfunden / jedoch ohne weitere Gefahr geheilet wurden. Verum cùm allegatus Autor, nullam injiciat mentionem, cujus nam ſpeciei fuerint hæ arbores; dubium adhuc remanet, an non hujus ſucci acrimonia corroſiva arbori potius, quam ipſis Salamandris, adjudicari queat? hoc enim impoſsibile mihi videtur, Salamandras tantam liquoris copiam in truncum quendam transferre poſse, ut ſecuri læſus, copioſius eum emittat, & adſtantes aſperſione ſuâ lædat? ſi verò tanta liquoris copia trunci harum arborum jam per ſe turgent, uti hoc abſurdum non eſt, (vide enim de Arbore Indica, aquam fundente JONST. *Hiſt. Nat. Arb. & fruct. Lib. X. de Miſcell. Exot.*

Exot. Cap. IV. §. VI. Itemq; de Arbore foraminulata, aquoſo humore plena l. c. §. VII.) Vel jam per ſe is ipſe liquor corroſivus aut venenatus erit: (ſic Nerium Americanum Cit: JONSTON. lac adurens fundere, ideoq; â nonnullis (Chupireni ſeu Arborem igneam vocari tradidit: totum quoq; Catalogum Venenatarum arborum invenire licebit apud Eundem Lib. X. Cap III.) Vel ratio dictitanda, qua ratione aut modo Salamandræ venenum ſuum arboribus communicare queant? quid quod? cur non in alias quoq; arbores, hoc ſuum venenum transferant? aut idem hoc in aliis quoq; Inſulis obſervatum fuerit? probabilius itaq; erit; arbori ejusq; liquori tantam aſsignare acrimoniam naturâ inſitam, quam per Salamandram demùm illi communicatam: præſertim cum nullum hoc liquore læſos, præter ſolam excoriationem ſubierit periculum, fatente hoc ipſo Authore; cum tamen ſuperius §, 2 allegat. OLEARIUS in der der Reiß-Beſchreibung Jürgen Anderſen/ tantam Urinæ Salamandræ attribuat acrimoniam, ut armaturam ferream eâ corroſam fuiſſe, & omnes hâc urina læſas ſummum ſubire vitæ periculum referat: ſed fortè nimiùm credulus, cum notum ſit, peregrinantibus, multa fabuloſa pro veris enarrari, & artificio facta, pro naturalibus obtrudi: Præter hæc, Venenoſitatem Salamandræ, recenſente THOM. BARTHOLINO *Hiſt. Anat. Cent. II. Hiſt. C.* HENRICUS CORVINUS, exindè quoq; defendere conatus eſt, quod quotiescunq; aperto vaſe vitreo, propius Salamandram inſpexiſset, toties ſuperveniente capitis dolore, receſsiſſet: hîc quamvis fateri cogar, Salamandras propius inſpectas, odore quidem fero & mucoſo-ſalaci, nares ferire, præſertim, ſi vas illud cui inſunt, aliàs coopertum, ſubitò detegitur, indeq; facilè capitis dolorem excitari poſſe; non tamen propterea video conſequentiam, cur Salamandræ venenatæ dicendæ: non enim omnia ſuaveolentia naturæ noſtræ ſunt proficua, nec etiam viciſsim omnia graveolentia inimica, & per conſequens, ea quæ caput ſuo odore complent ac offendunt, abſolute Venena; hoc enim pacto & Moſchus, Ambra, Zibethum, & alia ſuaveolentia venenis eſſent annumeranda, cum eadem producere in commoda valeant; *Conf. S. R. J. Academ: Nat: Curioſ: Adjuncti meritiſs. Celſi dicti Excell.* DN. D. LUCÆ SCHROEKII *Hiſtor. Moſch. Cap. XVII.* quo tamen Jure quilibet ipſe judicare poterit, qui inſignes earum virtutes cognitas habet atq; perſpectas:

ſpectas: cum autem earum ſuaveolentia aliàs non, niſi abutantur, noceat, ſic & hæc Salamandrarum graveolentia non facilè caput naresq; offendit, niſi hæ præter neceſsitatem propius admoveantur; Quin imo, ſi adeò apud Indos quoq;, Gallos & Italos in quorum Regionibus ceu calidioribus imprimis veneno abundare dicuntur Salamandræ, tantæ malignitatis notam præſe ferrent, Exempla & Hiſtoriæ hocce Veneno interfectorum aut læſorum, non adeo deficerent; quin Itineraria illis paſsim ſcaterent; cum tamen Indiarum Scriptores ut plurimùm de Salamandris omnino ſileant, & bene multi qui Galliam Italiamq; perluſtrarunt, ne unquam quidem Salamandram viderint, ne dicam quod illis de veneno earum quicquam conſtare poſsit: cum tamen illorum vix ullus inveniatur, qui non de Tarantularum & Scorpionum Ictibus ſibi aliqualem comparaverit notitiam: Imò neq; in Gallia, contra vulgatum & ſuperius citatum Proverbum, Salamandris tantam veneni vim in eſſe, JACOB. PALMERIUS teſtatur, qui *Exerc. adopt. Auth. Græc.* ex diſcurſu Viror: Erudit. in Academ. Conſeſsu Codomi de Salamandrâ habito, jam ſuperius cit: *ad Theoph. deſign: Pluvior. p. 418. Edit. Heinſian:* poſt Plinii l. 19. cap. 4. allegata verba inquit: At in noſtro Murone (ſ. Salamandra) non tanta vis in eſt veneni, & paulo poſt, Quod ad Veneni Salamandræ vim tam immenſam, R. Id Animal etiam hodie in Gallia venenatiſsimum haberi, ſed id in majus traditum fuiſse, ut ſæpè fit in talibus, fortè & in quibusdam Mundi partibus vim venenoſam majorem ineſse, quam in Cœlo Gallico. Hinc merito etiam IV. loco ratiocinor atq; concludo: Si res quædam manifeſtis ac evitabilibus erroribus, ſuſpecta ſemel eſt reddita, veluti Salamandra noſtra circa Vitam in igne &c. meritò etiam quoad reliqua, v.g. Veneni acerbitatem &c. probabilibus ſaltim in contrarium allatis dubiis, omnem penitus amittit fidem.

§. 5. Experientiam quantum concernit: I. GESNERUS, qui duas domi ſuæ habuit Salamandras, nunquam eas licet virgis ſæpè irritatas, ad mordendum unquam cogere potuit, apertè fatetur, ſe neminem in Germania â Salamandrâ morſu læſum, unquam audiviſse: hincq; eas non tam venenatas in Germania ſtatuit, quam in reliquis fortè regionibus, II. Excell. JACOBÆUS ex Literis ad TH. BARTHOLINUM *Act. Haſnienſ. l. ſ. c.* Humorem quidem lacteum, corpore Salamandrino ſeſe per cultrum

anatomicum aperto copioſe prodiiſse dicit, qualem & in bufonibus deprehendit, ſed non tam emunctæ naris, ut odorem illum deterrimum, humoris lactei inbufone ac Salamandra â Veteribus decantatum, ullo modo perſentiſceret: Beſtiam ſæpius irritatam cæſamq; ad mordendum cogere non potuit; ut de Veneno nihil ſibi conſtare fateatur: III. Et Ego quoq; obteſtari & tam Literatorum quam aliorum bene multis teſtimoniis comprobare poſsum, me aquaticas atq; terreſtres Salamandras non paucas diu multumq; in Muſæo meo Vitro incluſas detinuiſse, nudis tractaſse manibus, & ſic aliquali ſaltim caudæ compreſsione lacteum evocaſſe ſuccum, ſine ullo inde accepto incommodo; quid quod? cum præterito Menſe Maij Anni hujus 1682. Salamandram quandam terreſtrem, noviter mihi allatam, cultro anatomico adhuc vivam ſubjeciſſem, & imprimis in maculas illas luteas pone oculos, glandulas inveſtientes inquiſiviſsem, *Vid. Cap. de Anatom. §. 4.* en ſubitò, vix facta inciſione, aliquot particulæ hujus liquoris lactei in oculum meum dextrum penetrarunt, & ſanctè affirmo! ſine ulla læſione, niſi quod ab initio levem duntaxat pruritum perſenſerim, qui tamen brevi ſponte evanuit; cœterum eas ad os aperiendum, multò minus mordendum, nunquam cogere potui, quamvis eas ſcalpello, maximè irritaſsem: IV. Compertum habeo, copioſè in agri Altdorffini fonticulis, rivulis & uliginibus inveniri Salamandras, quæ tamen aqua, citra ullam incolarum moleſtiam, ad varios uſus accommodatur, ſic enim bene adhuc recordor, â ſtudioſo quodam, mihi & affinitatis & familiaritatis jure notiſsimo, exhorti cujusdam, prope dictum oppidulum ſiti puteo, Salamandram unam alteramve extractam, mihiq; invitro aqua illius putei repleto transmiſſam fuiſſe, quam tamen aquam unà cum Commenſalibus ſuis, refrigerationis loco ſæpius in æſtate deguſtaverat; ſine ullo ſanitatis detrimento; id quod certè PINCIERI Experimento ſuperius allegato directè contrariatur: V. Notum quoq; eſt, quosdam Salamandras devoraſse, quosdam eas Vomitu rejeciſſe, citra tamen ullum vitæ ſanitatisq; diſpendium: ſic enim de priori, CASP. THEOPH. BIERLING Pract. Magdeb. *Ephem. S. R. J. Nat. Curioſ. An. II. Obſ. CCVI.* Fœmina quædam levis animi in valle Telina, Salamandram in pulmento coxit, quod deinde Marito, ut eò citius ultimum obiret diem, ad comedendum appartavit; ſed & ille pulmentum absq; ullo ſuperveniente

veniente malo vel ſymptomate manducavit. de poſteriori verò PETRUS BORELLUS *Hiſt. & Obſerv. rar. Medico-Phyſ. Cent. III. Obſ. LVII.* Nauſſareſse loci de Semalens, non procul â Caſtris, quidam â mago quodam, ut referebatur, venenum hauſerat, & ab eodem deindé curatus fuit, herbæ cujusdam uſu, cujus ope quatuor Salamandras, multosq; Bufones vomitu ejecit. Et quamvis hîc noſtrum non ſit decernere, num Salamandræ hæ ex aliis pulveriſatis atq; propinatis, vel ex eorum ſemine liquoris cujusdam vehiculo aſſumto, generatæ fuerint? Sufficit tamen, eas certo quodam temporis ſpatio intra corpus hujus hominis impunè fuiſse ſervatas, & innoxiè rejectas, citra obſervata (alias enim & annotata) periculoſiora ſymptomata. Taceo VI. multas quoq; Salamandras â multis anatomicè examinatas, hocq; pacto intimius conſideratas, atq; audacius tractatas, ſine ulla Venenoſitatis relicta aut obſervata nota; Nolim tamen propterea abſolutè & in univerſum omne Salamandris denegare venenum; cum notum ſit, ex variis variarum Regionum & Climatum temperamentis, varias quoq; in iis degentia ac viventia acquiri naturas, virtutes & effectus; quin concedo potius, morſum quidem Salamandrarum exitioſum eſſe, neminem facile tamen hoc modo lædi poſſe, niſi ipſe diductis violenter maxillis, liberè ſe & audaciſsimè periculo exponat; & hoc modo plerorumq; animalium & ipſius quoq; hominis morſum exitialem imò letiferum eſſe, Exempla ſunt in promptu: de morſu enim hominum exitiali, Vid. FABRIT. HILDAN. *Obſ. Chirurg. Cent. I. Obſ. 84. & 85. Itemq. Cent. IV. Obſ. 87.* & DOMINIC. PANAROLLUM. *Pentecoſt. II. Obſ. 42.* Morſu Galli gallinacei rabiem inductam, Vide ſis apud ANDR. BACCIUM *in Prolegom. & antidot.* Ex Morſu Equi & hirudinum Gangrænam ſecutam, videre licebit apud cit. HILDAN. *Cent. II, Obſ. 86.* & JOH. SCHENKIUM *Obſerv. Med. Lib. VII. Obſ. 108. &c.* Verum uti propterea nec ipſe homo, nec pulli gallinacei, nec equi, nec hirudines pro venenatis habentur, ſic neq; Salamandræ propterea Venenatorum numero inſerendæ ſunt per ſe, & eſſentialiter, ſed caſu tantum, & accidentaliter.

§. 6. Nunc etiam Inſcriptione Capitis efflagitante, de Medela hujus Veneni Salamandrini quædam annectere placet: ea verò quæ apud Veteres de hac Materia inveniuntur, carminicè expreſſit ſup. cit. NICANDER Alexipharm. hunc in modum:

Sin Tibi ſumma malæ nocuere venena lacertæ,
Nempe emittentis liquidum ſuccum Salamandræ, &c.
Hic lectum piceæ tenthrenes munere fletum
Confice, vel viridem, quem profert Ajuga, ſilvam:
Corniferæq; ſimul nucleos huic adjice pinus,
Vel calidæ fervens urticæ contereſemen,
Contuſiq; mola permixtam ervi adde farinam.
Ipſam etiam urticam, ſimul arida & hordea pingui
Miſce oleo, & facta languentem pulte ſagina.
Præſentem quoq; præſtat opem collecta reſina,
Et ſacer Hyblææ vomitusq; laborq; volucris,
Imaq; qua terris infixa eſt Galbana parte,
Nec non nata recens tardæ teſtudinis ova.
Pinguis item confert, mactati axungia porci,
Cui coctum æquoreæ partum teſtudinis adde,
Quæ ſummos tranat fluctus velocibus alis.
Accipe nonnunquam vel ſola, ubi cætera deſunt,
Montanæ & cytiſo paſtæ teſtudinis ova:
Quam, cum muta priùs fuerit, feciſſe canoram
Fertur progenitus Maja & Jove filius olim;
Incluſis ſiquidem ſpoliavit carnibus ille
Quadrupedem & vario pictam fabrè ordine teſtam,
Atq; duos ſummis cubitos adnexuit armis.
Imo coaxantes deprendens confice ranas,
Et vulſam Eryngi radicem junge, deinde
Sufficiente coquens Scaminon parte remolli,
Hocq; cibo vel jam diſperſam collige vitam.

Eadem remedia apud DIOSCORIDEM & alios inveniuntur, num verò ea ex NICANDRO transſcripſerit, ad mentem GREVINI, an potius NICANDER ex DIOSCORIDE, dubium oritur? mallem tamen opinioni poſteriori, quam priori, ſubſcribere: Ad fuit enim DIOSCORIDES ANAZARBEUS Cleopatræ, ſub Antonio, Teſte PETR. CASTELLO: *de Vit. Illuſtr. Med. pag. 85.* Cleopatra verò vixit ante Chriſt. nat. Circa A. M. 3902. Conf. *Tabul. Chronolog.* SCHRADERI. NICANDER verò referente eodem CASTELLO p. 76. floruit demum tempore Attillæ, poſt C. N. circa Annos 438. vel 40. PLINIUS præter jam enarrata remedia, muſtum & ſapam, AVICENNA verò theriacam & mithridatium

datium commendant. AETIUS folia cupreſsi & eryngium extollit. Rectiſsimè verò PLINIUM notat GESNERUS, quod ranæ marinæ ſuccum etiam pro ſingulari hujus Veneni antidoto habuerit, cum tamen ranæ oviparæ quadrupedes nullæ planè in mari reperiantur; quæ verò ibi verſantur, in genere piſcium planorum recenſeantur, nec ullam adverſus venena poſsideant virtutem. Sed quidopus eſt antidotis ſpecificis; his præſertim confuſiſsimè concinnatis, quoad virtutes ſuas nullatenus inter ſe convenientibus, nulliq; indicationi ſatisfacientibus, ſi nulla, vel ſaltem non tanta Veneni hujus Salamandrini efficacia. Fateor tamen & jam conceſsi ſuperius, varia nonnunquam & graviora, ſolô metu, terrore, aut quavis alia mentis alteratione, poſt hauſtam v. g. inopinatò aquam ex puteo, vel urna, cui Salamandræ inerant excitari poſſe ſymptomata, curationem ſui per Medici prudentis conſilia ſummopere urgentia: quibus in caſibus, aliisve his ſimilibus, optimùm erit, in principio ſtatim propinare Vomitoria, ad materiæ nauſeoſæ, in primis viis adhuc hærentis, evacuationem; quibus ſubnecti poterunt Bezoartica Cordialia, ad maſſæ ſanguineæ ferocientis particularum ſulphurearum, per blandam diaphoreſin diſsipationem, & virium haud parum depauperatarum, reſuſcitationem: Nec Diureticorum poſtmodum omnino negligenda ſubſidia, præcipitatas illas & ope fermentationis ſanguineæ ſequeſtratas patticulas magis terreſtres, adhuc reſiduas, per vaſa urinaria, eliminantia; quem quoq; in finem Clariſſ. DN. D. PAULUS DE SORBAIT, *Med. Pract. Tract. III. Append.* Spumæ Salamandrinæ haliacacabi ſemen oppoſuiſſe videtur. Cœterum quoad ſymptomatum hac vel illa vice maximè urgentium varietatem, varia quoq; â quolibet prudenti & fundamentaliter inſtructo Medico, medicamenta ſalutaria legitimâ aptata methodo, facillimè ſelegi & applicari poterunt. Poſito etiam, morſu Salamandrarum quempiam fortè lædi, (id quod tamen vix, niſi diſtractis violenter gingivis, audaciſsimè ſe periculo quis expoſuerit, fieri poſſe antea demonſtratum,) Vulneri applicare licebit Theriacam, vel perſe, vel cum Peruviano Balſamo nonnihil mixtam, partim mundificationis gratia, partim etiam habito reſpectu veneni, ſive tale quid Salamandris inſit ſive non, minimè tamen erroneum erit, cum ſecund. CORN. CELSUM, omnis morſus, videatur habere quoddam virus; quibus ſuper

imponendum erit Empiaſtrum aliquod Defenſivum, ad ſanguinis affluxum verſus affectam partem, eò melius inhibendum; perutile etiam foret, decocto quodam mundificativo, cui alixipharmaca quædam ſimplicia adjecta fuerint, repurgare inflictum vulnus, ad majorem veneni expugnationem, & meliorem vulneris futuram conſolidationem, quæ brevi tùm, conſolidantibus, decenter promovenda.

Cap. XII.

De Salamandræ vitâ in igne.

§. 1.

CRedidiſſe videri poſſunt nonnulli Veteres, flammis in corpora quædam nullum planè jus datum eſſe, ſed ſi fortè huic vel alteri ex adveniente quadam pernicie corpus perire debuiſset, illud mox inviſibili aliquâ partium repoſitione, ineffabiliter inſtaurari: quod ſine dubio Poëtica fabuloſitas expendendo, Tityum, Jovis ex Elarâ Orchomeni filiâ filium, jecur perpetuò cum Luna renaſcens, vulturi, aut ut Hygino placet, ſerpenti, exedendum præbere confinxit. Vid. Homer. *Odyſſ. V.* Virgil. *Æn. 6.* Ovid. *Met. 4. & Pont. 1. 2 & Ibin.* Q. Calaber. *lib. 3.* Seneeca *in Thyeſt.* Tibull. *l. 1. el. 3.* Claudian. *in Gigantom.* Horat. *carm. lib. 3.* Statius *Theb. 1.* quamvis Strabo *lib. 9.* hanc fabulam ad hiſtoriam transtulerit, & Lucretius *lib. 3.* ad rei venereæ cupiditatem, animiq; ſollicitudines eandem retorſerit; qui propterea conſuli queunt.

§. 2. Quærere igitur hîc non inconveniens fuerit: *Utrum Naturæ conſonum ſit, uri citra perniciem corpus aliquod?* confirmare quæſitum videtur admirabilis *inanimatorum quorundam in igne perſeverantia:* Et quidem (1.) de Adamante circumfertur, flammas eum penetrare non poſſe, ob ſubtiliſſimos poros ex nimia ſoliditate ortos, quod Laur. Lippius *in Diſtich. ad Laur. Medicen.* ita expreſsit:

Non Adamas flammis, nec durâ incude domatur:
Laurenti *hircino ſanguine conteritur.*

atq; ut de hac pretioſiſsimâ gemmâ plura mira haberentur, relatum olim etiam eſt; Adamantes progenerari in monte Ahingar, ultra

ultra urbem Biſinigar, itinere dierum quindecim: circundari montem paludibus venenoſarum beſtiarum (Salamandrarum &c.) plenisſimis: montem ipſum non minùs ſerpentibus differtum: in eum montem accolas ex editiore loco ſagittis carnes jaculari, quibus carnibus hæreant Adamantes. Carnes illas ab aquilis, ſublatas in nidos, devorari; ſub quibus delapſos adamantes inveniri. Conf. J. C. SCALIG. Subtil. *exerc. 113. ſect. 3.* & M. PAUL. VENET. III. 29. Sed uti hæc de Adamantis generatione, manifeſtò falſa ſunt & fabuloſa, ſic etiam de ejus perſeverantia in igne, rectisſime Ingenioſisſimus JOH. BAPTIST. DU HAMEL *Oper. Philoſ. Tom. I. de Foſſil. Lib. II. Cap. VIII. p. m. 454.* loquitur, cum dicit: Cryſtallo Adamas colore & figura affinis eſt, ſed duritie longè diſsimilis; adeò ut nullo igne, vel ferro eum domari poſſe, veteres crediderint, atq; hinc nomen ſuum invenerint, nam Adamantem, quod non ſit domabilis, Græci dixere. Quanquam id falſum eſt; ſiquidem & malleo conteritur, & ignis ardoribus tandem liquatur. (2.) De **Asbeſtino** ex hiſtoriis notum eſt, ex eo telam contextam fuiſſe & tunicas, quæ igni non tantùm non abſumebantur, ſed in illum conjectæ, ſordibus exuſtis ſplendescebant magis, quàm poſſent aquis: Regum quoq; funera in ejusmodi aduſta tunicis, ne corporis favilla cum reliquo cinere miſceretur vid. G. PANCIROLL. *de reb. deperd. tit. 4. part. 1 p. 16.* PLIN. *lib. 19. c. 1.* SALMUTH. *in not. Panciroll. l. c.* SOLIN. *cap. 17.* SCHOTT *P. 4. Magiæ lib. 2. Syntagm. 2. cap. 1. §. 10.* Imo etiam fieri exinde Ellychnia incombuſtibilia, ut chartam Asbeſtinam perpetuò duraturam de quâ KIRCHERUS *Mund. ſubterran. Part. III. p. 74. taceam*, ex PAUSANIA conſtat, ubi Athenis aureæ Minervæ lucernâ, quam fecit Callimachus, thryallidem ex lino Caryſtio, (quod etiam Amianti ſynonymum eſt) inditum fuiſſe tradidit: At, quamvis certum ſit, diu ſatis hunc lapidem ignis ſuſtinere poſſe fervorem, dubito tamen eum propterea incombuſtibilem eſſe; niſi fortè inter hunc noſtrum Amiantum & eum, qui Veteribus cognitus fuit, magna intercedat diverſitas, præſertim cum apud Veteres, ubi inventus fuit, margaritarum æquaverit pretium, hodiè verò poſſeſsio ejus non adeò rara ſit. Rectisſimè potius concludere videtur BECHERUS *Mund. Subterr. Sect. 5. cap. 3. pag. 500.* Contradictionem eſse in adjecto, rem aliquam eſſe incombuſtibilem, & tamen ardere poſſe; cum id ſit in com-

buſtibile,

buſtibile, quod ſumme denſum ſit, & per conſequens rareſcere & flagrare nequeat; materiam verò nullo modo ullam ardere poſſe ſine rarefactione, hinc & atomorum attenuatione, ſuæq; ſubſtantiæ iminutione. (3.) De Auro evolvere licebit Joh. Mickæl. Lex. Philoſoph. ubi Aurum eſt metallorum nobiliſſimum, *nullo igni combuſtibile*, quia terram illius puram humor purus tuetur, ne accendatur. Sed enim præter Moſaicam vituli aurei combuſtionem Exod. XXXII. v. 20. conferri meretur Jonst. *in Admirandis Auri*, quo teſte, Francisc. Antonius, Londinenſ. *Medicus*, Aurum *in formam mellis* redegit, & ut probaretur, certas ad præcipuos Germaniæ Medicos doſes miſit. Scilicet multa ex auro crudo, plura verò ex eo chymicè atq; artificioſè præparato, hodiè potiſſimum elici queunt. (4.) De Pyrimacho lapide memoratur, eum ab igne immunem eſſe, adeò ut ne calefiat quidem; vid. Schott. *Phyſ. Curioſ.* l. 7. c. 8. p. 704. Agricola vero *de Nat. Foſſil. Lib. X.* lapidem hunc in ardentes fornaces conjectum, fluere quidem, at ubi defluxit, in catinum rurſus concreſcere ac dureſcere dicit. (5.) De foſſili Ebeno ſcribitur, illud, licèt omnino adſpectu ſimile ſit Gagatæ lapidi, naturâ tamen eſſe admodum diversâ, quod *ebenum ignem non ſentiat*, gagates contra ardeat, & igne pereat. *Vid.* J. H. Ursin. *Arboret. Bibl. cap. 43.* G. Agricola *lib. 7. Foſſil. pag. 325.* (6.) De quodam Ligni genere Javenſi Aug. Torniellus *in annal. Mund. die. 6. num. 2.* ait; vidiſſe ſe ligni genus ſatis leve, & aſpectu valde combuſtibile, quod ex *Januæ* (rectius *Javæ*) montibus delatum ajebant, cujus modica ſanè portio cultello ſecta, & in referto carbonum ardentium foco injecta, ibidem, ſe præſente, aliiſq; multis inſpectantibus, diu relicta, non modò, non abſumi, ſed neq; accendi vel minimùm lædi unquam potuit; nam forcipe mox inde detracta, omninò ut prius integra viſebatur. Atq; iſta de rebus nonnullis non viventibus, quibus ignis parcere creditur dicta, in præſenti ſufficiant.

§. 3. Jam de *Animantium* quoq; immunitate ab igne dicendum eſt, quæ magis faciunt ad inſtitutum. Non verò hîc nulla prorſus occurrunt exempla; Siquidem (1.) Pyrauſtæ ſe offerunt, de quibus Arist. *lib. 5. H. A. cap. 19.* ait: *In Cypro Inſulâ, æra-*

riis

riis fornacibus, ubi chalcites lapis ingeſtus compluribus diebus crematur, beſtiolæ in medio igne naſcuntur pennatæ, paulò muſcis grandioribus majores; quæ per ignem ſaliant atq; ambulent. Emoritur & hoc genus, & illud niviſ alumnum (de quo paulò antè) *cùm alterum ab igne, alterum à nive dimotum eſt.* Subſcripſit PLINIUS *l. 11. N. H. cap. 36.* qui ea, quæ de Pyrali ſive pyrauſtâ annotavit, ex Ariſtotele exſcripſit, ÆLIANUS equidem *lib. 12. de Animal. c. 8.* pyrauſtarum quoq; meminit, ſed diverſas eas à jam deſcriptis eſſe, vel inde patet, quòd ad lucernas advolare, atq; lapſæ comburi dicuntur. Sed uti non modo pluribus, quomodo hæc fiat Pyrauſtarum generatio, diſquirit MARSIL. CAGNATUS. *Var. Lect. L. I. Cap. 23.* ſic eas in dubium vocat MATTHIOL. *comm. in lib. 2. Dioſc. cap. 56.* autoritate nixus tùm Galeni, tùm propriæ experientiæ in Germania circa ærarias complures fornaces factæ. Optimè tamen Excell. *S. R. J Acad. Nat. Curioſorum Phosphorus* PHIL. JAC. SACHS. *Gammarolog. Cap. 13. §. 9. p. 264.* & Danicum illud Medicorum Decus. OLAUS BORRICHIUS *Hermet. Ægypt. & Chemic. Sapient. Lib. II. Cap. II. §. 12.* Pyrauſtas non in igne, ſed potius non procul ab igne, metallorum inter ramenta ſtatuunt. (2.) Caryſtiæ aves, quas SOLINUS *in Polyhiſt. cap. 11.* ſcribit impunè involare flammas: quem locum citans ALBERTUS *lib. 23. de Animalib.* ait: *Caryſtiæ ſunt aves, ut dicit Solinus & Jorah, quæ innocuè flammis involant, ita quòd nec pennis, nec corpore adurantur. Sed illi Philoſophi multùm mentiuntur; & puto quòd ſit unum de mendaciis eorum.* (3.) Nonnullorum genus vermium: hoc enim in aquarum calidarum ſcaturigine reperiri, quarum fervorem nemo impunè contrectet; illos autem non ſolùm ſinè ullâ ſui læſione ibi eſſe, ſed extra eſſe non poſſe, AUGUSTIN. *de C. D. lib. 21. cap. 2* aſſeruit: (4.) Πυρρίζια, de his DIOG. LAERTIUS *in vitâ Pyrrhonis Helienſis* teſtatus eſt; animalium aliqua absq; coitu gigni, & ex horum numero eſſe quæ in igne vivunt, & πυρρίζια vocantur. (5.) Pyrigoni volucres beſtiolæ: Scribente quippe ÆLIANO *lib. 2. de Animal. cap. 2. terrâ mariq; naſci animalia, nihil mirum, nam materia, & nutrimentum, & natura, horum cauſſa eſt. Ex igne verò generatas beſtias volucres exiſtere, nuncupatos pyrigonos, & in eo ipſo igne vivere & ali, hucq; & illuc volare, hoc admirabili-*

tatem facit, &c. At verò Pyrigonos istos cum supra dictis Pyraustis Aristotelicis convenire equis non videt?

§. 4. Quæ adhuc plurima hoc argumentum illustrantia proferre voluissem, omittere hîc, ob chartæ angustiam, temporis penuriam, & res aliâs intercidentes, debeo. Non igitur, an ignis animalia generet? disquiram: non etiam, an aliqua grandior bestia ignem toleret? proponam: neq; scisitabor; an aliqua animalia igne vescantur? neq; investigabo; an narrationi vulgari de Salamandræ vitâ in igne patrocinari queant ζῶα πυεἰγονα, sive animalia quæ in igne vivant, inde verò exemta moriantur? (quæ præ aliis enumerat PHILO *lib. de Noha, deq; Gigantibus*, & MACAR. *Homil. 14.*) neq; scrutabor; an Cor Germanici Cæsaris & Pollex Pyrri: cremari non potuerint? de qua materia Vide ADR. SPIGELII *Epistolam elegantiss. Script. ad Gvilielm. Sohierum. Tract. de Format. Fœtu annex.* neq; examinabo opinionem PLINII *Lib. XI. Cap. 37.* Corda cardiaco morbo interemtorum uri non posse: neq; in disquisitionem vocabo; Casuarium avem: Infantem Judæi cujusdam in clibano ardente non combustum: Arndianum libellum precatorium incorruptum ex fornace ignitâ in pago Hassiaco Langengöns exemtum: Probationes Antiquorum ex ferro & carbonibus candentibus, aquisq; ebullientibus institutas: Oleam in igne florentem &c. Tacebo crines B. Mariæ Virginis; Ossa Polycarpi, & sexcenta alia, quæ Romana Ecclesia non comburi posse, religiosè jactitat.

§. 5. Hoc saltim adhuc ex THEOPHRAST. *Meteorolog. cap. 4.* adducere liceat; Deum præter Homines, Adami posteros, alia quatuor hominum genera, carne ac ossibus rationeq; prædita creasse, eosq; in singulis elementis ad inhabitandum collocasse: consonant, quæ apud *eund. de Pestil. tract. 2. cap. 1. fol. 348. lit. b.* habentur; Dieweil die Welt / der *Parens Hominis*, in ihr hat solche vier Elementische Geister / da der eine Theil und Geschlecht wohnet im Wasser: Das andere Geschlecht wohnet im Feuer / als die *Penates, Salamandræ:* Der dritte im Lufft / als die *Sylvestres*, Der Vierdte in der Erden / als *Gnomi, Lemures, Pygmæi*, Schrötlein und dergleichen: &c. Et sic Optime locum hic inveniunt quæ BARTHOL. ab HARTWISS, qui aliàs recto nomine BARTHOLOMÆUS ANHORN. patriâ Rhætus *in Theatr. Concion. Sacr. Topic. Theoret. Pract. Part. IV. Lib. I. Cap. V. Com. I. p. m. 17.* proponit; dum

Quæri-

Quæritur, inquit, Cum Animalia quæ DEUS creavit, in tribus elementis, aquâ, aëre, & terra vivant, annon etiam talia creaverit in Igne? R. ARISTOTELES. *l. 5. de Animal. cap. 19.* ita ſcribit: Salamandra ut ajunt, per ignem ambulans eum extinguit. Ariſtoteli, DIOSCORIDES & GALENUS ſicut apud MAIOLUM. *in Dieb. Canicul. Tom. I. p. 134.* Videre eſt, contradicunt, ſed PLINIUS cum Ariſtotele ſentit, *l. 10. Hiſt. Animal. cap. 67.* Salamandra animal lacerti figura ſtellatum, nunquam niſi magnis imbribus proveniens, & ſerenitate deficiens; huic tantus rigor, ut ignem tactu extinguat, non alio modo, quam glacies &c. Sed nos putamus nullum animal ex igne generari, aut inigne vivere poſſe, adeoq; nec Salamandram. Et quamvis hæc, in igne aliquo tempore vivat, & flammam frigore ſuo & humore emiſſo reſtinguat; tandem tamen mori, etſi non facile conſumatur. Sciendum tamen eſt, Salamandram in igne ſemper vivere, vulgarem eſſe errorem hominum injuriâ introductum, & fabulis credentium facilitate receptum. Fabulæ Originem ex Hebræorum ſcriptis oſtendere poſſumus, qui Salamandram Muris ſpeciem eſſe volunt, & in *Lev. Cap. 11. v. 29.* ridiculè ita commendantur: Cum accenditur ignis in uno loco per ſeptem annos, creatur ex medio ejus ſimilitudo muris, quem vocant Salamandram. *Gloſſa Gemaræ in Cholin.* addit. Ignem illum debere ex lignis myrteis per hariolarum manus eſſe accenſum. Alibi *in Porta Cæli fol. 22.* ſic legitur: Ex igne generatur animal Salamandræ nomine, quod ſolo igne alitur: quin ignis eſt materia ejus, & fit in fornacibus vitri, quæ arſerunt per ſeptem annos. Hinc *Tractat. Hanhedr. Cap. de quatuor ſuppliciis Criminal.* legitur, Ezechiæ Regis Judæ Patrem Ahaſum voluiſſe, ut in ignem conjiceretur, ſed cum Mater filii corpus unxiſſet Salamandrâ, eum è mediis ignibus evaſiſſe incolumem. Vid. SAM BOCHARD. *in Hierozoic. Part. II. Lib. VI. Cap. 5. p. m. 824.* Et Ita fabulas in Scripturam Sacram introduxerunt Judæi, quibus nonnulli ex Chriſtianorum grege adhuc ſe faſcinari patiuntur. Certè, ſi ullum animal vel ex igne, vel in igne, DEUS in principio creationis rerum creaſſet, Moyſes diligentiſsimus ille Creationis hiſtoriæ Scriptor, non reticuiſſet. Quod ſi quis vi obtineri velit, dari Animalia in igne viventia, illi non alia oſtendere poſsum, quam homines finaliter impios, & à DEO maledictos, atq; dejectos, qui poſt hanc vitam, velut Sa-

lamandræ infernales, in ignis inextinguibilis flammis, sine fine in æternum adurentur, excruciabuntur, non verò consumentur. *Esa. 66 v. 24.* quibus, breviter subjungo ex HELMONT. *Tr. de Caus. & init. Natural. §. 36.* Ignem non ad generationem sed destructionem magis datum esse, maximè cum ejus origo sit peculiaris, non seminalis. Itemq; ex BOHUSL. ALOYS. BALBIN. S. J. *Exam. Meliss. lib. 5.*

Aëris *in campis* volucres *spatiantur Alaudæ;*
Gens squamosa *fero ludit in* Oceano;
Quadrupedes, bipedesq; *suos benè provida Mater*
Terra *fovet; solo vivit in* Igne nihil,
Ergò perpetuò Peccans *damnabitur Igni,*
Et vivos etiam Flamma *perennis* alet.

§. 6. Hisce præmissis, ad cardinem totius hujus discursus propius devenio, qui in eo potissimùm versatur: *utrum Salamandra, hactenus descriptum animal, semper in igne vivat?* referam prius quid alii sentiant; deinde, quid ego. Affirmare igitur videntur quæsitum (1.) ÆLIANUS *Lib. 2. Hist. animal. c. 31.* (2.) ALBERTUS M. (ANDREAS *Medicus* βιβλιαίγιθος *dictus.* (4.) ARISTOTELES *Lib. 5. Hist. Animal. Cap. 19.* (5.) AUGUSTINUS *de* C. *D. lib. 21. cap. 4.* (6.) JOACHIMUS CAMERARIUS *ant. 4. embl. 69. pag. 138.* (7.) CARDANUS *lib. 9. subtilit.* (8.) ISIDORUS *Origg. lib. 12. cap. 4.* (9.) LEVIN. LEMNIUS *de occult. nat. mirac. lib. 2. c. 12.* (10.) ANDR. LIBAVIUS *Comment. Alchym. Part. I. Lib. II. Cap. XVI.* (11.) JACOB. MASENIUS *spec. imag. lib. 6. cap. 64. p. 743.* (12.) NAZIANZENUS *in vit. Basil. M. & paræneſi ad Virg.* (13.) NICANDER *in Alexipharm. p, 98. & in Theriac. p. 54,* (14.) OLYMPIODORUS *in comment. lib. 4. Meteor.* (15.) PHILES *Poeta Græcus* (16.) PLINIUS *Lib. 10. hist. nat. cap. 67.* (17.) RAUE *in memorabil. cap. 89.* (18.) RHODIGIN. *L. L. Antiqq. lib. 6. c. 10.* (19.) SERENUS *Sammonicus in Præcept. de Medicin. edit. Keuchen. pag. 4.* (20.) SUIDAS *in* σαλαμάνδρα, [21.) YNGELHUSIUS *in Vocabular. M. S.* (22.) ZOROASTER *in Geoponicis*, & quam plurimi alii, præsertim vetustiores Autores, quos mihi hæc ipsa nunc scribenti, non omnes assequi & consignare licet. Negantes semper vivere Salamandram in igne, sunt (1.) AETIUS *tetra. 4. Serm. 1. Cap. 52.* (2.) G. AGRICOLA *Tract. de Animal. Subterran.*

(3.)

(3.) ALDROVAND. *de Q. D. O. lib. 1. cap. 20.* (4.) JUL. CÆS. BARICELLUS *hortul. genial.* (5) THOM. BARTHOLINUS *hiſt. anatom. rar. Cent. II. hiſt. L.* (6.) LAURENT. BEYERLINK *Theatr. Vit. hum. Tom. II. Lib. 3. fol. 521.* (7.) BRODÆUS *3. miſcell. 3.* (8.) JACOBUS PANCRATIUS BRUNO *Caſtell. renovat.* (9.) THOMAS BROWN. *Pſeudodoxia Epidem. Lib. III. Cap. 14.* (10.) SAMUEL von Butſchky im wohl gebauten Roſenthal (11.) BERNHARD. CÆSIUS *Mineralog. Lib. 3. cap. 14.* (12.) ANDR. CHIOCCUS *Muſeo Calceolar.* (13.) DIOSCORIDES *lib. 2. Cap. 46.* (14.) PETR. JOH. FABRI *Panchym. Lib. V. Cap. VI.* (15.) WOLFFGANG. FRANZIUS *Hiſt. Animal. Part. I. cap. 26.* (16.) GALENUS *de Simpl. & lib. 3. de temperam.* (17.) GESNERUS *Hiſt. Animal.* (18.) ANTON. LEGRAND *rer. jucund. compend.* (19) JAC. GREVINUS *lib. 1. de venen.* (20.) HERM. GRUBE *de transplant. morb. inpræfat.* (21.) ANTONIUS GUIBERTUS JCtus *Quæſt. memor. Cap. 16.* (22.) SAMUEL HAFENREFFERUS *in nosodoch. lib. 3. pag. 439.* (23.) Albrecht Herport. in der Oſt-Indiſchen Reiß-Beſchreibung. *p. 29.* (24.) FRID. HOFFMANNUS *Clav. Pharmac. Schrœder. l. 5. Sect. 4. § 83.* (25.) OLIGER JACOBÆUS *Act. Hafn. Vol. IV. Obſ. II* (26.) B. KEKERMANN. *Syſtem. Syſtem. diſp. 4. Coroll. 8.* (27.) M. MARTINIUS *Lex. Philolog.* (28.) PETR. ANDR. MATTHIOLUS *Comment. in Dioſc. lib. Cap. 56.* JOH. JAC. Merklin in der Oſt-Indiſchen Reiß-Beſchreibung (30.) ANTONIUS MUSA *excitat. Geſneri* (31.) NIERENBERG. *in H. N. lib. 4. Cap. 19. p. 62.* (32.) AUG. NIPHUS, *citante Chiocco, Muſ. Calceol.* (33.) ADAM OLEARIUS in der Gotdorfiſchen Kunſtkammer. (34.) ORIBASIUS *in Med. Coll. ad Imperat. Julian. Lib. XII.* (35.) JOH. PINCIERUS, *Otii Marpurgenſ. parerg. Lib. 3. c. 49.* (36.) LUDOLPH POTTERUS *Nomenclat. Animal.* (37.) FRANCISC. RABELESIUS *Medicus* (38.) MATTHIAS RADERUS *in Comment. Martial. l. 2. Epigr. 46.* (39) PHIL. JAC. SACHSIUS *Gammarolog.* (40.) JOH. JAC. Saar in der Oſt-Indiſchen Kriegs-Dienſt Beſchreibung (41.) JUL. CÆS. SCALIGER *de Subilit. ad Card. Exerc. 185.* (42.) MART. SCHOOCK. *in Fab. Hamel. part. 2. cap. 19.* (43.) JOH. SPERLING *in Zoolog. cap. 30. p. 295.* (44) ADRIANUS SPIGELIUS *Epiſt. ad Gvilielm Sohierum tr. de form. fœtus annex.* (45.) JOH. CHRIST. STEEBIUS *Cœlo Sephirot. Hebræor. Cap. VI. Sect. I.* (46.) NICOL. STENONIUS *in liter. Rom. ad D. Cro-*

nen perſcriptis. (47.) THEOPHRASTUS *lib. de igne.* (48.) PIERIUS VALERIANUS *Hieroglyph. Ebræor.* (49.) EDOARD. WOTTONUS *Different. Animal. lib. 6. cap. 109.* (50.) MARTIN ZEILERUS *Cent. VI. Epiſt. 53.* atq; innumeri alii Scriptores, maximè recentiores, quos papyro parcens, temporiq; ſerviens, longiori ſerie adducere nolui.

§. 7. Si jam Veterum & Recentiorum opiniones contendam, quibus eos circa *Salamandræ vitam in igne* duci paulò ante oſtendi, videtur, errorem quidem vulgi potiſſimum iſthinc promanaſſe, quod Salamandram conſpiciendo ad certum temporis ſpatium, ab igne non adeò vehementi nihil pati, uri tamen, ſi longius admoveatur, putarit, *ab igne planè non conſumi.* Hoc, ex judicio quaſi vulgi, *Ariſtoteles in H. A.* referens, prudenter adhibuit formulam hanc; *ὥς φασι, ut ajunt:* ceu ex his appoſitis verbis *Philoſophi* l. 5. *de* H. A. c. 19. *lit.* c. *edit. Caſaub.* apparet. *ὅτι δ' ἐνδέχεται μὴ καῆναι συγκάσεις πινῶν ζώων, ἡ σαλαμάνδρα ποιεῖ φανερόν. αὕτη γάρ, ὡς φασι, διὰ πυρὸς βαδίζουσα, κατατίθνυσι τὸ πῦρ.* i. e. *Theod. Gazâ* interprete: *Nonnulla corpora eſſe animalium, quæ igne non abſumantur. Salamandra claro documento eſt: quæ,* ut ajunt, *ignem, inambulans per eum, extinguit.* Sed enim iſthæc, non tàm fide populari, quam Ariſtotelica relata fuiſſe, plurimi Autores Græci, poſtea quoq; Romani quidam crediderunt, hinc Salamandra ceu flammarum triumphatrix paſſim decantata eſt, ſpeciatim à *Nazianzeno, Nicandro, Plinio,* & aliis. Præſertim verò ÆLIANO, qui experimento quodam evidenter falſo, erroneam hanc de hypotheſin ſuam corroborare non erubuit: dum *Lib. IX. Cap. LXI.* in hæc erupit verba: Ex animalibus, tametſi Salamandra non eſt, quæ in igne naſcuntur, quales ſunt Pyrigoni, contra hunc tamen ire audet, contraq; illius flammam veniens, tanquam adverſus hoſtem quendam, ſic eum expugnare aggreditur. Cujus rei teſtimonium fabri, quorum opera atq; artificium igne nititur, afferunt: nam quamdiu eis ex flammæ ſplendore ignis flagrare, eorumq; artem fabrilem adjuvare videtur, hujusmodi animal magna ſecuritate ipſi negligunt: Cum autem ignis evaneſcit, ac reſtinguitur, fruſtraq; folles flant, hoc ſibi tum animal adverſari præclare intelligunt. Quare hoc ipſum perveſtigant, atq; inveſtigatum ulciſcuntur; ignis autem poſtea iterum ſuccenſus, fabrile opus, modo ut ante erat ſolitus, alatur, juvare perſeverat. Annon

non hoc eſt Paradoxon omnibus paradoxis παραδοξότερον? At, *omne penè mendacium originem ſuam alicui Veritati debet*: Si ergo prædicti Scriptores unâ cum aſſeclis ſuis verba ipſa Ariſtotelis melius ponderaſſent, in errorem iſtum circa Salamandræ vitam in igne, dubio procul non incidiſſent: Quæ namq; Hiſtorici, *ajente* M. SCHOOCKIO *in F. H. part. 2. c. 19.* ſive de rebus mirabilibus, ſive de vulgaribus, referunt fide magis populari, quàm ſua, eo ipſo ſuſpecta haberi debent, nec temerè, quisquis ſapit, eadem ut vera amplectetur. Notum apud Græcos (unus Plutarchus teſtis eſſe poteſt) receptum eſſe verbum φασί, cui reſpondet Latinorum, ajunt, ferunt, &c. quod quotiescunq; narrationi alicui immiſceatur, ſuſpectare eandem convenit. Propterea argumentari aliquis ex hac regula poſſet, h. m. Cuicunq; narrationi appoſitæ notæ, *Ajunt, fama eſt, fando & ore vulgi ſaltem accepimus*; ea uti commemorari poteſt, ita pro certâ & fideli ſive approbata, nec accipi poteſt, nec debet. Atqui talis eſt narratio Ariſtotelis de Salamandra. E. *vid.* C. A. RUPERT. *Obſerv. in Synopſ. Beſold. Min. cap. 18. pag. 670. ſeq.* Hujus proinde Regulæ neglectum decepiſſe circa Salamandram plerosq; ex Antiquis, ignotum amplius eſſe haud poteſt: ſi ergò MATTHIOLUS & POTTERUS eam diligentius obſervaſſent, Ille *in Comm. lib. 2. Dioſc. cap. 56.* nunquam paſſus eſſet ſibi excidere verba ſeqq. *Explicare neſcio, quo argumento, quave ratione prodiderit* Ariſtot. l. 5. c. 19. de H. A. *Salamandram igne minimè comburi, ſed per illum inambulans, flammas & prunas extinguere; cum contrarium experientiâ facilè comprobari poſſit.* Iſte verò loc. cit. nunquam ſcripſiſſet: Salamandra in igne vivit, eumq; extinguit, uti Ariſtoteles & Plinius hanc rem ut exploratam ſcripſerunt, & cauſam inveſtigarunt, cur id efficiat Salamandra; quia nempe corpus habet frigidum, maximeq; humidum, quo ſingula quæq; contigerit, humectet, multò magis quam limaces faciant, illumq; humorem â corpore defluentem, vim eam habere, ut ignem extinguat, quem attigerit.

§. 8, Plures nihilominus ex ſupra allegatis à me affirmantibus Autoribus, *quoad Speciem* duntaxat Salamandræ vitam in igne tribuere, quàm *re ipſa* deprehendi; plures *ſecundum quid*, quàm *ſimpliciter* hoc aſſerere, inveni; Quâ etiam diſtinctione non probè penſiculatâ, multi erroris hujus accuſati ſunt, qui accuſari minimè debuiſſent, Scilicet, aliud eſt dicere: Salamandram per-

exiguo

exiguo tempore moram in igne trahere; & aliud, eam in igne perpetuo vivere: aliud eſt, Salamandram in igne non adeò vehementi aliquantiſper ſubſiſtere; & aliud, eam in igne flammantiſſimo pervigere: aliud eſt, prunis injectam Salamandram, humore quodam affuſo, per unam vel alteram horulam durare, poſteaq; concremari; & aliud, eam lætantem in mediis flammis ſaltare: aliud eſt, Salamandram ad certum usq; terminum nihil ab igne pati; & aliud, eam igne victitare, ut chamæleon aëre: aliud eſt, Salamandram per ignem intactam tranſire; & aliud, eam in igne non interire: aliud eſt, Salamandram prunas nonnullas mucore ſuo extinguere: & aliud, eam adverſus flammam tanquam in hoſtem ruere: aliud deniq; Salamandram in igne culinari ad tempus ſe ſervare; & aliud, eam ad ignem usq; elementarem orbi lunari finitimum adſcendere. Certum eſt, omnes ferè (perpaucis quibusdam exceptis, qui Ariſtotelis mentem non ſatis perſpexerunt,) priora diſtinctionum allatarum membra; neutiquam verò poſteriora amplecti, eamq; ob cauſſam ego pariter ſuperiùs *in §. 2. hujus cap.* voculem *videntur* τῷ affirmare annexui. Haud igitur abſolutè falſum fuerit, Salamandram per aliquot temporis ſpatium flammis reluctari, ſed tractu temporis tandem comburi: mediam quippe inſtitere viam recentiores, rati, ignem omnino poſſe & ſuſtinere & extinguere Salamandram; ſed ſi & protrahatur diutius, & vehementior flamma ſit, non interire ſolum, ſed & funditus conſumi. vid. Grube *de transplant. morb. in præf.* Ratio ab *Aldrov.* l. c. redditur, quia corpus frigidum & humidum habeat, magisq; humectet quam limaces: Sed enim quis neſcit? ignem non tàm frigore victum cedere, quàm perire ſuffocatum, atq; ſic oleum fervens, prunam candentem extinguere, conf. Helmont. *in ort. & progr. Med fol. 196. n. 27.* à Grevino *l. 1. de Venen. c. 20.* cauſſa immunitati ejusdem cutis adſcribitur, quæ cum limus ſit arctè inſinuatus cuti, longiſſimè in igne (modico) absq; læſione perdurare queat. Ego dicerem, à cute Salamandræ talem humorem dimanare, qualis mucus à naribus effluere ſolet, quo ipſo, ex præſentiſſimo interitu eripere ſe laboret. Neq; hoc cuipiam mirum videri debet, *Aldrov. l. c.* ait, quoniam *Valerianus* Romæ novit quendam Teutonicum ſpeculorum fabrum, qui per flammarum globos, citra unius capilli detrimentum, gradi profitebatur. Viſuntur quandoq; Bononiæ circulatores,

culatores, qui ex patella candenti liquefactum plumbum, non ſecus ac ſi eſſet argentum vivum, vel aqua tepida, volâ manus impune excipiebat. Ratio eſt, quia unguento quodam partes liniebant, quas ab igne incolumes ſervare volebant. Idcircò narrat *Varro*, Hirpinos populos ſolitos quodam medicamine plantas pedum munire, atq; ſuper prunas impunè ambulare. Hinc & ANTONIUS MIZALDUS *Lib. Arcan. II.* modum præſcribere conatur, qua ratione ignis abſq; læſione tractari poſsit. Quibus tamen & ſimilibus in exemplis probe putarem diſtinguendum eſſe, *inter diabolicas incantationes, dæmoniacas illuſiones, præſtigioſas deceptiones; & inter veram, ſeriam, infucatamq; prunarum inambulationem, flammarum tolerationem igniumq; extinctionem:* uti namq; apud VIRGIL. legitur, Theſſalas mulieres creditas incantamentis lunam in terram detrahere; *Carmina vel cœlo poſſunt deducere Lunam.* Ita in Igne inverſam elementi naturam. De Barchocheba S. Hieronymus teſtatur, ſtipulam in ore ſuccenſam anhelitu ventilaſſe, ut flammas evomere putaretur, citante CAUSINO *Lib. VIII. de Eloq. cap 33.* quod miraculoſum appellare poſſis inſipientibus viſum, quale memorat. JOH. CLUVERIUS *Hiſt. Univerſ. p. 446.* & cenſeri poteſt flos Garneti, apud CASAUBONUM *Epiſt. ad Fr. Ducæum;* nequius eſt, quod de Gregorio VII idem CLUVER. p. 506. recenſet, eum nempe cum vellet, manicas diſcuſiſſe, & in modum ſcintillarum, diſsiliente igne, hoc quaſi ſanctitatis ſigno, ſimplicium oculos eſſe ludificatum, hominem præſtigiatorem, &c. Et *ſub monte Soracte* (inquit *Strabo, l. 5.*) *urbs eſt Feronia: quo nomine, & Dea quædam nuncupatur, quam finitimi miro dignantur honore. Eodem in loco ipſius templum eſt, mirificum ſacri genus habens. Nam qui ejus numine afflantur, nudis pedibus prunas calcant. Eò ingens mortalium multitudo convenit, & celebritatis ipſius, quæ quotannis celebratur, gratiâ pariter, & ſpectaculi.* Plura de purgatione ex ferro candenti vide ſis apud JOH. PALATIUM. J.U.D. *in Aquilâ Saxonicâ, cap. 4. pag. 237. ſeqq.*

§. 9. Ad Experimenta quod attinet de Salamandræ vitâ vitâ in igne ſumta, nonnulla eorum producam, ut iis debito modo expenſis, eò certiùs hac de re ſtatuere aliquis & judicare queat. Decadem autem eorum tantùm memorare libet, quæ invenire hactenus licuit: I. MATTHIOL. *comm. in l. 2. Dioſc. cap.*

 56. ait;

56. ait; *Salamandra quidem prunis ſuperpoſita, (ignem extinguit) non ſecus atq; ceteræ animalium carnes, quæ prunis aſſandæ traduntur. Veruntamen in medium magni ignis, ubi flamma valentius agit, vel in fornacem projecta, ſtatim comburitur. Vanum eſt ergò credere* (ut etiam Dioſcorides inquit) *igne eam minimè abſumi poſſe, eoq; victitare, ut Chamæleon aëre: quandoquidem facto periculo, igne exuſtam brevi Salamandram vidimus.* II. Thom. Bartholin. *in Hiſt. Anat. Rarior. Cent. II, Hiſt. L. refert. iſta:* Salamandram vivam Romæ alebat Franciſc. Corvinus, amicus meus, nigro colore, maculis flavis, ſtellionis inſtar, diſtinctam, quæ moram duarum horarum in igne perferebat, ſed non ita vehemente. Singulari autem artificio, natura dictante, ignis calorem eluſit. Evomuit enim guttam liquoris, quâ ignis fervorem temperabat. Aliàs veluti canis ad Nilum, fugiendo ignis flammam, humido corpore tranſeunt. Novem hîc menſibus in vitro ſine cibo vixit, terrâ tamen cum quâ advenerat, alimenti loco utebatur. Ex hac humidum omne exſugebat, quâ exſiccatâ, ſequenti hebdomade eundem liquorem rejecit, iteratisq; vicibus & ſuxit & evomuit. Demum in aliam terram cœli noſtri impoſita, citò mortua eſt. III. Nicol. Stenon. idem illud experimentum Roma ad Doctorem *Croonen* aſſertum ſibi eſſe perſcripſit à *Corvino equite*, Salamandrum ex India ſibi apportatum in ignem ſe conjeciſſe, qui verò illicò inflatus maximam materiæ copiam ſalivæ ſimilem evomuit, quâ vicinos carbones, in quos ſe recepit, extinxit; quos accenſos denuo eadem ratione extinguere repetiit. Poſtquam ita vel 2. horar. ſpatio ab ignis violentia ſe ſervarat Salamander, Eques ipſum extraxit iterum, cum diutius eum in periculo verſari nollet, à quo etiam tempore IX. menſes vixit. *vid. Ephemerid. Erud. c. 8. Sachs in Gammarolog. Herm.* Grube *de transpl. morbor. Frid. Hoffmann. in clav. Pharmacevt. Shröd. l. 5 ſect. 4. §. 83.* IV. Jac. Grevin. *lib. 1 de Venen. cap. 29.* Limus, ait, aliquis ſeſe in cutem (Salamandræ) inſinuat, ut longiſſimo tempore in igne illæſa conſiſtere poſſit, antequam ab eo abſumatur. Nam ſi longiore ſpatio ſit admota, exuritur, quod experientia ſæpenumero eſt animadverſum, cum explorare quidam vellent, num Ariſtotelis ſententia vera eſſet. V. Joh. Jac. Merklein / *in Diar. Indiæ Orient. p. 370.* Etliche ſchreiben / der Salamander lebe im Feuer / welches

welches wir aber nicht befinden können; dann wir derer etliche in ein groſſes Feuer/ ſo wir dabey hatten/ geworffen / und befunden / daß ſie zwar/ ſo weit ſie das Feuer berührten/ daſſelbe geleſchet/ jedoch ſie noch von den umliegenden Kohlen/ wiewol langſam / verbrunnen. VI. LAURENT. BEYERLINCK *Theatr. Vit. Human. Tom. II. Lib. 3. fol. 521. col. 2. lit. H.* cum dicit: Igni nullæ incolæ datæ ſunt, propter activitatem ſummam, unde nullum animal diu in igne vivere poteſt, ne quidem Salamandra: nam duas expertus fuit Pater meus Adrianus Beyerlinck Pharmacopœus excellens, me præſente, & experientiâ edocti fuimus, eas frigore ſuo prunas nonnihil ſopiviſſe, At ſtatim flamma accedente, conſumtas eſſe. *Itemq; Lib. 9. col. 1. Lit. D.* de Salamandra inquit, referunt naturales, quod innato ſibi frigore, ardentes carbones circumpoſitas extinguat, haud ſecus, quam glacies. Quamvis Experientia conſtet, Salamandram vim flammarum diu ſuſtinere non poſſe. Non enim adeò multi anni effluxerunt, quod binas Salamandras ad motis prunis flammantibus, Antverpiæ tentaverit Adrianus Beyerlinck, & inter alios Belgiæ primus, ac cum ſtupore viderit, eos vix exiguo tempore reſtitiſſe flammæ, quamvis frigore ſuo ignem nonnihil extinguant. VII. OLIGERI JACOBÆI *Epiſt. ad Barhol. Actu Hafnienſ. Vol. IV. Obſ. II.* dicentis, Sunt, qui humorem illum viſcidum meatus cutis in Salamandra ſic obſtupare credunt, ut igni injecta beſtia, vim ejus eludat, &c. Sed magna rei experiundæ me cepit voluptas, adeoq; Salamandras plures ab Jlluſtri Pariſienſium Botanico Nicolao Marchant Mihi miſsas, Vulcano commiſi, ut quid inter illius amplexus beſtiis his accideret, explorarem, breviq; temporis morâ, vacillante tot veterum autoritate, cremari vidi, flammis initio reluctantes, vel ob humorem cutis unctuoſum, vel ob frigus ac humiditatem in his Lacertis valde notabilem. VIII. PIERI VALERIANI *citante Pottero Nomencl. animal.* qui Salamandram non modo ardentes prunas non extinguere, verum etiam è veſtigio emori, experimento ſe comperiſſe affirmat. IX. JULII CÆSARIS SCALIGERI, *qui Exercit. 185. de Subtilit. ad Cardan. ſeqq. tradidit:* Salamandra cum his iisdem, quibus Stellio, notis depingitur, an eadem ſit cum eo, quem vidimus, Stellione, incertus ſum. Omnia conveniunt ſigna, figura, color, fœditas, torpor, Prunis injecta extinxit eas, non puto, frigiditate, ſed lentore, id quod ab aliis quoq; fit carnibus, Ipſa tamen interiit. X. PETRI JOH. FABRI, *qui*

Panchym. Lib. V. Cap. VI. affirmat, ſe Salamandras in Anglia comburi, imo ignem fugere vidiſſe. Tandem & meum adducere licebit Experimentum An. demum 1681. menſe Julio & Octobris circa binas Salamandras in præſentia unius alteriusve Amici eruditiſsimi & curioſiſsimi, ſuſceptum, ubi carbonibus candentibus ſuperimpoſitæ Salamandræ, ignis calorem tardiſsimo alias ſuo greſsu non parum accelerato, effugere tentabant, noviter verò illis impoſitæ, ſtatim exſudantibus ex toto corpore lacteo quodam humore momentaneo tempore in vappam quaſi condenſato, carbones quidem extinguere conabantur, non ſecus prout â carne prunis inaſſata fieri vulgò notum eſt, ſimulq; hiante rictu, nulla prorſus ejecta ſanie aut humore ullo, perierunt: corpore ſenſim marceſcente, inq; cineres collabante. Quidquod & BRASSAVOLUS commemorante THOM. BROWN. *Pſeud. Epid. cutim* etiam Salamandræ in cinerem redegit.

§. 10. Ratio etiam, ex ipſis Veterum, Salamandris vulgo aſſignatis proprietatibus, contrarium dictitat, & meridiana luce clarius commonſtrat, Salamandram non eſse in combuſtibilem; nam ſi (1.) Solem, cujus lumine & calore vegetantur omnia, non patiatur, quin potius fugiat, inq; latebras ſuas eâ radiante ſeſe abſcondat, vel juxta alios, planè moriatur, quomodo ignem extinguere & ſuſtinere impunè poterit, â quo reliqua conſumuntur viventia? recte argumentante BENEDICTO CERUTO. *Muſ. Calceola. Sect. III. Sub tract. Lapid. Amiant. p. m. 290.* Quid? quod (2.) ipſos etiam cineres Salamandrinos uſu Medico accommodaſſe Veteres, & tamen Salamandram incombuſtibilem dixiſſe, nunquam ſatis unquam mirari potui: quo tamen ipſo facto ſibimet ipſis eos contradixiſse, in propatulo eſt. (3.) Cauſas etiam, cur â nonnullis illæſa medio inter flammas, habita fuerit Salamandra, ſi conſideramus, neq; illæ firmo ſatis nituntur fundamento; quantum enim ad pellis Salamandrinæ denſitatem, & poros ejus ex non nullorum ſententia adeò compactos, ut ſubtiliſſimæ ignis particulæ illis ſeſe neutiquam inſinuare; multò minus eos rarefaciendo, in ſuam convertere materiam, penitusq; conſumere valeant; falſiſsimum eſt paradoxon, pori enim pellis Salamandrinæ non modo maximè ſunt conſpicui, ſed etiam tantæ raritatis & laxitatis, ut lacteum ſuum ſuccum mediantibus hiſce ejaculari ſoleant Salamandræ, ex ipſa Veterum communi aſſertione: Quantum

tum verò ad Salamandræ temperamentum frigidiſsimum, quo nihil ab aconito diſtare vulgo creditum eſt: non video, cur propterea incombuſtibilis eſſe queat? aconitum enim, cujus temperamento gaudere dicebatur, in ignem conjectum, comburitur; & Saturnus metallum frigidiſsimum, facillimè liquatur: quicquid autem per ſatis anguſtum temporis ſpatium præſtant Salamandræ, humiditate earum, quâ reverà ſcatent, adſcribendum potius erit; ſed rem puto minimè attendendam, ne dico tanti faciendam, & ceu miram quandam proprietatem uti hactenus factum, declamandam, atq; extollendam, cum eundem effectum in limacibus, & quibusvis crudæ carnis particulis prunis ſuperimpoſitis, quotidiè videre atq; tentare liceat: falſiſsimum itaq; eſt Salamandram propriè ſic dictam in igne vivere, aut ab eo non conſumi poſſe, ut rectiſsimè ſecundum Verba ANTONII GUIBERTI JCti *Lib. de Quæſt. mem: Cap. 18. ad Leg. 3. ff. ad Leg. Cornel. de pocolo amatar.* Eripiendus ſit vulgaris ille error, nec nos movere contraria Doctiſsimorum hominum ſententia debet, qui cum auriti teſtes ſint, tum parum hac in re locupletes videantur.

§. 11. Hæc verò per brevis, in igne leviore duratio, effecit, ut *Pellis* quoq; Salamandrina, *Lana, Sanguis, Villi, Cineres, Nomenq;* Salamandræ chartæ inſcriptum, vires incendia pellendi pariter & exſtinguendi habere vulgò crederetur. Nam in libro, cui titul. *Cor Philoſophiæ*, juſſu *Philippi Pulchri* Galliæ Regis è latina lingua in Gallicam translato ante annos circiter CCCL. narrantur; Salamandræ ex *igne elementari* in quo generantur & vivunt, *in Indiam & Æthiopiam* quandoq; decîdere, & ex earum pellibus Regi veſtes confici, quæ illum in bello ab hoſtili igne ſartum & tectum præſtent vid. *Bochart. Hierozoic.* l. 6. col. 828. Lanam Salamandræ, quæ ſupra p. 22. & ſeqq. expoſita eſt, eadem vi pollere VINCENTIUS *Doctrinali lib. 16. cap. 111.* ſcribit, *h. m.* Salamandra profert lanam quandam pallidam, de quâ contextæ Zonæ comburi non poſſunt. *Idem:* Alexander Papa, *ut fertur*, ex hujus animalis lana veſtimentum habuit, quod cum ad munditiem aliquando lavari deberet, non aquis abluebatur, ſed per ignem candeſcebat. Sanguine Salamandræ manus oblinitas ab igne lædi non poſſe refert *Aldrov.* de Q. D. O. l. 1, c. 8. pag. 642. Nicandrum tradere: ſed cùm fortè Nicandrum hac de cauſſa ev lverem, inveni, Nicandrum hoc non tradere, quapropter *Scholiaſten* conſulens, verba

hæc apud illum reperiri; *Andreas verò* (Medicus) *ait, ſi quis ſanguine ejus* (Salamandræ) *aut manum aut veſtem ungat, innoxius erit ab igne.* Nempe alienis oculis fidentes perſæpè decipimur. Villos Salamandra non habet, ut ſupra oſtendi, niſi fortè cutis hujus animalis ſoluta, & ita depexa fuerit, ut in villos abierit: ex quibus partim pannos confici, partim chordas fieri, fama eſt; atque ex illis quidem veſtimenta dicuntur conſui, quæ igne non abſumantur; fides tamen ſit penes authorem. Cineres quod attinet de illis Capite ſeq. dicendum: Nomen *Salamanadræ*, vel potius *Salamandræ*, unicâ eliſa lit. A. membranæ pergamenæ inſcriptum, præſentiſsimum eſſe ad depellenda incendia remedium, *Monſieur Grandhomme*, Chirurgiæ Doctor, Pariſiis verſante Cl. Mollero Anno 1667. neſcio an per jocum vel ſeriò, manifeſtavit: ſi enim fruſtillum, ajebat, pergamenæ in formam trianguli æquicruri baſi majori inſiſtentis ſcindatur, & ſanguine Salamandrino vox *Salamandra* rectè in illud ſcribatur, atq; hoc ſub pedem alicujus Solis Evchariſtici, (eſt Hierotheca turrita ſive arcula S. Hoſtiæ apud Pontificos) altari imponatur, donec XI. Miſſæ fuerint celebratæ, indeq; poſtea repetitum futuros in uſus aſſervetur, fieri, ut, ſi quis præmiſſis debitis ceremoniis, igni id ex illâ parte injecerit, quâ quàm maximè flagrat, ut exemplo incendium prorſus extinguatur: Scribi autem SALAMANADRÆ nomen debere h. m.

✠
S
a a
l l l
a a a a
m m m m m
a a a a a a
n n n n n n n
a a a a a a a a
d d d d d d d d d
r r r r r r r r r r
✠ A A A A A A A A A A A ✠

Verùm

Verùm rectiſſimè dixit PLINIUS Lib. 10. Cap. 67. Hæc & ſimilia quæ Magi tradunt contra incendia, ſi eſſent vera, jam olim expertam eſſe Romam nec adeò incendio deflagratam, flammisque conſumtam: Non abſimilis modus febrim fugandi Q. *Sereni* fuit Abracadabra, quod hemitritæo dietim ordine retrogrado minuendum præſcripſit, quando in Medicinâ ſuâ de Hemitritæo depellendo ita loquitur:

Mortiferum magis eſt quod Græcis ἡμιτεταῖον
Vulgatur verbis: hoc noſtrâ dicere linguâ
Non potuere ulli, puto, nec voluere parentes.
Inſcribis chartæ quod dicitur Abracadabra:
Sæpiùs & ſubter repetis, ſed detrahe ſummam,
Et magis atq; magis deſint elementa figuris:
Singula quæ ſemper rapies, & cætera figes,
Donec in anguſtum redigatur litera conum.

ROB. KEUCHEN, *ſuper h. l.* Ad hunc nimirum, ait, modum & figuram chartæ inſcribes *Abracadabra*, & collo annectes, dietim ordine retrogrado minuens.

A B R A C A D A B R A
A B R A C A D A B R
A B R A C A D A B
A B R A C A D A
A B R A C A D
A B R A C A
A B R A C
A B R A
A B R
A B
A

His confinia invenire audio in R. HAMA *lib. ſpeculationis*, unde quamplurima Hebræorum ſuperſtitioſa ſcripta, ſigna, characteres, annuli, amuleta, φυλακτὰ, ἀποτροπαῖα, ἐξαρτήματα & ligaturæ natæ eſſe dicuntur: conferantur ROB. KEUCHEN ἐν τοῖς περιεχομένοις *ad Samonicum*: It. J. C. DANNHAWERUS, *in*

in Act. I. Optic. Dramatic. Theat. II. phænom. II. p. 506. J. SELDEN. *de DIs Syr. syntag. I. c. 2.* KIPPING. *in Auctar. ad Papp p. 156.* SAUBERT. *de Sacrif. p. 579.* ANDR. BEYERUS *ad Selden. de D. S. additament. p. 206. seq.* ut & Arabes, Cabalistæ atq; recentiores quidam Judæi.

CAP. XIII.

De Salamandræ Usu Medico.

§. I.

PRæ reliquis hujus Seculi Artis Medicæ Inventoribus, non ultimam meritò merentur laudem Chymici, sive uti nonnulli eorum vocari malunt, Philosophi per Ignem; dum artificiosis suis operationibus, compendiosiorem aperuerunt modum, non modo citius, sed & jucundius, varia morborum debellare monstra, simulq; stimulum admoverunt posteris, vestigia hæcce, non sine Reipublicæ Medicæ maximo emolumento, ulterius premendi: Verum ut non cuivis quovis tempore adire licet Corinthum, sic non quibusvis quavis occasione & modo, huic rectâ incedere tramite concessum est. Duo enim, ut verbis utar Excell. DN. D. JAC. PANCRAT. BRUNONIS *Dogmat. Med. Part. VI. Cap. III. ad Medicamenti* alicujus dextram inventionem, conjungenda sunt media; Ratio & Experientia, nunquam inter se disjungenda; quibus addo Occasionem; *Ratio* enim est maximè fallax & *Experimentia* periculosissima; *Occasio* ergo expectanda, ubi præmeditatò, & cum ratione experimentum tutò facere liceat, neq; circa exotica adeò, minusq; cognita, quæ magnis sumtibus ad nos afferuntur omnis nostra dirigenda cura, quam circa ea quæ vel nostra fert tellus, vel facile haberi possunt; quid quod grata & accepta nauseabundis & sordidis semper sunt præferenda, imprimis verò meditandum, ut inutilis Medicamentorum farrago, quæ hodienùm ubiq; prostat, quantum licet evitari queat. Hinc & ego noctuas Athenas portarem, & muscerdam quod ajunt, pro pipere venditarem, si multùm in eruendis Salamandræ virtutibus Medicis desudarem; Quamvis nullum sit dubium, quin usui quoq; Medico Salamandra propriè sic dicta, (de Salamandra enim Mystica Chymicorum, nullus hic nobis sermo)

per

per varias præparationes artis & rationis ſtudio, inſervire queat: Verùm cum mala jam ſit ob fictam vulgò venenoſitatem famæ, cavendum, ne citra Medici culpam, famam ejus tantopere lædat, ut medio inter flammas ferocientis livoris & calumniarum vivere per omnem cogatur vitam; Horrendum enim, & maximè venenatum cum apud plerosque audiat animal, verendum, ne æger etiam feliciter ſuperato morbo, poſtquam fortè aliquando cognoverit, quid aſſumſerit, nauſeam concipiat, inque periculoſiorem affectum priori, noviter ſe conjiciat, vel inſcio etiam ægro, quid propinatum ſibi fuerit, reluctante naturâ, nauſea, vomitusque cauſetur vehementiſſimus, ut ex bufonum pulvere adeò à HENRICO PETRÆO, *Noſolog. Harmon. Tom. II. Diſſert. 35.* ceu experimento ſingulari anti-hydropico decantato factum, cognovi: præſtat itaque talium Medicamentorum uſum negligere, quam audacter cum illis experimenta facere, ac frivolè de humano ludere corio, cum aliorum & tutiorum Medicamentorum ſelectus, inpromptu ſit. Audiamus tamen, minimè verò propterea commendamus, quid de Salamandræ noſtræ virtute Medicinali paſſim apud Authores conſignatum ſit:

§. 2. Commendatur verò tam Internè quam Externè; *Internè*, ad Stimulandam venerem, & quidem à SEXTIO, citante PLINIO præſertim ſi extractis interaneis, capite & pedibus in melle ſervetur; ſed locutus fortè citatus author de Scinco, qui à nonnullis quoque pro Salamandra falsò fuit habitus. *Confer. Cap. VII. §. 8.* cujus carnes, varias etiam adhuc uſitatas Compoſitiones, languorem genitalium reſuſcitantes, ingrediuntur. Porro etiam vis Diuretica & Diaphoretica inſignis Salamandræ adſcribitur, à PETRO JOH. FABRO, *cum Panchym. Lib. V. Cap. VI.* inquit: Si comburatur Salamandra, exque cineribus ejus paretur Sal, quod ſi variis iteratis calcinationibus & ſolutionibus in aqua communi factis, dulceſcat, mirandum evadit ad expellenda omnia venena, tum per ſudores, tum per urinam. Majoris tamen efficaciæ Sal iſtud putarem, ſi absque incineratione ea præparetur methodo, quam Excell. ZWOELFFERUS *Animadverſ. Pharmac. Auguſt. Claſs. XIV. in præparat. Sal. Volat. Viper.* tradidit: per incinerationem enim non modo nihil, quàm terram quandam mortuam, omni ſua activitate orbatam, ex quâ tandem, licet magna Salamandrarum fuerit copia, vix per exiguam ſalis

fixi portiunculam levioris virtutis & pretii colligere licebit; ſed tunc temporis artificioſiores hi proceſſus Chymici nondum adeò innotuerunt, ut mirum non ſit, ſi abjecto nucleo, jam olim corticibus fuere contenti.

§. 3. *Externè* Salamandra præcipuè habetur pro Pſilotro, ſaniei enim ejus, defluvium capillorum à toto corpore tribuit, PLINIUS, quem etiam plurimi ſequuntur Authores maximè GREVINUS, *qui Lib. I, de Venen. Cap. 29.* rationes ſuper addit, dicens: defluvium hoc pilorum, tam ratione veneni, quam olei, in quo Salamandra liquefacta fuit, fieri exiſtimaverim. Sed ſecutus eſt GREVINUS, DIOSCORIDEM, quem Græci quoque Scriptores ejus æmuli imitati ſunt, quos inter conſulendus AETIUS *Tetrab. IV. Serm. I. Cap. LII.* adde ſi libet PLIN. *Lib. X. Cap. 67.* & NICANDR. *Schol. in Theriac.* Elegantiſſimè hac de re SERENUS SAMONICUS *in Præcept de Medicina:*

Defluit expulſus morbe latitante capillus,
Si raro lavitur, ſeu vis epota veneni,
Seu Salamandra potens, nulliſq; obnoxia flammis
Eximium Capitis tactu dejecit honorem.

ET SIMON GÜNTHERUS *Hortulo Sanitat. N. 513.*

Eſt Salamandra potens, nullis obnoxia flammis,
Beſtia vulcanum quæ velut unda domata,
Hæc retinet vires tantas quod poma tenella
Arboris aſpectu lædere quippè valet.
Eſt & pſillotrum capitiſq; novacula crines
Lumine convellens tam Salamandra mala,

adde MARTIALEM. *Lib. II. Epigr. XLVI.*

Deſine jam Lalage triſtes ornare capillos,
Tangat & in ſanum nulla puella caput.
Hoc Salamandra notet, vel ſæva novacula nudo,
Ut digna ſpeculo fiat imago tuo.

Indè occaſionem ſumens MATTH. RADERUS *Soc. Jeſ. in Comment. ad hunc locum pag. 552. ſeq.* Caput, ait, dignum ſanie Salamandræ qua imbutum totum depiletur, aut certè ferro ad cutem radatur, ut digna tuo ſpeculo fiat imago, ut caput ſit tam nudum ac ipſum ſpeculum eſt &c. ſic quoque apud PETRONIUM Lycas: quæ Salamandra ſupercilia tua excuſſit. Diſſentiunt tamen inter ſe circa hunc effectum authores; alii enim cum PLINIO ſaniei Sala-

Salamandrinæ eum adſcribunt, alii cum Dioſcorde Salamandræ in oleo liquefactæ eum adjudicant; parum tamen utrum verum ſit refert; dummodo penitus utrumque non ſit falſum. Præterea, maximam extergendi vim Dioſcorides Salamandræ aſſignat, hacque de cauſa eam Medicamentis quæ auferendi lepram facultate potiuntur, immiſcet, hinc ſ. c. SIMON GÜNTHERUS l. c. Si feceris unguem Salamandræ ſanguine factum Nocticolis mixtum, pellit ab ore lepram. Quam doctrinam GALENUS quoque ſecutus; cineres hujus beſtiæ *de ſimpl. Medic. facult. Lib. XI.* ſepticis & pſoricis præſidiis annumeravit; quicquid tamen hac in parte præſtat, non tam ſingulari quadam Salamandræ proprietate, quam lixivioſo cinerum ſale, adſcribendum; Hinc procul dubio eâdem ex ratione à JOH. HARTMANNO *Prax. Chymiatr.* in ſtrumarum quoque exulcerationibus, cineres Salamandræ in olla igne circulari exuſtæ, ac inſperſæ, ſingulariter commendantur, Comemorante etiam ALDROVANDO, KIRANIDES hujus cineris Salamandrini aſperſione myrmecia & clavos pedum brevi temporis ſpatio eradicari poſſe tradidit.

§. 4. Tandem & Amuleti loco ſuperſtitioſe à Veteribus uſurpata fuit Salamandra; ſic modo citat. KIRANIDES eodem ALDROVANDO teſte, cor Salamandrinum pelli nigræ involutum & de brachio ſuſpenſum, quartanum, hemitritæum, & omnem typum febrilem arcere credidit. NICANDER quoque Cor Salamandrinum geſtandum commendaſſe dicitur illis, qui adverſus incendia audaciores fieri cupiunt: Idem Cor Salamandrinum citat: KIRANIDES citante ALDROV. circa genua mulierum geſtanda eſſe docuit, ad impediendam conceptionem. MIZALDUS etiam *Cent. II. Memorabil. N. 83.* enarrat; manus aut veſtes Salamandrino Sanguine imbutas igne non aduri, ſed quam maximè ſuperſtitioſè hæ ac ſimiles ſint traditiones, etiam cœcus videret, cum omni deſtituuntur ſanorum ratione, hinc nemo facilè vitio nobis vertet, ſi diutius his vanitatibus non immoramur.

Cap. XIV.

De Salamandræ Hieroglyphicis, Symbolis, Emblematibus, &c.

§. 1.

Ægyptii, ſi quiquam populi alii, ex hieróglyphicis picturis atque ſculpturis animi ſui mentem ac voluntatem indicaturi; prout hoc vel illud oratione exprimendum erat, ita rem aliquam excogitarunt, quæ quoquo modo expreſſa, ſuâ aut formâ aut ingenio, aut naturâ, aut alio peculiari adjuncto, id oculis intuentium, & per hos animis eorum perpetuo repræſentaret. Quapropter *Hieroglyphica nihil aliud erunt quàm Imagines figuratæ ex quacunque re creata, ad quamcunq; aliam ex inſtituto repræſentandam deſumtæ.* vid. Jac. Masen. *in ſpec. imag. veritat. occult.* A. Kircher. *in obeliſco Pamphilio,* Pier. Valerian. *in Hierogl.* Nic. Gaussin. *in Horo Apoll.* Diod. Sicul. *in Bibl. Hiſt. l. 3. c. 2.* Ola. Worm. *l. 1. c. 21.* Si jam de *Salamandrâ* circumſpicio, haud uno eam ab Ægyptiis modo adhibitam fuiſſe invenio: Sanè *Horus Hierogl. 58. quomodo,* inquit, *Ægyptii ſignificant Hominem qui igne utatur?* Ῥ. Ἄνθρωπον ὑπὸ πυρὸς καιόμενον βαλόμενον σημῆναι, Σαλαμάνδραν ζωγραφοῦσιν· αὐτη γὰρ ἑκατέρα τῇ κεφαλῇ, ἀναιρεῖ i. e. *Hominem qui igne comburatur dum ſignificant, Salamandram pingunt. Hæc enim utroq; capite interimit.* Ad quæ verba *Cauſſinus l. c. p. 66.* miratur *Geſnerus* vir multæ lectionis, Salamandras hîc dici bicipites, & meritò, plagam vidit, non tamen ſanavit. Exiſtimarim ego ſic legendum αὐτι γὰρ ἑκατέρῳ τῇ κεφαλῇ ἀναιρεῖ. Ignem utrinque, h. e. ab utroque latere cingentem extinguunt, & id capite à quo maximè frigidus humor inſtillatur, quo Scholiaſtes Nicandri ignem extingui voluit. Porrò quando audis hominem πυρὶ καιόμενον exhiberi per Salamandram, intelligi flammis obſeſſum, non conſumtum. Sic Jac. Masen. *in ſpec. Imag. V. O. lib. 6. c. 6. §. 2.* Salamandra in igne, homo eſt, qui in igne non conſumitur, ut de illa conſtat. male igitur *Aldrov. l. c. pag. 645.* At Orus Apollo, ait, ſcriptis mandavit, quòd ſignificaturi (Ægyptii) hominem combuſtum, iconem Salamandræ exhibebant, idque præſtabant, quoniam hæc beſtia

bestia ignis amica esse feratur. Melius autem idem ille in antecedentibus mox lineis; Ceterum, inquit, Sacerdotes Ægyptii cum vellent denotate hominem ab igne circumfuso minimè offensum, Salamandram effigiare consueverunt, cùm hæc super prunas gradiens nullo incommodo affici dicatur. PIER. VALERIANUS *lib. 16. Hierogl.* ad demonstrandum hominem rerum omnium corruptorem, Salamandram pingi posse tradit, siquidem hæc si arborem irrepserit, omnia poma, oris salivâ adeò venenat, ut indè omnibus degustantibus necem afferat. Insuper sunt, (*ceu Aldrov. l. c. ex Valerian. annotavit.*) qui per iconem Salamandræ in igne positæ, Amatorem ostentent, (cum vulgatum sit apud omnes, amorem simulacro ignis denotari,) quamobrem cum Amator vitam in æstu degat, eruditè fecisse opinantur, si figuram Salamandræ, ad demonstrandum Amatorem pinxerint? Hoc autem à *Valeriano* minimè probatur; cum Salamandra rigore suo incendium extinguens, in igne nequaquam moretur; quod Amatores se præstare profitentur. G. NAZIANZEN. *in vita Basil. M.* pro Hieroglyphico Constantiæ simulacrum Salamandræ assumens, se & Basilium in Athenarum δεισιδαιμονίᾳ salvos & sanos esse conservatos gloriatur. Verba ejus sunt; καὶ εἴτις ἐστὶν ἢ πιστεύεται ποταμὸς, δι' ἅλμης ῥέον γλυκὺς, ἢ ζῶον ἐν πυρὶ σκαῖρον, (*Salamandram intelligi patet ex ejus paræn. ad Virg. vers. 580.*) ᾧ τὰ πάντα ἁλίσκεται, τοῦτο ἦμεν ἡμεῖς ἐν πᾶσι τοῖς ἥλιξι; *& si quis est aut esse creditur fluvius, dulcedinem suam in salso mari retinens, aut animal in igne saliens, à quo cuncta domantur, id scil. ego & Basilius eramus inter omnes æquales.*

§. 2. De *Symbolis* à Salamandra desumtis nonnulla dicturus, non digrediar in pleniorem eorum διεξήγησιν, legat qui velit CL. PARADIN. *Dedic. in Symbol. Heroic.* quin statim de FRANCISCI decantatissimo illo Symbolo initium faciens, vix ullum tàm multi-formiter depictum & multipliciter expositum reperio. *Aldrov. l. c. p. 645.* Franciscus I. Rex Francorum, ut annotat *Sadelerus in lib. Symbolorum,* picturâ Salamandræ in flammis pro symbolo delectabatur, cum dicto NODRISCO IL BONO, E SPENGO IL REO. Innuebat enim se Viris probis favere, malos autem extinguere & dissipare. Vel, ut alii volunt, hoc symbolo docebat se feritatem deposuisse, & ardentem benignitatis amorem erga

omnes virtute præditos nactum fuiſſe JAC. MASEN. *in ſpec. imag. V. O. l. 6. c. 6. p. 398. n. 19. Franciſc. Valeſ. I.* Francorum Regi ſymbolum iſtud tribuit h. m. *Salamandra ſub corona in ignibus:* inſcripſit. *Nutrio & extinguo;* nempe flammas amoris. CL. PARADIN. *in Symb. Heroic. p. 19.* de hoc ſymbolo annotavit ſeqq. Nobiliſſimi ac magnificentiſſimi Gallorum Regis *Franciſci* ſymbolum erat, Salamandra flammis incubans. *Et poſt pauca interjecta, ſcribit:* Atque memini me vidiſſe effigiem Regis hujus, ipſius pubeſcente adhuc forma, ære inſculptam, ex cujus adversâ parte extabat Salamandræ igneæ typus; additâ hac inſcriptione Italicâ: Nudriſco il buono, & ſpengo il reo, *alo bonos ac perimo malos.* Plerisque etiam aliis locis, parietibus, ac palatiis paſſim; nominatim apud Fontem-Bellaqueum; viſa nobis eſt in pretioſiſſimis aulæis opere plumario expreſſa hoc diſticho:

Urſus atrox, Aquilæq; leves, & tortilis Anguis,
Ceſſerunt flammæ jam Salamandra tuæ.

S. *De* MEZERAY *dans l' Abregé Chronologique de François I. Roy. p. 6. 39.* I' avois oublié, *ait*, de marquer qu' il (François I.) avoitpris pour deviſe une Salamandre dans un feu, avec ces mots, *nutriſco & extinguo*, je m' y nourris & je l' eſteins, i. e. *obſitus eram notare, ſumſiſſe illum* (Franciſc. I.) *loco Symboli Salamandram in igne, cum hoc lemmate, Nutriſco & extinguo.* Nutrior eo, & eum extinguo. Ego cum Numiſma quoddam apud Virum Nobilem & Integerrimum, DN. JOH. ANDR. VIATIS Norimbergenſis Reip. civem primarium, aſſervari audirem, in quo præter FRANCISCI I. imaginem, etiam *Salamandra* effigiata eſſet, aſpiciendum illud, pro eâ qua eſt erga Muſarum alumnos facilitate atque humanitate, ſine ulla tergiverſatione obtinui, quod cum Numiſmate eo, quod p. d. DN. JOH. RÖTENBECIUS, *Phyſicus quondam Reip. Noribergenſ. ordinarius, ejusdemq; Noſocomii Medicus felicisſimus, Cognatus meus eheu! deſideratiſſimus*, inter cetera cimelia reliquerat, conferendo, vidi, ovum vix ovo ſimilius eſſe, eaque propter, quod nihil adhuc de illo apud Authores, mihi quidem lectos, annotatum inveniretur, ex dictis duobus Nummis plumbeis, accuratè tàm typo, quàm magnitudine obſervatis, in æs inciſum eſt, uti *Tabul. IV. Lit. A.* illud præ ſe fert. Erat equidem mihi animus fuſiùs hæc ipſa pertractandi, atque

atque nummum iſtum diligentius expendendi, ſed tempore atque aliis cauſſis urgentibus, propoſitum intercidere coactus ſum: amplector inter ea EMAN. THESAUR. *Comitis & Major. Inſign. Equitis Inſcriptionem p. 145. n. 15.* Ludovicæ Philiberti Sororis, Franciſci Regis Matris; cùm abſente filio Regnum regeret: Salamandra inter flammas, NUTRIO ET EXTINGUO. Nimirum, *Bonos fovebo, malos opprimam*, ut quidam explicant: niſi verior ſonaret Inſcriptio Italica, MI NUTRISCO ET ESTINGUO. *Nutrior & Extinguo:* quàm Franciſcus etiam Filius in clypeo geſtavit. *conf. Pichinell. Mondo Simbolico.* Ante hunc Franciſcum, Carolus VII. Valeſius XIX. Francorum & Johannes Arragoniæ Neapoliſque Reges hoc eodem gaviſi ſuerunt ſymbolo, dum nempe Salamandram medio inter flammas, Lemmate quodam ſymbolico adornarunt, & quidem ille hoc diſſyllabico Italico, MI NUTRISCO, hic Monoſyllabico Latino, DURABO. Vide ÆGIDII SADELERI *Symbola Pont. Imp. Reg.* Deinde Salamandra in Æternitatis exprimendæ conſortium aſſumiter, *vid.* HIER. DREXEL. *de Æternit. Medit. II. p. m. 35. it. p. 40. conf. figuram Tabul. IV. lit. B. ſignatam.* Præterea in multorum Operum initio, infit *Aldrov. d. l. p. 645.* meminimus conſpexiſſe Salamandræ flammis circumdatæ iconem, hoc dicto coronatam; SIC CEDIT INVIDIA VIRTUTI: Fortaſſis quoniam Autores Operum, evaginatam detractorum linguam contemplabantur. Iterum vidimus prima fronte alicujus libri figuram Salamandræ in igne cum inſcriptione; EXTINXI NON EXTINCTA; cum Autor Operis Zoili igniculos reſpiceret, qui dum famam Autoris extinguere nititur, tandem ipſe diſſipatur & aboletur. *Ego pariter* in T. VAN DOMSELAER *Beleyh en Ontzet van Leyden*, vidi mox in pagina prima ſculptam Salamandram in igne, anguineo circulo circumdatam, ſubſcriptâ voce, PERSEVERANTER. Taceo D. DERODONIS, aliorumque Scriptorum quamplurima in hunc modum adornata frontiſpicia. Pro Symbolo Conſtantiæ Salamandram uſurpat NICOL. CAUSSIN. *in Polyhiſt. Symbol. l. 9. Parab. 60. p. 453.* Salamandra, inquiens, non modò in igne lætari dicitur ac vivere, ſed eum ipſum extinguere. &c. *Apodoſis.* Salamandra ſymbolum eſt Conſtantiæ, quæ inter miſeriarum in-

cen-

cendia triumphat. Pro Symbolo Patientiæ Salamandram adhibiturus, rectè cum CAUSSIN. *l. cit. parab. 61.* dicitur Virtus inſtar Salamandræ per medias tempeſtates in lucem erumpere. *Horat. l. 4. Od. 4.*

Sic Gens cremato fortis ab Ilio
Jactata Tuſcis æquoribus, ſacra
Gnatosq́, maturosq́ Patres
Pertulit Auſonias ad urbes.

§. 3. Idem CAUSSIN. *l. c.* Salamandræ ortum comparat cum Improborum vita, quæ ſit ruina communis. Salamandra, inquit, feralis bellua, Jove (ut ajunt) tonante ſævientibus nimborum procellis, & fœda imbrium illuvie longè lateque omnia inundante, prodit in lucem. *Apodoſis.* Improbi & ſcelerati homines ex rapinis & civili cruore concreti, tanquam funeſtiſſima animalia, tum demum naſcuntur, cum civilibus ruinis deformata infelix patria languet & contabeſcit. --- *Hoc ſemine creſcunt.* PERCIVALLUS *in lib. Inſignium* (referente *Aldrov. l. c.*) narrat, quendam virum nobilem & eruditum pro phrenoſchemate pinxiſſe Salamandram ſupra carbones accenſos jacentem, cum hoc dicto; AB IGNE ORTUS ET OCCASUS IGNIS; quaſi denotare vellet, ſe perpetuis flammis agitari. Item CAMILIUS DE CAMILLIS Scriptor Italicus aſſignat phrenoſchema cujusdam Academici PHILARMONICI nuncupati, qui ut exprimeret, ſe potiſſimùm Muſicæ, deinde ceterarum etiam Virtutum ingenti deſiderio flagrare; pinxit Salamandram in igne, cum dicto; INTUS AD OMNEM. Prædictis, tanquam affinia, ſimulacra elementi Ignis & nocumenti addidit *Aldrov. l. c. p. 646.* Etenim RIPA *in ſua Iconologia Par. 1.* ut elementum Ignis repræſentaret, delineavit mulierem ambabus manibus Vas carbonibus accenſis plenum tenentem, cum icone Salamandræ in igne. Sic etiam SADELERUM delineaſſe mulierem, alterâ Jovis culmina jaculantem, & altera Salamandram attingentem, à tergo ardentibus montibus circum-ſeptam, in memoriam mihi redit, utque oculis etiam ſculptura præſtantiſſimi illius Chalcoglyphi exhiberetur Tab. IV. ſub lit. C. deſcripta proſtat. Ex puro quippè Ignis elemento cum Salamandra vivere, vulgò

vulgò diceretur, ad elementum quoque ignis repræſentandum Salamandra eſſe aptiſſima videbatur, ut ita quodlibet elementum, animal quo indicaretur, haberet: Atque hinc credo verſiculi nati ſunt iſti:

Halec *unda fovet*, Salamandraq; *paſcitur Igne*,
Aëre Chamæleon; *Telluris munere* Talpa.

Sed verſus hi non conſtant, notante MASEN. *in Spec. J. V. O. l. 6. c. 64. p. 743.* niſi corruptè *Machaleon* vel *Mæchaleon* legas: legi tamen ego etiam per, e, ſimplex, *Cameleon*, h. m.

Halecem *unda fovet*, Salamandria *paſcitur igne*,
Aëre Cameleon, *telluris munere* Talpa.

vid. Antidot. Melanch. Jocoſer. p. 54. Eosdem hos verſiculos invenire itidem licet in *Vocabulario* YNGELHUSII *ms. ad voc. Salemandra*; ſed paulò aliter locatos: e. g.

Quatuor ex puris vitam ducunt Elementis,
Talpam *terra fovet*, Chamæleon *aëre vivit*,
Hallec *unda fovet*; *flammæ paſcunt* Salamandram

Deinde in exprimendo rerum omnium nocumento, ante nominatus RIPA, hominem turpem ambabus manibus Salamandram ſtringentem figuravit: Nam veluti hæc beſtia omnia, quæ tangit, venenat; ſic homo improbus eorum, cum quibus verſatur, mores inquinat. Neque hic omittendæ fuerint uſu creberrimæ explicatione diverſiſſimæ Literæ iſtæ, S. P. Q. R. præterquam enim, quod ad Salamandræ etiam naturam indigitandam à quibusdam hominibus adhibeantur, dum eas coaleſcere faciunt h. m. Salamandræ Pruna Quietem Reddit; ſic variis aliàs quoque explicationibus ſubjacere ſolent; referam quas ſcio: indicari ergo per quatuor haſce literas creditur (1.) *Senatus Populus Que Romanus*, (2.) *Si Peu, Que Rien*, i. e. ſo wenig als nichts! (3.) *Stultus Populus Quærit Romam*, ex mente Bedæ, (4.) *Sancte Pater Quare Rides?* huic reſpondens Papa dixiſſe fertur, literas à tergo aſſumendo h. m. *Rideo Quia Papa Sum. vid. Tuning. Apopht. Gall. p. 81.* (5.) Sibylla has IV. literas de DEO ita interpretata eſt; *Salva Populum Quem Redemiſti*, (6.) Italus quidam Romam intrando, eas expoſuiſſe, ſcribitur, hoc pacto; *Sono*

Poltroni Queſti Romani, (7.) Proteſtantes Germaniæ ita; *Sublato Papa, Quietum Regnum*, (8.) Catholici ita; *Salus Papæ, Quies Regni.* Quæ adhuc alia Symbola, Phrenoſchemata, Simulacra, &c. afferri poſſent, lubens prætereò. *conf. interea* W. FRANZ. *in H. A. P. 1. cap. 26.*

§. 4. Antequam Salamandram ad **Emblemata** quoque conficienda utilem eſſe demonſtrem, cum JAC. CATSI κατ' ἀναγρ. VISU CATOS CIBAS *in Protei* oft Minne-beelden verandert in Sinne-beelden *præfat. p. 15.* pronuntio: Emblemata, *ſcitè exhibita, mutas imagines eſſe, qua tamen loquantur: levia videri, qua tamen pondus habeant: ridicula apparere, cum non ſint inſipida: dèniq; plus aliquid plerumq; in his legi, quàm ſit ſcriptum; plus cogitari, quàm ſit lectum.* Producam verò Salamandrinas Emblemata. VII. nempe. (I.) Poëta quidam vetus in Anthologiâ *Sect. 1. tit. in Invidiam,* Salamandram in igne, cum lampade proximo colliculo impoſitâ excogitavit, cujus cœlatura Tab. V. Lit. N. repræſentatur (II.) in libri B. A. N. frontiſpicio, titulus invenitur iſte; **Trophæum invictæ Veritatis**, emblema tituli eſt, Atlas Orbem fractum humeris ſuſtentans, atque tota corporis mole manibusque Scuto cuidam incumbens, cum hoc lemmate; **Impavidum ferient ruinæ:** ante Dedicationem poſitum eſt Emblema iſtud; Salamandra in igne, quæ intrepida utitur & aliter; cum hoc lemmate, **Virtus non uritur, ſed oritur Igne.** (III.) OTTO VÆNUS *in ſuis Emblem. p. 228.* Salamandram infernè in igne, & ſupernè volantem Cupidinem geminas faces in manibus tenentem, eleganter effinxit, cujus Schema *vid. Tab. IV. Lit. N.* (IV.) *in Anonymi Emblemat. Amator. IV.* extat Emblema ſpecioſiſſimum, quod inde excerptum, inque eandem Tabulam *Lit. L.* collatum eſt (V.) in JOACH. CAMERAR. *Cent. IV. embl. 69.* ex Salamandra flammis inſidente emblema conſpicitur cum tali inſcriptione; **Candidè & Sincerè**; atque ſubſcriptione iſtâ:

Ambulat en medios Salamandra illæſa per Ignes,
Nempe illæſa manet ſemper & integritas.

(VI.) cum Dresdæ An. 1630. FRIDERICI Holſatiæ Ducis Pom-

Pompa Nuptialis celebraretur, inter alia etiam Ignium artificioſorum excitatio ſpectantium oculos recreabat, inque illis multiplicia emblemata eminebant, maximè illud, quod horrendum ſpecioſo tegmine Fraudem in habitu muliebri repræſentabat, cui ad ſiniſtrum latus *Salamandra* juncta fuit. *vid. Relat. Francof. de An. 1630.* (VII). ANDR. MAX. FREDRO *in Scriptor, Fragment. Periſtrom. XVI.* Salamandræ in igne ſtabulantis appoſuit Emblema, cum epigraphe hac, QVÆ AD NATURAM, NON NOCENT: Hæc ipſa verba declaraturus p. 365. infit; *Salamandra igne nutritur, Struthioni ferri paſtus ſaluti eſt, nam illi & huic utrag. pro nâtura ſunt, aut ſecus ſi convertantur in mollius nutrimentum, omninò ſint nocitura. Etiam populis quibusdam non pro natura aliarum Rerump. ſed planè ab aliis diverſa gubernandi ratio, & conſilia ſuccedunt, licet opinioni & uſurpatis vulgò inſtitutis contraria, ſed tamen quia naturæ ſuæ accommodata, ideoque conſervant ſtatum.* Subjungo hic quod apud FRANCIS. SWERTIUM *in Epitaph. Joco-Seriis Pag. 83.* legitur Epitaphium in Abbatia Villarienſi, h. m.

Pauſat in hac tumba vir ſimplicitate columba,
Qui Leo virtute, jubilis ſimilatur alaudæ:
Qui turtur gemitu uſu ſimulatque volatu.
Par aquilæ, Salamandra *novo qui vivit in igne.*
Vis brevius juſti laudes in fine probari?
Nunc canit in D. la, ſol, qui quondam flevit, in A. re.

Et ſic Salamandrologiæ huic meæ extrema lineamenta addo, ſi prius COMENIANA iſta ſubjunxero: Invenimus nempè nos infinita in aliorum laboribus menda: Inveniantur etiam in noſtris, qui extra humanam ſortem nosponere non potuimus.

INDEX.

A.

ACetum num Salamandræ eo inſperſæ pereant? 74
ratio ibid.
Aconito aſsimilatur Salamandra quoad temperamentum 119
Adamas an in igne durare poſsit 104
ejus generatio fabuloſa 105
Aere veſci credebantur Chamæleon & Salamandra 84
Aeternitatis Symbolum Salamandra 129
Afflatu ſolo, magno agrorum tractui nocere credebantur Salamandræ 88
ſed falsò. 94
Alchymia indigitatur Salamandræ vocabulo. 17
Ejus defenſio 25
encomium 24
Alimentis carere poteſt nullum animal 84
olim creditaSalamandra ibid.
Alimentum Salamandræ cochleæ 53. & 85
limus cœnoſus 53
lumbrici terreſtres 85
Muſcæ. ibid.
terra arenoſa. 85 & 116
Alſine herbâ valde delectantur Salamandræ 42
Amiantus Chartam præbet incombuſtibilem. 105
Goeoden vocatur â Græcis 28
Iſthmos vocatur ab Alberto 27
an incombuſtibilis? 105
ejus Lini præparatio 26. & 28
linteamina Comiti Hojenſi â virunculo ſubterraneo allata 26
purgantur igne ib.
Romæ aſſervantur 26
male pro pilis Salamandræ habetur 37
minera eſt terræ 26
Salamandræ vocabulo indigitatur 19
ratio 29
ejus Uſus ad funebres Regum tunicas 28. & 105
thryallides & ellychnia ſempiterna ibid.
Veſtes Alexandri Papæ. 119
Brachmanorum 28

Amphibiis num annumerari queant Salamandræ 55
Amuleta ex Salamandra 125
Anatomia Salamandræ 66. & ſeq. ejus præſtantia ibid.
Anguillis nullam eſſe ſexus differentiam fabulantur nonnulli 56
Amatorum hieroglyphicum Salamandra 127
Animalia quævis naſcuntur ex ſemine 81
Antidotum hyoſcyami 94
Veneni Salamandrini 101
Antipathia Salamandræ, cum ranis, apibus & teſtudinibus 78
Antiquitas errorum nonnunquam mater 1
Antiquorum authoritas fidem non facit 6
Apes in alimentum cedunt Salamandris 78. & 85
Apum & Salamandrarum antipathia 78
Aquam num omninò averſentur Salamandræ terreſtres? 75
Aquatica Salamandra Vide Salamandra
Araneæ ſimilis â Hebræis deſcripta Salamandra 39. & 109
Arbores aquam fundentes 97
Venenati 98
Argenti vivi appellationes diſtinctæ CXXX. inveniuntur 15
fixitas Salamandræ vocabulo indigitatur 17. & 20
Aſini etymologia ridicula 12
Audaciam quidam Salamandris erga homines falſò affingunt 77
Aves in igne viventes. 107
Aurum artificialiter præparari poſſe impoſsibile non eſt 25
in combuſtibile an ſit? 101
in mellis formam redactum 106
Salamandræ nomine indigitatur. 18
Autumno & Vere maximè apparent Salamandræ 52

B.

BAtrachon Aquaticarum Salamandrarum genus 54
denominationis ratio ib.
ejus deſcriptio 54. & 65
ſpecies rarior 64
Bicipites olim eſſe Salamandras fuit traditum. 61
Borax Veneta Salamandræ inſtar durat in igne 17
Brachmannorum Veſtes ex Amianto 28
Bronchias inter pedata animalia ſolus habere creditur Cordylus 57
Bufonum Pulvis ſpecificum hydropicum 121
vomitum movit. ibid.

C.

CAdaveris etymologia ridicula 11
Calcographiæ abuſus 59. 60. & 62

Calcographiæ laus 60
ſtudium literatis & peregrinantibus perutile 61
uſus multifarius ibid.
Calidioribus regionibus frigida animalia multò ſunt majora 52
Caput Salamandrinum quot & quibus modis â Veteribus pictum? 61
oſſeum ranis quam ſimilimum 69
Capitis dolor ex Odore Salamandrarum 98
non eſt Venenoſitatis indicium ibid.
Caroli V I I. Franco: Regis Symbolum Salamandra 129
Caryſtiæ aves an ignem impunè involare queant? 107
Caryſtium linum Vide Amiantus
Cauda brevi prædita eſt Salamandra 49
cur inſtructa ſint quadrupedia 50
longa â quibusdam Salamandræ adſcribitur, ſed falſò 49
oblonga præditæ dicuntur Salamandræ Genitrices, depreſsa genitæ. 53
Salamandrarum quot & quibus modis à Veteribus picta? 62
Vertebris ê latioribus in anguſtiores deſinentibus eſt compoſita, 70
Cerebri Salamandrarum figura pyramidalis. 69
portio exigua ibid.
ſedes anguſta ibid.
Chamæleon & Salamandra aere victitare credebantur 85
quomodo inter ſe differant 59
CineresSalamandræ in uſum vocantur Medicum 118 & 123
Clavos pedum curat Salamandra 125
Cochleæ Salamandrarum nutrimentum 85
Collum Salamandrarum, quot & quibus modis â veteribus pictum? 61
Color Salamandræ qualis? 44. 50
Conceptum impedire creditur cor Salamandræ. 125
Conſtantiæ hieroglyphicum Salamandra 127
Cor Cæſaris Germanici incombuſtibile. 108
Cardiaco morbo interemtorum incombuſtibile ibid.
Salamandrarum audaciam adverſus incendia parit 125
Conceptum impedire creditur 125
febrifugum excellens ibid.
maculoſum 68
Corde exemto, cur Salamandræ ſupervivant? 75
Cordylus & Salamandra inter pedata animalia branchias ſolum habere creduntur 57
quomodo differant. 57
Cordyli deſcriptio vera 58

Coſtis Salamandra caret 70
Corroſiva vis Arborum nonnullarum 97
Salamandræ 88. & 95
dubia eſt 99
Credulitas omnium errorum mater 86
vulgi ſuperſtitioſa 2
Crocodilus & Salamandra inter ſe confunduntur 45 59. & 60
quomodo differant 59
Crura Salamandræ brevia ſunt & compacta 51
ex quot & quibus oſſibus conſtant? 69
incеſsus tardioris cauſa 51

D.

DAmnatorum Animæ dicuntur Salamandræ. 21
Definitiones Salamandræ variæ 43. & ſeqq.
Dentes Salamandrarum maxillis & palato innaſcuntur 69
Depilatoriam vim habere creditur Salamandra 87. 124
Detergendi facultate prædita Salamandra 126
Diaphragmatis vices in Salamandris peritonæum gerit 67
Diaphoreticam vim habere creditur Salamandra. 123
Differentia Salamandrarum 51. & ſeqq.
& lacertarum 56
ſcincorum ibid.
ſpecifica adhuc latet 46
Diſsecta in duas partes Salamandra cur utraq; pars moveatur 77
Divina fabulis à Veteribus contaminata 3
Diureticam vim habere creditur Salamandra 123
Domuum Character Salamandra 20

E.

EBenum foſsile an ſit incombuſtibile 106
Effigies hominum olim promiscuè non ſolebant exprimi 60
Eislebiani lapides effigiem Salamandræ repræſentantes 30
Elementum ignis repræſentat Salamandra 131
Ellychnia ſempiterna ex Amianto 28
Emblemata varia de Salamandra 132
quid ſint? ibid.
Embryo Salamandrinus 83
Epitaphium jocoſum 133
Equi morſus gangrænæ cauſa 101
Errorum nonnunquam mater antiquitas 1
Etymologia aſini jocoſa. 12
cadaveris ridicula. 11
magnam in conſiderandis rebus affert utilitatem 10
Salamandræ ibid. & ſeqq.
originem habet à Græcis 12
ad Mentem Martinii & Alſtedii optima 14
Exiſtentiâ rerum quomodo inveſtiganda 9

Ex

Exſanguia & inſecta multùm inter ſe differunt 48
Exuvias ſuas num deponant Salamandræ? 72
affirmatur & probatur experimento 73
ratio ibid.
Exuviarum Salamandrinarum deſcriptio ibid.

F.

FAbulæ benè multæ occurrunt in Thalmude 3
in Scientiis 4
Fabularum origo 1
Fama ſolùm plerisq; cognita fuit Salamandra 45. & 62
Febris petechialis cauſa 97
Febrifugum inſigne cor Salamandrarum 125
ex Abracadabra 120
Felleus Salamandrarum ad inteſtina ductus 68
Ferri igniti vapor lana creditur Salamandræ 28
Figurati lapides 31
eorum cauſa & origo 31. & 32
Fœtus multos una vice excludunt Salamandræ 83
probatur experimentis ibid.
Fœtuum Salamandrinorum deſcriptio 83
Fons oſsibus ſcaturiens 76
Franciſci I. Symbolum Salamandra 46. 79
Frigidi Salamandra creditur temperamenti 50
Frigora Salamandra ſuſtinere nequit 46. 79
Funebres Regum tunicæ ex Amianto. 28

G.

Gœöden Græcis appellatur Amiantus 28
Galeæ ferreæ metonymicè idem quod Salamandræ. 19
Galli Gallinacei morſus rabiem cauſans 101
Generatio ex putredine dubia eſt 80
de Salamandris negatur 81
Salamandrarum 80
& ſeqq.
Generationis deſcriptio generalis 81
diviſio 80
Genetrices Salamandræ peculiaris creduntur notæ 53
Gladio reſiſtentem pellem habere creduntur Salamandræ 53
Glandula Salamandrarum pone oculos ſingularis 68. 100
lacteo turget ſucco 69
Gruum deſcriptio Rhetorica 8
cum diſputatoribus & ſcriptoribus comparatio ibid.
Gryllus & Salamandra communi apud Anglos vocabulo indigitantur 41

H.

HEmitritæum fugans amuletum 121

Hepar Salamandrarum duo vaſa ſanguinea inteſtina verſus ſpargit 68
inſignis eſt magnitudinis 68
in tres nonnunquam quatuor labos diſtinguitur 68
Hieroglyphica quid? 126
Salamandræ ibid. & ſeqq.
Hirudinum morſus gangrænæ cauſa 101
Hominis in igne urentis hieroglyphicum Salamandra 126
morſus exitialis 101
Homonymia Salamandræ 15. & ſeqq.
Homonymiæ origo ex vocabulorum inopia 15
Horribili aſpectu cur prædita dicatur Salamandra 14. 36. 52. 55. 76
Humor cryſtallinus Salamandrarum exactè ſphæricus 68
Hyeme Salamandræ gravi premuntur ſapore 77
intra terras latitant 46. 52. 75
Hyoſcyamus acre ſuibus venenum 94
ejus antidotum ibid.

I.

Iconiſmi Salamandrarum eorumq; explicatio 60. & ſeqq.
â Veteribus plerumq; monſtroſi traditi 61
Jejunium cur facilè perferant Salamandræ 84
Ignavum animal Salamandra 85
Igneæ naturæ Salamandra an ſit? 44. 79
Ignem repræſentat Salamandra 131
ſuſtinere impune credita Salamandra 44. 104. 110. 112
ratio 113 & ſeqq.
non ſuſtinet impune 45. 46. 59. 109. 111
probatur Experimentis 116. & ſeqq.
Rationibus 118
Salamandræ eſſe alimentum olim fabulati ſunt 79
Ignis an creaturas alat viventes? 113
impune â quibusdam tractatus 114
Incolæ 18
omnia abſumit venena 87. & 93
purgat & dealbat lintea amiantina 26
Salamandræ nomine indigitatur 20
Ignivorax admirandus 18
Imaginationis vis mira 96
Incendia olim arcere credita Salamandra 119
Incombuſtibilia varia animata 104
inanimata 106
Incombuſtibilitas in quo conſiſtat? 105

Inſecta & exſanguia multùm inter ſe differunt 48
Inſectis malè annumeratur Salamandra ib.
Inſectorum nomine quæ comprehendantur ib.
Inteſtina Salamandrarum 68
Johannis Arragoniæ Regis Symbolum Salamandra 129
Joviali ex conſtellatione generari dicuntur Salamandræ 84
Iſthmos Alberti idem eſt ac Amiantus 27
Judæi â fabulis immunes non ſunt 3
fabulæ de Vita Salamandræ in igne, primi authores 109
Rabbinorum mendacia admittere coguntur 3
ratio 4
Thalmud eorum eſt Corpus Juris Judaicum 4
meris ſcatet fabulis 3
ſtrictè nullas fabulas, nihil Chriſtianis adverſum, complectitur. 4

L.

LAc valde appetere dicuntur Salamandræ 84
Lacteus ſuccus Salamandræ 50. 53. 99
num toto corpore an ore ſaltim profluat 71. & 72
Lacerta venenaria idem eſt ac Salamandra 35
Lacertarum ſpeciebus annumeranda eſt Salamandra. 16. 49. 65
Lapis Amiantus Vide Amiantus
Eislebianus Salamandræ effigiem repræſentans 30
Philoſophorum Salamandræ nomine indigitatur 17
ejus materia 23
Lapides figurati 31
eorum cauſa & origo 31. & 32
Lepræ ſpecificum Salamandra 126
Lien Salamandræ 68
ejus plexus ſuave rubens 68
Ligna murificata eorumq; origo 16
Lignum incombuſtibile Javenſe 96
Limo albo delectantur Salamandræ aquaticæ 52
Limus cœnoſus alimentum Salamandrarum 53
Lingua Salamandrarum craſſa 69
longiſſima à quibusdam ficta 85
Linteum amiantinum Romæ aſſervatum 26
Linum Caryſtium vide Amiantus
vivum vide ibid.
Literati Salamandræ nomine indigitantur 20
Locorum varietas colorem animalium interdum variat 50
Longævitas Salamandræ incerta 75

Lumbrici terreſtres Salamandrarum ſunt nutrimentum 68. 85

M.

MAculæ Salamandrinæ, Germanicæ denominationis cauſa 37
Maculis conſperſa Salamandra 44
Medicamenta ex Salamandra fieri poſſunt 122
commendantur à veteribus interne 123
externe 124
non ſunt ſemper tuta & jucunda 127
Medicamentorum ad inventionem quæ requirantur? 122
Mercurii appellationes diſtinctæ ſunt CXXX. 15
fixitas ſumma, Salamandræ vocabulo indigitatur 17. 20
Milites dicuntur Salamandræ 21
Mors ex ſola immaginatione 96
ſolo terrore ibid.
Morſus equi & hirudinum gangrænam cauſans 101
galli gallinacei rabiem inducens ibid.
hominis exitialis ibid.
Salamandrarum facile præcaveri poteſt 99. 100, 101. 103
lethalis 97
Motus Salamandræ corde & viſceribus exemtis ſuperſtes 75
induas partes diſſectæ unde? 77
Murificata ligna eorumq; origo 16
Muſcæ Salamandrarum ſunt alimentum 85
ſuccini fruſtulo incluſæ. 32
Muſtelæ exoticæ ſpecies Salamandra 16
Myrmecia ſanat Salamandra 125

N.

NAves claſſiariæ Salamandræ nomine indigitatæ 19
Nummus Symbolum Franciſci I. de Salamandra exhibens 128

O.

OCuli Salamandrarum humorum triplicitate ſunt inſtructi 69
ſunt torvi ibid.
Oeſophagus Salamandrarum fauces, maxillas & palatum ambiens 68
Ore num evomant Salamandræ ſaniem 71
Os Salamandræ tenaciter claudunt 54. 77. 92
in vas aqua repletum conjectæ, exerunt 54
Oſſibus ſcaturiens fons 76
Oſteologia Salamandrarum 69
Ovino capite depicta Salamandra 29
Ovi paranum ſit Salamandra? 82
Ovi parorum differentiæ ibid.
Ovula quamplurima in abdomine Salamandrarum 68

P.

PAlatum Salamandrarum dentatum 69
Patientiæ Symbolum Salamandra 130
Pectus Salamandrarum cartilaginosum ibid.
Pedes Salamandrarum quot & quibus modis à Veteribus picti? 62
anteriores quatuor, posteriores quinq; instructi sunt digitis 70
Pellem renitentem & splendentem habet Salamandra 35
Pellis Salamandrarum rara est & laxa 118
ad vestes inde conficiendas utilis 117
Peritonæum Salamandrarum diaphragmatis vices supplet 67
maculosum existit ibid.
Pestis naturæ est planè incognitæ 95
Veneficiis excitari nequit ibid.
Venenum ab aliis Venenis multùm differt ibid.
Petechialis febris causa 97
Phœnix & Salamandra communi vocabulo apud Arabes audiunt. 39
Picturæ Salamandrinæ ut plurimum monstrosæ 16
Piscis Salamandrinus 21
ejus Anatomia 23
appellationes variæ 21
descriptio 22
Pluviam prænuntiat Salamandra & cur 51
Pluvio saltim tempore Salamandra gignit 46. 84
prodit 47. 76
Proverbia de Veneno Salamandrino 92
Pulmones Salamandrarum in abdomen usq; protrahuntur 68
sunt succuli oblongi ibid.
Purgatio ex ferro candente 115
Pyraustæ an in igne nascantur & vivant 107
Pyrigoni an in igne nascantur ibid.
Pyrimachus Lapis 106
Pyrophagus mirabilis 18

Q.

QUadrupedia cur instructa sint cauda? 50
Quadrupedibus annumeratur Salamandra 47
Quatuor cur instructa sit Salamandra pedibus? 49
elementa repræsentantia animalia 131

R.

RAbbinorum fabulas admittere coguntur Judæi 3
ratio 4
Ranæ marinæ ad piscum planorum genera referuntur 103
simili oris rictu præditæ sunt Salamandræ quædam 54
Ranarum & Salamandrarum antipathia 78

Renes

Renes Salamandrarum oblongi 68
Repere & reptare quam admittant differentiam? 47
Reptilibus annumeratur Salamandra, & cur? ibid.

S.

Saculi oblongi Pulmonum vices gerunt in Salamandris 68
Oleosi Salamandrarum testibus adhærentes ibid.
Salnum Salamandras enecet? 73. 83
ratio 74
Salamandrarum Medicinale 123
Salamandra Æolia 21
Alchymiam innuit 17
Amphibion est 58
Aquatica alsine herba valde delectatur 42
ejus descriptio 52
species rarior 64
varietas & differentiæ 53. & seqq.
araneæ similis à nonnullis habetur 39
aurum indigitat 18
damnatorum imago 21
domuum quarundam character 20
fama tantum plerisq; fuit cognita 46
fossilis 19
est amiantus Vide Amiantus.
non est lana Salamandræ terrestris 27
lanugo ex vapore ferri igniti 28
humidorum locorum amans 14. 55. 76
lignem quandoq; denotat 20
impune sustinere posse credita 44. 104. & seqq.
sed falso 45. 46. 59. 109. 111
probatur Rationibus 118 seqq.
Experimentis 115. seqq.
innoxiè comesta 100
insectum non est 48
lacertarum species 16. 49
lacteum fundit succum, Vide Lacteus succus.
Lapidem Philosophorum denotat 17
ejus materia 23
Literaria 20
Mercurium indigitat 12. 20
Metonymicè considerata 19
milites denotat 17
Mustelæ exoticæ species 16
Ovino capite picta 29
pellem habet renitentem & pinguem 35
gladio resistentem 53
pluviam prænuntiat 51
Serenitatem fugit 45
serpentibus à quibusdam annumeratur 29
ratio 47

ſpiritum vini denotat 18
ſtellio qua ratione dici queat 59
ſuccino incluſa 32
ſulphur ſolis appellatur 17
Tincturam Philoſophorum denotat ibid.
Tormentum eſt bellicum 19
Terreſtris, ejusq; deſcriptio 65
Typographorum quorundam character 20
Venenata habetur 44. 57. 88. & ſeqq.
propriè non eſt 92. ſeqq.
Vermis an ſit? 48
Salamandræ Anatomia 66. & ſeqq: in Codice ſacro mentio facta 38
definitiones variæ 43
differentiæ 51. ſeqq.
Effigies in lapide Eislebiano 30
Etymologia 10. ſeqq: originem debet Græcis 12
ad mentem Martinii & Alſtedii optima 14
Exiſtentia probatur 9
generatio 80. ſeqq.
Homonymia 15. ſeqq
Medicinalis uſus 127. ſeqq.
Sexus 510. 55
Synonymia 32
Victus 80. ſeqq.
Salamandrarum Iconiſmi, varii 60. ſeqq.
Salamandri quid 18
Salamandrinus Piſcis, vide Piſcis
Saldinii quid 18
Saturnina ex conſtellatione generari creduntur Salamandræ 84
Scapulæ Salamandrarum cartilaginoſæ 69
Scientiæ fabulis & dubiis ſcatent 4
Scinci & Salamandræ inter ſe confunduntur 36
earum differentiæ 56
deſcriptio vera 57
Semen omnibus viventibus à natura concreditum 80
Serenitatem fugit Salamandra 45
Serpentibus annumeratur Salamandra 29
ratio 47
Sexus Salamandrarum 51
maſculinus & fœmininus 55
male negatur 56
Sibyllarum ſcripta nugatoria 2
Sopore gravi hyeme premuntur Salamandræ 77
Spiritus Vini Salamandræ nomine indigitatur 18
Stellata dicta Salamandra 140
Stellio & Salamandra inter ſe confunduntur 35
quomodo differant 58
Sterilitas Salamandræ 46
Stomachus Salamandrarum 67

Struma-

Strumarum exulcerationibus medetur Salamandra 125
Subterraneis animalibus annumeratur Salamandra 76
Succino inclusa Salamandra 32
varia ibid.
Sues à salamandrarum Veneno immunes creditæ 87
sed falso 93. & 94
earum Venena lethalia 94
Sulphur Solis Salamandræ nomine indigitatur 17
Superstitiosa Veterum crudelitas 2
Symbola varia de Salamandra 127
Symptomata varia Venenum Salamandrinum subsequentia 91
eorum examen 95
Synonymia Salamandræ 32

T.

TArantula & Salamandra inter se confunduntur 59
quomodo differant ibid.
quibusdam idem est ac stellio ibid.
Tardigrada animalia quæ? 77
Salamandra 50. 53
ratio 77
Temperamentum Salamandræ 70. seqq:
est frigidum 50. 78
frigidum & humidum 79
Terra arenosa Salamandræ nutrimentum 68. 85. 116
Terrorem aspicientibus Salamandra cur injiciat 70
Terroris effectus mirabilis 96
Testes Salamandrarum in maribus sunt quatuor 68
sacculis instructi sunt oleosis ibid.
Testudinum & Salamandrarum antipathia 78
Thalmud Judæorum est Corpus Juris Judaicum 4
meris scatet fabulis 3
fabulas nullas, stricte sumptum complectitur 4
lectioni ejus DEUS quatuor quotidiè impendere fertur horas 3
Tinctura Philosophorum Salamandræ vocabulo indigitatur 18
Tormenta bellica denotat Salamandra 19
Tuberculis horrida Salamandra 54
Turpitudinis simulacrum Salamandra 131
Typographorum character Salamandra.

U.

VEnenatæ Arbores 99
Venenum Salamandrinum in dubium vocatur rationibus 92. seqq.
experimentis 99. seqq.
non absolute negatur 101
quale? 86
quâ ratione sit contagiosũ 94
varia de eo apud Veteres fabulosâ 86
ejus antidota juxta Veteres 101. Cura-

Curatio methodica 102
Pœna apud JCtos 91
ſymptomata 91
Veneno *S*alamandrino læſorum exempla varia 96
eorum examen ibid.
Venefici paſtillos ex *S*alamandra confici poſſe 87
negatur 94
Venerem ſtimulare credita *S*alamandra 123
Vermes calidiſsimis aquarum ſcaturiginibus inhabitantes 107
Vermibus male annumeratur *S*alamandra 48
Venitatem in ſcientiis hodiè indagare difficillimum 5
Verno tempore à cavernis prodeunt *S*alamandræ 52. 75
Vertebræ *S*alamandrarum coſtis carent 70
Veſtes ex Amianto Brachmannorum 26
Regum funebres 26
ex Cutæ *S*alamandræ 119
Victus *S*alamandrarum qualis? 84
Viperarum ſaliva non eſt venenata 92
Venenum in quo conſiſtat 93
Viſceribus è corpore exemtis cur *S*alamandræ ſupervivant 75
Viviparis rectiſſimè annumeratur *S*alamandra 82
probatur experimentis ibid.
Ulma quibusdam idem ac *S*alamandra 35
Ungues affinguntur *S*alamandræ 44 50
Vocem num emittant *S*alamandræ 74. & 75
Vomitu rejectæ *S*alamandræ 100
Uterus *S*alamandrarum ad pedum anteriorum regionem aſcendens 68
bifurcatus, ibid.

FINIS.

Errata præcipua
seq. modo corrigenda.

Pag. 2. lin. 5. medestia l. modestia Pag. 3. lin. 17. ipse l. ipsis lin. 32. לך *l.* לך *Pag. 4. lin. 19. Hæ l. Hæc Pag. 12. lin. 14.* פה *l.* פֶּה *Pag. 13. lin 15.* אברע *l.* אברע *Pag. 14. lin. 23. immudo l. immundo Pag. 16. lin. 3. genetix l. genetrix P. 18. lin. 5. intelligit l. intelligitur Pag. 20. lin. 15. impressi l. impressos Pag. 27. lin. 27.* χειρόμακτρα χειρόμακτρα *Pag. 29. lin. 7. Musæi l. Musei lin. 8. Patus l. Paulus P. 31. lin. 3. Musæo l. Museo Pag. 36. lin. 31.* μάλκιον *l.* μάλκιον *Pag. 41. lin. 4. infinitimos l. finitimos Pag. 49. lin. 16. natus l. nato Pag. 53. lin. 35. aquatico l. aquatica Pag. 6. lin. 32. biculca l. bisulca Pag. 64. lin. 17. æternè l. æternùm lin. 29. ab l. ob Pag. 65. lin. 15. inatans l. innatans lin. 36. modendum l. mordendum lin. ult. glandulosos l. glandulosas Pag. 66. l. 3. denotata l. denotatas lin. 5. lutæis l. luteis lin. 6. lina l. una Pag. 68. lin. 9. ceruleo l. cœruleo. lin. 31. æri l. aeri Pag. 70. lin. 6. utraq; l. utroq; l. 11. posteriora anterioribus l. posteriores ab anterioribus lin. 12. discrepantia l. discrepantes Pag. 71. lin. 36. usus l. usu Pag. 72. lin. 20. evamant l. evomant. Pag. 73. lin. 9. reliqui l. reliquus Pag. 74. lin. 8. acedo l. aceto lin. 23. parentes l. parantes Pag. 77. lin. 10. obstrusos l. abstrusos lin. 12. multas alias animantes l. multa alia animantia. lin. 21. cæsa l. cæsa. Pag. 78. lin. 1. potiori l. potiri Pag. 79. lin. 13. præferre, l. perferre Pag. 83. lin. 29. Musæum l. Museum Pag. 84. lin. 10. vel potius* adde *Joviali Pag. 100. lin. 9. Musæo l. Museo Pag. 103. lin. 23. patticulas l. particulas.*

Bericht an den Buchbinder.

MOnendus erit Bibliopegus quoad figuras, ut Chartam earum puram non abſcindat, ſed Tabulas juxta ordinem Numerorum decenter complicatas, in fine ita annectat, ut quovis etiam foliorum circumvolutione, *Benev. Lectori* ob oculos verſari. & commode inſervire queant.

DEr Buchbinder iſt zu erinnern / daß er das leere Papier an denen Kupffern nicht abſchneide / ſondern ſolche nach der Zahl der Tabellen zuſammen gelegt / zu letzt alſo einheffte / daß ſie dem geneigten Leſer / auch bey Umbwendung der Blätter im Geſicht bleiben können.

Tab. I.

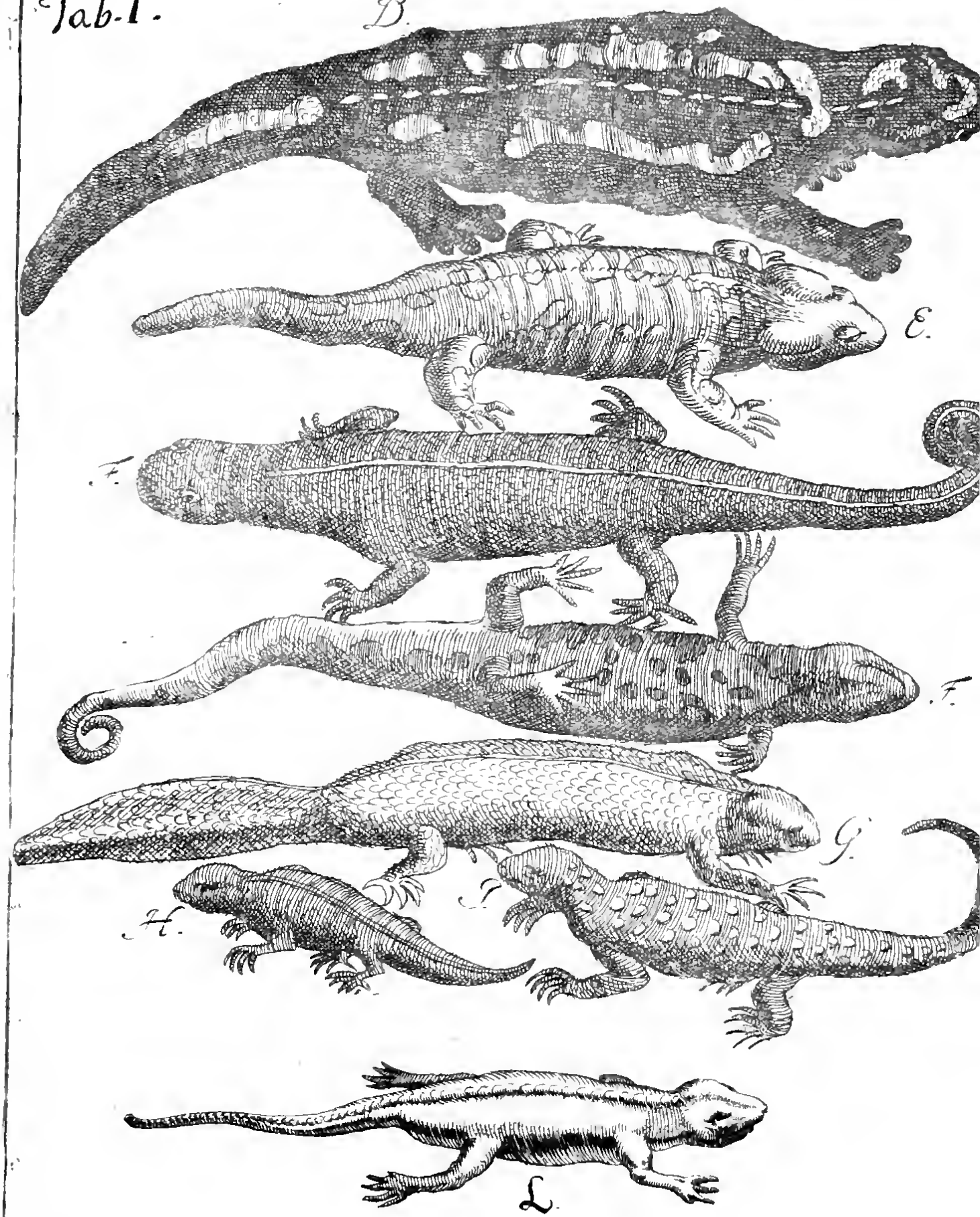

Tab. II.

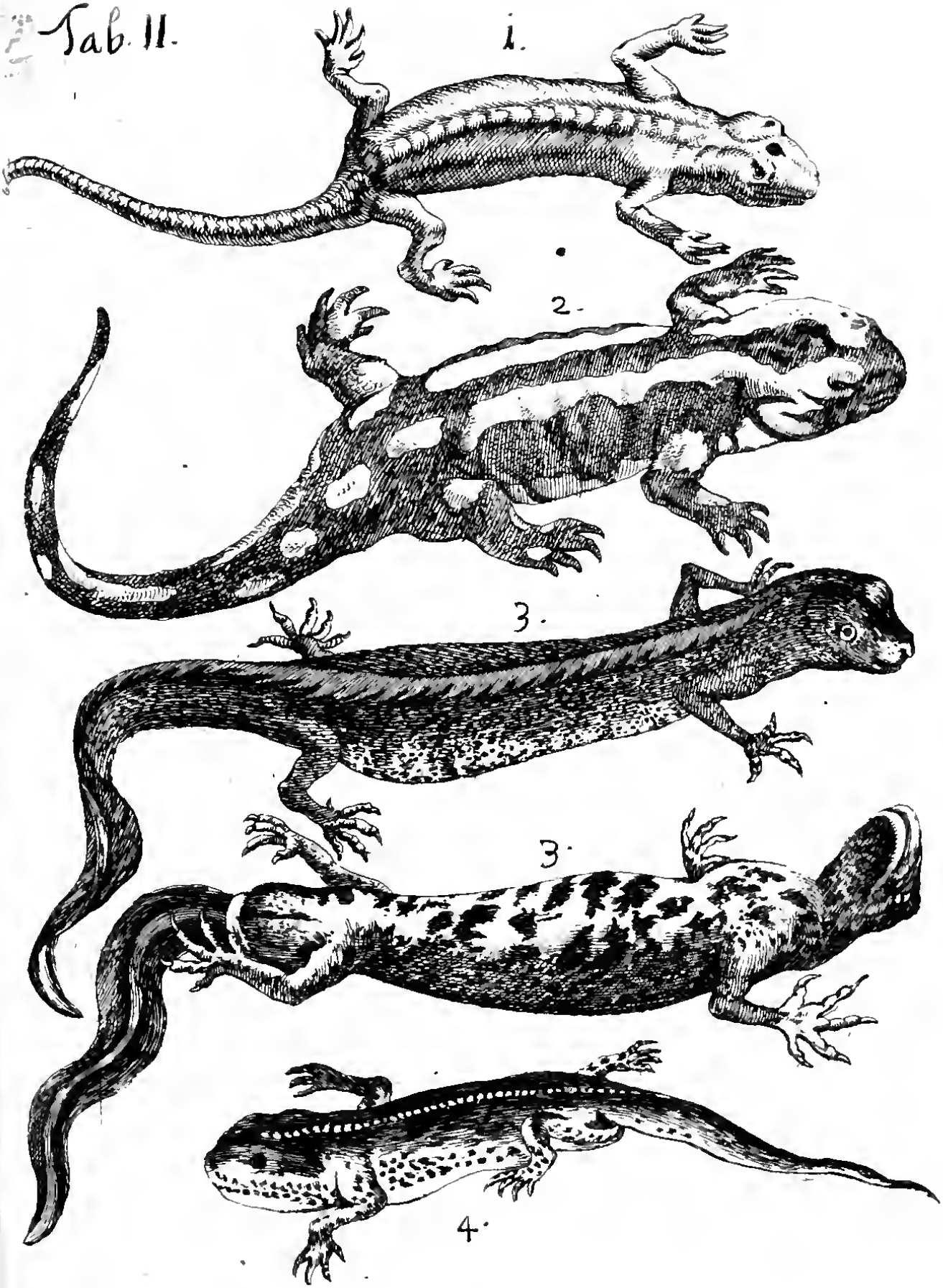

Tab. III.

Fig. I.

Fig. II.

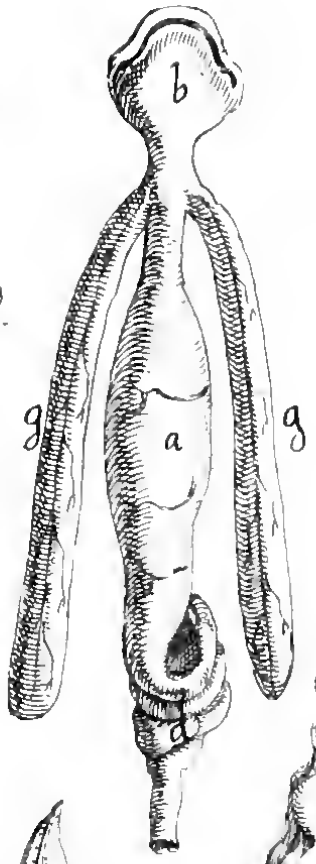

Fig. IV.

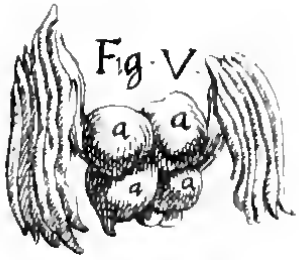

Fig. V.

B.

C.

Fig. III.

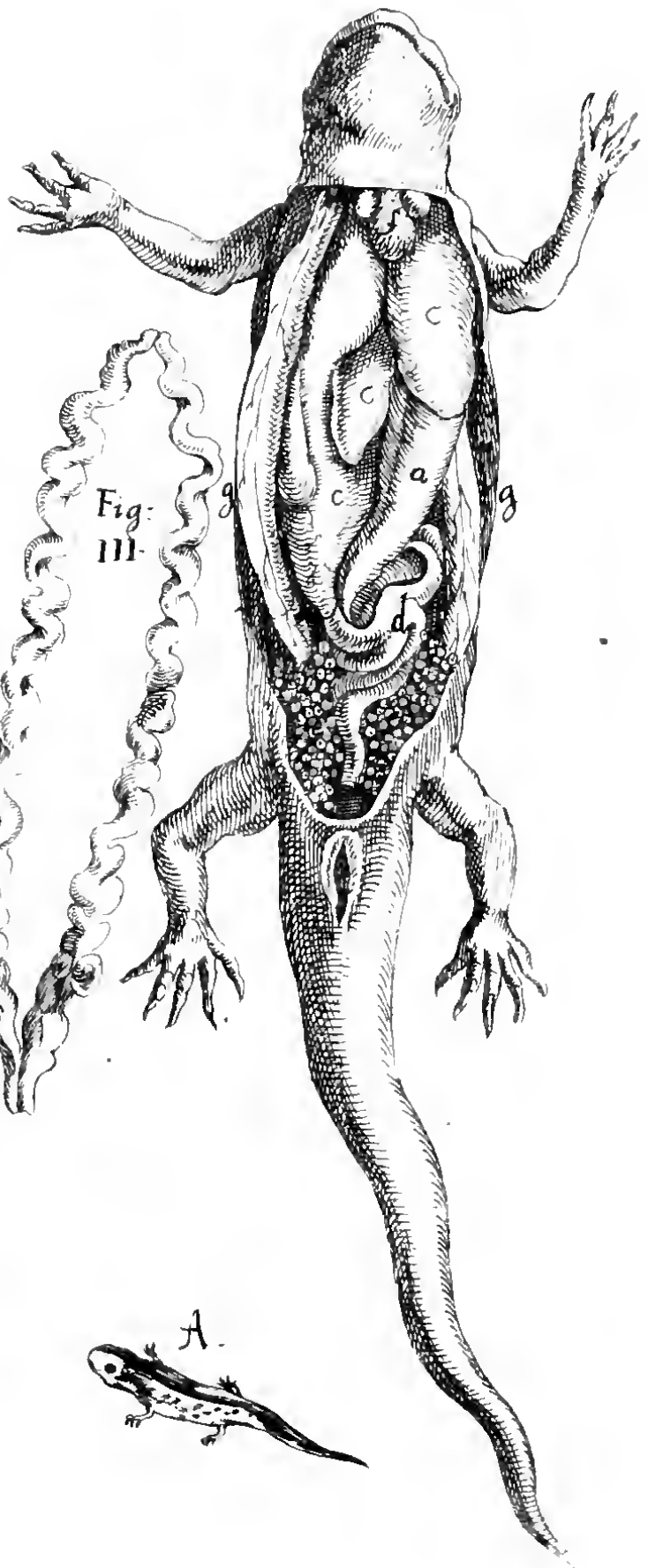

A.

A

Tab IV.

B

C

Tab. V.

L

Te nutriunt Salamandra ignes, qui cætera pereunt. Æternus vivere morte nobis datum est.

M

MEA VITA PER IGNEM

N

Al wie benijt, Is in druck verblijt.